

a obsah odpovídá Emanuel Masák. Vydává svým tiskem a nákladem Občanská tiskárna sp. s r. o. v Brně.

Vychází prvního každého měsíce vyjma červenec a srpen.

ANDĚL STRÁŽNÝ

Časopis pro křesťanskou mládež

Redaktor

EMANUEL MASÁK

ROČNÍK PADESÁTÝ

1930—1931

V BRNĚ

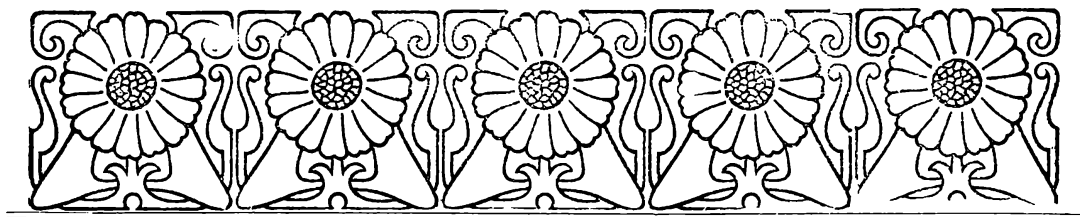
Tiskem a nákladem Občanské tiskárny

Král žehná princezně Jasnušce.

Ukázka vyobrazení z knihy F. Hájek: »Pohádky«.

Vydala Občanská tiskárna v Brně.

P. Placid Jan Mathon,

zakladatel Anděla Strážného.

Není jistě možno počítati jubilejní ročník „Anděla Strážného“ jinak, než vzpomínkou na muže, který před 50 lety první u nás pojal a uskutečnil myšlenku vydávati dětský časopis v duchu katolickém. Tímto mužem byl mladý, horlivý a neobyčejně čilý i podnikavý kněz řádu sv. Benedikta v Rajhradě — P. Placid Mathon.

Pocházel ze Slavětína u Litoyle, kde se narodil dne 24. února 1841 a na křtu sv. dostal jméno Jan. Otec jeho byl kovářem a staral se pečlivě o dobré vychování svých dětí. Nejstarším synem byl proslulý vlastenec Dr. Frant. Mathon, ředitel reálky v Brně a později říšský poslanec. Také mladý Jan studoval gymnasium v Brně a v Olomouci. Vstoupil pak do benediktinského kláštera v Rajhradě, kde přijal klášterní jméno Placid. Na kněze byl vysvěcen r. 1865 a zastával pak po dva roky úřad katechety na dvojtřídní škole rajhradské.

Horlivý kněz začal již tehdy pocítovati nedostatek časopisů a knih, které by poučným i zábavným způsobem sloužily potřebám nejširších vrstev katolického lidu a odvracely ho od četby špatné, jež se začala také u nás šířiti. Nedbal překážek a obtíží a počal již r. 1867 vydávati časopis náboženský „Škola Božského Srdce Páně“, jež vychází dosud. Po třech letech připojil k tomu „Zábavnou bibliothéku“, která přinášela knihy zábavně poučné, mravně úplně nezávadné, a r. 1879 „Asketickou bibliothéku“, kde vycházely spisy nábožensky rozjímavé. Při tom současně byl redaktorem a od r. 1880 i vydavatelem oblíbeného, dodnes vycházejícího kalendáře „Moravana“

Aby tyto podniky mohly zdárněji prospívati a hlavně aby mohly býti vydávány dobré spisy a noviny co nejlaciněji a tak co nejvíce mohly se rozšířiti mezi lidem, odvážil se P. Placid Mathon po zralé úvaze důležitého kroku: r. 1881 založil v Brně vlastní malou tiskárnu a již po dvou letech tiskárnu větší v Dominikánské ulici č. 4. Tato byla r. 1883 církevně posvěcena a nazývala se „Benediktinskou knihtiskárnou“

A hned prvním novým podnikem, který byl vydáván v malé, samostatné tiskárně, byl „časopis pro křesťanskou mládež“, jemuž dal P. Mathon vhodný název — „A n d ě l S t r á ŝ n ý“ Malé tehdy sešitky v zelené obálce, ozdobené skromným obrázkem anděla strážného, rozlétly se po prvé po Moravě a Slezsku, mnohé zalétly i do Čech, kde podobného časopisu v duchu katolickém dosud nebylo, a všude došly brzy velké obliby. Zakladatel časopisu byl zároveň jeho redaktorem.

Hlavním spolupracovníkem byl katecheta brněnských dívčích škol Vilém Ambrož, který pak po dvou letech přešel sám redakci.

Ale horlivý P. Mathon netěšil se dlouho z rozkvětu svého milého „Andílka“. Ještě r. 1884 založil nový náboženský časopis „Květy Mariánské“, r. 1885 pak čtvery noviny pro občanstvo a dělnictvo, vydával mnoho jiných spisů i obrazů, pracoval pro Hostýn a Velehrad, účastnil se i spolkového a veřejného života — a všechna tato neúnavná činnost, ztrpčovaná často útoky nepřátel, podryla jeho zdraví, takže r. 1886 musil se vzdáti řízení knihtiskárny a uchýliti se do kláštera. A tam již po dvou letech podlehl chorobě — zemřel dne 28. července 1888. Dočkal se tedy jen 47 let svého věku, ale za tu krátkou dobu z malých počátků vykonal velké dílo pro rozvoj katolického písemnictví v našich zemích.

V tomto díle pokračovali zdárně jeho nástupcové, zvl. Dr. Pavel Vychodil, který vybudoval novou velikou tiskárnu — dnešní to Cbčanskou tiskárnu v Brně — a s velkým pochopením podporoval také další rozvoj „Anděla Strážného“

Budiž proto v jubilejním ročníku vděčně vzpomenuťo všech těchto zasloužilých mužů, bez nichž by „Andílka“ nebylo! E. M.

•

J. M a r c o l S v o b o d a

Ztratil se.

Naproti našemu mívali u Čermáků na bytě studenty. Po obědě v teplou červnovou sobotu vyběhl studentík Janoš před dům, aby se vyhřál na sluníčku. Naráz uslyšel z náměstí hudbu. Než bys napočítal deset, už stál na nároží a díval se udiven na procesí, které se ubíralo za hudby a zpěvu k Mariánské soše, stojící uprostřed náměstí.

Vpředu nesl mladík kříž, za ním kráčeli ve čtyřstupech chlapci a potom veliká řada děvčat. Za děvčaty nesena byla na nosítku socha Panny Marie od čtyř bíle oblečených dívek a ostatní bílé dívky kráčely okolo sochy a každá držela v ruce nataženu širokou světlomodrou stuhu, jakými byla socha zrovna pošeta.

Za touto skupinou, na níž mohl Janoš oči nechat, kráčelo osm ministrantů v červených komžích a bílých rochetkách, za nimiž teprve mezi dvěma červenými korouhvemi kráčel kněz v pluviále. Za ním šly dlouhé řady mužů a žen. Před ženami šel stařec bělovlasý, který předříkával jednotlivé verše, jež muzikanti potom zahráli a celé procesí zazpívalo. Průvod šel pomalu a opravdu velebně až k soše na náměstí, kde se zastavil a když píseň byla dopěna, celé procesí si sedlo okolo sochy a obědvalo.

Janoš se nesměle přiblížil k chlapcům. Byli svátečně oblečeni, jako vůbec celé procesí, a proto si šatů šetřili a při jídle raději stáli.

„Kam jdete na pout?“ zvidal od jednoho, „a odkud jste?“

„Jsme z Vracova a jdeme do Žarošic.“

„Je to daleko?“

„No,“ odpovídal honem druhý, „odtud, z Kyjova, asi tři, čtyři hodiny, od nás, z Vracova, myslím pět, šest. Chceš-li, pojď s námi. Zítra se vrátíme, jsme v Kyjově asi o třech odpoledne. Já už tam jdu po třetí. Tys tam ještě nebyl?“

Najednou bylo kolem Janoše chlapců celé kolo. Řekl jim: „Nebyl jsem tam ještě. Já nejsem odtud! Já jsem ze Syrovína a od nás se do Žarošic nechodí; tak ještě do Bzence v prázdninách!“

„Á, Syrovín známe, to je tam blízko nás; no, vidíš, jsme jako krajani, pojď s námi!“

Než mohl Janoš odpovědět, dal vůdce, onen bělovlasý stařec, znamení, chlapci skočili za kříž, procesí se seřadilo, zazněl nový verš, muzika vpadla, sty hlasy doprovázena, a průvod se hnul dále.

Za městem se dal polní cestou k Sobulkám. Janoš v uctivé vzdálenosti následoval, až se octl půl hodiny za městem, u Sobulského lesa. Už, už se chtěl vrátiti, když hudebníci začali znovu hráti, neboť se procesí blížilo k vesnici, a přes vesnici se vždy chodí za hudby a zpěvu, kdežto v poli se říká růženec.

Za Sobulkami je dvojí cesta. Jedna vozová, která vede kolem kopce do Věteřova, druhá, jen pro pěší, jde přes kopec tak strmo, že se při stoupání nic nemodlí, tím méně zpívá; každý má co dělat, aby chytil dech.

Vůz s knězem a sochou Panny Marie objížděl kopec, ale ostatní se dali do kopce. Mezi chlapci byl i Janoš, který se jim přiznal, že studuje v Kyjově první rok gymnasium a že možná bude i takovým velebným pánem, co jede na tom voze. Hned získal více vážnosti a když po namáhavé čtvrthodince stanuli upocení na vrcholu kopce, kde byla krátká zastávka, aby se nabral dech k novému zpěvu při cestě Věteřovem, už měl několik kamarádů, kteří mu tvrdili, že v Syrovíně byli již několikrát a že znají dobře ty zmoly, ve kterých vesnice celá leží. Potom se šlo vesele dolů, hudba hrála a za Věteřovem vedla silnice polem skoro hodinu až do Archlebova, jehož kostelík kynul jim vstříc hned od Věteřova.

V Archlebově se svačilo. Janoše chlapci jídlem zrovna zanesli. Od každého musel vzít kousek. Po svačině stoupalo se zase do kopečka a chlapci natahovali nedočkavě krky, kdo z nich první zahlédne žarošickou věž.

Až s druhého kopce teprve, odkud bylo viděti v dálce celou Palavu jako modrý široký mrak, zahlédl Janoš malou červenou vížku dole, kterou ostatní prohlásili za kostel žarošický. Byli u cíle. Sluníčko svítilo na kraj ještě z vysoka, když za hlaholu zvonů, bouření varhan a zvuků plechových nástrojů vcházelo veliké procesí do stínu mariánské svatyně.

Malý kostel byl přeplněn; každý byl rád, že našel v něm místo, aby poslechl kázání a byl na sv. požehnání. Po dlouhé pobožnosti vycházelo se z kostela. Janoš vyšel též. Zastavil se u východu a čekal,

kdy se některý kamarád k němu přitočí a přinese mu večeři, neboť kromě únavy nohou pocítil i hlad.

Ale nikdo se k němu nehlásil, ač tolik chlapců šlo okolo. Zahlédl na vršku proti kostelu několik bud s perníkem a stolů se sladkostmi. Tam směřovaly kroky většiny dětí. Jakoby stroj sáhl do kapsy, nemá-li tam nějaký groš, ale nebylo tam nic, zhola nic. Vtom sluníčko zašlo za kopec. Stín padl na kraj. Janoš si náhle uvědomil, že je tak daleko od města, sám bez známých, že se blíží noc a on nemá, kde by spal. Slyšel od chlapců, že se za nocleh platí několik pěťáků, a on neměl ani haléře! Naráz si vzpomněl, že nikdo neví, kam šel a že ho budou hledat! Slza jako hrách skanula po tváři, když jím zachvěl stesk po městě a po domově. Vytratil se mezi lidmi na silnici k Archlebovu a sotva byl mimo zástup, dal se do běhu. Za chvíli zapadly Žarošice zase do doliny a Janoš utíkal a utíkal. Ale brzo mu došel dech a nemohl běžeti. Kráčel tedy krokem, avšak neustále, rostoucí tma mu naháněla strach.

Archlebovem proběhl jako štván. S vrchu, kde stojí kostel, uviděl již Věteřov, hodinu vzdálený, ale kde je, poznal jen podle světel v oknech, jež mu kynula jako maják v moři. Jak zaplesal, když došel vesnice. Vzpomněl si, že chlapci říkali, že prý je Věteřov v půli cestě z Kyjova do Žarošic. Jako by zde byl po desáté, našel i ve tmě cestu na kopec a ač byla tma naprostá, přece zahlédl na vrchu bílé zdi kapličky. Byl zrovna u ní, když se náhle zablesklo a oslnivý paprsek spojil nebe a zemi. Netrvalo ani půl minuty a nový blesk ozářil celý les. Uhodilo blízko, a první těžké krapky padly na listí. Při úprku si ani nevšiml, že od Ždánic se hnaly černé mraky. Měl sto chutí dáti se s kopce i v bouři, ale bouře bál se odjakživa a zvláště blesku v lese. Proto skokem vrátil se ke kapličce, pootevřel její chabé dveře a usedl jako podřát na stupínek pod oltáříkem.

Bouře řádila dlouho, blesk stíhal blesk, hrom hučel do hromu, ale konečně bouře odlétla ke Kyjovu a jen drobný déšť svlažoval les. Ani nevěděl, jak se stalo, Janoš usnul. Chlad probudil ho za prvního svítání. Když vstal, nemohl se ani na nohou udržet, ale pomalu se rozchodil a třebas se třásl zimou, pospíchal s kopce do Sobulek, aby byl před slunce východem doma. — —

Psal jsem si zrovna na pondělí úlohy, abych měl v neděli pokojnější den, když přišla k nám paní Čermáková a ptala se maminky: „Nevíte, kde je Janoš? Je už šest hodin a nepřišel ke svačině. To neudělal nikdy! Myslela jsem, že je třebas u vás. Váš student mu někdy pomáhá úlohy. Už byli u nás dvakrát jeho kamarádi. Prý jim slíbil, že se půjde s nimi odpoledne tak o třech koupat! Mám strach, aby se neutopil!“

Vyskočil jsem od úloh a vzal na sebe kabát a už jsem pospíchal k řece. Bylo tam nedočkavých koupačů dosti, ale Janoš ne, a nikdo z nich ho neviděl. Upokojen jsem se vracel domů, v domnění, že bude jistě už doma. Ale nebyl.

Po sedmé hodině přišla paní Čermáková znovu. Je čas k večeři, ale Janoš nepřišel! Po druhé jsem vzal kabát a hledal ho po všech jeho

mně známých kamarádech, chvílemi zabíhaje domů, nevrátil-li se již. Darmo.

Po desáté hodině přišla bouře. Lijavec byl takový, že jsme seděli doma a těšili se nadějí, že se Janoš kdesi snad tuze zdržel a nyní sedí v suchu a že po bouře přiběhne.

Byla půlnoc, když déšť ustal, ale Janoše nebylo. U Čermáků, kteří bývali zrovna vedle v domě přes ulici, svítili stále a tmavé stíny běhaly po oknech, jakoby na znamení, že úzkostí nemohou ani postáti, ne tak si lehnouti. My jsme nespali též, třebas jsme zhasli. Chvílemi jsme se domýšleli všeličeho. Snad si zašel domů do Syrovína, snad si zašel do lesa a tam zabloudil. Snad šel se koupat ke splavu a — utopil se. Rozčilením nebylo na spánek ani pomyšlení.

Sotvaže se trochu rozednilo, už zase byla paní Čermáková u nás. Její dcery se bojí vyjít tak záhy na ulici. Mám jít s ní na policii, aby nám pomohla Janoše hledati. Dala si říci, že udání uděláme až ve dne, že se chlapec snad ráno vrátí.

Vyšla zrovna na ulici před naše, když Janoš vběhl jí do cesty. Co se s ním dalo, už víme.

Svůj kousek odstonal náležitě. Poležel si se zápalem plic měsíc a zkoušky mu byly odsunuty na prvního září. Maminka byla u něho dvakrát týdně, pokud lékař neřekl, že je úplně vyhráno. Paní Čermáková se utrápila tak, že ležela poslední týden s ním.

Po prázdninách po zkoušce zašel do Žarošic s maminkou. Šel poděkovat Panně Marii za uzdravení a prosit o ochranu další. Vrátil se zcela změněn, vyléčen ze své lehkomyšlnosti. Nebyl by zůstal bez ohlášení venku déle než bylo zvykem ani za nic. Starost, kterou svým kouskem udělal všem doma i v Kyjově, byla mu výstrahou dokonalou.

Bruncvík.

Kdo by neznal pěkných pověstí o Bruncvíkovi, o jeho zázračném meči a dobrodružných činech, konaných k nabytí lva do znaku? Můžete se o nich dočísti v různých knížkách, ale všechny tyto knížky jsou zpracovány podle staročeské „Kroniky o Bruncvíkovi“, která náležela k nejoblíbenějšímu čtení našich předků a byla brzy přeložena i do ruštiny.

Méně však je známo, že se pod jménem Bruncvík t a j í j e d e n z č e s k ý c h k r á l ů. Kterého krále chtěl staročeský básník tímto způsobem oslavit, o tom byl dříve mezi učenci spor. Většina nyní soudí, že je to král Přemysl II., který vzbouřiv se proti otci přijal do svého štítu nový znak, totiž — lva.

Socha Bruncvíkova, jejíž obrázek máte před sebou, byla postavena na pilíři Karlova mostu v Praze jako znak skladního práva obce Staroměstské. Když Švédové r. 1649 dobývali Prahy, byla jejich kulemi

ustřelena hořejší část původní sochy. Obnovena byla teprve r. 1884 nákladem pražské obce od sochaře Šimka.

Socha Bruncvíkova na pilíři Karlova mostu v Praze.

A tak již zase skoro 50 let hledí statný Bruncvík se svého kamenného pilíře na veselý rej vltavských lodiček a třímá dále vážně svůj památný meč.

E d. E l p l:

Jak jsme pozorovali ve škole pavoučka.

Byli jsme ve škole. Počítali jsme. Vtom žáci předních lavic počali upíratí oči v jedno místo, nesledující vyučování. Brzy přesvědčil jsem se o příčině. Se stropu, který byl čtyři metry vysoko, spouštěl se malý, černý pavouček. Spouštěl se zvolna, skoro až k zemi. Po chvíli počal se soukati vzhůru, asi doprostřed zmíněné výšky. Po té opět spouštěl se k zemi. Pojednou, jako by si to rozmyslil, začal náš akrobat znova pohybovati se vzhůru a odpočinuv si, dostal se hravě až ke stropu. Potom šoural se zvolna po stropní zdi, až zmizel kdesi v koutě. Věc byla velmi zajímavá a nelze se diviti, že žáci celý výjev s potěšením pozorovali.

Černý, malý brouček, vyhlížející jako muška, byl pavouček, o jehož přítomnosti v domácnosti přesvědčí se hospodyně dle pavučiny, která nalézá se v koutě a již hledí se k vůli čistotě zbaviti.

Tělo pavouka skládá se ze dvou oddílů. Přední část slove hlavohrudí. Vznikla srůstem hlavy s hrudí, zadní část nazývá se břicho. Na hlavohrudí pozorujeme ústa, oči a nohy. Ústa opatřena jsou silnými čelistmi, které mají po ostrém, dutém drápku a pod ním jedovatou žlázu. Čelistmi usmrcuje pavouk kořist, tak jako jedovatý had svými dutými zuby, z nichž vstříkne jedovatá tekutina do rány. Kromě těchto čelistí má pavouk ještě čelisti jiné, pravé, které mají velká, článkovitá makadla. Podobají se malým nožkám.

Na hlavě má pavouk oči. Jsou umístěny na čele a je jich osm. Spočívají na krátkých stopkách. Pavouk může se jimi podívati na všechny strany, což dobře uplatňuje se při tkaní sítě.

Na spodní části hlavohrudí je osm dlouhých noh. Jsou způsobilé nejen k běhání, nýbrž i ke tkaní, poněvadž mají na konci hřebínkovité drápky.

Uzkým článkem s hlavohrudím souvisí druhá část těla, břicho. Na spodní části břicha možno zvětšovacím sklem pozorovati dva otvory, jimiž dýchá.

V zadní části břicha jsou bradavičky, z nichž vytéká jemnými dírkami lepkavá tekutina. Z té přede pavouk jemné nitky, splétá z nich pevná vlákna a tvoří známé pavučiny. Na šesti takových bradavkách má pavouk křížák 1000 malých rourek, z nichž může lepkavou tekutinu vytlačiti. Ovšem nečiní tak ze všech najednou, jen některé jsou vždy v činnosti.

Pavouků je mnoho druhů. Nejznámější je velký pavouk, zvaný křížák. Má na vrchní straně zadku bílé skvrny, sestavené v podobě kříže. Odtud jeho název. Žije na výslunných místech, na pokraji lesů a zahrad, kde dělá si řídkou, vislou síť. Sedává v koutě pavučiny a čeká na kořist. Jakmile zaplete se do nástrahy této moucha nebo nějaký hmyz jiný, vrhne se naň pavouk a jedovatými čelistmi jej usmrcuje.

Rozmnožuje se vajíčky, které hustě zapřádá a uloží na takových místech, aby jim zimní krutý mráz neuškodil. Mladí pavouci líhnou se až na jaře. Podobají se svým vzhledem pavoukům dospělým a zůstávají po nějakou dobu se starými pohromadě.

Pavouk domácí je menší pavouka křížového. Bývá nažloutle hnědý. Zdržuje se v lidských příbytcích, v chlévech a ve stodolách. Pavučina, kterou pavouk spřádá, je velmi hustá. V rohu pavučiny udělá si rourkovitou dutinku, v níž se zdržuje, ukrývá vajíčka a číhá na kořist.

Zajímavým pavoučkem je běžník, který poletuje s babím létem. Když na podzim žlutne listí a studený vítr věští příchod mrazivého počasí, vídáme lítati bílá vlákna, jež nazýváme babí léto. Je to pavučina malého pavoučka, který s vyvýšeného místa dává se v daleký let. Třeba vyleze si na pytel bramborů a vypouští z bradavek vlákna, která vítr zdvihne a s malým vzduchoplavcem unáší. Babí léto zachytí se někde na křoví, stromě, plotě a podobně. Pavouček vyleze pak ze své vzducholodi a hledá si v okolí bezpečného úkrytu na zimu. Jsou tedy pavouci tito nejstaršími vzduchoplavci světa. Pavouci jsou zvláštní živočiši, kteří způsobem života velmi nás zajímají. A malý pavouček ve škole, tento umělec v provazolezectví, velmi nás obveselil. Neměl jsem odvahy zničit nevinné zvířátko, které předvedlo nám tak neočekávaně pěkné představení. Nechal jsem je žíti, vždyť říká se také, že pavouček přináší člověku štěstí. Stále vidím malého umělce, který vysoukal se od země až ke stropu, do výše, která musila býti v očích nepatrného živočicha závratnou. I žáci dlouho vzpomínali na příhodu ze školy, která budila v nich lásku k přírodě, v níž vše tak moudře a účelně je zařízeno.

F r. V š e t e č k a

Návštěva z Afriky.

Dnes vám, milí čtenářové „Anděla Strážného“, vedu vzácnou návštěvu. Je tuze z daleka. Slušnost žádá, abych nechal návštěvníky mluvit samy.

My jsme hoši od Zambezi,
víte-li pak, kde to leží?
Až v té černé Africe.
Je tam teplo velice.
A co ještě kromě toho?
Krokodili — též lvů mnoho.
My se však nic nebojíme
Že nás máte rádi, víme,
proto jsme si k vám dnes vyšli,
na kousek hovoru přišli.
Až své řeči dokonáme,
k Zambezi zpět pojacháme.

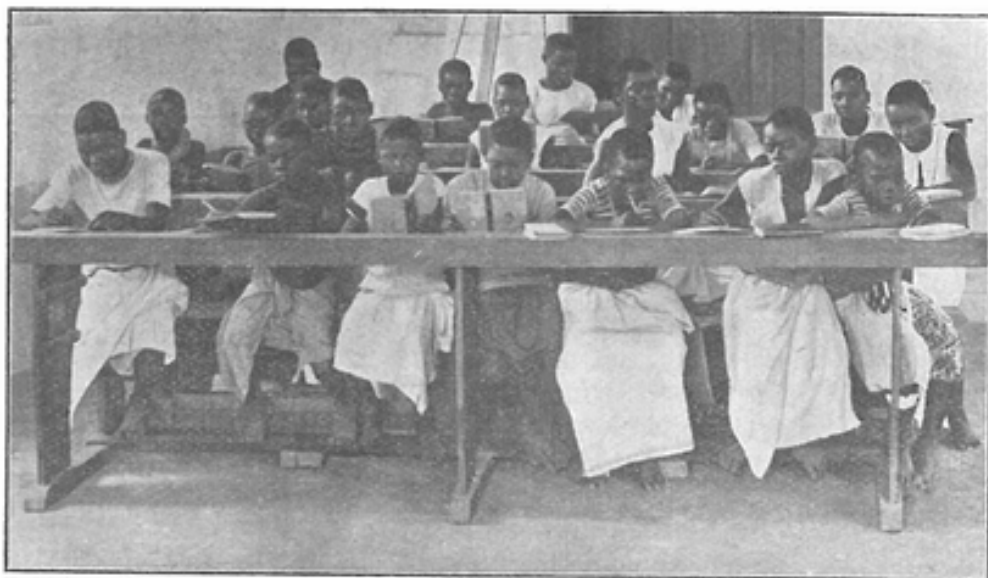
Domorodí hoši.

Tak si nás, milí čtenářové, prohlédněte! Co na nás vidíte zvláštního?

Celkem asi ne mnoho. Vyhlížíme skoro jako vy, až na to, že jsme celí černí. Na parádu moc nedržíme, ale přece jsme oděni slušně. Slušněji, nežli leckterí hoši u vás, kteří pobíhají, jak jsme cestou k vám viděli, za tepla poulici jenom v plavkách.

Myslíte si, že jsme my, hoši od Zambezi, nějakými divochy? To byste se velmi mýlili. Byli jsme jimi, dokud jsme byli pohany. Ale teď, když jsme křesťany?

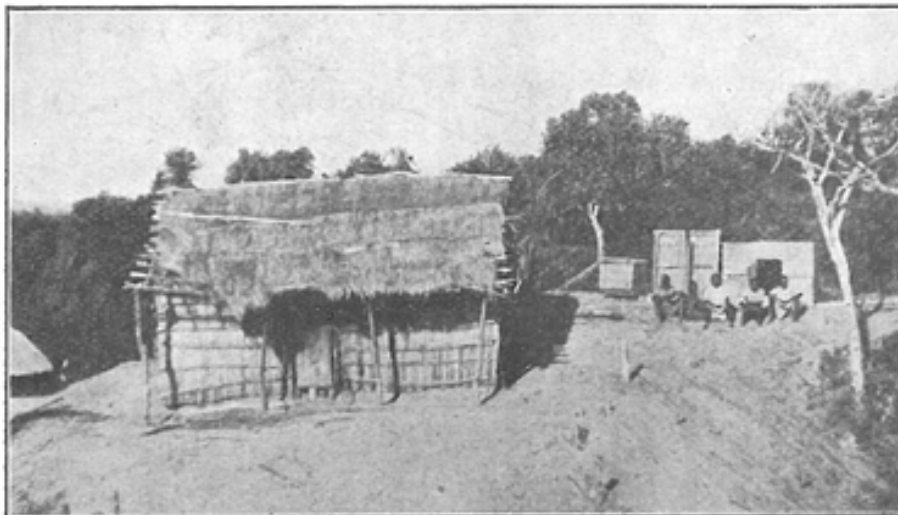
Podívejte se, prosím, jenom na naši školu. Jak pozorně tam sedíme a jak pilně se tam učíme. A víte, kdo nás tu skoro celých deset roků učil? Byl to váš krajan. Jmnoval se P. Pavel Šebesta. Ne jednou nám vypravoval o vaší a své vlasti.

V misijní škole.

Jednou, když jsme s ním vešli do třídy, stalo se něco, co nebylo na rozvrhu hodin. Když jeden z nás pohlédl ke stropu, uzřel tam velkého hada, ovinutého kolem trámu. Co byste takové návštěvě říkali? My jsme na hady zvyklí, protože je jich u nás mnoho (vy je vídáte jenom

v lihu), než přes to musíme být velmi opatrnými. Proto jsme vyskočili z lavic a . . . hrr ven. P. Šebesta pak donesl spěšně pušku a . . . bác . . . had ležel na zemi. Pak jsme se klidně začali učití.¹⁾

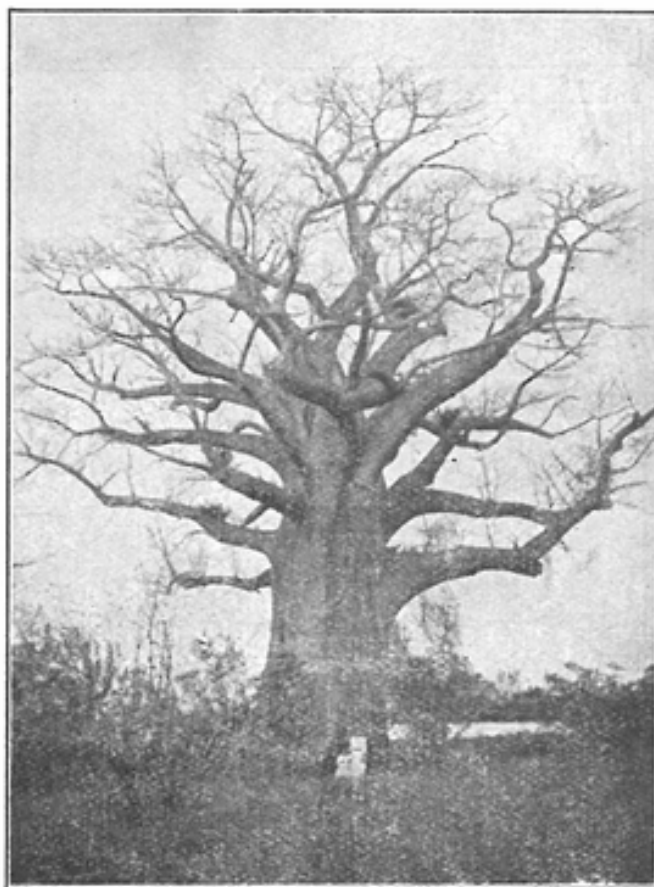

Chatrč domorodců.

Ze školy jdeme po vyučování domů. Myslím, že by se vám u nás doma líbilo. Podívejte se, jak hezký domek máme.

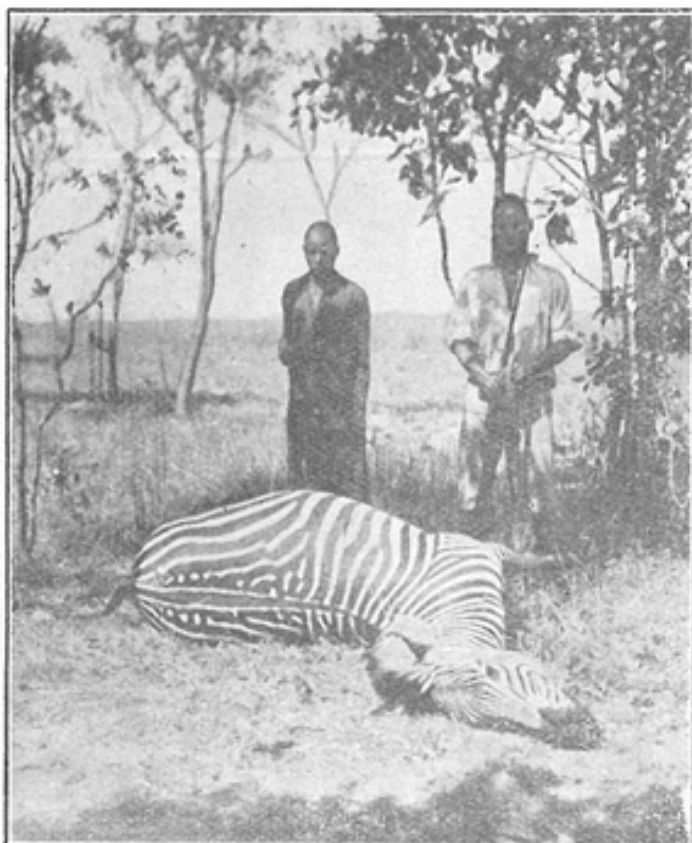
Nejlepší jeho vlastností je, že je laciný. V pralese si nasekáme dříví, u řeky Zambezi si nasečeme rákosí — při tom však musíme dávat pozor, aby nás nechytil nějaký krokodil — a v několika dnech je chaloupka hotová; radost se na ni podívat.

Až budeme velcí, pak si postavíme chatrče vlastní. Dosud jsme v chatrči rodičů. Ostatně ještě stavět neumíme, a bychom se tomu přiučili, rádi při nových stavbách vypomáháme. Naše osada je značně rozsáhlá, ne-

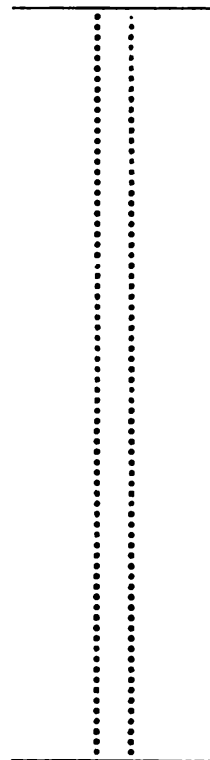

Chlebovník.

¹⁾ Skutečná událost.

Velká antilopa

Zebra.

boť je to po zdejších zvyku vlastně několik dědin v jednu skupinu spojených.

Naši rodiče, které milujeme zrovna jako vy své, se o nás pečlivě starají. Pěstují pro nás na poli rýži, druh žita, sbírají v lese rozmanité jedlé hlízy a lesní plodiny. Ostatně tu máme i všelijaké ovocné stromy. Podívejte se n. př. na chlebovník na obrázku.

Ten nám poskytuje mnoho užitku. Ale jeho ovoce nesmí padnout na hlavu; je tak veliké jako hlava. Brnělo by to pořádně. Máme však i maso. Neboť prales

Zambezký lev.

Zambezký dopravní prostředek.

a savanna, jak u nás říkáme rozsáhlým lesním lučinám, přechovávají hojnost zvěře. Podaří-li se našim střelcům skoliti nějakou antilopu, jichž tu žije mnoho druhů, aneb zebru, či dokonce slona, pak je masa tolik, že byste i vy mohli přijít na hostinu.

Ozve-li se však na savanně, neb dokonce blízko osady řev hladového lva, pak hledíme všichni zmizeti v chatrčích. Ani střelci se s ním rádi na širém poli, kde není úkrytu, nesetkávají. Že se ho však nebojí, o tom vás přesvědčí obrázek, který vám tuto ukazujeme.

Milí čtenářové, čas utíká, musíme zase domů, aby nás naši nehledali. Zatoulali jsme se dnes trochu daleko. Teď přijďte zase vy k nám! Aby vás nebolely nohy, máme pro vás dopravní prostředek, jakého vy neznáte. Srážka, spadnutí, výbuch, smyk, přejetí a jiné podobné vyloučeno. Naprostá bezpečnost zaručena.

Nuže, s Pánem Bohem! Již odcházíme.

Sed'te doma na mezi
a my půjdem k Zambezi!¹⁾

¹⁾ Kdo z našich dospělých čtenářů chtěl by si přečísti něco více o životě v misií při Zambezi, nechť si koupí za 8 Kč knížku, napsanou misionářem a slovným učencem Dr. P. Pavlem Šebestou. Táž má nápis „Rinda“ a vypisuje osudy černé dívky, která se tak jmenovala. K dostání v Občanské tiskárně v Brně aneb u Jos. Birnbauma, nakladatele v Brtnici u Jihlavy na Mor.

R í š a Z e m á n e k

Pohádka o srncím kopýtku.

Po pláni běžel Vítr. Vyskakoval, točil se, písničky si pískal. Za každým lístkem běžel, div si hlavu nesrazil. Hotový divoch. Přiběhl k vysokému lesu. Zastavil se, ale hned jak šohaj u muziky objal štíhlou jedli, hvízdal a zatočil se s ní, až sténala. Pak odskočil, popadl druhou, třetí a nepřestal, dokud neprovedl všechny jedle v kole. Ty křičely a jen tak na oko se zlobily. Hlavy k sobě skláněly a hned jaký že je to čtverák, ale hezký chlapec. A mnoho si jich za ním povzdechlo. Vítr byl však již u vousatých smrků. S nimi, pane, nejsou žádné žerty. Teď zrovna ten nejvyšší zastříhal vousama a rozehnal se za Větrem, jenž tak tak že uskočil. Jen zakletí mohl smrk nad nezveden-cem. Ale kdepak Vítr! Ten již cuchal mlází.

Najednou se zastavil a ztichl. V houští ležela srnka a u ní kolouši, pěkně k mamince přituleni. Prosili: „Maminko, pohádku povídej, hezkou!“ I Vítr poprosil: Pohádku, veselou pohádku! A stará tedy začala.

„Byl jednou jeden krásný les, v němž stromy splétaly svými korunami krásné zelené krajkoví, jež se chvělo a lesklo odráženo od modré oblohy. Slunce se stále smálo na les, jenž byl celý vyhřátý od jeho polibků. Na zemi koberce mechů i hebké trávy okrašlované rudými skvrnami

jahod, malin a všeho možného kvítí i keřů. K tomu potok a máte hotový ráj. A v tom lese žil srneček. Mladý a tak krásný jako princ z pohádky. Kožíšek bez poskvrny, bojovné růžky, ale nade vše krásná kopýtko. Malá kopýtko, tvrdá jako kámen, ale tak krásně černá, tak černá, že na slunci se leskla jak diamant. Srneček byl na ně pyšný a velmi o ně pečoval. V potoku s ním smýval všechen prach, na slunci sušil; červení jahod je leštil. Jak v zrcadle se v něm shlížel.

Jednou zatoulal se až ke krásnému paloučku, na kterém si hrálo malé děvčátko s růžovým poupátkem. Takové bylo útlé a něžné! Říkali tenkrát po lese, že prý to byla lesní víla. Co pravdy na tom, nevím. Srneček k ní honem spěchal, hlavu zdvihl pyšně k nebi, kopýtko ukazoval; jak panna se nadnášel, marnivý čekal na obdiv nad krásou svých kopýtek. Děvčátko si ho však ani nevšimlo. Jen poupátko chovalo za zpěvu ukolébavky.

Tu se srneček rozhněval, přiskočil, holčičce poupátko vytrhl a již rozdupával.

„Poupátko, ach, mé poupátko! Co ti udělalo? Čím jsem ti ublížila?“ naříkalo děvčátko. „Celé mé štěstí jsi rozdupal.“

Srneček se zarazil, pak sklopil hlavu a tak tak že se nepotácel, když odcházel. Do uší mu zněl stále pláč. Rozhněval se sám na sebe; hlavou bil o stromy. Do kamenité stráně běžel, aby kopýtko otloukl. Ale co všechno platno. Co se stalo, stalo se.

Povídá se, že prý lidé nalézají zábavu, když mohou ničit štěstí svých bližních.“

Vítr přikývl.

„Maminko, dál, honem povídej!“ prosili kolouši.

„Srneček tedy chodil jako bez hlavy, když viděl, že děvčátko zasypané růžemi již kolikátý den truchlí nad poupětem. Až jednou

Bylo krásně a děvčátko smutné sedělo nad poupětem. Najednou zaznělo cosi. Jak rolničky. Zvedlo udiveně hlavu. A zase. Jak jemné, daleko a daleko ještě rolničky. Krásně cinkaly, jak motýlí šelest. Cink, cink — cvak, cvak a zase cink, cink — pak jako by koně dusali, stále silněji a silněji. Najednou se rozhrnulo listí a na mýtinu vyskočil srneček a začal svůj tanec. Do taktu si podupával, hlavou pohazoval. Jak baletka se nesl. Na špičkách se vznášel, na zadních nohách, pak kozelce metal a všechno možné. Jen se po pasece mihal. Kožíšek se leskl při tom jak rozteklé zlato. Ve vzduchu zanechával po sobě jasnou stopu. A kopýtko! Jak světlušky mihaly se vzduchem. Hned se třpytily a leskly v záři sluneční; pak jako by své lucerničky zastřely, zmizely zase kopýtko. Babočky to poletovaly vzduchem s tmavým sametovým kožíškem; či jak vlaštovky poletávaly ve vzduchu. Vlnovky, spirály, hotové ornamenty splétaly ve vzduchu. Děvčátko začalo tleskat a když srneček celý udýchaný přestal, vzalo růže do náruče a sypalo je na srnečka. „Zlatá kopýtko máš, srnečku. Zlatá, když tě tak krásně nosí.“ Srneček spocen, obsypán růžemi, stál celý zajiknutý štěstím. Dobře slyší? Zlatá kopýtko že má? „Tolik jsem ráda; ani nevíš, jak jsem šťastna.“

Pohodil hlavou: „Já jsem šťasten, já nejvíc, protože jsem ti udělal radost. Slyšíte to všichni? Já nejvíc!“ A les šuměl v souhlas.

Stará přestala. Vítr poděkoval a utíkal pryč. Uviděl člověka, buchl ho do zad, až zahekl: „Znáš pohádku o srnčím kopýtku?“ — „Ne.“ — „Jakpak bys ty ji znal. O pohádky asi tuze nedbáš.“

Quido Manes: V kostele.

František Serafinský:

Usmíření.

1. Hřích.

Nevím, jaký jsem byl, jsa malým dítětem. Myslím však, že jsem se nikterak nelišil od jiných venkovských dětí, které se rodí každoročně. Tak jako jiné, byl jsem i já kolébán v rodinné kolébce z tvrdého, dubového dřeva, při níž mi maminka pěla jednoduché, ale přece pěkné písně. Vím, že tyto písně mně dlouho utkvívaly v paměti a uspávaly mne, jako uspávají jiné děti téhož věku, jako jsem byl já. Tak jako plakávají ostatní děti buď ze zlosti, nebo z bolesti, nebo z lítosti, že nemohou čehosi dosíci, tak také jsem plakával já. Křičel jsem, zlobil se a tloukl sebou nic nevěda, že činím mamince zle a ve mně se zlo probouzí. Chodily k nám sousedky a každá prorokovala jako sudička, co ze mne bude; hádaly, po kom mám oči a na koho jsem podoben. Jedna tvrdila, že na otce, druhá zase na matku, jiná po dlouhém přemýšlení přišla na to, že se podobám na kterousi sestřenici nebo bratrance. Zdali se dodnes dohodly, nevím a také mi na tom nezáleží. Mezi těmi tetami byla sousedka zvláštních schopností. Byla malá, tlustá a hezky se smála, otřásajíc se při tom a přimhuřujíc oči, což byl znak chytrosti.

Chodila k nám často, neboť bydlela hned naproti v doškové chaloupce, čisté jako klícka. Pocítil jsem proti ní jakýsi zvláštní odpor; jsou určité typy lidí, ke kterým, když je po prvé uvidíme, cítíme náklonnost nebo odpor z neznámých příčin. Obyčejně se člověk zmýlí, posuzuje-li jiného podle prvního dojmu, někdy však ne. Cítil jsem tedy k této osobě zvláštní nechut, ač mi před tím nikdy neublížila a s jakousi bázní jsem pohlížel přes dvéře do její kuchyně na lesknoucí nádobí, starý krb s temnou dírou do stropu. Měl jsem vždy celkovou představu krbu nějakého kouzelníka. Staré hrnce a mísy mi připadaly jako pánve a křivule, dírou v komíně asi lítali různí duchové a nescházela ani stará kočka lenivá, která spávala u krbu přivírajíc oči leností. Ačkoli se mi nezamlouvala, přece měla ta teta něco příjemného.

Měla totiž veselého chlapce a s tím jsem si hrával velmi často. Někdy jsme se objímali láskou, jindy zase jsme se pohněvali, ale nikdy ne na dlouho. Láska i hněv malých dětí je jako motýlek, který je hned zde, hned jinde. Hrávali jsme si na písku a on mne vodíval dívat se na králiky a také mi ukazoval různé trety, kterých jsem já neměl. Nejvíce mne zajímal cínový vojáček s vypoulenýma očima, držící křečovitě pušku u ramene. Zdálo se mi, že se na mne dívá a něco mne přímo táhlo, abych si jej vzal a nechal a hrál si s ním. A tak se stalo, že když mne nikdo neviděl, když hošík byl venku, jsem se opatrně rozhlédl, vzal ještě opatrněji vojáka a rychle jsem vyběhl ven přes dvorek, silnici a domů.

Klučina sousedčin se vrátil a když mne marně hledal, jal se vojáky ukládati do krabičky od cikorky. Zdálo se mu, že mu jeden schází.

Počítá jednou, po druhé a přece stále jeden schází. Dal se do pláče jako to dělávají všechny malé děti, když jim něco schází. Teta přiběhla z kuchyně a počítala ona a zase jeden scházel.

„S kým jsi byl, s kým sis hrál?“ vyzvídala se teta.

„S Pepíkem,“ plakal, „ale neviděl jsem, jestli mi něco vzal.“

„Nebyl tu s tebou ještě nějaký kamarád?“ — křičela teta a zajiskřily se jí oči. Kdybych ji byl viděl, bylo by mi jistě již tehdy úzko, ale já jsem o tomto výsledku nevěděl. Seděl jsem v pokoji znepokojený a vyplašený jako ptáče. Proč mně tak srdce bije? Odkud ten strach? Kde je radost z nové hračky? Činový voják je schovaný v kapse a vystrkuje výstražně bodák a bojím se sáhnouti na něj, bojím se s ním hrát a úzkost mi svírá srdce, jako bych tušil to zlo, které se na mne přivalí.

Teta si uvázala šátek a běžela brankou v plotu přímo k nám. Po náspu běžela tak prudce, že pes Ořech, můj dobrý kamarád, vyštěkl a schoval se do boudy. Přiběhla ke dveřím a přitiskla svou tvář na skleněnou tabuli, rozhlédla se po kuchyni. Zdálo se mi, že mne propálí očima. Viděl jsem její obličej zlostně stažený, její přimáčknutý nos na skle jako švestka, její podbradek a část prsou. Skrčil jsem se v koutě ještě více.

Otevřela rychle dveře a zabodla své zraky do mne a obrátila se k matce: „Máš velmi dobře vychované děti,“ začala jizlivě, „docela dobře, povídám!“

„Co se stalo, milá teto?“ tázala se maminka mírně; moje maminka byla mírná a tichá a spíše plakala, než se zlobila.

„Myslíš si: Mám děti jako andělíčky, ale zatím je ten tvůj andělíček s růžky,“ — a ukázala na mne baculatým prstem — „darmo říkat, takové nezvedené děti, to jsem neviděla, chacha, jako andělíčky a on zatím,“ — a zase ukázala na mne a proud slov bez jakékoliv větné souvislosti se jí vychrlil z úst, až se celá otřásala a pěsti zatínala a zase na mne ukazovala. Maminka mlčela.

„Tak co se vlastně stalo?“ — tázala se potom.

„Krade,“ a zase ukázala na mne.

„Není možná,“ vydechla matka.

Tetin zrak se do mne opět zabodl a přešel mne jako dva reflektory od hlavy, spočinul chvíli na mé vyděšené tváři, přešel na prsíčka; reflektory se zajiskřily; uviděly trčet z kapsy bodák od cínového vojáčka, držícího pušku, vojáčka s vypoulenýma očima s charakterným nátěrem a s dřevěným podstavcem.

„Hle, hle, hle!“ křikla vítězně a vytáhla ubožáka z mé kapsy — „tu je, tu je, tak je tomu, povídám, je tomu tak!“

Maminka, moje dobrá maminka, zbledla rozčilením.

Učila nás jenom dobrému, vedla nás k pospolitě lásce, všechny nás stejně milovala a tiskla k srdci a myslila, že v nás zlé nevzklíčí. A po tolikeré výchově jsem se ukázal jako malý zlodějíček. Její bol jsem dobře vycítil a vyběhl jsem ven. Teta myslela, že utíkám, a chytila mne za košilku.

Vytrhl jsem se, přeběhl jsem silnici, vběhl do řeky. Voda zašplouchala a zmáčela mně kalhoty až po pás. Rozřízl jsem si nohu o nějaký ostrý kámen, roztrhl šaty o křoví na břehu, ale běžel jsem dále po louce udýchaný a přestrašený. Ani jsem neplakal. Teta nestačila. Otřásala se, prudce oddychovala a vzdálenost mezi mnou a ní byla větší a větší. A já běžel dále, přeběhl jsem šplouchající říčku, vyběhl na břeh posetý kopretinami, hřebíčky, sasankami a vběhl jsem do žita až zašumělo. Cvrčci umlkli, kobylinky zděšeně uskakovaly na všechny strany a kdesi z podmeze vyletěl skřivan. Zastavil jsem se. Srdce mi tlouklo a tváře hořely, rána na noze pálila, když jsem seděl na mezi a odpočíval. V dálce jsem slyšel hněvný hlas tetin:

„Chyťte ho, jen ho chyťte, povídám, já se s ním vypořádám, když maminka je slabá,“ tak volala, hledajíc brod řeky. Již jej našla.

Vyskočil jsem poděšeně, otočil se a vběhl jsem nějakému výrostku přímo do náruče.

„Kam utikáš?“, křičel.

Neodpověděl jsem; jen jsem prudce oddychoval.

„Pusť mne,“ vydechl jsem za chvíli.

„A proč?“ měl ve tváři veliký otazník.

„Pusť mne,“ škubal jsem sebou a prosil zároveň.

„Drž ho, drž, povídám!“ křičela teta.

„Pusť mne!“ sténal jsem a škubal sebou jako polapený holub.

„A nepustím,“ dodal škodolibě a držel mne jako v kleštích. Teta supěla blíž a blíže, natahujíc po mně ruce. Již jsem viděl její kulatý obličej a tělnatou postavu. Teta byla již u mne.

Nejdříve mne chytla za ruku, potom mě změřila jiskrným okem, přitáhla mě k sobě a bila mne. Po hlavě, po obličejí a po zádech a všude, kde se dalo. Bránil jsem se loktem, kopal nohama, svíjel se jako klubko, ale neunikl jsem. Čím více jsem se bránil, tím více jsem dráždil tetu, tím více mne bila, až mě udeřila po tváři poslední ranou, nechala mne a odešla. Zůstal jsem sám. Hlava mně hořela; měl jsem horečku. Lehl jsem si na mez a díval jsem se na oblohu. Bílé beránky pluly vysoko po nebi v dlouhých řadách a ztrácely se někde za obzorem v modré dálce. Slunce zapadalo. Nebe ještě hořelo purpurem a poslední oranžové paprsky barvily střechy, stěny domů, keře a stromy, nádherné lány dozrávající pšenice, žita a ovsa, které se vlnily jako zlaté moře; jen hory se v dálce modraly, černaly a tvořily temný pás s různými odstíny.

„Co teď?“ projelo mi hlavou. A vzpomněl jsem si na maminku, na její mírné holubičí oči; snad je v kuchyni a snad pláče a — projela mnou zlost i lítost. Zlost na tetu, že mně připravila tak hořký den, lítost, že jsem maminku zarmoutil.

„Co teď?“, trápila mne myšlenka, „odprosít? Ano, odprosím,“ rozhodl jsem se. „Hned? Ne,“ napadlo mi, „ještě chvíli, potom přijdu a odprosím.“

A zatím obloha temněla víc a více, starý zvoník zvonil na dřevěné věžičce klekání. Pasáci hnali stáda domů, pokřikující a zpívali, až se ozvěna odrážela po lesích, slábla a úplně zanikala v nějakém údolí.

Tma housta, stromy v dálce temněly a jevily se již jen kontury, tvořící nestvůrné podoby postav zahalených v pláště, obrů s kyji, zvířat s velkými hlavami nebo se silným tělem. Někde cvrček pěl jednotvárnou píseň; k němu se přidaly žáby někde v rybníce, na stromě skřehotala zelená rosnička. Stébla trávy a obilí, klasy, stromy a keře šuměly, větve se skláněly, jako by si vypravovaly pohádky.

„Bude asi pršet,“ napadlo mi ještě, když rosnička neustávala jednotvárnou píseň; „strýc říkával, že když rosnička skřehotá, pršívá,“ vzpomínal jsem v polovičním spánku. Oči se mi přivíraly víc a více. Usnul jsem.

(Pokračování.)

Albert Baer, přel. Otto F. Babler

David a Goliáš.

Biblická hra pro loutkové divadlo.

O s o b y:

Isai, židovský ovčář v Betlemě.

Eliab, jeho nejstarší syn, ve vojsku krále Saula.

David, jeho nejmladší syn, ovčák.

Goliáš, obrovský Filistin.

I. j e d n á n í.

Isai: později **David**.

Isai: Už slunko klesá. Noc už bude zase, jen David ještě naše stádo pase. Můj nejzdatnější pasák je ten hoch, líp ovce chovat sotva kdo by moh'.

(Povzdychne.)

V Betlemě žijem ještě na pokoji, však na jihu nám nepřítel už stojí; přitáhli Filistinští z přímoří a u Efesu nyní táboří: jak písku v moři vojínů tam dlí, jež koní s jezdci mnoho přivedli ze msty, že Jonatán, syn Saulův, byl jim v Gebě vítězný sloup zhanobil.

(Rozhlíží se.)

Však kde je David? Měl by všeho nechat a už jen domů ke mně spěchat, neb zrána má jít k bratřím, kteří stojí

co domobranci ve královském voji.
Když uprchlíci hlásili i jiní,
že do země nám vtrhli Filistini
a vyplenit že chtějí kraj náš celý,
tu s vojskem vyšli proti nepříteli.

(Rozhlíží se opět.)

Však kde je David? Co si myslet mám?
Já nahlas na něho teď zahvívám.

(Zahvívá.)

Už přichází tam zleva u té skály.
Zamávám na něj, ať mne vidí z dále.

(Mává. David přichází.)

Davide, dlouho byls dnes ve kraji.

David: Vždyť už jsem tady, otče Isai.
Když jsem se venku trochu opozdil,
to proto, že jsem na úbočí snil.
Já ve snu jasně viděl nepřátele,
jak u Efesu tábořili směle;
jak písku v moři vojínů tam stálo —
a našich lidí proti nim tak málo!
Já ve snu s hrůzou zřel i obra toho,
o němž i u nás vypráví se mnoho.
I bratry zřel jsem — s nimi byl bych rád!

Isai: Co bys tam dělal? Vždyť jsi příliš mlád!
Však proto, že jsi mladík mrštný, hbitý,
a při tom také dosti ostražitý,
a že Bůh žehná smělym činům tvým,
já za bratry tě vyšlu s poselstvím.

David: Ó štěstí, otče! Kdy se to má státí?

Isai: Hned zítra na cestu se můžeš dát.
Už před měsíci táhli bratři tvoji
vstříc Filistinům s králem Saulem k boji,
a není o nich zvěsti. Zda jsou zdraví,
ty, Davide, mi podati máš zprávy.

David: Povím ti, jenom co se setkám s nimi,
zprávu i s pozdravy a znameními.

Isai: Žijí-li, pošlou znamení mi nová —
ta stará dům můj pořád v lásce chová.
Pověz to Eliabu, ať to ví,
že stále ještě mám tu kůži lví,
již daroval mi před mnohými dny.

(Ukazuje ji.)

To lovec smělý byl a dovedný —
on v horách, nežli jsme se nadáli,
vždy ulovil nám lvy i pardály.

David: Jak často prosil jsem, když na hon vyšel,
zda směl bych s ním, však on mne nevyslyšel.

Isai: Abinadab byl zahradník. On dal
mi z lásky víno, jež sám pěstoval.

(Ukáže vinné džbány.)

On obilí a polní práce dbal mi,
pěstoval cypřiš, olivy a palmy,
i cedrových i jiných stromů dost,
jež s pýchou ukáži, když přijde host.

David: Je pěkné žítí s keři, stromy, býlím —
já myšlenkou však zcela jinam pílím.

Isai: Samma byl hrncíř, práce bylo dost.
Džbán krásný udělal mi pro radost —
sám zhotovil ho na hrncířském kruhu
a dal mi ho co památku i vzpruhu.

(Ukáže ozdobný džbán.)

Tak dělal mísy, talíře i džbány —
a všechny byly krásně malovány
barvami zelenými, rudými
i modrými a sytě žlutými.

David: Ba věru, doved' mnoho pěkných věcí —
však o údělu jiném já sním přeci.

Isai: Teď dlouho už jsou pryč, a zítra ráno
k nim zajít za úkol ti bude dáno.
Ty přineseš mi znamení i zprávy,
zda oni všichni živi jsou a zdraví,
a vezmeš jim těch deset chlebů tady,
aby tam venku netrpěli hlady.

(Dává mu věci.)

Na všechno pozor měj a táhni v míru.
Však veliteli dej těch deset sýrů;
ať vlídně se mi vždycky tváří na ně.
Nic nezapomeň. S tebou ruka Páně.

David: Já slyším, otče.

Isai: Až se rozední,
hned z Betlema se vydej k poledni;
když do údolí Terebintu zajdeš,
ve vojsku u Efesu bratry najdeš.

O p o n a.

(Pokračování.)

F. Há j:

Márinčin „prezent“.

I.

Véna s Márinkou hned začátkem prázdnin měli dlouhou poradou na zahradě u staré studny. Hned po ránu toho dne řekla totiž Cíla: „Zaplať Pán Bůh, že jsou už prázdniny. Jenže budou utíkat jako vítr. To je tak vždycky; co je hezké, brzo končí. O svátku pana řídícího řekneme: „Už je po všem.“ No, ja! Dvacátého osmého srpna to už koukám po „kýblech“ a hadrech, abych dala do pořádku třídy. A že si tak vzpomínám, Márinko, abyste letos přichystali panu řídícímu k svátku něco kloudnějšího než loni — talíř zmrzliny od Surovátky, který jste postavili večer na okno do kabinetu, kam ráno nejdřív slunce pražit začne. Ovšem, v osm hodin jste přinesli z kabinetu talíř červenavé vody.“

Proto teď děti seděly u staré studny a umlouvaly se, co tedy letos, aby radši dřív věděly a měly po starosti. Véna myslil, aby nasbírali po dešti moc a moc těch malých, docela maličkých žabiček do „spiritusu“, že by měl pan řídící novou „ponůčku“ (pomůcku).

Márinka se ušklíbla: „To nic není! To radši řemen od pana Fanty. Na kluky, víš? Že bych na něj dala červenou mašličku. Heleď, Véno, abys byl s ním nejdřív bit ty, to by bylo něco! To by se řemen jmenoval Véna!“

Teď se ušklíbl Véna: „Pan řídící by zrovna vzal na kluky řemen, to víš! Ani proutkem doopravdy neuhodí. Jen tak málo švihne přes ruce. A třebaš by jej ani do školy nevzal, protože ty zlobíš každou chvíli. Jmenoval by se jistě „Márinka“. To by byl lepší trakař. Povídal včera pan řídící: „Moc nutně potřebujeme trakař, když teď si dáváme žitíčko semlít v „Lukách“ Cíla na trakaři lehce by mouku přivezla.“

„Trakař,“ opakuje Márinka táhle. „Trakař — prosím tě, můžeš trakař, když to má být „prezent“, zabalit do hedvábného papíru a převázat červenou mašličkou? A vůbec, může se s trakařem jeti do pokoje? Nebo půjdeme s gratulací a potom řekneme: „Prezent stojí na dvoře?“ Tatínek by třebaš myslel, že tam stojí kočár a darmo by byl oklamanej! To by zas byl lepší balík křídly a houby na tabule do školy. Jenže to není pro dům, to je pro školu, to tatínek „fasíruje“ („Fasuje“, chtěla říci).

„Ty jseš ale, Márinko, moudrá!“ směje se Véna. „Křída a houba se „nefasíruje“ To naše tetička „pasíruje“ maliny na zíněném sejtku.“

Márinka je ohromena Vénovými vědomostmi a proto říká po chvíli: „Tak bysme mohli koupit to zíněné sejtko.“

Soubustovic kočka Číča náramně knouravě fňukala na Šetlíkovic zahradě. Márinka vstala: „Véno, to volá koťátka! To jistě. Poběž tam!“

Opravdu. Za Číčou pobíhala dvě kořata. Jedno černé, druhé mourované. Než se jimi potěšili, zavolala je panímáma Šetlíkovic na podmáslí

a hned potom přiběhl Pepík Pravdovic, jestli by Máriačka chtěla to jedno kotě, aby si vybrala.

Máriačka se zamyslíla: „Panímámo, což abych je dala tatínkovi — k svátku?“

Panímáma Šetlíkovic se usmála: „To bys moc nepochodila! Pan řídící o kočky nestojí. Říká paní řídící: „Náš tatínek, jak vidí kočku v pokoji, hned vytáhne kapesník a dělá „kššš, kššš, kššš,“ protože když byl malým chlapcem, jednou ho kočka tak pokousala, že musil k lékaři.“ To si musíte vyzpomenout něco lepšího!

Běžím teď na pole. V půl desáté nezapomeňte přinést nám svačinu! Tašky jsou nachystané v komoře. Pepík Pravdovic nejdřív pomůžte vám a potom vy jemu na Soubustovic pole!“

A zrovna když děti s Pepíkem Pravdovic postavily v deset hodin tašky se svačinou a bandasky na mez, dostala Máriačka nápad.

„Já už vím, co dáme tatínkovi k svátku. Nasadíme kvočnu na vajíčka a celé hejno vylíhlých kuřat i s kvočnou dostane tatínek k svátku.“

Véna se usmál: „No, to bude mít pan řídící radost. Víš o kvočně?“

„Tu si někde vypůjčíme,“ říká Máriačka.

„A což vajíčka?“ namítá Véna.

„Hm! Vajíčka! Náké od Šetlíků, náké od Soubustů. Začneme je schovávat už teď a nasadíme jich aspoň třicet.“

II.

U lesa na mechovém sedátku děti uvažují. Modrá, jasná obloha nad nimi — za nimi porostlina a za tou hustý smrkový les. A před ním, jako na dlani leží rodné jejich městečko Mníšek jako v náruči Boží, chráněné na severu Skalkou a Hřebeny. Vpravo Štítek, Veselka, Řidka, Černolice, Bažantnice, Lucký mlýn, Sychrovský rybník či Sýkorovák, Kalvárie a tamhle vlevo, z toho černavého lesa, za chvíličku dýchavičný vláček vyjede, zakouří bíle i černavě, zapíská, zaskřípají kola na kolejnicích, vypustí bělavou páru se sykotem a zastaví se. Je to tak hezké vyčkat té chvíle, kdy vláček se vykroučí až do stanice. Odpočine si, a až začne znovu těžce dýchat, vydá se na cestu k Praze.

„Říká naše maminka, Véno, že tady na těch mezích a u lesa nevoní jen mateřídouška a obilí. Tady voní všechny vůně. Tamhle od hřbitova karafiáty a akáty, reseda i fialy, petunky i heřmánek. A říká náš tatínek, že nikde jinde není tolik vůní pohromadě jako v tom našem kraji. Milejšího městečka na celém světě nad Mníšek není. Což až mu přivedeme asi třicet kuřátek, Véno! S kvočnou!“

„No, ta moc vonět nebude, Máriačko! To jsi jakživa necejtila, Máriačko, jak dovede kvočna zavonět! Když jsi tuhle psala doma trest, řekla panímáma Soubustovic: „Heleď, Véno, oloupej tuhleto vajíčko, je na tvrdo. Rozsekej je a dej kuřátkům!“ Máriačko, tak jsem si myslil, že mi upadne nosejček. Vajíčko nic nevonělo. Já pořád nosejček dával na stranu a zrovna v tu chvíli kvočna něco udělala. Jejé, Máriačko, to jsem uháněl! To nebyla reseda, ani karafiáty, toto!“

„Ale bude to třicet kuřat, Věno!“ rozhodla Mária. Než je sníme! Ta nám vydrží do Vánoc!“

„Kampak dáme kvočnu s posadou? A máš posadu?“

„Hm,“ zase ledabyle ohrnula Mária rtíky: „U Šetlíků jich mají pod kolnou tolik!“

„Já vím,“ říká Věna. „Ale jakých! Bez dna nebo bez stříšky. To dá starostí, než to všechno seženeme.“

„A musí sedět v kukani? Když se rozsedí, může sedět třeba v koutě v kvelbu!“ vykládá Mária rozšafně. „Přikryjeme ji zástěrou a bude to. Nebo jí dáme pod nůši. Když ji nebudeme pouštět ven, dřív vysejí kuřátka.“

(Pokračování.)

Na číhané.

Chlapci z Horehrona na Slovensku.

Do památníčku.

*Vědění bez dobrých činů jest jako včela bez medu.
Nekupuj knih proto, abys jimi ozdobil svou světnici, ale ozdobuj jimi své srdce a ducha.*

Čím je v jedovatých zvířatech jed, tím je v člověku hněv.

Z galerie našich jubilentů.

inulého roku přihlásil se první z našich čtenářů a spolupracovníků, který odebírá „Anděla Strážného“ již od I. ročníku: jest jím spisovatel dp. I g n á t Z h á n ě l. Vybídli jsme tehdy, aby se hlásili také jiní naši starší odběratelé, kteří mohou zároveň s námi oslaviti jubileum svých blízkých přátelských a čtenářských styků s „Andílkem“ Jsme ochotni otisknout jejich vzpomínky a projevy.

Zahajujeme tuto rubriku vzpomínkou a podobiznou dědečka Fr. Poláčka z Jiřikovíc u Brna, kterou nám zaslaly jeho vnučky, věrné odběratelky a horlivé luštitelky hádanek, a básničkou mladšího „jubilanta“, také velmi pilného luštitel Gernota Kosíka z Brna.

Ať je tedy tato naše galerie do konce ročníku hodně bohatá a zajímavá!

1.

Milý pane redaktore!

Děkuji Vám srdečně za krásnou obrázkovou knihu „Na besedě“ od Marie Alfonsy v ceně 10 Kč, již jsem obdržela za luštění hádanek. Je v ní tolik milých a krásných povídek a obrázků. Mně, sestřám i rodičům se velmi líbí a uschovám ji mezi řadu jiných knih, jako milou vzpomínku na „Anděla Strážného“ Těšíme se již na jubilejní 50. ročník. Kdybychom tak mohli spatřit veškeru tu práci, kterou „Anděl Strážný“ za těch 49 roků vykonal! Tu velikou lásku, krásu a nesmírnou radost dítek a ty nepřehledné řady dítek, které „Anděl Strážný“ zachránil od špatností a zkázy. Nepoznali jsme doposud lepšího časopisu pro mládež. Proto s radostí se těšíme na 50. ročník. Bůh necht' Vám i nadále žehná! —

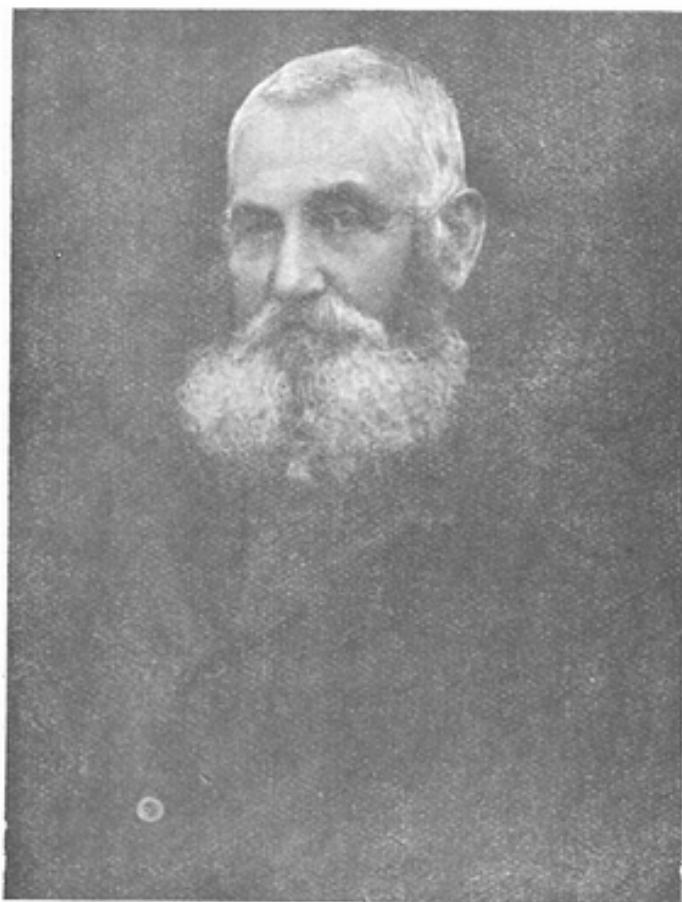
Snad Vás bude trochu zajímat podobizna jednoho z nejstarších odběratelů a čtenářů „Anděla Strážného“ Jest jím náš dědoušek Fr. Poláček z Jiřikovíc. Odbíral „Anděla Strážného“ od I. ročníku a mnohé ty nejstarší ročníky se nám dodnes uchovaly.

Narodil se r. 1843, pamatuje jako malý chlapec robotu. Zúčastnil se válečného tažení v r. 1866 proti Itálii a proti Prusku, v r. 1878 okupace Bosny a Hercegoviny. Pracoval v jedné brněnské továrně 47 roků, za kteroužto práci byl vyznamenán medailí. Z 9 dětí žije 5, 20 vnuček a 7 pravnuček. Nyní žije ze skrovničké pense 40 Kč měs. Žil celý život v chudobě a uchoval si pevnou víru v Boha. Rád si vyžádá od svých vnuků „Anděla Strážného“ a se zálibou jej čte.

Se srdečným pozdravem

Poláčková Ludmila a Marie.

V Kobylnicích, 2. července 1930.

Dědoušek Fr. Poláček z Jiříkovic.

II.

Mé jubileum.

Před lety desíti malý jsem byl hoch,
pořádně sotva co přečíst jsem moh.
S nadšením na líci a v srdci ples,
když číslo „Anděla“ první jsem nes.
Přešťasten jsem byl a tolik rád,
že časopis ten mohu též odbírat.
A dnes, kdy jsem mladý prý muž,
jak druhdy na číslo těším se už.
Srdce mé mladé píseň si hude,
pro tebe místa že vždy v něm zbude.
Vím též, že až dospělým budu mužem,
že sobě, Andílku, ještě věrni budem,
jen ráčí-li milý Bůh mi zdraví dát,
a tebe něčí dobrá ruka zachovat.
Přeji ti, Andílku, ze všech svých sil,

bys každým ročníkem více čten byl,
necht poslání tvé nepřijde nikde ve zmar,
volám, Andílku, hřímavé: „Ti zdar!“

Gernot Kosík, Brno.

Koutek pro ruční práce.

Milé děti! Skončila se doba odpočinku, prázdnin a začal nový školní rok, doba práce. Budeme se zase scházeti v našem koutku a pracovati. Nazývají se tyto práce ručními, ale nevykonávají se pouze rukama, nýbrž i hlavou, t. j. musíme při nich též přemýšlet, usuzovati a rozvažovati.

Vidím mezi vámi mnohé nové tváře; vítám tyto nováčky do našeho koutku. Ale nevidím zde už téměř nikoho z těch, s kterými jsem začal pracovati před šesti roky (ve šk. r. 1924-25). A poněvadž chci letos začít pracemi z lepenky, což jsme již tehdy dělali, bude nutno, abych vykládal a vysvětloval vše takřka od začátku, neboť pro vás téměř pro všechny bude to nové.

Nebudem však letos pracovati po celý rok jen z lepenky. I jiné práce a z jiného materiálu budeme dělati, ku př. z větviček. A proto nasbírejte si na podzim, když se budou ořezávati stromy, vhodné větvičky, silnější i slabší, a uschovejte si je na suchém místě.

Nyní několik rad a pokynů zvláště pro nováčky! Pracovním stolem může nám býti též rovné sedadlo židle. Nikdy však nepracujeme přímo na stole neb židli, nýbrž pokládáme na ně buď hladké (ohoblované) prkénko z měkkého dřeva nebo silnou lepenku. Budeme přece řezati a tu bychom desku stolu neb židle pořezali a tak způsobili svou práci rodičům malou radost. Při práci máme na sobě zástěru a po ruce utěrku, abychom si mohli dle potřeby utřít ruce a zachovali práci vždy čistou.

Choeme-li, aby se nám práce z lepenky a vůbec každá dařila, musíme si zvykati přesnosti, čistotě, rozvaze, pořádku, trpělivosti a pracovitosti; nesmíme býti ledabylí a povrchní.

Nejdříve opatříme si vše k práci potřebné: pro lepenkářství budeme potřebovati mnoho z toho, co jsme potřebovali loni při knihařství.

Materiálem jest lepenka; budete-li ji kupovati, tedy žádejte lepenku prostřední síly (č. 40 nebo 50). Pro počátek stačí nám lepenka, kterou naleznete doma, jako z nepotřebné krabice a pod. Dále opatříme si potahový papír a knihařské plátno, oboje barvy dle vlastního vkusu. Se vším tímto materiálem budeme šetřit a uschováme si každý ústřížek; i malý kousek dá se mnohdy použít!

Jako lepidla budeme užívati knihařského mazu a klihu. Maz si připravíme takto: ve čtvrtlitrové sklenici studené vody rozpustíme asi 3 dkg pšeničného škrobu, až povstane hustá, mléčná tekutina; tuto vlejeme pomalu za stálého míchání do čtvrt litru vařící vody. Pamatujme, že maz, když vychladne, zhoustne, proto odstavme jej s ohně včas, i když se nám zdá býti ještě řídkým. Nevařme mazu nikdy mnoho, poněvadž se brzy kazí a dlouho nevydrží, zvláště v létě.

Knihařský kliš připravíme takto: kliš v kusech zabalíme do nepotřebného hadru nebo do papíru a kladívkem rozbijeme na drobnější kousky; tyto dáme do vody (tolik vody, aby přikryla kliš) a necháme je asi 10 až 12 hodin močit, až nabobtnají. Pak kliš vaříme ve dvojitém kotlíku: jsou to dvě nádoby v sobě, z nichž ve větší jest voda a v menší je kliš s vodou, takže se kliš nevaří přímo na plotně, nýbrž ve vodě. Nemáme-li dvojitého kotlíku, pomůžeme si tím, že obyčejný hrníček, ve kterém kliš chceme vařit, postavíme na dřívka do vody, která jest ve větší nádobě (kastrolu). Kdybychom vařili kliš přímo na plotně, připálil by se a ztratil by lepivost; též častým ohříváním pozbývá lepivosti, proto nerozhřívejme klihu nikdy mnoho. Klihu používáme jen teplého.

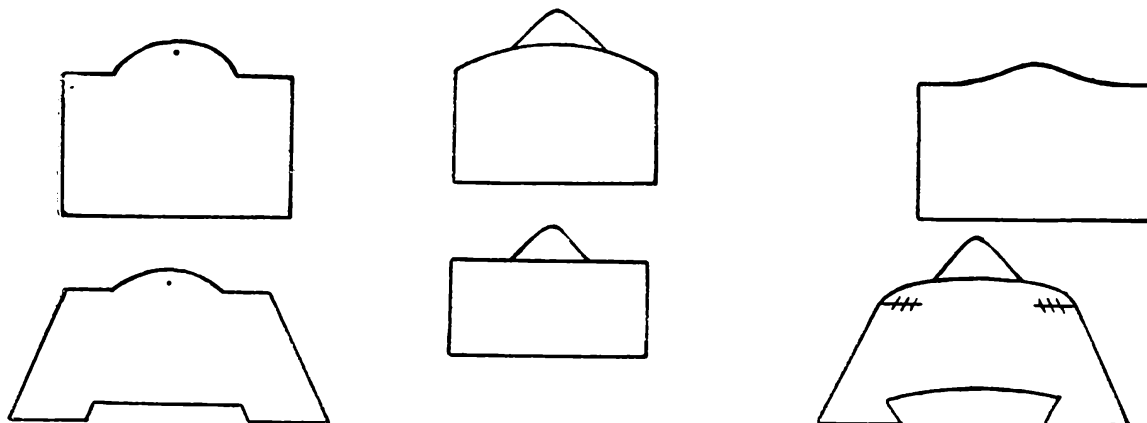
Kliš i maz natíráme štětcem; zvláštní pro maz a zvláštní pro kliš. Po skončené práci oba štětce v teplé vodě vypereme.

Dále potřebujeme nástroje: nůžky, nůž (pro počátek stačí kapesní, nemáme-li knihařského), železné pravítko, knihařskou kostku (střenka nože neb držadlo opotřebova-

ného kartáčku na zuby ji nahradí). Nůž musí býti stále ostrý. Poněvadž se při řezání lepenky rychle otupuje, musíme jej často brousiti; nemáme-li pískovcového a obtahovacího kamene, stačí obrousiti nůž buď na kamenném schodě, nebo na okraji kamenného hrnku.

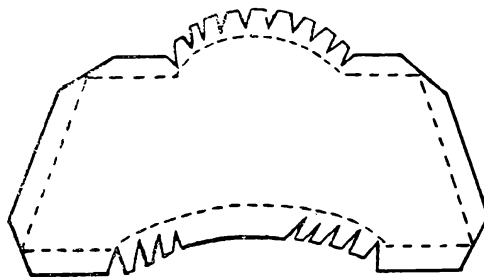
Nyní můžeme přikročiti k první práci! Uděláme si rámeček na rozvrh hodin neboli podlepíme rozvrh hodin.

Ukáži vám několik vzorů:

Přemýšlejte a přijdete jistě i na jiné pěkné tvary!

Tvar, dle kterého chceme pracovati, narýsujeme na lepenku a vyřízneme. A tentýž tvar — ale o 1 cm na všech stranách větší — vystříháme pak z potahového papíru. Při rozích zastříháme, jak ukazuje obr. 1. U míst zaoblených papír nastříháme (obr. 1.).

obr. 1.

Pak potřeme zadní stranu papíru mazem, který roztíráme ze středu ke krajům. Když jsme papír stejnoměrně všude namazali, obrátíme jej a přiložíme opatrně na lepenku; nyní přejíždíme zlehka rukou neb suchým šátkem po ploše, opět ze středu ke krajům. Utvoří-li se někde bublina (uzavřený vzduch), snažíme se ji zahrnati ke kraji; nepodaří-li se to, propíchneme bublinu jehlou a pak dobře přitlačíme. Potom zahrneme okraje potahového papíru a přilepíme na zadní stranu lepenky.

Podobně budeme si počínati, když doprostřed plochy přilepíme pak rozvrh hodin.

Chceme-li míti rozvrh hodin s poutkem na pověšení, tedy přilepíme na zadní stranu poutko: 3 cm dlouhou tkaničku neb stuhu přeložíme, konce slepíme kličem a přilepíme na lepenku tak, aby poutko přečnívalo asi 1 cm přes okraj.

Konečně celou zadní stranu lepenky polepíme bílým papírem o něco málo menším lepenky.

A když pak pověsíme rozvrh hodin nad místo, kde ukládáme své knihy, učinili jsme počátek pořádku pro nový školní rok. Nemůže se nám státi, že bychom něco doma zapomněli, když vybíráme knihy do školy; a také pro maminku a tatínka má to význam, neb snadno se přesvědčí, kdy máte přijít ze školy.

Tolik pro dnešek! Zdraví Vás

strýc Vojtěch.

Dívčí koutek.

Proč také dívčí koutek? Přálo si tak několik účastnic loňské soutěže znalosti při své odpovědi na poslední otázku. A naše děvčata mají na něj jistě právo, protože tvoří dobrou polovinu odběratelů „Andílka“ a účastní se velmi horlivě jak luštění hádanek a soutěže, tak spolupráce v „Záhonku mladých“. Budou mít nyní příležitost, aby přispívaly svými zkušenostmi, radami, po případě dotazy a tak učinily tuto novou rubriku hodně živou a užitečnou všem ostatním čtenářkám. Každá z nich má býti již nyní malou hospodyňkou — má pomáhati podle svých sil v domácnosti matce i mužským členům rodiny a tak se připravovati pro své vlastní povolání. K této přípravě chce přispívati také náš koutek. Nuže tedy, milé čtenářky, upozorněte na to také jiné své spolužačky, které snad dosud neznají „Andílka“, získejte je za odběratelky, čtěte pilně každé číslo a pak s chutí — do práce!

Dobrou četbou pro děvčata jest „Řídících Márinka“ od spisovatele F. Háje. Ve čtyřech svazcích přináší velké množství roztomilých příhod ze života Márinky a Vény. Knihu vydala Občanská tiskárna v Brně. Doporučujeme také velmi povznášející knížku o desítiletém francouzském děvčeti, jež zemřelo r. 1922 a již nyní těší se pro svou svatost velké úctě. Knížka se jmenuje „Anička“ a vydaly ji Sestry N. Početí P. Marie v Přerově.

Inkoustové skvrny objeví se zase častěji na počátku školního roku, když tak mnohá ruka za dva měsíce odvykla peru a snad i ztvrdla polní prací ve žních. Jak je odstraní? Potírejte je častěji kyselinou citronovou a solí, pak namydlete poskvrněná místa a dobře je properte. Nezmizí-li skvrny ihned, opakujte to ještě jednou.

Límce u světlých kabátů se na podzim tak rády zamažou a zamastí. Dobře je vyčistíme, když do uzlíčku zavážeme trochu kuchyňské soli, namočíme do benzínu a tím zlehounka čistíme.

Kuchyňská sůl je dobrým prostředkem k zachování zubů, upevnění dásní a zničení nepříjemné chuti ráno v ústech. Do sklenice vody dejte neplnou lžici soli a tímto slabým roztokem vypláchněte vždycky na noc před spaním ústa. Je to jistě lacinější a lepší než různé drahé „ústní vody“.

Jaká má býti vzorná dívka, vylíčil vtipně starý slavný kazatel a spisovatel Abraham a Santa Clara: „Vzorná dívka má být jako zvon na Velký pátek — nemá jí být tuze slyšet; jako polévka v nemocnici, ta nemá mnoho „ok“ — dívka se nemá příliš rozhlížet; má býti jako zrcadlo, které se zamračí, jakmile se mu kdo přiblíží a na ně dýchne; a konečně má býti jako želva, která je vždycky doma (nosí všude s sebou krunýř) — má se při domě ráda zdržovat, aby se uchránila zlého.“

Okénka do světa.

Dnešní Indiáni. Velmi mnozí naši čtenáři budou jistě s velikým zájmem i užítkem čísti povídku „Přísaha načelníka Huronů“, která líčí život kanadských Indiánů v 17. století a těžké působení misionářů mezi nimi. Hlavní její děj není vymyšlen, mnozí z těch lidí skutečně žili — dva z oněch mučedníků byli právě letos prohlášeni za blahoslavené — ale ovšem poměry mezi dnešními Indiány jsou již zcela změněny. Dnes je napočítáno v Americe 246.970 Indiánů. Nejvíce jich bydlí ve státě Oklahcma, kde jim patří 8 milicnů hektarů půdy. Mnozí z nich stali se křáči, neboť mají na

svých pozemcích naftová zřídla, jiní řediteli naftových podniků a vůbec elegantními lidmi, kteří se neliší svým životem od jiných Američanů, posílají své děti na university atd. Největší zásluhu o to, že se z bývalých rudých divochů nebo polodivochů stali vzdělaní lidé, mají ovšem katoličtí misionáři a hlavně jesuité, kteří se jim zcela obětovali.

Kapka vody stará miliony let. V jižní Americe našli kus horského křišťálu, v jehož vnitřku jest několik kapek vody. Poněvadž učenci se domnívají, že křišťál povstal asi před 10 miliony let, jsou i kapky vody, které se tam dostaly ve

chvíli krystalisování plynné látky v pevné těleso, téhož stáří. Třeba poznamenati, že kapky vody jsou průhledné a není na nich viděti „zubu času“. Tento ojedinělý objev byl umístěn v chicagském museu.

Jakou práci konají hodiny. Slyšíte často bít hodiny, ale sotva jste si už uvědomili, jak velikou práci tu konají. Počítejte jen trochu. Každou čtvrt hodinu bijí hodiny jednou, každou půl hodinu dvakrát, tři čtvrtě hodinu třikrát, hodinu čtyřikrát, čili celkem za hodinu odbijí hodiny desetkrát, to znamená za den 240krát. Plných hodin bijí 56, tedy dohromady 396 za den, čili 144.540 za rok. Jedno udeření trvá dvě sekundy, tedy na udeření 144.540krát je třeba 289.080 sekund, to znamená 80 hodin 18 minut, neboli 3 dny 8 hodin 18 minut. Máte-li chuť, vypočítejte si ještě, jakou dráhu vykoná ručička hodin za rok. U věžních hodin dělá to skoro — 40 km!

5350 dolarů za „Robinsona“. Každému chlapci známá kniha „Robinson Crusoe“, kterou napsal anglický spisovatel Daniel Defoe, vyšla po prvé r. 1719. Z tohoto prvního vydání je zachován již jen je-

díný výtisk. Jak obrovskou má cenu, jest viděti z toho, že nedávno zaplatilo za něj sdružení „Rosebach Company“ v Novém Yorku 5350 dolarů, t. j. více než 160.000 Kč. — U nás ovšem knihy nikdy nedostoupnou takové výše, ale přes to každá stará dobrá kniha má svou cenu, jež stárím jen roste. Pečlivě je ochraňujte, nekazte jich a neničte — zvláště jsou-li to rodinné památky!

Velké dílo křesťanské lásky koná spolek „Svaz charity“ v Brně a v Olomouci. Podle právě vydané zprávy vydal za minulý rok na dobročinné účely obrovskou sumu 16.611.176.70 Kč. Vydrží v zemi Moravsko-slezské 148 ústavů: pro sirotky, mrzáčky, nevidoucí, padoucníci stížené, slabomyslné, nezhojitelně nemocné, útulky pro mládež, zotavovny atd.

Novou Biblickou dějepřavu pro národní školy napsal Ant. Špale a vydal nakladatel A. Neubert v Praze. Jest ozdobena také novými původními obrázky malířky Marie Urbanové-Zahradnické. Starším čtenářům, kteří si nemohou koupiti celé Písmo svaté, prokáže jistě dobré služby. Vázaná kniha o 192 str. stojí jen 15 Kč.

Záhonek mladých.

Statečný voják.

Krásné letní odpoledne,
radost je být na venku,
malý Toník, neposeda,
vyběhl ven chvílenku.

Ustrojený za vojáka,
zhlídl pejska na sadě,
usedl si na něj ihned
ve veselé náladě.

Za chaloupkou pod okénky,
tiše bublá potůček,
za vodičkou v chládku stromu,
odpočívá macíček.

Sotva pejsek macka zhlídl,
zlost ho rázem pojala,
na kočku se rychle vrhnout
nevraživost dodala.

Rozběhl se na to rázné
Toník šavli dopředu,
pejsek hup — — a jezdec statný —
padá naznak na vodu.

Kočka zatím nečekala,
až ji pejsek dohoní,
vyskočila rychle na strom,
jediné své spasení.

Avšak pejsek dole vztekle
na kočičku houká,
Toník, s něhož voda leje,
na nehodu brouká.

Tak dopadla ona jízda
pro Toníka tragicky,
na pejsku se povoziti,
rozmyslí si navždycky.

Marie Zapletalová, žák. III. tř. měšť. šk. kláš. v Přerově.

Jak máme čísti.

Máme čísti raději méně, ale dobře, ničeho nevynechávat. Tatínek mně říká, že hltám knihy, ale já si z nich přece něco pamatuji, nejvíce z těch, co jsem četl několikrát, na příklad „Řídících Mářinku“, všechny čtyři díly.

V knize máme hledět porozuměti spisovateli, co vlastně dílem svým chtěl říci a proč knihu napsal. Je dobře, při

čtení poznamenati si do zvláštního sešitu pěknou myšlenku, nebo i jen větu, případně slovo, které v obyčejné mluvě se neuzívá. Po přečtení napiši si stručný obsah její a poznamenám si, co se mi nejvíce líbilo nebo s čím nesouhlasím.

Michal Vácha,

žák 3. tř. ob. v Brně.

✱⁷¹

Statečný voják.

Vyjel si malý voják — husárek — na hafanovi Ořechovi na prostranství před domem.

Na hlavě má čepici (jistě z papíru) s ozdobnými střepečky. Košilku má čistou jako sníh, kalhoty jen po kolena, ale dělá hrdinu — a jak se pyšně nafukuje! V ruce drží šavličku (dobrák strýček mu ji ze dřeva vyrobil a staniolem polepil), sedí zpřímá na svém „koni“ — inu, zkrátka a dobře, jako jenerál. Přijel hbitě na břeh „řeky“ (zrovna tam tek potůček). Náhle Ořech zpozoruje na druhé straně kočku Micku, s níž byl stále ve válečném stavu (však ho kolikrát sekla tlapkou po čumáku). Micka přikřena ke stromu, posmívá se Ořechovi. Ořech se div zlostí neroztrhne vida, jak se naň kočka šklebí, zapomene na vše a myslí na pomstu. Přikrčí se k břehu a

vojáček, zpozorovav též „nepřítele“, dává povel k útoku.

Ale běda! Ořech sice přeskočil, ale voják, jemuž čepice se šavlí upadla na břeh, spadl do potoka, až voda stříkala. Nebylo mu to ovšem nikterak příjemné (kdo tomu nevěří, zkus to sám!).

Ale ani Ořech nedosáhl úspěchu. Micka nečekala, až ji Ořech chňapne, nýbrž rychle vyběhla po kmeni na vysokou větev. Zatím co na ni Ořech blafal v bezmocném vzteku, strouhala mu mrkvičku: „Vylez za mnou, chceš-li a můžeš-li!“

Malý jenerál vylézá z vody jako „hastroman“ a sbírá zbroj. V duši si pomyslí: „Co tomu řeknou naši, až uvidí špinavou košilku, co tatíček?“

Václav Holas,

žák ob. školy v Ústupě u Olešnice na Mor.

ssss

Ze strýčkovy mošničky žertíků a vtipů.

Labužník. „Mami, chtěl bych mít krk jako žirafa!“ — „Pročpak?“ — „Když bych jedl bonbony, chutnal bych to mnohem déle.“

S maminkou jsou těžké počty. Pan učitel: „Když koupí tvá matka 5 pomorančů po jedné koruně padesáti haléřích, kolik zaplatí celkem?“ — Frantík: „To je těžko říci, pane učiteli, naše maminka vždycky něco usmlouvá.“

K tomu to stačí. „Ale chlapče, chodíš už dva roky do školy a neumíš počítat dál než do 10! Čím pak chceš jednou být?“ — „Soudcem při kopané, pane učiteli.“

Skrývačka: Kde se skrýla Turkovi paní?

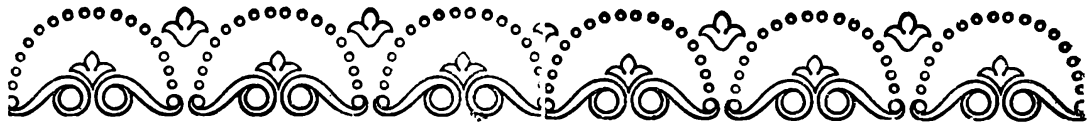
Za obsah odpovídá Emanuel Masák. — Vydává svým tiskem a nákladem Občanská tiskárna v Brně.

ANDĚL STRÁŽNÝ

ČASOPIS PRO KŘEŠŤANSKOU MLÁDEŽ

Vilém Ambrož,
druhý redaktor „Anděla Strážného“.

Vilém Ambrož,

druhý redaktor „Anděla Strážného“.

Když jsme vloni začali uveřejňovati životopisy a podobizny spolupracovníků „Anděla Strážného“, vybízelo nás několik starších odběratelů, abychom nezapomněli na „s t r ý č k a A m b r o ž e“. Tak se jim vtisklo do paměti jméno druhého dlouholetého redaktora, že naň vzpomínají dosud, třeba odpočívá již skoro 30 let na brněnském hřbitově.

Bylo by ovšem nevděkem, kdybychom naň nevzpomněli i my, ale nechávali jsme úmyslně tuto vzpomínku až do samého jubilejního ročníku, abychom jej mohli zařaditi hned za zakladatele našeho časopisu P. Placida Mathona: majíť oba největší zásluhu, že „Andílek“ tak brzy pronikl do našich katolických rodin a přinesl jim tolik požehnutí.

Život Viléma Ambrože byl klidný, bez velkých změn a událostí a dá se vyjádřiti stručně jen několika daty. Narodil se v Brně dne 28. prosince 1846, zde také studoval gymnasium a bohosloví. V bohosloví byl jeho učitelem také slavný národní buditel moravský, učenec a básník Frant. Sušil, jenž také v jeho duši probudil lásku k českému jazyku a k české knize. Na kněze byl vysvěcen r. 1869 a působil pak jako kaplan v Dalešicích, v Tuřanech i na jiných farních osadách. Nějaký čas byl kaplanem u sv. Tomáše v Brně, až se stal r. 1873 katechetou na německé vyšší škole dívčí v Brně, kde působil zdárně právě 30 let.

Ačkoliv vyučoval na německé škole, netajil se nikdy svým vlastněneckým smýšlením. Je to viděti již z jeho básní a článků, které začal brzy otiskovati v časopisech, hlavně v „Hlasu“, „Obzoru“, v kalendáři „Moravanu“ a nejvíce pak v „Andělu Strážném“. Byl po dvě první léta hlavním jeho spolupracovníkem a pak sám redaktorem. V té době vydal již také dvě samostatné sbírky básní pro mládež: „Pestré kvítí“ (1883) a „Nebeský vůdce“ (1884).

Největší část jeho básní a jiných prací zůstala uložena v „Andělu Strážném“. Psával sem vedle básniček a článků skoro do každého čísla dopisy dětem, v nichž je povzbuzoval, napomínal a poučoval prostými, nehledanými, ale srdečnými slovy. Podepisoval se pod své listy jako „strýček Ambrož“ a právě pod tímto jménem vryl se nesmazatelně do srdcí všech svých malých čtenářů.

Dovedeme si proto představit, jak byly zarmouceny české katolické děti po celé Moravě, ve Slezsku i v Čechách, když r. 1903 v březnovém čísle „Andílka“ četly neočekávaně smutnou zprávu, že strýčka Ambrože není již mezi živými — zemřel dne 15. února raněn mrtvicí.

A truchlili nejen čtenáři, ale i přčetní brněnští chudí, jež rád a štědře podporoval, i všichni, kdo znali jeho ušlechtilou a milou povahu. Těšil se již za živa všeobecné úctě a lásce a zaslouží jistě, aby jeho památka zůstala zachována i novým pokolením! E. M.

F. Háj

Márinčin „prezent“.

(Pokrač.)

„Já vím, a bude tam vůně, že se kuřátka zadusí. Nemysli, že taková kvočna je jako když vrabec upustí něco vaší Viliče na slunečník.“

„Tak by mohla sedět třebaš v kabinetu. Nastrkala tam Cíla truhlíky na uhlí. O prázdninách tam žádný nepůjde, bude tam mít ticho,“ říká Márinka.

„No, ticho by tam měla, ale posadu mít musí!“ rozhoduje Véna.

„Pojďme k Soubustovům, třebaš mají nákou zdravou!“

Rozběhly se děti, ale zastavily se každou chvíli. Tuhle pospíchal přes cestu střevlík, Márinka ho přenesla na polní stezku s napomenutím: „Copak tě to napadá na cestě se procházet? Někdo tě přejede nebo rozšlápne a hned bude po tobě.“

Vénovi se usadilo červenavé „sluníčko“ na rukávě. Musil je dát na dlaň a povědět jí:

„Linka, linka, popelinka,
doletěla do okýnka
a z okýnka do sluníčka,
ze sluníčka do nebíčka.“

Teprve když sluníčko opravdu ulétlo, mohlo se jít dál.

Vénovým očím neušlo mraveniště. „Márinko, honem drobečky z kapsiček!“

Vysypaly pár drobtů sladké buchtíčky a dívaly se, jak mravenečkové na ně pospíchali. Potom doběhly k žitnému poli, do kterého zrovna se nesla koza. Poznaly ji hned.

„Heleď, Véno, Stehlíčková Čupřina! To ona utekla a stará Stehlíčková, neví kam. Táhne za sebou provaz. Odvedeme ji. Máme Stehlíčková na cestě.“

Véna popoběhl, chytil provaz a poručil: „Čupřino, poběž domů!“

Ale Čupřinu ani nenapadlo. Vzepřela se a ne a ne se hnout. Márinka se usmála povýšeně: „Takhle se s kozou nesmí, Véno! To musíš zdvořile. Říká Cíla: Jak se nedá koze poránu „dobrýtro“, urazí se na celý den. A protože jsme ještě dnes Čupřinu neviděli, můžeme jí dát „dobrýtro“ a ona půjde. Dobrýtro, Čupřino, my tě dovedeme domů, chceš?“

Bud' Čupřině klásky nechutnaly, nebo nemohla odolat zdvořilé výzvě, ale jisto je, že šla. Ne sice tak dokonale, jak si děti přály, ale přece jen šla.

Stará Stehlíčková měla velikou radost, že Čupřinu jí přivedly. Sotva ji zavřela do chléva, hned řekla: „Mockrát vám děkuju, dětičky! Já už se jí nahledala! Už jsem si řekla: Zaběhla do lesa, a kdepak já s tou chromou nohou za ní! Náramná koza! Kolik litrů mléka denně máme. To by táta dělal rámus! To víte! On zas musí po vsích za živobytím. Kupuje kuřata, slepice, husy, holuby, no, co se dá a taky prodává. Dala bych dětičkám kozí sejrečky!“ A už je nesla.

Márinka se hnala se sejrečkem k hubičce, ale hned trhla rukou. Řekla: „To já musím přinést naši mamince!“

A Véna dodal v duchu: „Buřt je tisíckrát lepší. Aspoň voní a tohle ne.“ A svůj sejreček taky dal do kapsy

Napadlo Márinku: „Když pan Stehlíček kupuje i slepice, třebas taky kvočny.“ A hned se zeptala: „Paní Stehlíčková, neměla byste k půjčení ňákou hodně usazenou kvočnu? My peníze za půjčení nemáme, ale třebas bysme vám přinesli ty zelené „ringle“, až budou zralé!“

Stehlíčková se usmála: „Milá Márinko, pan řídící mi kolikrát napsal psaní pro syna do Prahy a paní řídicová jakou si dá práci s „vňučkou“ Josefkou při ručních pracích, kdepak bych něco vzala! Mám tu moc dobrou kvočnu. Velkou, silnou, ale divoch to je! Drápe náramně! Musí se s ní opatrně! Zasedne hodně vajec, ale aby se jí člověk bál! Jen opatrně s ní! Mohly byste, dětičky, večer si pro ni přijít! Nejlepší strčit ji do pytle. Jen si přijďte.“

III.

Vyšly děti na silnici a Márinka vzdychla: „Tak vidíš, Véno, ještě pytel! Teď musíme honem uhánět k Soubustovům, jestli je tam ňáká ta kukaň. Pro pytel zajdeme k Lukšovům. Třebas budou mít od cibule.“

„To bych přece rád věděl, Márinko, na co tu divokou kvočnu posadíš. Nemáme ještě ani jedno vajíčko připravené, a ty jich chceš třicet.“

Márinka se zarazila dřív, než řekla: „Budeme musít říci Cíle. Máme přece doma vajec dost. Zatím nám je půjčí.“

Véna se zasmál: „Od vašich slepic, vid', Márinko! Kohouta nemáte, tak by nebylo kuřátek. Řekla přece paní řídicová, když nás před svatým Antonínem posílala k správcovům vyměnit vejce: „Poproste paní správcovou, aby nám těchhle osmnáct vajec vyměnila. My nemáme kohouta, a když kohout slepičky neprohání, špatně se kuřata líhnou. Anebo taky se nevylíhnou.“ Vaše slepičky žádný kohout přes ploty neprohání, to by třebas bylo jen pár kuřat. S Cílou nebude nic! Slepice se taky někdy perou, ale to nic není!“

„Tak než si ponese od Lukšů ten pytel od cibule na toho divocha — kvočnu — seženeme vajíčka.“ tvrdí Márinka.

Ale ku podivu, panímáma Soubustovic říká: „No, to budou pozdní kuřata, a já ani vejce doma nemám. Doběhněte k Nykodýmům, že prosím, aby mi půjčili asi osmnáct vajec! U Šetlíků nechytne nic. Přišli přece o čtrnáct slepic — nosnic. To budou pozdní kuřata! A že paní řídicová nic neříkala?“

Odráží útok Márinka: „Když bude kvočna sedět v kabinetě, bude mít ticho a kuřátka budou dřív. Jenže my jsme chtěli prosit o půjčení kukaně. My potřebujeme kuřata tatínkovi k svátku na prezent.“

„A to je jiná! Máme dvě zdravé kukaně pod kůlnou, vyberte si,“ říká panímáma Soubustovic. „A točnici ke kyselému mléku byste nechtěly, děti?“

Jakž by nechtěly! Do večera také měly pytel od cibule a osmnáct

vajec od Nykodýmů. Řekla Mária: „Osmnáct, to je jako nic! Já chtěla třicet.“

Na to panímáma Šetlíkovic: „Nejsi-li, Mária, spokojena s osmnácti vejci, aspoň Cíly bych se zeptala, co a jak. Na třiceti vejcích aby ti seděl pštros a ne slepice!“

„Šptros, panímámo, ten by vyseděl šptrosy a ne kuřata, a jak je veliký? Musíme se jít zeptat našeho tatínka. Véno, pojd'!“ pospíchá Mária. „Tatínku,“ volá už na chodníku, „prosím vás, ukažte nám v kabinetě „šptrosa“ My si nemůžeme vzpomenout, jak vypadá.“

Pan řídící si četl ve velkém pokoji noviny. Když děti tam vběhly a Mária opakovala prosbu, řekl pan řídící: „Tak, tak! Je dobře i o prázdninách mít zájem o kabinet a co je v něm. Pojd'te! Především si pamatujte, že se říká „pštros“!“

„Já vím, tatínku, „šptros“, kývá Mária hlavičkou.

„Ne, Mária, pštros! Véno, opakuj: pštros!“

Ale Véna řekl také: „Prosím, šptros! Ono se to, prosím, lepší řekne.“

A Mária dodala: „Neumím na to nakroutit hubičku. Jen na —
(Pokračování.)“

L. Grossmannová - Brodská:

Černý kámen.

o byl knížecí hrad, veliký a nádherný, který měl u vůkolního lidu název „Černý kámen“ snad proto, že byl postaven na vysoké černé skále.

Ve hradě přebýval hodný kníže Slavomil s jedinou dceruškou Květuší, pro kterou se sem do vysokého a nepřístupného hradu nastěhoval, obává se o život mladé kněžničky, které zlá čarodějnice pohrozila zakletím proto, že kníže Slavomil nedovolil synovi této čarodějnice loviti zvěř ve svých lesích. Zlá žena hrozila: „Tys, kníže, nedovolil mému synu Zlobounovi, aby ve tvém lese ulovil laňku. Dobře! Za to já tvoji dcerku, jakmile přijde v dosah mého kouzelného proutku, zakleju v laňku a tím i tvým vlastním lidem a tobě, kníže, znemožním lov. Neboť nikdo nebude zvěř zabíjeti ze strachu, že by takto mohl šípem usmrtit mladou zakletou kněžničku. Zlobounovi jste nepřáli laňky jediné, nyní ani vy nebudete mít zvěře, neboť až já dívku zakleji a začaruji v laňku, budete se obávat laňky hubit, byste nezahubili kněžničku a tato zvěř tak se rozmnoží, že bude ohrožovat lidi i celé okolí hradu!“

Takto prohlásila zlá čarodějnice a její zlopověstná slova počala se plnit. Nikoli že by byla kněžničku Květuši začarovala, tu dobře hlídal otec, kníže Slavomil a celý zástup věrného služebnictva, ale hradní lidé žili v neustálém strachu, aby se čarodějnice nějak proměněna nedostala na blízko Květuše, která chodila všude smutná i zamlklá neboť se jí nelíbilo na Černém Kameni.

Ona dříve za živobytí své matky žila s rodiči v menším, ale přívětivém hradu uprostřed krásných zahrad, protékaných čistými potůčky.

Když potom kněžna matka zemřela a čarodějnice se synem Zlobounem se usadili v nedalekém lese, kníže, aby lépe ukryl milovanou jedinačku, nechal vystavět jiný hrad, a to byl právě tento Černý Kámen. Počali jej stavět hned tehdy, kdy se lstivému Zlobounovi podařilo vypátrat tajný vchod do prvního hradu, kam se prodral medvědincem, aby Květuši unesl.

Ale hodný kníže Slavomil měl věrné služebnictvo a tak starý vousatý zbrojnoš Bořek zahnal Zlobouna ještě dříve, nežli Květuši jen spatřil.

Zvěděv kníže o té příhodě, hojně odměnil Bořka, že neváhal spustit se do jámy, kde byli držáni medvědi, s nimiž syn čarodějnice dovedl mluvit jejich zvířecí řečí, a proto jej dravci k tajnému vchodu propustili.

Bohatému a mocnému knížeti nebylo za těžko poručiti lidem, aby mu vystavěli nový hrad, nedobytně pevný, na vysoké skále, a netrvalo dlouho, stěhovali se knížecí otec s dcerou jedinačkou do nového sídla.

Netušili, že i tam je následovali Zlobcun s matkou čarodějnicí, očekávající vhodné příležitosti ku pomstě.

Baj nelíbilo se mladé, veselé kněžniče na vysokém skalním hradě, kde nebylo veselých družek jako tam na volné slunné rovině, kdy se mohla volně veseliti s dcerkami okolních zemanů a s nimi pobíhati po květnatých lučinách. Zesmutněla kněžnička a její otec povolal učené starce, aby poradili, jak by se uzdravila mysl milované dcerky.

„Nesnese mladá mysl stálé samoty,“ usoudil bělovlasý kmet a druhý dodával: „Třeba kněžniče družky, s kterou by se mohla veseliti a vycházet ven z ponurého hradu.“

„Toť právě nemožno,“ povzdychl kníže. „Hned mimo domov stihla by moji dcerku kletba čarodějnice. Ona by Květušku švihla proutkem čarodějným a na místo růžolící dívčiny přiběhla by nám do hradu smutná laňka s lidskýma očima a nevěděli bychom pak, jakým způsobem Květušku vysvoboditi a zbaviti zlého kouzla.“

Souhlasili moudří starci s těmito knížecími slovy a po krátké úradě jeden z nich moudře rozhodl: „Povede-li kněžnička tak osamělý život, na konec onemocní a zahyne.“

„Což není nijaké pomoci?“ zabědoval kníže.

„Pomoc by byla,“ vece stařec moudře.

„Jaká?“ dychtivě se tázal Slavomil.

„Na královském dvoře žije statečný panic Aleša. Jeho bdělá neohroženost by ti, kníže Slavomile, dcerušku uhlídala.“

„Pochybuj o tom,“ vece kníže. „V poctivém zápase arci může Aleša zvítěziti, ale proti zlobě a lsti ani udatný muž mnoho nepořídí.“

„Mýlíš se, kníže! Mladý Aleša není obyčejným rytířem. Jeho otec byl slunečním králem a matkou mu byla vodní královna, takže syn zdědil tu moc býti nezranitelným na zemi, v povětří i na vodě. Kromě toho má tu vlastnost, na cokoli pohlédne třeba z největší dálky, všechno si podmaní. Před jeho pronikavým, přímým a poctivým pohledem mizí jakákoli zloba a již pouhý zjev Aleši by od kněžničky oddálil zlou čarodějnici i jejího syna Zlobouna.“

„Moje milá dcerka měla by raději družku stejného věku nežli soudruha Alešu,“ řekl kníže.

„Tomu lze odpomoci tak, že si tvoje dcerka zvolí jednu nebo dvě družek, s nimiž bude moci pobíhati v okolí hradu, po lesích i po lukách —“

„Aby ji tam stihla kletba,“ smutně řekl kníže.

„Nikoli!“ řekl stařec-mudřec. „Kdykoli dívky budou pobíhati mimo hrad Černý Kámen, rytíř Aleša na jeho vysoké hlásce bude pátrati po okolí a svým bystrým pohledem od dcerky knížecí zažehná každé zlo . . .“

Mladý rytíř Aleša splnil přání knížete Slavomila a ode dvora královského přesídlil na Černý Kámen. Nyní mohla kněžnička s družkami a služebnicemi volně procházeti po okolí, neboť když byla venku, po celou tu dobu mladý rytíř stál nahoře na pavlánu hlásné věže a svým pouhým bystrým pohledem ji ochraňoval. Neboť zrak tohoto syna slunečního krále i vodní královny měl tu moc, že od Květuše

oddaloval Zlobouna i jeho matku, kteří bázlivě prchali při pouhém spatření Aleši.

Zlá čarodějnice však se nehodlala vzdáti pomsty. I proměnila se v pestrého ptáčka a pod hradem pobíhající dívky lákala krásným

zpěvem vždy dále do lesa, kde v hluboké propasti ukrytý číhal Zloboun, aby se zmocnil Květušky, jakmile nebohou dívku jeho matka svrhne do propasti.

Toto všecko ze svého stanoviště pozoroval bedlivě hlídající Aleš, jehož kouzelné oči pronikaly i lesní houštiny. Zavolal na knížetě

vsedne na koně a spěchá na pomoc dceři, kterou zatím on, Aleša, svým pohledem na místo přimrazí.

Stalo se. O závod s větrem letěl kníže Slavomil na svém komoni pro Květušku a přišel právě včas, nežli se dívka zřítíla dolů do tmavé propasti, kde na ni čekala ča odějnice s napřaženým již kouzelným proutkem.

Uchopiv dcerku do náručí kníže Slavomil nese Květušku domů plný starosti, zdali neonemocněla, neboť mu ležela v náručí se zavřenými očima.

Nebylo tomu tak. Kněžnička byla pouze ustrašena a doma se zotavila radostí nad slibem Aleši, on že Zlobouna i jeho zlou matku čarodějnici nadobro vypudí od Černého Kamene, což se i stalo k nemalé radosti všech hradních obyvatel.

Když rytíř Aleša hojně obdarovaný od bohatého knížete Slavomila navracel se zpět ke dvoru královskému, po celou cestu vesele si propěvoval, slíbitě mu kníže ruku své dcerušky, věda, že jeho Květuška jako manželka statečného rytíře, žijícího na dvoře královském, bude tam žítí spokojeně a již nikdy nebude se musit čeho obávati.

A to je ten nejhezčí konec celé pohádky.

E d v. E l p l:

Malá hospodyňka.

Je to práce, je to shonu,
co má naše Věruška.
Na hospodyň hrá si celou
zlatovlasá dceruška.

„Vždyť jsem všecka polámaná,“
naříká jak dospělá,
„vždyť by tohle ani teta
dlouho dělat nechtěla.“

Na pannu práť není snadno,
pak vše zase vyžehlit,
složit, srovnat, pozašívát,
vlásky česat — tváře mýt.

A zas češe a zas myje,
šaty rovná den co den.
„Mlč, panenke, budeš pěkná,
až půjdeme spolu ven.“

Cilika Rapoša

Slepý bratříček.

Chudobná matka ležela na smrtelné posteli. Těžko opouštěla tři nedorostlé syny, kteří neměli nikoho, kdo by se o ně staral.

„Milé mé děti! Co bude s vámi?“ naříkala a s nimi se loučila. Co však pomůže pláč a nářek, když smrt stojí již přede dveřmi. Musila umřít. Ale prve než zavřela oči, žehnala nejmladšího synka, kterého — chudáčka — jí bylo nejvíce líto.

Když dobří lidé matku pohřbili, přišel k opuštěným sirotkům druhý den soused a pravil: „Hoši, nemůžete zůstat zde v chalupě sami; musíte do světa. Upeču vám každému na cestu vdolek a potom půjdete.“

A tak se také stalo. Každý dostal na cestu vdolek a šli.

K poledni přišli bratři na pěknou louku.

„Tu si usedneme,“ praví nejstarší. „Jsme unavení a hladoví. Trochu si odpočineme a posilníme se. Nejdříve sníme tvůj vdolek, poněvadž jsi nejmladší, potom tvůj, který jsi prostřední. Svůj vdolek ponesu nejdále, když jsem z vás nejsilnější.“

Bratři usedli, pojedli vdolek a napili se vody ze studánky; pak šli dále cestou.

Do večera došli doprostřed velkého lesa. Tu usedli. Dva starší jedli vdolek, ale nejmladšímu nic nedali, ač mu hlad hleděl z očí a pěkně je prosil.

„Jedno oko ti vyloupneme, chceš-li; pak dostaneš vdolka,“ praví mu starší bratr. „Máš požehnání matčino, stačí ti jedno oko.“

Nejmladší bratr byl tak hladov, že konečně svolil, aby mu bratři vyloupili oko za kousek vdolka. Oko sice vyteklo, ale nedali mu ani drobečku.

„Dej ještě druhé oko! Matčino požehnání má větší cenu než tvé oči. Potom opravdu dostaneš vdolka.“

Co udělá chudák? Tak byl hladov, že přivolil, a bratři mu vyloupili i druhé oko. A tu dostal skutečně kousíček vdolka. To pojedl a potom se chytil prostředního bratra za kabát tak, že to nejstarší bratr neviděl. Chtěli totiž slepého bratra v lese opustiti. Ale on se zlehounka držel prostředního bratra za kabát a šel za nimi.

Byla již tma, když se zastavili pod dubem, aby přenocovali. Na tom dubě seděli tři havrani. Starší bratři brzy usnuli, nejmladší však nemohl bolestí a starostí.

„Rád bych řekl tomu chlapci, aby si potřel oči rosou, která spadne v noci. Kdyby to udělal, opět by viděl.“

Tak pravil jeden havran k druhým.

Chlapec však vše slyšel. A opravdu: když padla rosa, potřel si jí oči a opět viděl.

„Jakpak kdyby pomáhal ten lék také druhým slepým ubožákům,“ myslí si chlapec. Vzal skleničku a šel dále nasbírat rosy. Když pak se vrátil opět k dubu, nenašel již bratří. Použili zlosyni té příležitosti, že

Pomník generála M. R. Štefánika pro město Košice.

Dílo prof. O. Španiela.

bratr byl pryč, a sami odešli. „Nechť vám Bůh pomáhá, řekl si nejmladší. „Nyní, když opět vidím, mohu jít sám.“

Tak putoval nejmladší bratr samotinký dále cestou. Tu uviděl uprostřed cesty myšku.

„Hej, myško, malá myško! Copak se potácíš tak nemotorně na cestě? Přijde kočka a uchvátí tě.“

„Běžela bych ráda jinam,“ praví žalostně myška, „ale nevidím, neboť jsem slepá.“

Chlapec vzal skleničku a potřel jí nasbíranou rosou oči. A myška opět viděla.

„Bůh ti to zaplať, dobrý chlapče!“ všechna rozradostněná děkovala myška. „A když budeš někdy v nesnázi, vzpomeň si na mne a ráda ti pomohu.“

B. Stehlík : Tichá radost.

Chlapec šel dále a narazil uprostřed cesty na zajíce, který skákal sem a tam a nemohl dopředu.

„Hej, zajíčku! Utíkej, utíkej! Nedaleko je myslivec; uvidí tě a zastřelí,“ radí mu chlapec.

„Rád bych utíkal,“ odpovídá zajíček, „ale nevidím, neboť jsem slepý.“

Také jemu potřel chlapec oči divotvornou rosou a zajíček prohlídl.

„Bůh ti to zaplať, dobrý chlapče,“ děkuje zajíc. „Budeš-li někdy v nesnázi, vzpomeň si na mne, rád ti pomohu.“

Chlapec putoval dále a uviděl včelku, která lítala kolem dokola a nemohla kupředu. Vzal ji na ruku, dívá se a vidí, že je slepá. Též jí potřel oči divotvornou rosou a také ona prohlédla.

„Bůh ti zaplať, dobrý chlapče!“ děkuje včelka. „Když budeš někdy v nesnázi, vzpomeň si na mne, ráda ti přijdu na pomoc.“

Nedaleko odtud pak byl královský hrad.

„Přijmete mne do služby?“ poprosil chlapec krále.

„Jsi ještě příliš slabý za sluhu,“ odpověděl král. „Ale budiž! Vezmeme tě do služby; budeš zametat smetí okolo hradu.“

Král měl ještě mnoho služebníků, kteří musili dělati těžkou práci. Proto záviděli nejmladšímu služebníkovi, že má tak lehkou službu a že ho má král jistě obzvláště rád. Proto ho již druhého dne jeden z nich obžaloval u krále.

„Milostivý králi! Malý služebník je zloděj.“

„Jak to?“ divil se král.

„Teprve jeden den je tu a už se každému z nás něco ztratilo. Nikdo jiný nemohl to ukrásti než on.“

Král zavolal k sobě chlapce.

„Jsi obžalován, že jsi kradl. Mluv!“

Dobrého chlapce tak zabořila ta žaloba, že nemohl promluvit ani slova. Vrátil se do své jizbičky, sedl ke kamnům a usedavě plakal.

„Vidíte, milostivý králi,“ pravil opět závistivý služebník, „ani bránit se nemůže. Proto jistě uvěříte, že je zloděj, třeba je ještě malý.“

„Jdi k němu a řekni mu toto: Do zítřka do rána musí vymlátiti ten veliký stoh žita. Neučiní-li to, dám ho oběsiti, že krade.“

Služebník arciť vyřídil chlapci králův rozkaz. Chlapec se ještě více zarmoutil. Jakkak by mohl vymlátit tolik žita za jednu noc! Vždyť by při nejmenším sto mlatců musilo mlátiti celý měsíc a ještě by žito nevymlátili. Chlapec se ještě hořčeji rozplakal. V té veliké nesnazi si najednou vzpomněl na onu myšku.

„Cin, cin, cin.“ se náhle ohlásila myška. „Poroučej, můj pane, myška tě poslechne!“

Chlapec jí pověděl, jaký úkol mu uložili a jaký trest jej čeká.

„Jen se nermuť!“ těší jej myška. „To já už vše obstarám.“

A opravdu. Myška se obrátila na vše strany a zahvízdala. Na ten hvízd ozvalo se tolik myšek, že za půl hodiny vymlátily všechno žito.

Časně ráno vstal král a hledí na stoh. A vidí, že na tom místě, kde stál včera stoh, je velká kupa slámy a skoro ještě větší hromada pěkného žitného zrní.

„Sto měřic zelí mám nasázeno,“ řekl král, neboť myslil, že by bylo dobře, aby chlapec podstoupil ještě jednu zkoušku. „To zelí ať mi do zítřka do rána sklídí, jinak mu vezmu hlavu, poněvadž je zloděj.“

Chlapec šel na pole žalostně, poněvadž věděl, že je nemožno to dílo vykonati. Po cestě pak vzpomněl si na onoho zajíčka, kterému vrátil zrak. Snad mu on pomůže.

A skutečně. Sotva si to pomyslel, již stojí před ním onen zajíček.

„S tím zelím si starost nedělej!“ praví mu zajíček. Tu pak zahvízdal zajíček na vše strany. A zajíci se sbíhali se všech stran s takovou rychlostí, jako by je sám vítr nesl. Každý z nich vzal hlávkou zelí na záda a nesl ji k zámku. Vpředu pak šel onen uzdravený zajíček.

„No, s tím chlapcem to není jenom tak,“ pravil král uspokojen svým služebníkům, když viděl skoro nekonečný průvod zajíců se zelnými hlávkami.

Služebníkům se to ovšem nelíbilo. Proto pravili králi, že malý chlapec je jistě ve spolku se samým pekelníkem.

„Když je to tak,“ poroučí král dále, „ať mi vystaví do zítřka do rána kapličku, aby se do ní vešlo sto párů lidí.“

Sotva náš chlapec zvěděl nové přání královo, již si myslí: „Včelky jsou stavitelé, snad mi pomohou.“

A vskutku přiletěla včelka.

„Jen jdi spat!“ praví chlapi. „Je to vůle boží, abychom ti pomohli a oplatili ti, co jsi mi dobrého učinil.“

Druhého dne z rána ještě nezasvitlo slunko a již stála proti zámku krásná nová kaplička a v ní bylo stolic právě pro sto párů.

„Dábel nestaví přece kaple,“ řekl sám sobě král. „Ten chlapec se nenarodil za sluhu.“

Zavolal chlapce.

„Milý synu! Neboj se! Nechci ti vzít život, naopak, chystám ti štěstí. Předám ti své království a dám ti také svou jedinou dceru za manželku, chceš-li.“

„Ano,“ vykřikl vesele chlapec. „Bůh budiž pochválen!“

Ze slovinského přeložil Izram Chětjov.

Albert Baer, přel. Otto F. Babler:

David a Goliáš.

Biblická hra pro loutkové divadlo.

II. jednání.

David: později **Eliab.**

David: Vše vidím — tak zde v horách vzduch je čist — jak by to bylo blízko těchto míst:
Tam tábor Filistinů přehromný
a zde zas našich vojsk je tábor skromný.
Však odtud kousek, u potoka až,
je postavena naše malá stráž.
I Eliab, můj bratr, je tam as.
Ó, bratře Eliabe!

Eliab: Čí to hlas?
Kdo volá mne?

David: Tvůj bratr David sám!

Eliab: (přicházeje): Mír s tebou, milý bratře Davide.

David: Mír také s tebou. Jsou i bratři zde?

Eliab: U stráže v táboře se střídají.
A jak se vede otcí Isaji?

David: Mír s ním je. Ejhle, jeho rozkazem
já pro bratry nesu chleba sem.

(Podává mu je.)

Bochníků deset nesu na pleci,
a z pražmy máte placky upéci.
Vy prý i hlad jste tu už někdy měli.
Těch deset sýrů nesu veliteli.

(Podává mu vše.)

To na několik dní vám stačí as.
A otec o znamení prosí vás!

Eliab: Náš dobrý otec! Bratři zajásají,
až každý se těch chutných věcí nají.
To bude pro nás pravý svátek, až my
si upečeme chléb a placky z pražmy.
A Davide, dík, žes to pro nás nes' tou
tak obtížnou a dlouhou, dlouhou cestou;
teď s námi posilníš se tady trochu,
pak dary naše otci vezmeš, hochu.
Já zabil medvěda tam za horou
a otce obdaruji kůží tou;
Abinadab tu našel pro otce
jakési velmi vzácné ovoce,
a Samma mezi bitvami zas byl,
pro otce krásný pohár vyrobil.
To všechno otci pošlem na znamení,
že o nás míti starost třeba není.

David: Jak boj? Zde obr je, se u nás říká,
a jeho síla prý je převeliká.
Je obr ten? Či jsou to plané řeči?
Já nebál bych se setkat s ním se v seči.

Eliab: Boj stojí zle — to mysl naši stíní.
A stále vítězí jen Filistini
od chvíle, co nám jejich přesila
unesla svatou schránu ze Sila.
A nyní obr. Čtyřicet dní k boji
nás vyzývá, však každý se ho bojí,
ač v celém vojsku rozhlásil už král,
co pokladů by vítězovi dal.

David: Pokladů jakých?

Eliab: Zlata mnoho, vím,
a stal by se též zetěm královým
a navždy by byl také zproštěn daní.

David: Můj sen — já odvážím se!

- Eliab:** Ani zdání!
Což viděls obra? Slyšels jeho hlas?
- David:** Můj sen — já odvážím se!
- Eliab:** Šlíš as,
či snad bys posmívati chtěl se nám?
- David:** Já mlád jsem sic, však mocné svaly mám.
Neb u stáda jsem sil tak velkých nabyl,
že jsem dne jednoho i lva tam zabil;
on ovci popad', já však bděle hlídal
a za ním jsem se ihned směle vydal.
A ač to tehdy nikdo neviděl,
vše přece pravda je, jak jsem ti děl.
- Eliab:** Jak hrd jsem na tebe, že lva jsi ubil
a přece nikomu se nepochlubil.
Však byť bys lva i medvěda byl přemoh',
s tím obrem by ses do boje dát nemoh':
On hroznější je nežli zvíře divé.
Jdi domů.
- David:** Bojovati chci s ním dříve.
Však půjč mi přílbu, ať mne v boji chrání.
- Eliab:** Nu, chceš-li.
(Podává mu přílbu.)
- David:** Ach, jsem příliš malý na ni.
Však zbroj mi podej, ať mi slouží v boji.
- Eliab:** Zde je.
(Podává mu pancíř.)
- David:** Ach, vskutku, nad sílu je moji!
- Eliab:** Jsi příliš sláb, už domů vrať se zpět
a od té věci upušť. Obr zařve hned.
(Řev za scénou.)
On řve svou výzvu. Jak bys obstát chtěl?
Jak bez zbraní bys bojovat s ním směl?
Je hrozný. Navrať se s mým požehnáním!
(Řev za scénou.)
- David:** Já nebojím se. Směle půjdu za ním.
(Spěchá za scénu.)
- Eliab:** Davide! Davide!

František Serafinský:

Usmíření.

2. Sen.

Najednou mne někdo šťouchl do ruky. Otevřel jsem oči a napolo sedě jsem se rozhlédl po okolí. Mnoho jsem neviděl, poněvadž kolem rostlo obilí a vysoká tráva, v níž právě prolézala malá ještěřice, za ní pospíchal malý brouk s černými krovkami; na stéblo vylezlo roztomilé slunéčko sedmítečné, rozevřelo křídla a uletělo pryč.

Za mezí blízko mne seděl na bobku zajíc a zvědavě mne okukoval. Bylo mi divné, proč neutíká.

„Dobrý den, milý hochu,“ poklonil se uctivě a rozpačitě si protáhl vousy. Přemýšlel jsem, od kdy rozumím řeči zajíců, a nemohl jsem si živou mocí vzpomnět, lze-li nějaký zaječí slovník na světě koupiti.

„Dobrý den, milý zajíčku,“ poděkoval jsem zdvořile, „jsi zdrav a daří se ti dobře?“ tázal jsem se ze zvyku, aniž bych při tom mnoho přemýšlel. Stále mi bylo divné, že si navzájem rozumíme. Brzy jsem na to zapomněl.

„Shledali jsme se náhodou. Utíkal jsem po mezi a při tom jsem o tebe zavadil. Nehněvej se,“ omlouval se zdvořile.

„Milý brachu, náhoda je náhoda. Ale řekni mi, proč se mne nebojíš? Vždyť ve všech knihách jsem četl, že jsou zajíci bojácní.“

„A to pomalu! My nejsme bojácní, a řekne-li to někdo, uráží nás a naše zaječí předky. Nejvyšší soud chce podati protest vašemu soudu proti tomu podezřívání, neví však, jakou formou se dorozumí,“ nadšeně se hájil ušák.

„Nebaví mne to, abychom se spolu hádali o nějaké přednosti nebo vady,“ odpověděl jsem.

„Tak, tak,“ zakuňkala někde žába.

Zvedl jsem se a šel se zajícem. „Kam jdeš?“ tázal jsem se ho za chvíli.

„Do světa,“ odpověděl. Lidé nablízku tvrdili, že slyšeli kvičet zajíce, ale mýlili se, jako se lidé vůbec často mýlívalí. To můj kamarád mluvil zaječí řečí.

„Myslím, že by mi to nikterak neuškodilo, kdybych poznal kus světa, jako to dělávají velcí učenci a státníci. Proto se vydám do světa s tebou, protože toužím po vzdělání,“ přemýšlel jsem nahlas. Domov jako by mi vymizel z paměti.

Šli jsme. Všude se třpytila rosa a stříbřila celý kraj. Bylo nám tak volno, že jsem radostí přeskočil vysokou mez, a zajíc tak nezpůsobně zaječel, že vyplašil starou žabu v jeteli.

„Mlčíš, nezvedený ušáku! Ach, jak je svět zkažený!“ zabědovala, vlezla na své místo a nedělala nic.

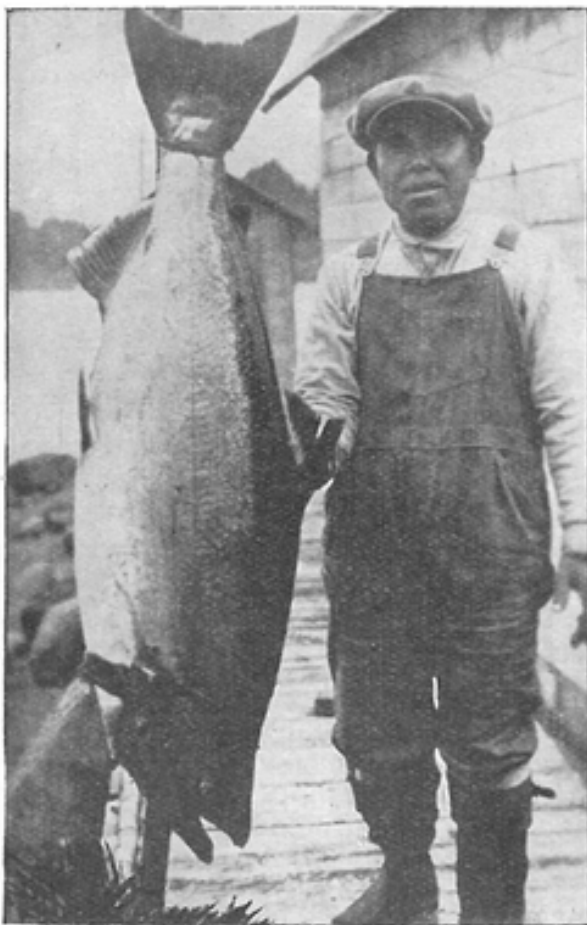
Zajíček běžel dále a já za ním. V jeteli zůstávala po nás jenom stopa. V mladé řípě seděl jiný ušák. Byl starší a jistě vzdělanější.

„Kam utíkáš, milý brachu?“ volal na něho. Mladý se zastavil a pro-

hlížel si staršího kolegu. Vida jeho učený vzhled, ihned se k němu přidružil.

„Bylo by dobré, kdybychom byli tři. Lépe by se nám cestovalo,“ řekl mu přátelsky.

„Nemohu s tebou, poněvadž mne omrzel život a nechci mít nic s lidmi. Jsou prý falešní a nešlechtní,“ a tvářil se při tom učeně. Četl

Eskymák s „královským lososem“.

v novinách, které nechali nějakí výletníci na mezi a ve kterých byl zabalený starý sýr, že je ve světě nějaká sociální bída, že chystají války, že dělníci, učitelé, úředníci nejsou spokojeni s platem, že se naříká na zpuštění a nelásku lidí k lidem, že děti jsou horší než jindy.

„Dnes,“ varoval ho, „nejsou lidé jako dříve. Když jsem já byl malý a mladý, všechno bylo docela lepší.“ Tak tvrdil, ač možná to nebylo pravda. Starší generace zajíců tvrdila o jeho době zrovna tak, iak on tvrdil o minulé.

Rozloučili se a my jsme šli dále. Přišli jsme k lesu. Ptáci krásně zpívali. Chvilí jsem je poslouchal, ale brzy mne zaměstnaly jiné myšlenky. Kde to jsme? Nemohl jsem si vzpomenouti, zdali jsem takový

kraj někde viděl. Zelené lesy lemovaly malé údolí, které bylo vytvořeno ze samých skal. Mezi těmito jako král se vypínala skála s velkou jeskyní a s velkým křížem. Kolem samé strmé stěny, jen tu a tam se přichytil nějaký keř nebo lišejník.

„Podívej se dolů,“ pobídl mne zajíček. Nahnul jsem se přes okraj a zatočila se mi hlava. Strmá stěna, pode mnou prohlubina a v ní krásné zelené údolí, v němž se vypínal zámek a k němu se tulilo několik chaloupek.

„Jak je zde krásně!“ vydechl jsem. Sedli jsme si na svah a prohlíželi údolíčko dole a bylo nám oběma tak blaze.

„Kde ses narodil?“ tázal jsem se ho za chvíli.

„Nevím určitě to místo, ale vím, že to bylo v jeteli. Mám ještě čtyři bratříčky čiperné a veselé, kteří zůstali doma. Já jsem utekl, protože mě přemohla touha po volnosti. Ani jsem se nerozloučil.“

„Volnost, volnost,“ zpívala někde červenka, „je nejlepší, co může být.“

Nad lesem vyletělo několik černých vran.

„Vrah, vrah,“ křičely a letěly dále. Cvrček vylezl z díry, vypouil na nás očka a zase zalezl.

„Tuším nebezpečí,“ šeptal zajíc. „Dědeček říkával, že když vrány křičí, znamená to nějaké neštěstí. Včera se mně zdálo o sýčkovi, a to je zlé znamení!“

Z lesa vyšlo několik osob a šplhaly se za námi na skálu. Zajíček začal stříhat ušima.

„Vidíš, přece se bojíš,“ připomněl jsem mu, „a utíkáš jako to dělávají všichni zajíci. Raději se schovejme!“ a vlezl jsem za keř.

„Milý brachu,“ bránil se udýchaný ušák, „zde jsou jiné okolnosti. Jde-li lidem o život, brání se anebo utíkají. Já se bránit nemohu, a proto utíkám; chci si zachránit život.“

Vyběhli jsme po hřebenu až nahoru a nemohli dále. Pod námi příkrá stěna, propast, nad námi skalní stěna a po svahu šli čtyři chlapi nahoru. Skočil jsem za balvan.

„Zajíc!“ volal první, když uviděl zajíce pobíhati po skále.

„Je to neobvyklá věc,“ poznamenal druhý. „Zajíc na takové skále a v takové výši! Jak sem přišel?“

„Zajíci jsou podnikaví. Byl asi na zelí. Je to zaječí národní pokrm. Teď se vyhřívá,“ řekl třetí.

„Nač zbytečné rozumování? Bude nejlepší, když ho chytíme živého. Hledte, nemůže utéci!“ nato čtvrtý a vykročil první.

Udělalí půlkruh a blížili se k mému ušákovi blíž a blíže. Kamení jim uskakovalo pod nohama a s rachotem se kutálelo do údolí s druhé strany. Ušák vyskakoval, ječel, vzpínal se na stěnu, ale nenašel místa, kudy by utekl, a chlapi byli již na dosah ruky. Vrhel se ještě jednou na stěnu, odrazil se a padal do propasti. Hoši ztichli, nahnuli se přes okraj a pozorovali jeho strašný pád. Narazil o stěnu, až chlupy lítaly, spadl do koruny stromu a odtud na skalnatou zemi, až to zadunělo. Chvíli ležel jako mrtvý a pak se plazil po břichu nahoru bolestí celý

Fot. M. M., N. Město.

C. f. s., č. 1.

Na kvítí.

zkroucený, aby někde o samotě zahynul. Hoši se zvedli a pohlédli na sebe. Měli v očích slzy.

„Pojďme,“ řekl jeden z nich, „budeme ho hledati, kde zahynul,“ a odešli.

Vylezl jsem ze skrýše a podíval jsem se dolů. Po mém kamarádovi ani slechu, jenom několik chuchvalců chlupů značilo místo, kde padl.

„S Bohem! Měj se dobře, můj milý kamaráde!“ loučil jsem se, nahýbaje se přes okraj do hlubiny. Najednou mi povolil kámen pod nohama, drobný štěrk zarachotil po stěně, zaprášilo se a já padal také. Mráz mi jel po těle, jako by mne někdo řezal, a vlasy se ježily. Padal jsem stále hlouběji a hlouběji, očekávaje nárazu.

„Co to?“ myslil jsem si. „Vždyť bych měl býti již dávno dole!“ A stále jsem čekal, jak narazím někde o skálu nebo spadnu do stromu. Vítr mi šuměl u hlavy, přivíral jsem úzkostí oči, chytal se křoví a keříčků, trávy i lišejníků.

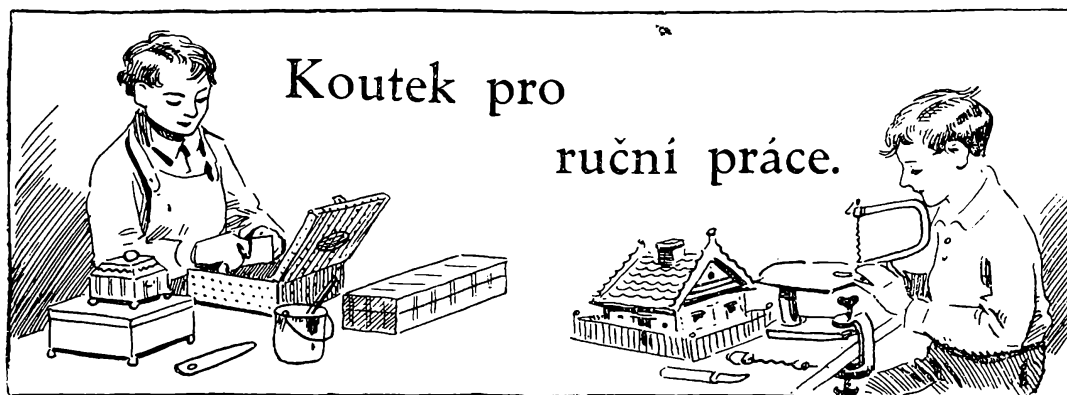
„Teď, teď!“ projelo mi hlavou. Už jsem byl u země, otrásl jsem se a — probudil se ze sna.

(Dokončení.)

Chceš-li co velkého vykonati, musíš se obětovati. Svíce musí shořeti má-li svítiti.

Dobře počítí, dobře jest; ale dobře skončiti, větší čest.

*Hloupý dere se vždy dopředu, aby byl viděn,
chytrý zůstává pozadu, aby všechno dobře viděl.*

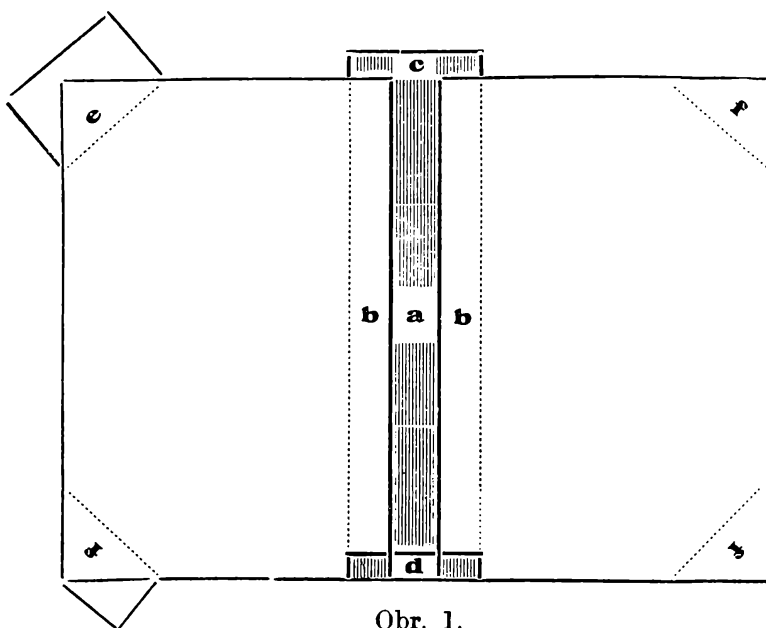

Budeme pokračovati v práci z lepenky.
Pořádný žák uschovává sešity v deskách, aby se rohy sešitů nezohýbaly. Takové desky na sešity si dnes zhotovíme.

Z lepenky vyřízneme dva obdélníky asi o 1 cm vyšší a širší než jsou naše sešity. Obdélníky musí býti přesně pravoúhlé a musí se položeny na sebe úplně krýti. Všechny hrany na vyříznutých obdélnících shladíme kostkou neb střenkou nože, aby nebyly příliš ostré.

Nyní připravíme si hřbet desek z knihařského plátna (barva dle libosti): vystříháme pruh plátna asi o 3 cm delší než je výška desek a asi o 4 cm širší než chceme míti šířku hřbetu. Uvážíme, kolik asi sešitů budeme do desek ukládati; nedělejte však hřbet příliš široký, aby nám sešity z desek nevypadaly. Pak zakryjeme na rubu plátna pruh, který bude tvořit hřbet desek (obr. 1. a), přesně vystřiženým pruhem papíru a přečnávající okraje plátna (obr. 1. b) natřeme řídkým knihařským kličem. Nato na natřené pruhy plátna přiložíme oba lepenkové obdélníky — jeden napravo, druhý nalevo — a dobře přitiskneme a přihladíme. Plátno nahoře a dole přečnávající (obr. 1. c) též naklízíme, dovnitř přehneme (obr. 1. d) a přihladíme.

Dále slepíme vnější rohy desek plátnem: z plátna vystříháme čtyry obdélníčky (2×4 cm = 2 cm vysoké a 4 cm dlouhé); obdélníček na rubu natřeme kličem a přitiskneme naň vnější stranu rohu desky (obr. 1. e); nato přečnávající plátno zahneme (obr. 1. f) a přilepíme na vnitřní stranu desky. Podobně učiníme s ostatními rohy.

Obr. 1.

Obr. 2.

Když jsme s tímto hotovi, přikročíme k polepení desek na vnější straně potahovým (barevným) papírem. Ti, kteří vloni s námi vázali knihy, budou si již sami vědět rady. Nováčkům zopakují: Nejprve si na desce vyměříme velikost potahového papíru: měříme od plátěného hřbetu (ne od kraje, nýbrž asi 3 mm přes, neboť tento pruh hřbetu se papírem zakryje) až ke kraji a k této velikosti přidáme na třech volných stranách asi 2 cm, abychom papír mohli zahnouti a na druhé straně desky přilepili; pak zkusmo ustříhneme rohy z potahového papíru, aby plátěné rohy na deskách přecínaly. Střih potahového papíru podává obr. 2.

Připravený potahový papír natřeme na rubu knihařským lepem, přiložíme opatrně na desku, přitiskujeme směrem od středu ke krajům, kraje přehneme a přilepíme na vnitřní straně desky.

Nyní připevníme tkanice: rozložíme na stole desky vnější stranou navrch a ve středu delší strany asi 2 cm od kraje dlátkem nebo nožem prořízneme lepenku (délka řezu dle šířky tkanice); konec tkanice pak pomocí nože prostrčíme průřezem na vnitřní stranu desky, tak aby tkanice asi 2 cm vyčnívala; vyčnívající konec přilepíme klistem k desce; stejně uděláme na druhé desce.

Konečně přikročíme k polepení vnitřních stran desek; použijeme papír buď obyčejného bílého nebo předsádkového, který známe z knihařství. Papír se vyměří a vystříhne na třech stranách asi o 1 cm menší než je vnitřní plocha desek, aby potahový papír asi 1 cm vyčníval a tvořil na třech stranách obrubu.

Tak jsme si zhotovili desky na sešity. Nyní je vložíme mezi dvě prkénka, zatížíme (kamenem nebo žehličkou) a necháme aspoň den vyschnouti.

Podložku na kreslení znáte! Zhotovte si podobnou (pozor! rohy plátěné se udělají větší a přilepují se na lepenku jen na spodní straně!) a místo kreslicího papíru zastrčte za rohy ssací papír a máte podložku na psaní. Jen trochu přemýšlejte a podaří se vám to!

Zdraví vás Váš

strýc Vojtěch.

Hody, hody, hody... Tak to nyní na podzim velkými písmeny křičí na všech rozích s plakátů a láká zvláště mládež k tanci venku pod „máji“ i v hostincích. Bohužel často se stává, že už i děvčata ve školním věku neodolají tomuto lákání a účastní se tanečních zábav — když ne v hostinci, aspoň v síni nebo pod okny. A tak ta jaksi jim vrozená náklonnost k tanci v nich jen roste a stává se nezřízenou vášní, která je tak nebezpečná zdraví těla i duše. Mnohá by za tanec dala snad život, nejedla by, nepila, nespala, jen když by mohla tancovat... Hledte, děvčata, ovládat zatím tuto náklonnost! Mladé ptáče, pustí-li se brzy z hnízda

do světa, zahyne! A jste-li již dospělejší a rodiče vám dovolí jíti k taneční zábavě, hleďte vždy, aby to byl tanec mírný a počestný, ve slušné společnosti, ve vzdušné místnosti, aby to nebylo v čase církevně zapověděném, ani v sobotu. Ať vás také vždy doprovází k zábavě i domů někdo ze členů rodiny, nejlépe maminka. A pamatujte si: ještě žádná dívka neplakala, že tančit nechodila, ale mnohé již vyronily proudy slz, že šly — příliš brzy!

Dvě slovácké malérečky, Rozka Falešnicková a Anička Frolková z Tasova malují novou nádražní budovu v Uh. Hradišti. Pro všechny cestující, kteří jsou zvyklí na jednotvárná, střízlivě

olíčená ostatní nádraží, bude jistě milým překvapením toto nové nádraží, pestře omalované národními ornamenty z rukou slováckých děvčat.

Jaká má být dobrá dívka. Slavný německý filosof Kant učinil o tom vtipné přirovnání: „Dobrá dívka a žena má

být jako hlemýžď, který se jen málo vzdaluje od svého domu; a přece nemá být jako hlemýžď: nemá totiž všecek svůj majetek nosit na sobě. — Má být přesná jako hodiny na věži; a přece nemá jako hodiny na věži vyzváněti vše, co ví.“

Okénka do světa.

Vítězství českého letce. Koncem srpna byl uspořádán okružní let Československem, Polskem, Rumunskem a Jugoslavií. Vítězem v tomto letu byl prapor. Svozil, jenž dosáhl 226 km průměrné hodinové rychlosti. Na druhém místě kap. Šintić z Jugoslaviie (222 km), na třetím major Klepš z ČSR (221 km).

Pašijové hry v Horní Ammergavě v Bavorsku konají se každých 10 let. Letošní hry těší se zvláště veliké návštěvě diváků snad ze všech národů světa. Do 1. srpna konalo se 40 představení, jichž se zúčastnilo více než 175.000 lidí, mezi nimi mnoho tisíc Američanů a Angličanů.

Krev mučedníků. Jak oznámily listy z Číny, bylo tam v poslední době ubito hrozným způsobem opět několik katolických misionářů pocházejících z Belgie. Za letošní rok obětovalo již 11 misionářů v Číně svůj život. Na místo mučedníků nastoupí ovšem zase noví hrdinové naší víry.

Nejstarším časopisem na světě jest deník města Peking v Číně „Peking Gazette“, který vychází již asi 1000 let. Za tu dobu bylo asi 1500 jeho redaktorů — odsouzeno k smrti a popraveno.

Pracující sloni. Divoký slon na svobodě potřebuje 18 až 20 hodin denně, aby svému velikému tělu dodal po-

třebné píče. Spí velmi málo, nejvíce jednu nebo dvě hodiny po sobě. Sloni pracující v lesích užitkového dříví a držení v lehkém zajetí, pracují denně 3, nejvýše 4 hodiny a ještě jenom 4 dny v týdnu. Poněvadž slon nemůže být přibrán k práci ve zvláště horkých dnech, pracuje za celý rok nejvýše 400 hodin. Sloní mládě lze zařaditi k lehčím pracem již v 16 letech. Plného rozvoje dosáhne slon ve svých 25 letech. Ve stáří 65 let je práce neschopen. Mnoho chycených slonů hyne hned v prvním roce z lítosti po ztracené svobodě.

Kolik hmyzu zničí vlaštovka za den? Pár vlaštovek je za letní doby průměrně 16 hodin denně zaměstnán lapáním hmyzu. Každá vlaštovka přinese za hodinu svým mladým asi dvacetkrát plný zobáček potravy. Při tom, jak bylo zjištěno, sameček i samička průměrně 640krát denně se vrátí do hnízda. Pár vlaštovek zničí tedy denně asi 6400 much, jen aby nasytily své mladé. Kromě toho zničí pro vlastní potřebu asi 6000 much a jiného hmyzu, takže jedna rodina vlaštovčí spotřebuje průměrně denně 12.000 much a jiných příslušníků z říše hmyzu. Chápete již, jakou to službu konají vlaštovky ve prospěch lidí? A jak hřeší takový člověk, který svévolně zabíjí tyto užitečné a milé ptáčky?

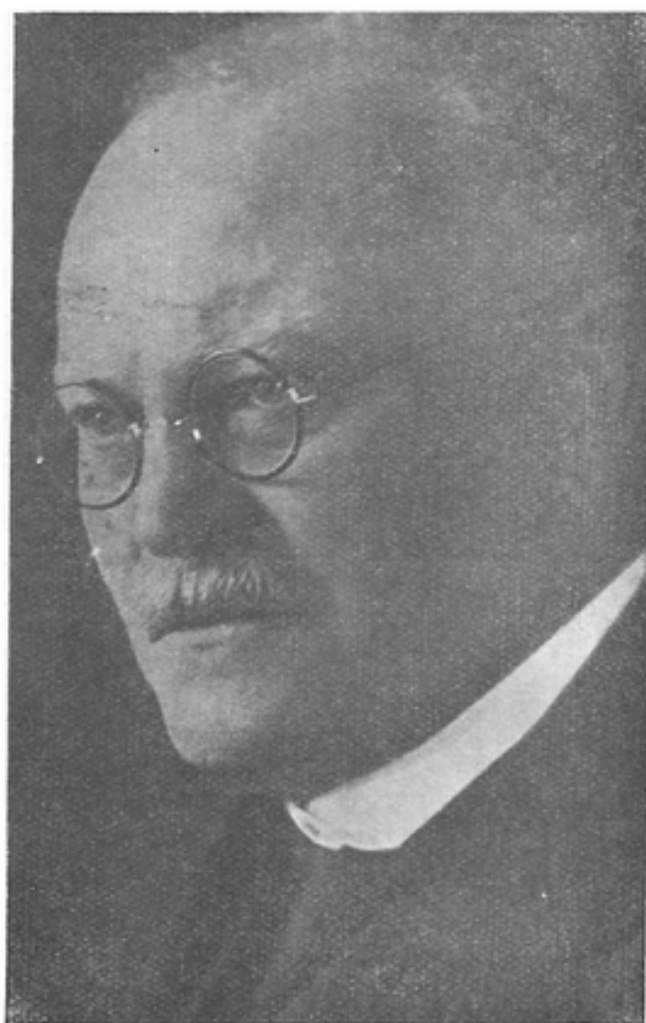
ROČNÍK 50.

LISTOPAD 1950.

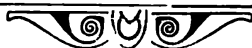
ČÍSLO 3.

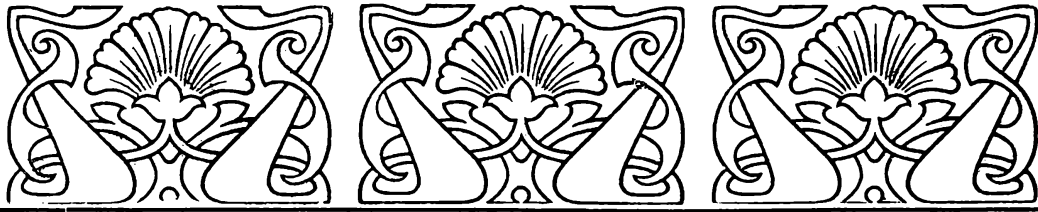
ANDĚL STRÁŽNÝ

ČASOPIS PRO KŘEŠŤANSKOU MLÁDEŽ

Básník Jan Karník-Dr. Jos. Svítal,
spolupracovník „Anděla Strážného“.

Jan Karník.

Letos v srpnu oslavovala celá naše veřejnost šedesátiny zaslužilého českého básníka a spisovatele Jana Karníka. Jest jistě slušno, abychom vzpomněli naň také v jubilejním ročníku „Anděla Strážného“, poněvadž básník jest jeho vzácným spolupracovníkem i příznivcem.

Jan Karník je spisovatelské jméno Dra J o s. S v í t i l a, obvodního lékaře v Novém Městě na Moravě. Narodil se tam ze starousedlé měšťanské rodiny dne 16. srpna 1870, studoval gymnasium v Brně a v Něm. Brodě, universitu v Praze, načež působil několik let jako lékař ve Velkých Opatovicích u Jevíčka, od r. 1906 pak ve svém rodišti. Miluje svůj rodný horácký kraj i jeho prosté, upřímné obyvatele a mnoho této své lásky vložil do svých básní i povídek a drobných črt.

Vydal dosud 5 básnických sbírek (s názvy: Chudobná žeň, Moravská symfonie a jiné básně, Večery u krbu, Červená a bílá, Závětrí) a tři knihy krásné prósy: Soumrak rodu Jamborova, Sladké s hořkým, Listy z kroniky. Dospělejším čtenářům a zvláště studentům vřele doporučujeme, aby si opatřili aspoň některou z těchto knih — tak nejlépe poznají a ocení ušlechtilou, pravým vlasteneckým i hluboce lidským citem nesenou tvorbu Jana Karníka.

Láska básníkovy objímá však i jiné slovanské kmeny, zvláště Slováky a Poláky, a snaží se je sblížití co nejužěji s naším národem. Vydal dvě knihy o spisovatelích polských a slovenských (s názvy: Pod perutí bílého orla, Duch Slovenska), polské básníky pak rád uváděl k nám v českých překladech: tak přeložil knihu „Trénů a frašek“ slavného básníka Kochanowského, letos pak vydal soubor svých překladů z moderních polských básníků pod názvem „Z polského Parnasu“ Mnoho jeho článků a bystrých epigramů jest uloženo dosud v časopisech.

Jan Karník, náboženským přesvědčením upřímný katolík, zachoval si vždy mladistvé nadšení pro vše dobré a krásné, a proto pracuje rád všude tam, kde může přispěti k povznesení naší národní i náboženské vzdělanosti a mravní ušlechtilosti. Důkazem toho je také jeho činnost v „Andělu Strážném“ Doufáme, že ani v budoucnosti nezapomene básník-jubilant na svého jen o 10 let mladšího druha . . .

Jan Valoušek

Vlci.

Příběh ze Sibíře.

Košťa byl malý Sibířan a v jeho rodné vsi Trojicku zastával úřad vrátného. Trojicka ohrazena byla neumělým plotem, aby se ve dne pasoucí se dobytek na stepi nezaběhl a v noci aby byl chráněn před stepními škůdci, jako je vlk a medvěd. Blíže ohrady Koštova matka, vdova Chlebušeňková, měla chatu, kterou s několika dětmi obývala. Košťa byl nejstarším, pomáhal matce vydělávat živobytí tím, že otvíral každému bránu, kdo vyjížděl z Trojicka, za malou odměnu. Brána byla zavěšena na lýkových provazcích, ztěžka se otvírala, ale Košťa byl otužilý. Starosta obce, Ivan Kurišev, nejednou pochválil Koštu, jak je statečný a jak pečlivě hlídá brány a na noc je ještě provazcem zapevňuje. Obdaroval jej za to dvěma černými ovečkami.

Uplynulo léto a Košťa měl chodit do školy. Matka ušila Koštovi a jeho mladší sestřičce Nuňoče z rezného plátna torbičku, slabikáře dovezl starosta z města Kargatu. Školu teprve postavili v létě na horním konci vsi a cesta k ní vedla mezi dvěma řadami chat. Trojičtí občané narubali na stepi březových klad, otesali je na všech čtyřech stranách a kladli na sebe. Škola byla nejpěknější budova ve vsi. Učitele neměli, až posléze přihlásil se kočující učitel na tři měsíce.

Košťa měl již před třemi roky navštěvovati školu a proto nemohl se toho ani dočkat. Rád by luštil tajemná slova v slabikáři a z obrázků poznal, co znamená domácí a stepní zvířata. Matka Chlebušeňková také neuměla čísti a obětovala by vše, aby se děti naučily záhadám v slabikáři. Zatím napadl sníh a step zkrásněla jako za léta. Brána v zimě za dne byla otevřena, jen na noc ji Košťa zavíral. Tu dobu, aby mužici z čeho měli péci chléb, zapřahají do saní a jezdí s obilím do dalekých mlýnů, aby měli zásoby, až budou cesty neschůdné a nebude se moci ven. Chlebušeňková neměla koho poslati. Zavolala po

dvoře pobíhajícího koně — sibiřského huňáče, který naslovo poslechl. Sibiřská domácí zvířata nemají ani chlévů ani stájí, zdržují se ve dne i v noci volně na dvoře, jen při nejhorším počasí zalezou pod jakousi kůlnu, kam také větry burácí a sníh se sype. Na kůlně jsou zásoby sena, nekryté střechou a zaváté sněhem, odkud Košta seno shazuje na zem koníkovi. — Chlebušeňková postrojila huňáče, Košta připravil saně. Potom naložili pět pudů obilí, Košta oblekl po otci kožich, matka jej poznamenala na čele třemi křížky a Košta vyjel za ostatními.

Košťův kůň vesele zařičel nad pohodou, jež tu chvíli se rozložila nad Trojickou a dalekým obzorem. Cesta stepí po čerstvě napadlém sněhu je pohodlná a příjemná. Koníci sami znají směr cesty, jsou obezřelí a jejich citový pud je tak vyvinut, že se v zaváté dráze nezmýlí. Košta seděl na fůře, uveleben v kožiše, teplo mu bylo jako doma na peci. Zanedlouho se očka sklížila. Několikrát se hlava zakymácela, až spočinula na pytli pšenice.

Byl již podvečer a bílá sněhová pláň zahání černá chapadla tmavé noci. Proto dlouhá řada saní může cestovati za noci jakoby pod mrakem. Košta byl v řadě poslední.

Zanedlouho na prvních saních mužik, jenž byl na stráži, zpozoroval ve vzdálenosti několik tmavých skvrn, které se rychle pohybovaly a blížily se k saním. Koně zastříhali ušima, otevřeli nozdry a okamžitě celá řada saní zastavila. Košta rázem se probudil. Hlavou projela mu myšlenka: Vlci. V okamžiku připravili se k obraně. Kdes ze spodní části saní vytažena sekýrka na dlouhém topůrku, velice výhodná zbraň proti vlkům. Dobře mířená a jistá rána skolí toho hladového vetřelce.

Vlci však u velké vzdálenosti se zastavili, vycítivše přesilu. A jako se objevili, tak rychle zmizeli s obzoru. Koně vesele zařičeli a pohnuli se vpřed. Nebezpečí minulo. K ránu dojeli mužici s Koštou do mlýna.

Jiná však starost obestřela Koštu. Jak vlci již tak daleko zabíhají, je očekávati, že navštíví také Trojicko. A proto již neměl žádného stání a raději by jel hned domů. Vlci mohou přijíti až k jejich chatě, snad v noci někdo nechá bránu v ohradě otevřenou a vlci vběhnou do dvora.

Je pravda, uvažuje Košta, ovečkám jsem pořídil v kůlně zvláštní úkryt, aby byly chráněny před zimou i před vlky, ale přece není vyloučeno, že by se k ovečkám vlci nedostali. Ovečky běhaly za Koštou jak jejich Šárek a Košta nemohl ani domyslet, jak je měl rád.

Cesta ze mlýna uběhla sibiřským mlečům mnohem dříve. Koně větří cestu k domovu a proto radostně klusají po výborné sanici. Matka Chlebušeňková čekala již ve bráně. Otevřela ji dokořán:

„Jsem ráda, že již jedete. Dnes v noci obíhali kolem ohrady vlci, celou noc jsem nespala. Snad větří, že mužici jsou mimo ves.“

Košta seskočil se saní a spěchal se podívati na ovečky. Ovečky velkýma rozumnými očima dívaly se na Koštu, otíraly se o jeho kožich a projevovaly radost svojí přítulností.

„Nebojte se, já vás již ochráním před vlky.“ Melivo pomohl matce odnésti do kůlny a huňáče pustil do dvora. Kůň, jak s něho sundán po-

stroj, klekl na přední kolena, převrátil se na stranu a několikrát se ve sněhu obrátil, chtěje se sebe shoditi únavu dlouhé cesty. Kůň, je- muž se na Sibíři nevěnuje nijaká opatrnost, se svou svépomocí po- malu očistí.

Košťa stále cosi hledal a pravil k matce: „V noci jistě přijdou vlci, budu na stráži. Než však uzavru bránu, nalíčím těžká železa.“

„Jsou na půdě,“ pravila matka. „Otec kdysi je tam uložil.“

Košťa snesl železa, Ňurečka mu při tom pomáhala. Železa měla ještě řetěz k upevnění. Na místě pro vlky nejschůdnějším, kde mohou přehoupnouti ohradu, Košťa nalíčil železa. Aby vlk, kdyby se do nich chytil, s nimi neutekl do stepi, zapnul řetěz kolem jednoho sloupu. Železa posypal sněhem a veškeré stopy po lidských kročejích setřel. Uspokojen se svojí prací vešel Košťa do chaty. Ňurečka svlékala Koštu z kožichu. Matka přichystala Koštovi čaj a pirožky a pak si Košťa odpočinul. Za chvíli spánek ho přemohl, neboť byl po cestě unaven.

Bylo kolem půlnoci, když se k ohradě přihnala smečka vlků, která vycítila, že nablízku je bezbranná kořist. Jen dostati se do dvora a ovečky budou jejich. Jedno místo ohrady zvlášť je příhodné. Jeden z nich učinil podezřelý pohyb. V tom cosi ve sněhu cvaklo a vlk strašlivě zařval. — Zadní noha vlkova vězela sevřená v kleštích. Ostatní viděli nezdar svého soudruha a rozprchli se. Žalostný stav přiváděl vlka v zoufalství. V tu chvíli se Košťa probudil, neb Šárek štěkal a škrabal na dveře.

Noc byla jasná a stepní bílá pláň za ohradou jevila nesmírný klid. Však co to u ohrady podezřeje sebou zmítá? Košťa učinil poplach, obklkl se v kožich, vzal sekyrku a vyběhl na dvůr. Vlk slyšel zavrnutí dveří a kročeje po schůdkách a zmítal sebou tím více a ostrými zuby zahryzl se do sevřené nohy. Tato se uvolnila, ale polovice zůstala v železech. A než Košťa přiskočil se sekyrkou k ohradě, vlk po třech upa- loval do stepi. Na bílém sněhu zůstala dráha, skropená vlkovou krví.

Té zimy se už vlci v Trojicku neobjevili. O Vánocích přijel učitel do nové školy. Z Trojické vsi ponejprv šly děti do školy a šly velmi rády. Mezi nejpilnějšími žáky byl Košťa a Ňurečka, děti matky Chlebušeň- kové.

Fr. Všečetka:

Dobrodružství v misiích.

Misionáře si představujeme obyčejně v krajích horkých, misijní stanici obklopenou palmami a posluchače misionáře černochoy. Tato představa jest správnou pouze částečně. Neboť misionáři působí nejen mezi černochoy, nýbrž i mezi lidmi — jak se říkává — všech plemen. U rudochů čili Indiánů v Americe, u žlutých Číňanů a Japonců, mezi Papuány v Australii a u Kanaků na ostrovech Tichého oceánu. Nejen tedy „pod palmami“, nýbrž i v pásmech zcela mírných, jejichž podnebí se podobá docela podnebí našemu. Ba jsou misionáři i v krajinách, které jsou po větší části roku pokryty ledem a sněhem, kde slyší řvaní nikoliv lva, nýbrž — polárního medvěda.

Z takové severní krajiny, blíže jezera Ontario, vypravuje misionář P. Bélanger následující dobrodružství:¹⁾

„Když jsem přebýval v osadě Nigipon, byl jsem jednou volán telegraficky k nemocnému. Nemíním vypravovati o onom nemocném, nýbrž o cestě daleké přes sto mil,²⁾ kterou jsem k němu musil vykonati. Prvních čtyřicet mil jsem konal nákladním vlakem, protože všechny jiné vlaky již byly pryč. O 10. hod. večer jsem dospěl na nádraží Mac Diarmid, kde jsem ztrávil noc. Ráno jsem odsloužil o 4. hod. mši sv., načež jsem se vydal do indiánské osady Sand Point. Zde jsem doufal nalézti vůdce, který by mne doprovodil k nemocnému cestou dalších 63 mil dlouhou. Bohužel však můj známý vůdce nebyl doma a přišel domů teprve o 1/2 10. Proto jsme se dostali k jezeru Nigipon pozdě odpoledne.

Nedostali jsme se ještě daleko po jezeře na saních psy tažených, když se strhla vichřice. Sníh padal tak hustě, že jsme neviděli ani předního psa a zimou jsme byli nadobro ztuhlí. Brzy jsme bloudili. Neměl jsem důvěřovati svému indiánskému vůdci, jenž byl méně zkušený než já sám. Když jsem se pak ujal vedení, bylo pozdě; psi byli nadobro unaveni. Proto jsme musili saně postaviti na bok na ochranu proti větru a přenocovati na ledě. Psi se uložili a byli za chvíli zaváti sněhem. Mně se dařilo hůře. Nežli jsem rozvázal uzel s potřebným oděvem, zmrzl mi prst. Potom jsem se hleděl dostati do svého spacího vaku³⁾ v šatech, ale nohou jsem do něho nemohl pořádně dostat. Stáhl jsem si čepici hluboko dolů a hleděl jsem se pokud možno pohodlně uložit. Chvíli to šlo dosti dobře, ač o spánku nebylo řeči. Hleděl jsem udržeti v prstech hybnost, ale z rukavic jsem jich vytáhnouti nesměl. Po půlhodinové námaze se to poněkud zdařilo, ale počalo mne zase zábstí v nohy. Rukama jsem k nim nemohl, neboť spací vak byl úzký. Konečně se mi podařilo tím, že jsem třel jednu nohu o druhou, uvésti krev zase v pohyb a tak se zahřáti. Chvillemi jsem vzbuzoval lítost a při-

¹⁾ Kat. Miss. 1930 č. 3. — Ontario leží na hranici mezi Spojenými státy americkými a Kanadou. Vytéká z něho řeka Sv. Vavřince.

²⁾ Anglická míle = přes 1 km.

³⁾ Kožišinový pytel, do něhož se zaleze.

pravoval se k smrti, neboť jsem myslel, že dlouhých hodin do rána nepřeziji. Bylo teprve 10 hod. večer. Po chvíli jsem cítil, že mám ramena ztuhlá pro nepohodlnou polohu celého těla. Pozoroval jsem, že je mi stále více zima, zuby mi klapaly a nohy byly zimou ztuhlé. Konečně o 3. hod. jsem se pokusil snít, který mi hlavu přikrýval a dýchání ztěžoval, shoditi a vstal jsem. Dlouho jsem však státi nevydržel, neboť sníh vyplnil rychle díru, v níž jsem ležel a která mi alespoň za prvních nočních hodin poskytovala jakéhos útulku.

Pán Bůh mne chránil a tak jsem se s Jeho pomocí dočkal rána. O 5. hod. jsem však bolestí v nohách déle nevydržel. Vstal jsem, vzbudil svého průvodce a řekl mu, že se vydáme ihned dále.

Když jsem hleděl skrze poletující sníh, zdálo se mi, jako bych zahlédl na blízku ostrov. Nechali jsme tu vše, čeho nebylo nezbytně třeba k návštěvě nemocného, a pustili jsme se se psy dále. K velké radosti svojí jsme dospěli za hodinu k ostrovu. Tam jsme rozdělali oheň, jehož teplo nás zachránilo před zmrznutím.“

Eduard Elpl

DĚDOVO POLE.

Tak orával to pole děd můj ještě — — —
 Zde pod mezí. Již delší tomu čas.
 On koupil je, by statek rozmnožil si.
 „Však zaplatí to,“ řek' si, „zlatý klas“.

A pracoval den ze dne do úpadu,
 mnohá tu krůpěj padla v tichou zem.
 Když mandelů nastavěl velkou řadu,
 co úrody měl, divno bylo všem.

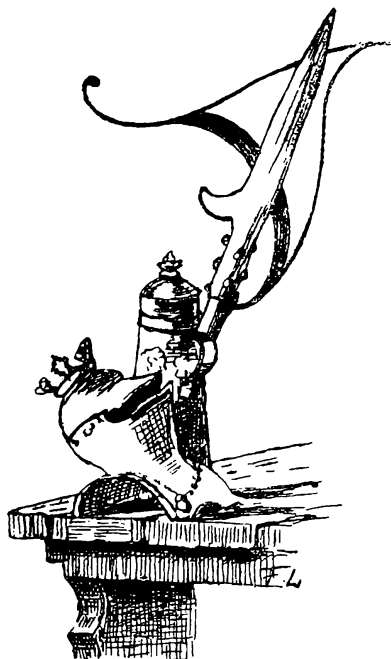
Vidím ho stále nivu pluhem brázdit
 v sluníčka lázni, šumu, zpívání,
 když jako klouček zahradními dvířky
 jsem pod mez nesl chudé snídání.

A hnědky dobré zastavily chvíli — —
 On used na pluh, chutě pojídal.
 A zadívav se na mě plný něhy,
 celou svou duší tehdy povídal:

„Až nebudu tu — važte si těch polí —
 přirostly k srdci — věř mi, dítě — tak.“
 A slzy vhrkly dědu v staré oči — — —
 Voněla zem a nad ní zpíval pták. —

Staří ruští bohatýři.

M. Vasněcov, znamenitý ruský malíř, zachytil na vedlejší obrázku tři statné postavy národních ruských bohatýrů, o nichž zpívaly staré ruské písně a vypravovaly lidové pověsti, zvané „byliny“. Tyto pověsti jsou dobře známy také u nás. Básnický je zpracoval zvláště Fr. Lad. Čelakovský ve svých krásných „Ohlasech písní ruských“.

A tak zadíváte-li se pozorněji na tyto tři reky projíždějící opatrně rozlehlou ruskou stepí, můžete si v nich snadno představit třeba takového Ilju Muromce nebo Ilju Volžanina či Čurilu Plenkoviče, o němž píše básník:

K sídelnímu to městu, ke Kyjevu
přijíždí statný mladoň na sivém koni,
na siváku kosmatáku — hřiva do země,
a byl on bohatýr Čurila Plenkovič;

on dobrý mládec navštívil otce, matičku,
ne na dlouhý čas — na tři měsíce,
navštíviv je vracuje se službu konat
u jasného sluníčka Vladimíra .

A vzpomenete si při tom na jejich udatné činy, na jejich lásku k otčině, statečnost a obětavost, s jakou byli hotovi snášeti bezčetné útrapy a vycediti třeba do poslední krůpěje krev za samostatnost vlasti. A uvědomíte si při tom pravdu, na niž dnes tak mnozí zapomínají: že hrdinná mysl může a má být spojena vždy s ušlechtilým, dobrým srdcem!

Edv. Elpl:

PŘÁNÍ OTCI.

Tatičku můj milý,
tak rád Tebe mám,
že celý den na Tě
s láskou vzpomínám.

Ty jsi nejkrásnější
v srděčku mém květ,
Ty jsi moje zlato
a můj celý svět.

Pán Bůh dej Ti zdraví,
žehnej pracím Tvým,
na nebi Ti, otče,
štěstí vyprosím.

Staří ruší bohatýři.

František Serafinský:

Usmíření.

3. Bouře.

„To byl živý sen,“ byla moje první myšlenka, když jsem se probudil; „vypadalo to všechno jako skutečnost.“ Rozhlížel jsem se, zdali nespátřím nějakého zajíce, který by se dal se mnou do řeči a jemuž bych rozuměl. Nespátřil jsem ničeho. Bílá rosa se leskla na trávě jako dýmáky, vše jí bylo přikryto: louky, pole, cesty, stromy a keře; neušetřila ani mých šatů, které zvlhly a studily mne, až jsem se otrásl zimou.

Šel jsem domů. Měsíc poléval bledou září starou jabloň v zahradě, náš dům, za nímž se rýsoval černý, klikatý stín, který v zákoutí temněl a jinde zase bledl.

„Kolik je hodin?“ napadlo mi; „možná, že to poznám podle stínu.“ Na mysli mi tanulo poučení, kterak se poznávají hodiny podle stínu, ale zapomněl jsem, že podle stínu slunečního.

„Podle tohoto stínu to nepoznám,“ myslil jsem si, spatře před sebou několik metrů dlouhý stín.

Avšak okno od kuchyně bledě zářilo do měsíční noci.

„Odprosím maminku,“ umiňoval jsem si, „jistě ji odprosím,“ a kradl jsem se stínem předsíně do kuchyně. Otevřel jsem dveře a viděl jsem ji, ona sedí u stolu a hledíc do okna, vypravuje něco staršímu bratrovi. Neslyšel jsem, co vypravuje, poněvadž se v mém nitru něco bouřilo. Mám odprositi před bratrem? Musí o všem vědět? A falešný stud mi zabránil, abych odprosil.

Šel jsem mlčky vedle, nedívaje se na matku ani na bratry, kteří se za mnou dívali, jak jsem šel do pokoje.

Tam byla již úplná tma. Šklebila se z černých koutů. Na bílých stěnách, které v temnu prosvítaly, rýsovaly se kontury obrazů. Jen bílé tělo Kristovo, pnící na kříži v bolestné agonii, bělelo se jasně a svítilo jako bílý liliový květ. Do oken se vtírala vůně květin ze zahrádky, vinná réva pnoucí se kolem oken zvědavě se nakláněla ke kvetoucím muškátům, jako by se chtěla nasytiti libou vůní této milé rostliny; paprsek měsíční se prodral oknem a utvořil přes světnici bílou stuhu a na podlaze kolečko, které začalo jezdit sem tam jako neposedný žák. V hlavě se mi vše míhalo, dojmy se křížovaly a usínal jsem po druhé, tentokráte pod střechem.

Když jsem se ráno probudil, bylo již světlo. Kuchyně byla prázdná, na dvoře zapřahali do vysokého žebříňáku dvě plavé krávy s velikýma, moudrýma očima, které se občas podívaly dozadu na Ořecha, pobíhajícího zvědavě kolem.

Když mě bratr spatřil, přišel ke mně a pravil: „Zůstaneš doma hlídati, protože všichni odjedeme pro žito na pole!“

„Ano, zůstanu,“ přisvědčil jsem pokorně.

Maminka stála u vozu s bílým šátkem na hlavě, přepásaná modrou zástěrou, v sandálech na nohou, přichystána takto k odjezdu.

„Dnes bude asi bouře. Je ráno a už je dusno k nevydržení. Pospěšme si, abychom svezli alespoň jedno pole do stodoly,“ pravila.

„Hned pojedeme,“ řekl bratr. Seskočil s vozu a obešel jej. Potom udělal špičkou biče před vozem křížek a zase vyskočil na vůz.

„Hyje!“ křikl, až se to rozlehlo.

Plavky se ještě jednou ohlédly, odehnaly dotěrné mouchy a vykročily pravidelným krokem vpřed. Vůz se zakymácel, zahrčel na kamenném dvoře a vyjel ze širokých vrat na silnici.

„Hlídej dobře!“ volal někdo ještě na silnici.

„Hyje, sasa, Běleno,“ zanikalo v hrčení vozu.

„Hyje.“, slabě zaznívalo z dálky.

Osaměl jsem na dvoře. Pes vrtěl radostí ocasem, díval se na mne s vyplazeným jazykem. Nevšímal jsem si ho. Rozehnal zuřivě houf slepic a kohouta pronásledoval až k žebříku na kůlnu; potom se vrátil a pozoroval, co tomu říkám. Já však myslel na něco jiného. Postavil se na zadní nohy a chtěl mi dát pac. Já nic. Chytil mouchu na ocase a točil se při tom, až se prášilo; já zase nic.

„Co to?“ myslel si psím rozumem. Zalezl do boudy, vyplázl jazyk a díval se mrzutě na svět. Slepice opět klidně chodily po dvoře a hledaly zrníčka, ale já jsem si ničeho nevšímal a stále jsem přemýšlel, jak usmírím maminku.

Vůz naložený až do vrchu zlatým obilím zahnul do vrat. Již se vraceli s plným nákladem, vjeli do stodoly a vhodili vše do pícničku. Bratr zpocený a zaprášený a umazaný vypřáhl obě krávy a pustil je do chléva. Blížilo se již poledne.

„Musím se vrátit,“ řekl mi, pojídaje spěšně chléb s máslem; „bude silná bouře a chceme svázat pšenici ve snopy a postavit mandele.“

„Co budu jísti?“ tázal jsem se, maje na mysli poledne.

„Vypij mléko, nebo vezmi si máslo na chléb jako já a čekej, až přijedeme domů,“ pravil, vycházeje ze dveří.

Vyběhl jsem za ním na násep a podíval se po obloze. Na východě byla modrá jako safír, od západu se však táhly dlouhé řasy spočátku jemné, pak silnější, až splývaly v jednu šedivou clonu, takže vše vypadalo jako ohromná mnohoprstá ruka, natahující se pomalu, ale jistě, aby schvátla celé krásné nebe. Ticho vládlo nad krajinou, pronikalo do všech koutů jako můra. V dáli se ozývalo temné dunění, jako by těžký vůz přejížděl po horách. Mraky s bílými až žlutými okraji vystupovaly výše a tvořily fantastické hradby, strmé vrchy a skály; okraje zářily jako zlatem polité, ale potom následovala hrozivá čern, po níž se rýsovaly dlouhé pruhy od deště a bílé, plující obláčky. Hukot se blížil víc a více. Vzdálený vrch Komonec náhle zbělel a zmizel za clonou deště; tato se blížila víc a více, hukot se měnil v praskání, skučení a řev, do něhož občas zaznělo hřímání jako z děla.

Stromy zaplakaly a sklopily listy, aby zachránily to, co se na nich zrodilo, a skláněly se pod nárazy vichru, jenž hnal spousty prachu po

silnici a po polích. Starý topol stál hrdě u řeky, ale zdálo se mi, že pláče žalem, neboť kapky deště, stékající po listech stromu a po kmenu, vypadaly jako slzy.

„Škoda vás, milé děti,“ myslil si v pláči, vida je polámané, zkroucené a polovyvrácené, „jak vás přežiji?“

Avšak pod prudkým nárazem větru se zakymácel, poslední silou se vzepřel a padl do špinavého bláta na silnici. Seděl jsem zděšený u okna a strach mi vjel do celého těla a pronikal do kostí. Kde jsou všichni? Co se s nimi stane? Co maminka?

Ti zatím pracovali na poli a ve spěchu vázali snopy.

„Bojím se této bouře. Bude silná,“ řekla po chvíli maminka.

V tom už zadul prudce vítr a zvířil spoustu prachu.

Za okamžik druhý náraz větru rozmetl několik mandelů a zalil vše hustým deštěm. Vše stmělo protivným šerem, které bylo rozkrajováno ohnivými blesky.

„Proklatě!“ zvolal strýc. To vše se naučil na vojně.

„Neklejte!“ křičela maminka; „půjdeme raději domů!“

Dešť šlehal do obličeje, šaty promokly a přilepily se na tělo. Úzkost zchvátila všechny, když šli po polní cestě, a špinavá voda se valila ve strouze, po cestě, odnášejíc hlínu, písek, dřevo, kaménky i kameny, podrážela nohy, máčela botky již stejně promoklé a znesnadňovala každý krok. Maminka poloudušená větrem, ohlušená řevem a zeslabena námahou, omdlela a spadla na zem.

„Držte ji!“ plakala sestra.

Chytili ji a nesli dále. Přebrodili s námahou hučící potok, který chrtil zpěněnou špínu na louky, přešli most a viděl jsem je, jak zabočili vedle kříže do domu. Otevřel jsem s pláčem dveře a pozoroval jsem, jak položili maminku na lůžko. Byla pobledlá, promoklá, s šaty přilepenými na tělo a s rozčuchanými vlasy. Bylo mi jí líto.

„Maminko!“ volal jsem.

Ležela nehybně s přivřenýma očima jako socha z vosku.

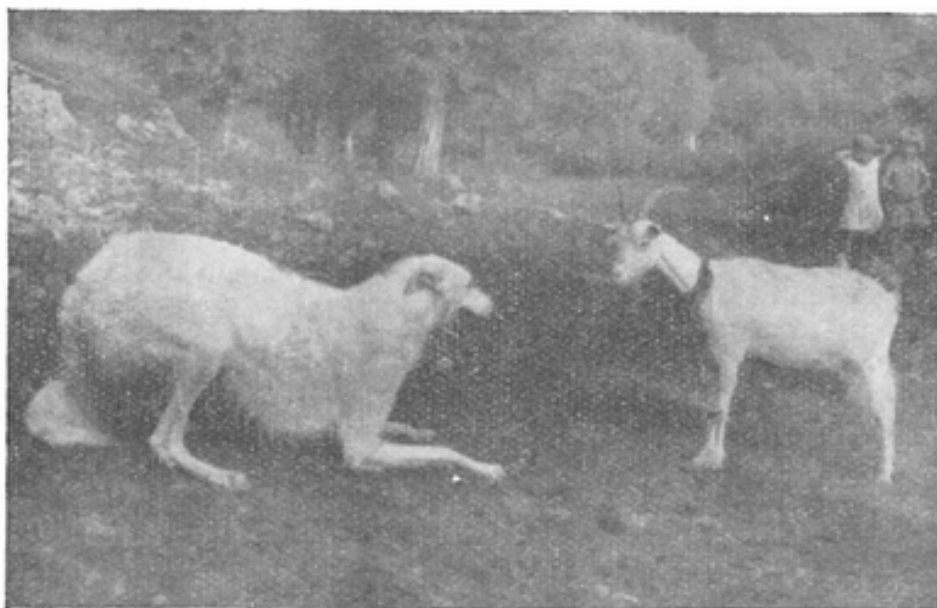
„Maminko,“ plakal jsem, „odpuť mi, že jsem tě zarmoutil!“ Díval jsem se na její příjemnou tvář.

„Hleď, maminko! Podívej se na mne. Tvůj hošík již bude hodný a mrzí ho, že tě zarmoutil!“

Maminka byla příliš dobrá, aby mi neodpustila. Usmála se vlídně a zašeptala: „Odpouštím!“

Přivřela oči a usnula slabostí. Sestra mne vystrčila ven, abych ji nevbudil. Je mnoho žalostí na světě, ale občas se také radujeme a dnes jsem se radoval já. Vyběhl jsem ven. Venku se vyjasnilo. Louky byly smaragdově zelené, těžké kapky padaly s převrácených i se zdravých stromů, ve struhách tekla ještě špinavá voda, ale v mém srdci bylo jasno, neboť jsem slavil usmíření.

Maminko, přiznávám se, že někdy nevědomě vznikla v mém srdci touha, abych měl za maminku vznešenou dámu. Ale jen neúmýšlná touha a i té lituji. Mám tě rád, maminko, tak jak jsi: prostá, zbožná, pracovitá, poctivá moravská selka s jednoduchým šatem. Tak tě mám rád, maminko zlatá . . .

Podivní soupeři: ruský chrt setkává se s kozou.

J. M. Svoboda:

NA SV. MARTINA.

Hoj, ty svatý Martine,
půle listopadu,
není téměř jediné
snítky s listem v sadu,

voní také dědina
husou na pekáči,
kouří se i z komína
chudým jak boháči!

Což však, psali kroniku
nezkušenci, lháři? —
O tvém bílém koníku
v každém kalendáři, —

ač kol kolem na poli
zelená se setba, —
jaksi naše okolí
na kroniku nedbá!

Přijed' na svém bělouši, —
nachystal jsem saně,
denně mne to pokouší
posadit se na ně.

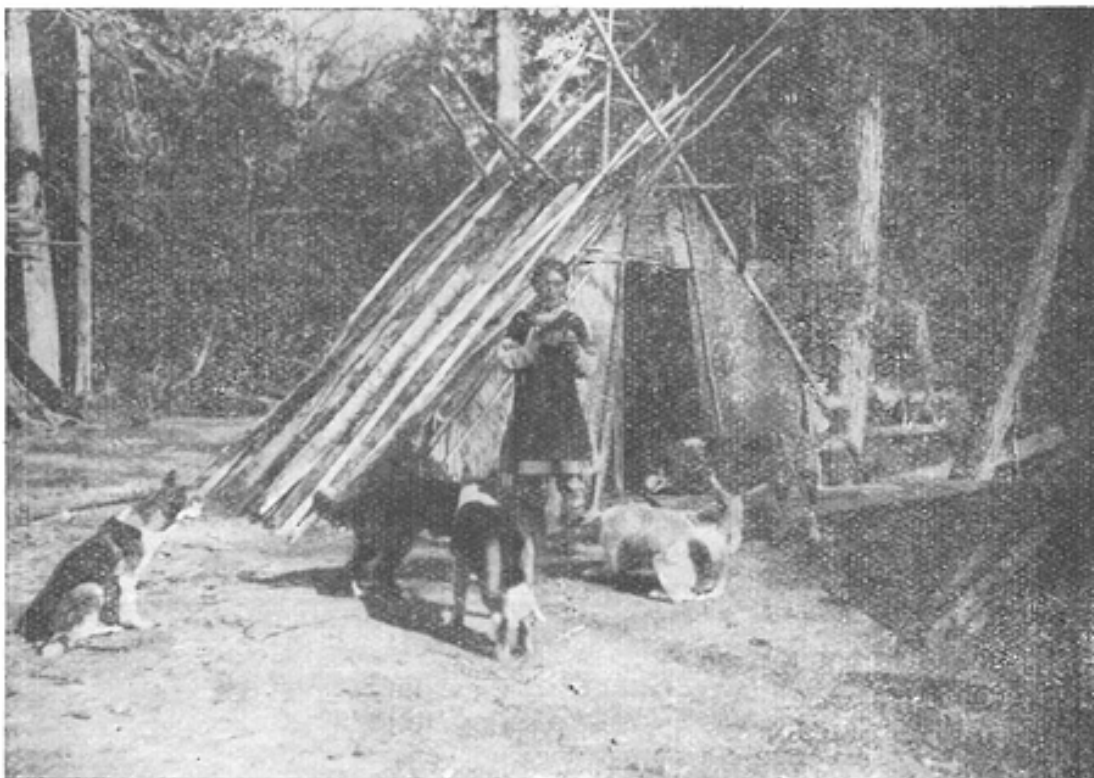
Dej se k nám už do běhu,
aby naše hora
měla hlavu ve sněhu
aspoň do února!

Nový kmen lovců na Sibiři.

V 1. čísle letošního ročníku předvedli jsme našim čtenářům milou návštěvu z Afriky — křesťanské černošské chlapce ze Zambezi, kteří svými obrázky i svým poutavým výkladem ukázali jistě mnoho zajímavého ze života tamějších domorodců.

Dnes vás vedeme do kraje zcela odlišného — k národu, který teprve nedávno byl objeven. Je to mongolský kmen zvaný „Ude“. Bydlí

Chýše příslušníků kmene Ude.

ve východní Sibiři naproti ostrovu Sachalinu. Tento kraj, pokrytý většinou neproniknutelným pralesem, je dosud velmi málo probádán. Kmen „Ude“ objevila teprve r. 1928 vědecká ruská výprava. Je malý, čítá jen něco přes 1300 duší a s Evropany se dosud nesetkal.

Jak žijí tito lidé, kteří nikdy ještě neviděli železnice, auta, elektriky, neznají strojů, divadel, radia a toho všeho, o čem si my tak často myslíme, že bychom bez toho nemohli žít? Něco z jejich života vidíte na obrázcích, pořízených právě zmíněnou vědeckou výpravou.

Poznáváte na první pohled, že nejsou nějakými divochy. Bydlí v chýších čili jurtách zrobených ze stromové kůry. Aby se kůra nescvrkala suchem a aby chýši nerozmetly bouře, obkládají ji obyvatelé dřevem a kmeny. Sušené ryby a maso, jakož i vše cenné ukřívají do skladišť na kolech.

Každá rodina žije sama pro sebe, ale při tom rádi se scházejí členové kmene ke společným p o r a d á m a prokazují si také navzájem ochotné služby: uloví-li jedni jelena nebo rybu, dělí se obětavě se svým sedem. — L o v je hlavním a čestným zaměstnáním mužů, kteří jsou v něm opravdu znamenitými mistry. Však také nic jiného nedělají! Domácí a jiné práce pokládají muži za ponižující a ponechávají je úplně ženám. I kdyby měla žena sebe více práce, muž jí nikdy nepomůže.

Ženy jsou velmi zručné, umějí také plést a šít plátno, z něhož zfoto-

Porada členů kmene Ude.

vují obleky pro sebe, pro muže i pro děti. A jak pěkně to dovedou, vidíte třeba na obrázku dvou d ě t í, oblečených v malebné letní šaty. Vedle plátna užívají k šití obleků také kůže.

Hlavní potravou tohoto kmene jsou r y b y. Loví je v létě v čistých vodách pomocí dlouhých bidel na konci rozštěpených jako vidlice. Ryby pak suší také do zásoby na zimu. Jsou potravou nejen pro lidi, ale i pro psy-ovčáky, kteří jsou obyvatelům nepotrádatelnými pomocníky.

Lovec na obrázku i lidé při poradě — k o u ř í. Tento zvyk je tam neobyčejně rozšířen: kouří nejen muži, ale i ženy, ba dokonce i děti.

O n á b o ž e n s k ý c h n á z o r e c h tohoto kmene je dosud málo známo. Je v něm rozšířeno mnoho kouzelnictví a různých pověr, jež by dovedlo zapuditi jen světlo víry Kristovy. Katolické misionáře čeká mnoho práce i v těchto málo známých východních krajích.

Kéž i tam přijde království Boží!

Mladý lovec odpočívající před chýší.

Ignát Zháněl

Liška a čáp.

Liška chtěla se jednou večer povyraziti. Vyšla z lesa k rybníku, v němž bylo hodně bahna a proto také mnoho žab. Nedaleko byl panský dvůr, kdež měl u komína čáp hnízdo. Stál právě u něho na jedné noze a jako velký učenec byl hluboce zamyšlen.

„Příteli,“ zvolala liška, když uzřela čápa. „Uctivě tě zvu dnes ke mně na večeri, rač se k ní, jakmile se počne stmívati, dostaviti.“

Čáp byl potěšen, že se mu dostalo této cti od paní lišky, a slušně odpověděl: „Děkuji za laskavé pozvání, rád přijdu. Zatím na shledanou!“

Liška zasedla s čápem za stůl a poručila, aby donesli z kuchyně večeri. Donesli pro oba polévku, voněla nadmíru vábivě. Přinesli však pro oba stejné, naprosto ploché talíře.

Čáp nemohl svým tenkým, dlouhým zobákem nic chytiti z plochého talíře, jenom se smutně díval, jak hostiteli polévka výborně chutnala, objednal si, když pojedl, ještě druhý talíř.

Několik dní později potkali se v lese liška a čáp. Čáp prosil slušně lišku, aby ho večer navštívila. Usedli nedaleko rybníka ke stolu, který

Děti z kmene Ude v letních šatech.

pan čáp ozdobil čerstvými květinami, jež krásně voněly. Donesli polévku. Byla velmi chutně připravena, z nejlepších žabích nožiček. Donesli ji ve dvou lahvích, které měly dlouhanské, úzké hrdlo.

Čáp lehce prostrčil svůj tenký, dlouhý zobák do láhve. Chválil polévku, že je skutečně pravou pochoutkou, pobízel lišku, aby okusila, že si pochutná. Liška se velice rozzlobila, seděla hladová a předstírala, že nemá dnes pražádné chuti k jídlu a nevezme si polévky. Vpravdě však nemohla jísti, protože nemohla svého rypáku prostrčiti příliš úzkým a příliš dlouhým hrdlem láhve.

Albert Baer, přel. Otto F. Babler:

David a Goliáš.

Biblická hra pro loutkové divadlo.

III. jednání.

Goliáš, později David.

Goliáš (zpívá): Já jsem až, až z města Gaš,
jsem velký obr Goliáš.
A zařvu-li já jako lev,
tu v každém hrůzou ztuhne krev.
A zavyju-li jako šakal,
tu každý strachem by až plakal.
Já jsem až, až z města Gaš,
jsem velký obr Goliáš.
(Mluví): Jsem pravzor mužné síly, vid'?
Šest loket zvýše, k tomu píd'.
A moje přílba na čele
je celá, celá z ocele.
I pancíř můj má těžkou hmotu,
an váží sám pět tisíc lotů.
Já vykonám však nejvíc kopím,
jen pohleďte, když se ho chopím.
Já jsem až, až z města Gaš,
jsem velký obr Goliáš.
Aj, bojovníci Saulovi,
kdo z vás mé výzvě odpoví?
Vy, israelští lidé, hoj,
kdo z vás se se mnou pustí v boj?
Z vás přemůže-li kdo mne nyní,
vám poddají se Filistini,
však jestli já ho překonám,
vy budete pak sloužit nám!
Nic nehýbe se. Musím řvát
a k souboji je vyzývat!
Já jsem až, až z města Gaš,
jsem velký obr Goliáš.
Ó, jeden jde už — ale, ale,
to však je jakés dítě malé.
(Přichází David.)
Co tady chceš a čí jsi, mluv!
David: Já David jsem, syn Isajův.
Goliáš: A já jsem až, až z města Gaš,
jsem velký obr Goliáš.
Však tomu asi nerozumíš,
sic nestál bys tu. Ještě čumíš?

- David:** Chci bojovati s tebou totiž!
- Goliáš:** Ha, ha! No, to se aspoň zpotíš!
Pasáček s holí neforemnou —
a bojovati prý chce se mnou!
Aj, k smíchu, chlapče, kam bys lez'!
Či snad si myslíš, že jsem pes?!
- David:** Jen směj se — však tě naučím!
- Goliáš:** Ha, mám se bránit? Ale čím?
Vždyť spadneš, jen co trochu dýchnu.
(Dýchne.)
A spadneš jistě, jen co kýchnu.
(Kýchne.)
Já dýchám, kýchám, foukám, houkám,
a kdy už spadneš, pořád koukám.
- David:** Já neupadnu, byť bys štěkal,
a nevím, proč bych se tě lekal?
- Goliáš:** Vždyť zařvu, až se strachem zděsíš,
a leknutím i hlavu svěsíš.
Ba, kdybych zařval jako lev,
hrůzou by v tobě ztuhla krev,
a kdybych zařval jako šakal,
ty hrůzou jistě bys až plakal.
(Řve a houká.)
- David:** Jen řvi!
- Goliáš:** Tys ještě zde? Ó div!
To nezažil jsem jaktěživ.
Já zbraně své se tedy chopím
a polehtám tě trochu kopím.
(Doléhá naň kopím.)
Ty vyhnul ses. Meč vezmu tedy.
(David hodí kamenem, Goliáš padne.)
- David:** Pad' obr. Vyzýval nás naposledy.
Tak pryč s ním. Svítl nám ten krásný den,
kdy boj je skončen, národ svoboden.
Já vyhrál cenu — splnil se můj sen!
O p o n a.

IV. jednání.

- Eliab a David** (tančí a zpívají):
To byl až, až z města Gaš,
veliký obr Goliáš.
A když on zařval jako lev,
tu v každém hrůzou ztuhla krev,
a když on zavyl jako šakal,
tu každý hrůzou málem plakal.
To byl až, až z města Gaš,
veliký obr Goliáš!

- Eliab:** Tábořem celým velký jástot zní,
že konečně jsme zase svobodni,
a všemi ústy jde tvá pochvala.
Tys k nám sem přišel, dítě bezmála,
a neměls meč ni štít ni jinou zbroj,
však s holí jen a prakem dal ses v boj
a dokázals, co žádná voje naše —
ty v boji zabils obra Goliáše!
Já v táboře už slyšel jsem to pravit:
„Saul tisíc zabil, deset tisíc David!“
- David:** Nu, dobrá. Dobrá. Kde jsou jeho zbraně?
Než odnesem je, podívám se na ně.
- Eliab:** Zde je ta výzbroj z ocele: (Ukazuje vše.)
Tu přílbu nosil na čele,
a pancíř ten má těžkou hmotu,
an váží sám pět tisíc lotů,
však jeho kopí, jež tu leží,
já pozvednout bych mohl stěží.
Ne, nelze věru. Pomoz trochu
to pozvednouti, milý hochu!
Vše odneseme do Jerusalema
a pak se navrátíme do Betlema
k Isaji, předrahemu svému otci.
Ty budeš zase stádo pásat moci,
já půjdu na lov, a i bratři
se dají do té práce, jež jim patří.
- David:** Vy navraťte se v míru, bratři drazí,
a mír ať také otce doprovází!
Vše povězte mu. Já mám cíle jiné —
mně na královském dvoře štěstí kyne.
Co vítězi je přislíbeno, vím:
Já stanu se teď zetěm královým.
U Saula vyprosím si svoji cenu
a ovce na pastvu už nepoženu.
Pozdravuj otce, pozdrav bratry mé.
Až přijdu, pak se zase spatříme.
Bud' zdráv! však nežli vydám se tam dolů,
my ještě trochu zatančíme spolu.
- Oba** (tančí a zpívají):
To byl až, až z města Gaš,
veliký obr Goliáš.
A když on zařval jako lev,
tu v každém hrůzou ztuhla krev,
a když on zavyl jako šakal,
tu každý hrůzou málem plakal.
To byl až, až z města Gaš,
veliký obr Goliáš!

O p o n a.

F. Há j:

Márinčin „prezent“.

(Pokrač.)

Když pan řídící obraz toho velikánského ptáka ukázal a řekl, že bývá půl třetího metru vysoký, dva metry dlouhý a hned jim ty rozměry naznačil, řekla Márinka: „Tak vida! A panímáma Šetlíkovic řekne: Na třiceti vajíčkách by musel sedět šptros! Ten by moh' sedět na fůrevajec!“

Z ostatního výkladu zajímalo děti už jen to, že žije v Africe a je pták velmi hloupý. Ve chvíli nebezpečnosti že často místo aby použil svých vysokých nohou k útěku, zahrabe hlavu do písku. „Domnívá se,“ řekl pan řídící, „že když on pak ničeho nevidí, že také nikdo jeho nevidí.“

„Tak pěkně děkujeme, tatínku,“ zavolala Márinka a už zas pospíchaly děti ven. „Až půjdeme k Šetlíkovům, musíme tam povědět, co jsme slyšeli,“ vykládá Márinka. „To v té Africe musejí s ním mít panímámy soužení, když sedí na vejcích. To aby mu daly ke kukani asi fůru písku, aby měl kam schovávat hlavu.“

Véna přemýšlel, než dodal: „Copak to, Márinko, ale tak si myslím, když tuhle u Soubustů ta kvočna něco udělala, a já rejdoval s nosáčkem do výšky a stranou, což potom takový šptros když spustí! To aby všem nosáčky upadly, když je vysoký půl třetího metru a dlouhý dva.“

Zamyslíla se teď Márinka. Teprve po chvíli řekla: „Možná, že když sedí šptros na vajíčkách, že rozlívají panímámy v Africe kolem kukaně karbol! A teď vezmeme pytel a půjdeme pro tu kvočnu k Stehlíčkovům. Vejce jsou v kukani v kabinetě. Ona si na ně sedne a už to začne.“

IV.

Stará Stehlíčková zrovna hubovala na Stehlíčka, který si pokuřoval na zápraží: „Cos to, člověče, koupil? Místo mladé husičky loňského husáka! To by se paní řídící poděkovala! Hned ráno s tím dojdeš zpátky!“

Starý Stehlíček klidně řekl: „No, je starý, kdopak v tom tumlu si všimne! „Husejch“ mladejch jsem přinesl šest a toho loňského husáka mi vpašovala stará Rybníčková ze Lhotky. Však já to zítra vysvětlím! Jen nehubuj!“

Děti přišly zdvořile a Stehlíčková hned sáhla po pytli. „Márinko, to jsem ráda, že posloužím. Divoch to je, ale sedět bude jako buchta!“

Nesla se dobře kvočna v pytli, ale u školy řekla Márinka: „Podívám se dřív, jestli můžeme proběhnout hned do kabinetu.“ Mohly, protože v kuchyni večerela Cíla a řídících v pokoji. Zrovna když Márinka tiše vešla do chodby, slyšela maminku, která otevřela dveře pokoje a ptala se: „Cílo, kdepak je Márinka?“ A Cíla s plnou hubičkou domácího chleba od Soubustů a tolerancem, odpovídala: „To, prosím, asi Márinka s Vénou je na večeři u Šetlíků nebo u Soubustů. Jen to sním, podívám se po nich.“

Márinka jen kývla na Venu a potichoučku pospíšili do kabinetu. Ovšem, divoch-kvočna, místo aby na povel Vény, který pytel otevřel, vběhla do kukaně, vylítla na okno, se kterého srazila několik zkumavek a náramně se čepýřila.

„Ta se ježí!“ řekl Věna.

Márinka měla nápad: „Stáhneme záclonu v okně. Když tu bude šero, chytíme ji a dáme do kukaně.“ Stáhla záclonu. Chytli kvočnu a třeba se zdráhala, vstrčili ji do kukaně. Podrápala oba. Márinka přes kukaň hodila připravenou starou Cílinu zástěru a už zamkli kabinet a šli do kuchyně.

Pochutnávali si na chlebě s tolerancem a Márinka se zeptala: „Tatínku, těšíte se na svůj svátek?“

„Milá děvenko,“ odpovídal pan řídící, „do té doby je ještě, zaplať Pán Bůh — dlouho. Až bude 28. srpna, to už abych chystal ceduli k vyvěšení zápisu. To už bude po prázdninách.“

„A jíte rád kuřata, tatínku?“ ptala se znovu Márinka.

„Copak to, Márinko! Kdopak by nerad kuřata! Však na můj svátek maminka kuře připraví.“

„Kdybyste jich, tatínku, dostal k svátku osmnáct, byl byste rád?“

Zasmál se pan řídící: „Tuze rád bych byl, Márinko, jenže to se nestane!“

„To nevíte, tatínku,“ tvrdí Márinka.

(Pokračování.)

Čínská zeď.

Často o ní slyšíte — nuže, dnes vám ji přinášíme na obrázku. Zachycuje ovšem jen její nepatrnou část. Neboť čínská zeď je největší stavba na světě: z jejího materiálu bylo by lze pořídit zeď, která by dvakrát objímala celou zemi!

Tato obrovská zeď byla budována jako obrana říše proti severním národům; proto se táhne mohutným obloukem v délce asi 3000 km podél celé severní hranice čínské, na pokraji hor a přes údolí, nevyhýbajíc se žádným překážkám. Nejvyšší bod je 1700 m nad hladinou moře. Výška její jest 16.5 m. Skládá se ze dvou řad žulových balvanů, prostor mezi oběma je vyplněn zemí. Zeď jest opatřena cimbuřím a v malých vzdálenostech od sebe čtverhrannými věžemi většinou o dvou poschodích. Na nebezpečných místech je zeď dvojitá i trojitá. Kde se táhne přes řeku, spočívá na obrovských obloucích nejpevnějšího zdiva. Za zdí nalézají se k obraně jednotlivé pevnůstky.

Číňané se domnívají, že zeď byla postavena již ve 3. století před Kristem. V nové době pozbyla již svého významu a dnes je z velké části v rozvalinách.

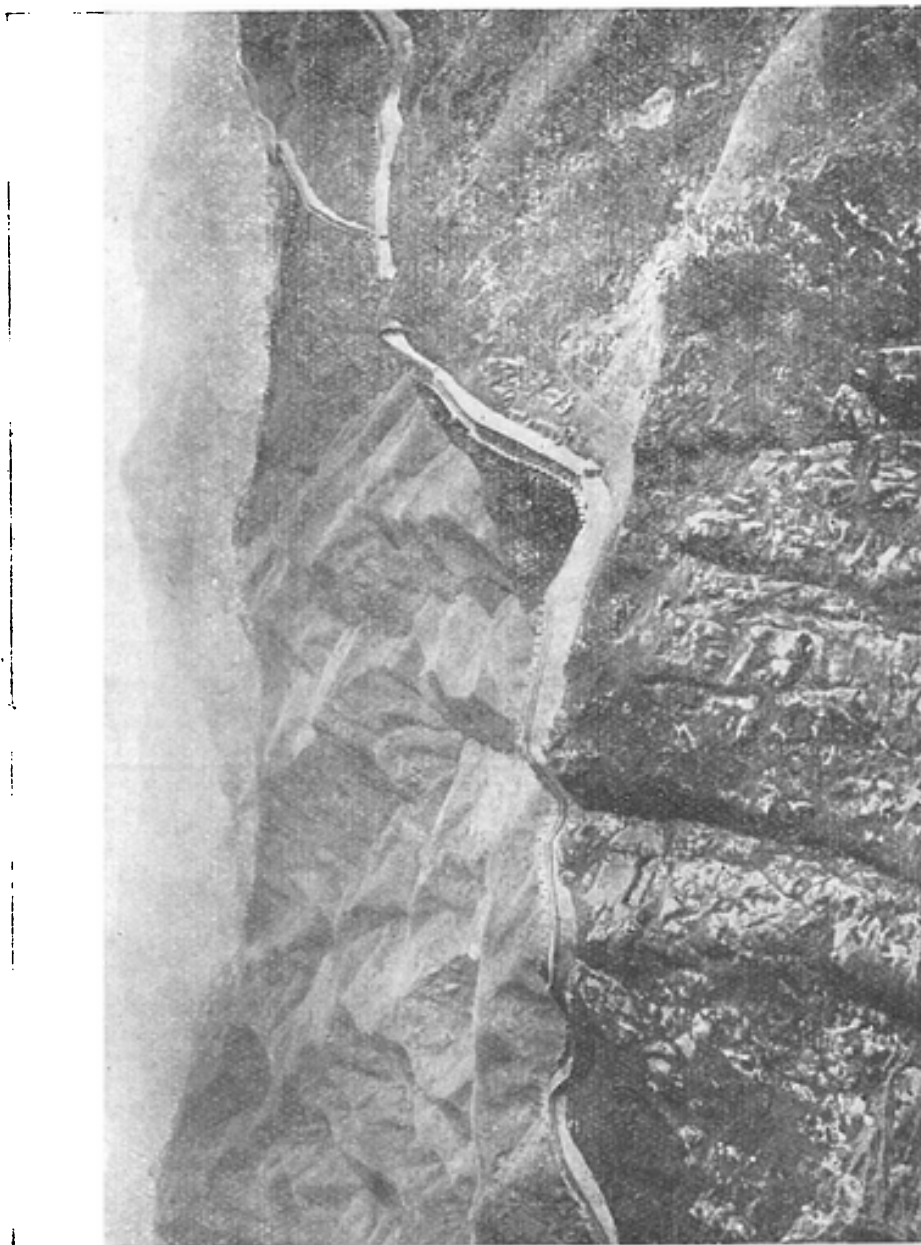

K. S.

Začarovaný mlýn.

Žil bohatý mlynář.

Jeho mlýn byl nejlepší a největší v celém okolí. A přece lidé chodili

Čínská zeď.

raději do jiných mlýnů, poněvadž říkali, že v tom mlýně mele také čert žito pro svou rodinu v pekle.

Stalo se pak, že by se byl jeden chasník rád oženil s dcerou toho mlynáře. Proto poprosil otce za její ruku. Mlynář mu odpověděl: „Dám ti dceru, mlýn a všechn svůj majetek, když vyženeš čerta ze mlýna.“

„Dobře,“ pravil chasník, „já to již udělám.“

Večer pak, když odzvonili klekání, vzal chasník svou píšťalku, hůl, velký kovářský svěrák a tři svíce a šel do mlýnice. V mlýnici sedl si na židli, vzal píšťalku a počal nepříjemně žalostně pískati.

Okolo půlnoci se mlýnice najednou osvětlila, kola se sama točila, po celé mlýnici nastal velký hluk, dveře se otevřely a dovnitř vešel sám čert s plným pytlem na zádech.

„Smrdí tu člověčinou!“ zakřikl čert, hodil těžký pytel na zem a rozhlíží se po mlýnici. Vtom uviděl na židli seděti chasníka, který držel píšťalku v ústech a prsty přebíral klapky.

„Červe! Jak jsi se opovážil zůstatí v mém mlýně?“ zakřičel celý rozvztekaný čert. „Nyní tě roztrhám na kousky!“

„Proč pak bys mne roztrhal, ty dobrý čertíku?“ pokojně odpovídá mu chasník. „Poslyš raději, jak pěkně píská moje píšťalka. Pojd' blíž! Chceš-li, naučím tě také pískati.“

Čert se opravdu přiblížil. Chasník pak zapískal veselou skočnou a tak pěknou, že čert najednou začal pozdvihovat nohy a tančiti.

Čertu se ta hudba tak líbila, že sám se chtěl tomu naučiti a prosil chasníka, aby mu ukázal to umění.

„Pročpak ne,“ pravil chasník. „Jenom že tobě to nepůjde tak lehko, protože máš příliš dlouhé nehty a nemůžeš dobře stlačovati klapky na píšťale; pak nehraje dobře. Ale víš co?“ pokračuje chasník po krátkém přemýšlení, „mám tu takové nůžky, kterými ti snadno zkrátím nehty, češ-li?“

Čert svolil a přislíbil ještě chasníkovi plný pytel zlatníků.

Chasník vzal kovářský svěrák a požádal čerta, aby vložil do svěráku všech deset prstů. Potom zatočil šroubem, že čert náhle zakřičel bolestí. Když pak měl čerta ve svěráku, chopil se hole a mlátil jej hlava nehlava. Čert kňučel a pěkně prosil, aby ho již pustil. Když se chasníkovi zdálo, že má dosti, a nad to mu čert slíbil, že více do mlýna nepřijde, tu ho pustil. Čert utíkal tak rychle, že načisto zapomněl na plný pytel s penězi, které chtěl semletí.

„Bůh ti pomáhal, synku!“ rozveselil se bohatý mlynář, když ráno uviděl ve mlýnici chasníka zdravého.

Druhého dne po klekání vzal chasník opět píšťalku, hůl, svěrák a šest svící a šel do mlýnice. Tam opět sedl na židli a čekal jako předešlého dne, co bude.

Okolo půlnoci udělalo se ještě větší světlo, kola se zatočila a vše začalo hřmotiti. Dveře se otevřely a do mlýnice vstoupil opět čert s dvěma plnými pytli na zádech. Hodil pytle na zem a zle zavřeštěl:

„Smrdí tu člověčinou! Kde jsi, červe, abych tě ihned roztrhal na sto kousků?“

Čert celý vzteklý skákal po mlýnici a hledal chasníka. Chasník však spokojeně seděl na židli, nechal pískání a ozval se:

„Pročpak by jsi mne roztrhal, dobrý čertíku? Raději si sedni ke mně a poslouvej, jak pěkně píská moje píšťalka!“

Ten čert dosud nikdy neslyšel píšťalku. Proto ihned začal zdvřhati

nohy a tančiti. A tak se mu to líbilo, že prosil chasníka, aby ho také naučil tomu umění. Slíbil mu za to dva plné pytle peněz.

„Máš příliš dlouhé nehty, příteli; s nimi nezakryješ dírky na píšťalce. Také tvá kozí brada je příliš dlouhá; vplete se ti mezi prsty a bude překážet při pískání. Ale dá se tomu odpomoci. Mám takové nůžky, jimiž ti snadno vše zkrátím, chceš-li.“

Čert ke všemu svolil a sám vstrčil všech deset pazourů a ještě bradu do svěráku. Když pak svěrák již dosti pevně sevřel čertovy pazoury i bradu, uchopil chasník hůl a bil čerta hlava nehlava. Čert říčel ze vsí síly, ale nic mu to nepomáhalo. Chasník mlátil ho tak dlouho, až mu konečně podepsal listinu, že se nikdy už nevrátí do mlýna.

„Bůh ti pomáhal, synku!“ vítal ho opět bohatý mlynář, když jej viděl druhého dne zrána vycházeti ze mlýnice čilého a zdravého.

Třetího večera přišel sám vládce čertů, hodil na zem tři plné pytle a skočil beze slova proti chasníkovi, aby ho v tom okamžiku roztrhal na sto kusů. Tehdy hořelo před chasníkem devět posvěcených svící. Když se čert přihnul do mlýnice, udělalo se najednou takové světlo, že hořící svíce svítily sotva tak, jako nějaký nepatrný kahánek při slunečním světle. Ale chasník se ani nyní neulekl. Také samého vládce pekla obelstil, že mu vstrčil pazoury i bradu do svěráku. Jeho pak ještě více sevřel než první dva a bil ho také třikrát více těžkou holí.

„Pusť mne, chlapče, z těch kleští, tři pytle peněz ti dám!“ bolestně kvičel vládce všech čertů.

„Dej mi listinu, že ani jeden z tvých poddaných nepřestoupí vícekrát práh tohoto mlýna, ty pak také ne. Nedáš-li, budu tě mlátit, dokud budu moci, a zavolám ještě druhé, aby mi přišli pomoci.“

Tuže, tuže muselo boleti čerta, když vše to slíbil, jen když ho pustí. Sám krvavými prsty napsal listinu, přitiskl na ni pekelnou pečeť a odletěl jako hrozný vítr.

Tak dostal chasník mlýn, šest pytlů peněz a mladou ženu. Ať jim Pán Bůh žehná, nemají-li nespravedlivou míru!

Ze slovinského přeložil Izram Chětjov.

L. Kulička:

Kalif a derviš.

Jednou se procházel kalif (arabský král) v palmovém háji. Neda-leko svého stanu uzřel dervíše (arabský mnich), který držel na klíně umrlčí lebku. Opatroval ji s velkou pozorností, aniž odvrátil oči od ní. Kalif ho chvíli pozoroval a pak se ho tázal: „Co na té vyprahlé lebce rozjímáš, mnichu?“ Tu derviš odpověděl: „Tuto lebku našel jsem ráno a od té doby snažím se vyšetřit, komu za živa náležela, zdali velmocnému pánu, jakým ty ráčíš býti, nebo chudému mnichu, jako jsem já. Dosud jsem nenašel žádného rozdílu!“

Kalif zamyšlen odešel a zanedlouho zanechav všeho, stal se sám mnichem.

J i ř í S a h u l a

Laškovný svár zvěře.

Prohodil kohout k pávovi: „Sejmi aspoň na chvíli s hlavy svou krásnou korunku a zameť dlouhým chvostem dvůr, abys dokázal, že jsi aspoň k něčemu užitečný.“ — Odpověděl páv: „Máš mohutné ostruhy, ale ani na králíku nejezdíš. Sejmi svůj hřebínek a učeš rozčuchané, pelichající slepice.“

Sluka nahlížející do vody rýpla raka posměšnou poznámkou: „Kdy konečně, líný zalezlíku, začneš svými nůžkami stříhati?“ — Rak nato: „Počkám, až svým dlouhým šidlem, v němž vězí tvůj prostořeký jazyk, pokusíš se propichovati kůži připravenou k výrobě střevíců.“

Krocán zahudroval na hrdličku: „Proč už jednou neodložíš svůj černý, smuteční límeček? V nynější době je přece oblíben límec sněhobílý.“ — Hrdlička: „Víc je to podiv, proč tvůj krk nevzhledný je zcela nahý a proč nemáš na hlavě ani nejmenší čepičky. V zimě snadno takhle budeš postižen kašlem. Tvůj krvavý výrůstek na zobáku je zbytečnější než má černá proužka na krku.“

Kocour vysmíval se pavoukovi: „Mnoho, smutný brachu, předeš — ale nikdo tvé dílo nechce kupovati. Bylo by lépe, kdybys zanechal výroby svého tenkého a chatrného kmentu.“ — Pavouk: „Svého díla aspoň pro svůj lov dobře využítuji. Ty však předeš častěji než já — ale zcela na plano. Svého výrobku nikomu neukážeš.“

Žluna volala na hýla: „Kdy se přestaneš ostychem stále zardívat?“ — Hýl: „Až se nebudeš závistí zelenat.“

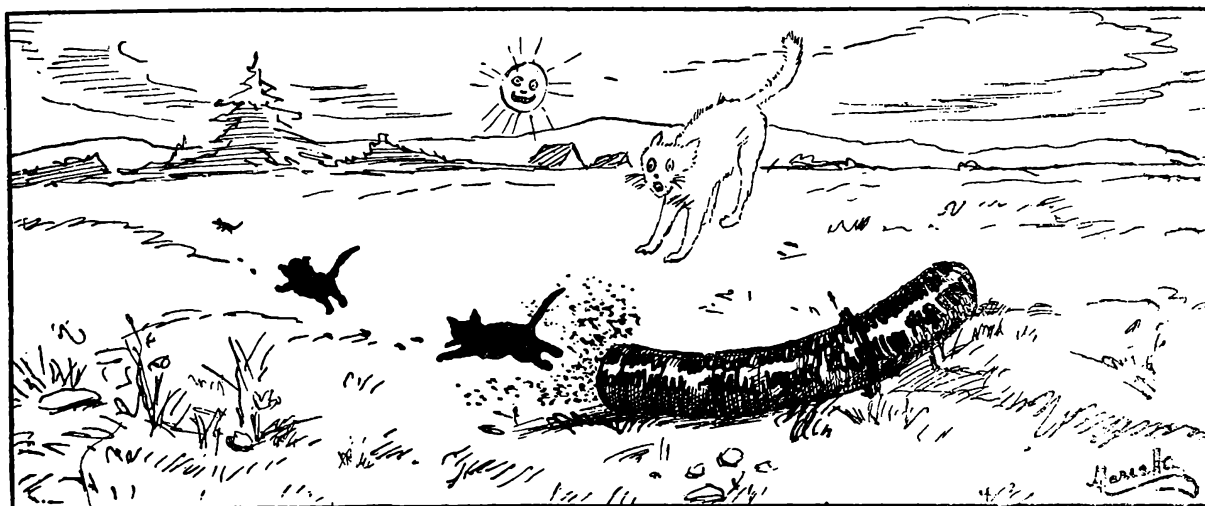
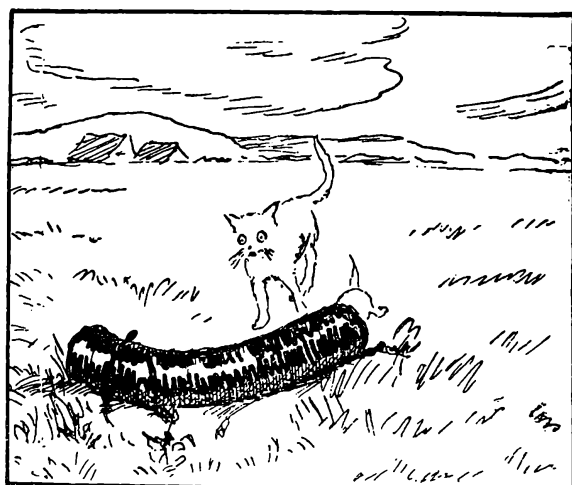
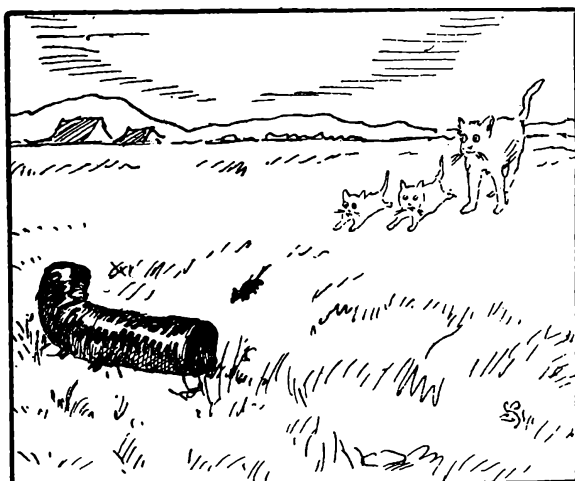
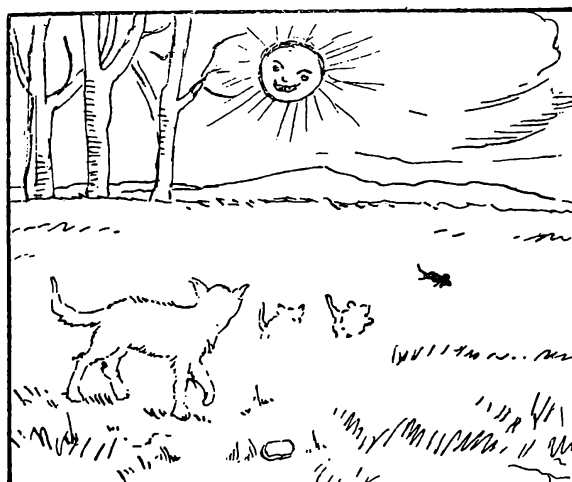
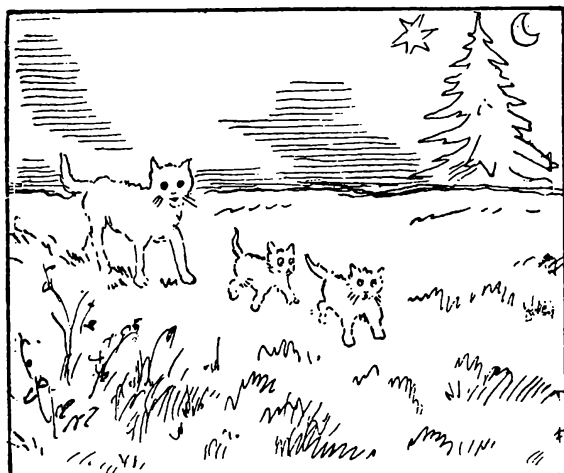
Holub smál se slepici: „Máš křídla, ale nikdy nelítáš.“ — Slepice: „Já se zas divím, proč utváříš ze svého volete každou chvíli buben, nechceš-li nikdy bubnovat.“

Kapr: „Křepelko, každou chvíli vyvoláváš chlubitě: Pět peněz, pět peněz! Ale nemáš ani haléře.“ — Křepelka: „Ty se zase honošíš tisícírou drobnou mincí na svém těle, za kterou nic nekoupíš. Nikdo o tvé penízky nestojí.“

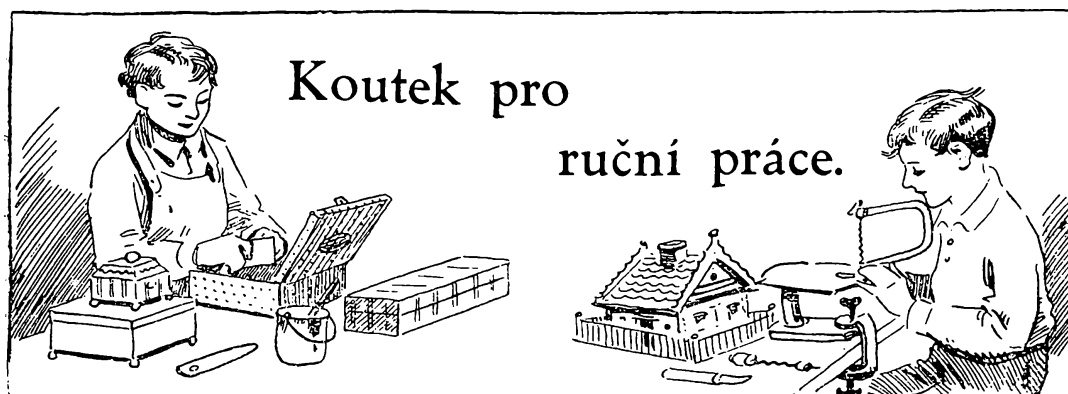
Hrdlička k slepici: „Často zbůhdarma dlouho kdákáš, ale sama nevíš co.“ — Slepice: „Tedy se mi pošetile do mé mluvy nepleť. Mnohokrát denně se chechtáš, ale nevíš čemu.“

Smál se zavalitý hroch pštrosu: „Jsi ptákem největším, ale při tom nejpošetilejším. Křídla máš velice drahá, přece však nikdy nelítáš.“ — Pštros: „Hrochu, tvůj mozek je mnohem větší než můj, ale chytrostí nade mne nevynikáš. Máš po celém těle kůži mnohem silnější než býk, ale při tom chodíš bos.“

Skotačivá veverka volala posměšně s vysokého stromu na pelikána plovoucího v sousedním jezeru: „Máš pod zobákem důkladný kapsář, ale přece v něm nikdy není ani jednoho haléře.“ Pelikán se obrátil, a připomněl: „Nosíš neustále dlouhý, pružný kartáček, ale nikdy jím nečistíš stromů od lišejníků. Ba ani své tělo nevykartáčuješ.“

Listopadová úloha.

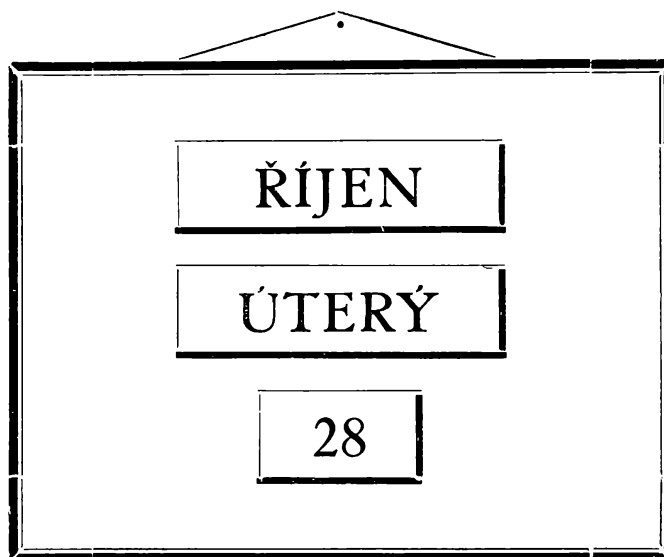
Pokuste se vypsati kratičkými veršíky veselý příběh těchto dvou koťátek a zašlete svou práci do 30. listopadu redakci „Anděla Strážného“ (Brno-Židenice). Pět nejlepších prací bude odměněno pěknými knihami a některé otisknuty.

Milé děti! Dnes ještě jednu práci plošnou! Ale bude složitější než předešlé a tedy bude vyžadovati větší pozornosti a bystřejšího důvtipu. Uděláme si trvalý

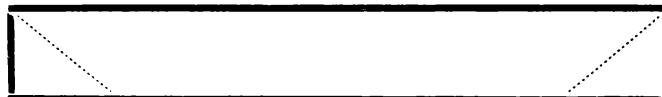
nástěnný kalendář.

Zde máte jeho obraz (1 třetina skut. velikosti):

Přikročíme k provedení! Z lepenky prostřední síly vyřízneme obdélník (20 × 15 cm); v tomto obdélníku vyřízneme okénko (první dvě 6 × 2 cm, třetí 3 × 2 cm). Napřed si ovšem okénka vyměříme a nakreslíme (vzdálenost prvního okénka od horního okraje je 2 cm, mezi okénky vždy 2 cm a od třetího okénka k spodnímu okraji zbudou 3 cm).

Nyní obdélník obroubíme barevným plátnem knihařským (barvou dle vkusu), takže obdélník bude jako zarámován. Obroubení uděláme takto: ustříhneme z plátna 4 pásy 1 a ½ cm široké a dlouhé jako strany obdélníku (tedy dvakrát 20 cm a dvakrát 15 cm); pásy přehneme v užší straně napolovic, takže povstanou pásy 7 a půl mm široké. Tyto pásy na obou koncích zastříhneme v úhlu 45 stupňů (obr. 1.).

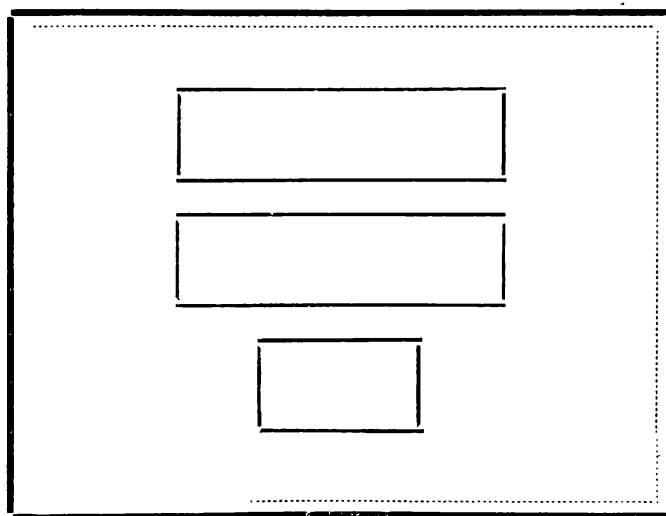

obr. 1.

ustříhnout!

Přeloženou pásku opět rozevřeme a na vnitřní straně (rubu) natřeme knihařským lepem a přilepíme na okraje lepenky tak, že plátno bude kryti lepenku na obou stranách. (Pozor při zastříhnutí pásek, aby nepovstala pak v rozích mezera mezi sousedními páskami; spíše mohou se trochu přikrývatí!)

Další prací bude polepiti přední stranu kalendáře barevným (jednobarevným) papírem potahovým. Tato práce bude složitější, neboť jedná se o vyříznutá okénka, která musí zůstat volná, ale papír přece musí se přilepit v okénkách přes hrany řezů až na druhou (zadní) stranu. Kalendář položíme na zadní stranu (rub) polepového papíru a tužkou obtáhneme jeho obvod i okénka. Pak kalendář s papíru sejmeme a náčrt upravíme: z celého obdélníku na každé straně sejmeme $\frac{1}{2}$ cm, u okének pak na každé straně $\frac{1}{2}$ cm přidáme, jak nám naznačuje obr. 2. (čáry vytečkované naznačují nám to, co skutečně vystříhneme a vyřízneme):

Obr. 2.

Takto připravený papír natřeme lepem a přilepíme na přední stranu kalendáře; v okénkách pak přečnívající části zahne a přilepíme na druhou stranu. Plátěná obruha bude na všech stranách půlcentimetrem přečnívat polepový papír.

Podobně připravíme si obyčejný bílý papír k polepení zadní strany kalendáře; jenom že u okének nepřidáme, nýbrž asi 3 mm ubereme (vystřížená okénka v papíře budou tedy a i o 3 mm větší než ve skutečnosti).

Nyní schází nám jen umístiti datum, aby z toho, co jsme udělali, byl kalendář. Nastříháme z kreslicího papíru (nebo z visitkového kartonu) 19 pásků 18 mm širokých a 7 cm dlouhých pro jména měsíců a dnů a 31 pásků tolikéž širokých a 3 cm dlouhých pro čísla dnů v měsíci. Jména měsíců a dnů a taktéž čísla na pásy nakreslíme tiskacím písmem. Tyto pásy budeme zastrkávat do příslušných okének. Proto musíme opatřiti okénka na zadní straně lištami. Učiníme tak takto: ze slabší lepenky vystříhneme pásy 1 cm široké, pro delší okénka 6 a půl cm, pro menší okénka 3 a půl cm dlouhé; tyto pásy natřeme v šířce půl cm kličem a přilepíme nad a pod okénko tak, aby páska půl centimetrem zasahovala do okénka. Mezi těmito dvěma lištami (páskami) bude se pohybovati páska se jménem měsíce nebo dne nebo číslem (datem).

Konečně připevníme ke kalendáři poutko nebo šňůrku k zavěšení.

Příště budeme pracovat ozdoby na vánoční stromek.

Zdraví vás všechny

strýc Vojtěch.

Vymetati kamna není jistě žádná radost, protože masné saze špatně pouštějí z pokožky a děvče se pak stydí jít s počerněnými prsty do školy. A přece kolikrát budete nuceny pomáhati mamince i při této práci. Ale nebojte se jí, je tu snadná pomoc: před vymetáním kamen namydlete si dobře ruce, zejména také pod nehty, a nechte zaschnout. Mýdlo utvoří povlak, který sice dobře špinu přejímá, ale velmi snadno se pak špína smyje.

Bolení a chrpot v krku nebude nyní na podzim ničím vzácným. Bezpečně a snadno je odstraníte, budete-li vyplachovati krk vlažnou vodou, do níž jste přidaly čajovou lžičku glycerinu.

Zachovej pořádek, a pořádek zachová tebe. Pravda tohoto starého latinského přísloví osvědčuje si i dnešní dívce při každém kroku. Kolik mrzutostí, kolik nezdarů i škod zavíní mnohdy nepořádnost děvčete! Proto zvykejte si pořádku již od mládí. Pomozte mamince, aby v bytě bylo vše dobře upraveno,

urovnáno, podlaha umyta, zametena, postele vždy ustlány, vše na patřičném místě uloženo a uklizeno, aby nic nezůstalo rozházeno, roztaháno po židlích, stole a skříních, aby na náradí a nábytku neležely vrstvy prachu a v koutech nevisely pavučiny. Pořádek je nejlepší ozdobou příbytku, dodává mu jakési útulnosti a přitažlivosti, kdežto nepořádek zkazí i nejrozsáhlejší a nejbohatší komnaty.

Skvrny se šatstva odstraníme nejlépe čištěným terpentýnovým lihem, jež nakapete na čistý klůček a jím skvrnu třete. Benzinem čistiti není vždy radno, poněvadž nechává okolky a často prach na vyčištěném místě usedlý vyvolá novou skvrnu.

Postříknete-li si něčím šaty nebo polijete, tu stačí neodkladné řádné otření šatem nebo rychlé utírání za sucha, aby skvrny zmizely. Dobré látky mohou se v takovém případě přeprati také mýdlem a vlažnou vodou.

Ostravské školní děti — milionáři. Ostravské školní děti ukládají si své úspory ve dvou městských spořitelnách v Moravské a Slezské Ostravě. Obě spořitelny vydaly v září zprávy o těchto

úsporách: k 1. červenci 1930 měly děti z Mor. Ostravy ušetřeno 6,315.138.81 Kč, ze Slezské Ostravy pak 1,030.798.13 Kč, čili celkem měly děti nastřádáno před prázdninami téměř sedm a půl

milionu Kč. Za dva roky budou mít jistě hodně přes 10 milionů! Z drobných korunek, které by jinak všelijakým způsobem promarnily, nashromáždí si šetrné děti pěkný příspěvek do začátku svého budoucího povolání. Kéž mají ostravské děti hodně následovníků také v jiných našich městech i vesnicích!

Napoleon a knihy. Životopis slavného Napoleona uvádí také jeho vzpomínky na těžké počátky životní dráhy, kdy musil pracovat denně 15—16 hodin. „Víte, jak jsem žil?“ píše tam Napoleon. „Tehdy jsem nikdy nevskočil ani do kavárny, ani do společnosti; tehdy jsem jedl suchý chléb a kartáčoval si sám šaty, aby déle vydržely. Abych nedělal ostudu mezi kamarády, žil jsem jako medvěd ustavičně sám v pokojíku s knihami, svými jedinými přáteli. A ty knihy? Jakou tvrdou šetrností v nezbytnostech kupoval jsem toto potěšení! Když silou zdržlivosti jsem nashromáždil ze šesti lir dva zlaté, radostně jsem si naměřil do knihkupectví. Často jsem chodíval navštěvovat jeho příhrady s hříchem závistí; dlouho jsem dychtil, než má kapsa dovolila koupit. Takové byly radosti a rozkoše mé mladosti!“

Bílí Indiáni. Objevil je anglický badatel dr. H. Rice, jemuž se podařilo po mnohaletém úsilí proniknouti do obrovských, dosud neprozkoumaných pralesů tropické Ameriky u pramenů veletoku Orinoka. O svých výzkumech podal nedávno zprávu Královské zeměpisné společnosti v Londýně. Mimo jiné píše tam, že v onom kraji, oplývající jedinečnými krásami, žijí bílí Indiáni, kteří sice nejsou úplně bílí, ale jejich pleť je daleko světlejší než pleť jiných indiánských kmenů. Tyto děti pralesa rozdělávají ještě oheň třením dřev o sebe, z poraženého stromu dovedou zrobiti jen lávku. Jejich zbraní jsou otrávené šípy, kterými dovedou skoliti i největší zvěř. Tato hrozná zbraň byla také dosud nepřekonatelnou překážkou k prozkoumání tohoto neznámého kraje.

Vojínův růženec. Bývalý vojnín-legionář vypravuje v olomouckém „Našinci“ tuto zajímavou příhodu z bojů v Rusku: „Projel jsem téměř celou Rus a sám jsem zažil bojů jak na frontě, tak potom

v Rusku samém velmi mnoho. Mám-li však říci něco, co mi nikdy nevytáhne z mé paměti, pak musím vyprávěti tento svůj příběh. Byl jsem vyslán na výzvědku, hodně kupředu. Noc zdála se klidnou, jen občas ojedinělý výstřel z pušky porušil noční klid. Proto také volněji jsem stanul u místa, které jsem měl dostihnouti. Byla zima. Vzpomínky na domov a klidný život honily se mi hlavou. Vtom mi něco našeptalo: pomodli se růženec! Nosil jsem jej celou válku u sebe ve vestě. Rozepnu plášť a zkřehlými prsty lovím růženec z kapsy. Ten mi však vyklouzl a spadl na zemi. Ihned jsem se sklonil a hledal jej. V tom okamžiku celá salva koulí zafičela mi nad hlavou. Jedna koule bere mi čepici s hlavy. Ležím na zemi a neodvažuji se vzpřímiti. Vždyť kdybych jen okamžik byl déle stál, měl jsem kouli v prsou. — Jedna taková příhoda stačí, aby si člověk zamíloval sv. růženec po celý život. Namítnete mi: „Byla to opravdu šťastná náhoda.“ Já však se nestydím říci: Žádná náhoda, ale ochrana Boží dotkla se mne. Prosím jen Boha, aby mi nikdy nedal na tento okamžik zapomenouti, poněvadž postačí po celý život, abych já zase na Boha nezapomněl.“

Nejdelší tunel v naší republice byl dokončen nyní na podzim. Před čtyřmi roky byla zahájena stavba ohromného vodovodu ve slovenském Krušnohoří, jež stála přes 30 milionů Kč. U Moldavy byly zřízeny jímací studně, zachyceny četné prameny a voda svedena k úbočí hory Študniště, odkudž je vedena tunelem. Je to náš nejdelší tunel: celková jeho délka činí 3.366 m. Průřez štoly je 4 m čtv. K vylámaní tvrdého kamene bylo provedeno 26.000 odstřelů, spotřebováno 23.000 kg dynamitu a 45.000 metrů zápalné šňůry.

Kde je největší zima? Obecně se myslí, že na pólech, ale vědecky bylo zjištěno, že nejstudenějším místem na zeměkouli je Verchojansk v Sibiři. Průměrná zimní teplota tam je — 62 stupňů, v létě +15 stupňů, kdežto v ledových pólech točnových je průměrná teplota — 26 stupňů. Naproti tomu největší teplo není na Sahaře nebo v Indii, nýbrž v italské Africe.

Záhonek mladých.

Večerní modlitba.

Otče na nebesích, na mne shlédni dolů, pohled, duše těžce potácí se v bolu, pohled, Otče dobrý, pohled ze výsosti, sestup v srdce moje, miloučkový ty hosti. Odejmi mou žalost, prosím ponížene, oči své upírám na Tebe na stěně. Za rodiče prosím, dej jim klidně spáti — zdaž mne nyní vidíš, moje drahá máti? Ruku svoji svatou nezavírej, Pane, dej, ať štěstí povždy na náš národ kane, neodvracuj od nás srdce dobrotivé, vyslyš moje prosby úpěnlivé, tklivé! Ze srdce mi sálá lásky sladké plamen, klidnou noc nám dopřej, Pane Bože, Amen!

Vil. Otoupalík, Troubsko.

Nešťastný vojáček.

Je konec školního roku. Dnes celá třída vypadá jaksi svátečně. Sluneční pruh světla padá oknem na stupínek, kde pan učitel se chystá právě rozdávat školní zprávy. Malý Jirka sotva dýchá, srdéčko mu nejistě tluče. Často byl neposedný, pan učitel jej musel kárat. Teď byl vyvolán. Se zatajeným dechem prohlíží školní zprávu. Třídou se ozval radostný výkřik: „Sláva, Pepíku, vždyť já mám samé jedničky!“ zvolal Jirka na kamaráda, až jej musel pan učitel napomenouti. Vzpamatoval se, hodil kabelu s malovaným koněm na záda, políbil panu učiteli ruku, něco zakoktal a pelášil domů.

Mezi vrátky potkal maminku a div ji nepovalil radostí a křičel, až jí uši zaléhaly: „Maminkóóó! já mám samé jedničkyyy!“ Maminka se shýbla, políbila ho a deset korun strčila mu do kapsičky, řkouc: „Zde máš za svou píli, dej si jí do střídanky.“

Tento výjev velmi pozorně sledoval pes Turek; to byl Jirkův nejlepší kamarád. S ním se lépe snášel nežli s Dohnalovic Pepíkem. Teď ho Jirka uviděl a hned přišel na šťastný nápad. Povídá: „Turečku, víš ty co? My to spolu oslavíme! Zahrajem si na vojáčky; ty budeš dělat koně a já vojáka.“ Tureček velmi dobře chápal, ocáskem radostně kroutil a očima moudře se díval.

Šavli Jirkovi udělal tatínek o vánocích, teď mu přišla vhod. Udělal si papírovou čepku, z provázku udělal Turečkovi opratě, sedl na něj rozkročmo a Turek s ním vyběhl pyšně ze dvora. Oběhl několikrát zahradu, vesele při tom štěkaje. Zapomněli oba na velkého Turkova nepřítele, kocoura Mítu. Seděl skryt za velkým stromem, číhal a přemýšlel, jakou taškařinu má Turkovi udělat. Teď ho oba uviděli. Jiří si dodal odvahy a komandoval: „Hurá, hurá, na Mítu!“

Před stromem však tekla dosti široká strouha; toho využítkoval Míta; ferina, čekal nepohnutě. Turek se před vodou zastavil, cítil nebezpečí; maje Jiříka na zádech, neodvažoval se ke skoku přes strouhu. Vtom zavzněl povel: „Ku předu!“ Tedy — skok do vody a Míta — skok na strom. Oboje stalo se rázem.

Avšak běda — malý vojáček plove zoufale, šavle pluje po vodě, čapka se potápí a Jiřík s křikem vylézá na břeh. Míta to vyhrál, ale ani Jiříkovi to neuškodilo — nikdy nebude nic podnikat, dříve než by to uvážil. Pohlídl Turečka po hlavě a řekl: „Tak jsme se, Turečku, aspoň dnes spolu vykoupali!“

Marie Tuňová, žákyně 4. tř.
v Třebíči.

ANDĚL STRÁŽNÝ

ČASOPIS PRO KŘEŠŤANSKOU MLÁDEŽ

EDUARD ELPL,
spolupracovník „Anděla Strážného“.

Eduard Elpl.

V řadě spolupracovníků „Anděla Strážného“, s nimiž letos seznamujeme své čtenáře, nemůže jistě chyběti jeden z nejpilnějších a nejvěrnějších — E d u a r d E l p l. Vzpomínáme ho tím raději, že letos sám také slaví jubileum své záslužné spisovatelské činnosti: přispívá totiž do „Andílka“ právě 25 let. A budoucího roku dočká se, dá-li Pán Bůh, i jiného jubilea — svých šedesátin.

Narodil se 9. října 1871 v Líšni u Brna. Studoval nižší reálku a učitelský ústav tamtéž. Působil jeden rok v Ostrově u Macochy, ostatní léta v rodné své obci, kde je nyní řídícím učitelem. Píše básně, pohádky a poučné články slohem pro děti přístupným. Mimo to upravil 4 svazky Kosmákových spisů pro mládež. V „Andělu Strážném“ uvedl se před 25 lety básní „Rodné brázdy“. Jest opěvovatelem přírody, lesů a polí, k nimž celou duší svojí přilnul. Pohádky, z nichž mnohé byly v „Andělu Strážném“ otištěny, jsou přichystány do tisku jako samostatný svazek. Sebral i některé národní písně líšeňské, které nebyly dosud ve sbírce Bartošově zachyceny. Složil též několik pěkných kostelních písní, slova i nápěv, které jsou s oblibou v místním kostelíku i jinde zpívány.

Je také kronikářem městečka Líšně. Úkolu toho ujal se sláskou a zachytil různé zvyky, popěvky, říkání, kroje a slavnosti svérázných Líšňáků. Úřední list okres. polit. správy pro Brno-venkov zařadil kroniku městečka Líšně jako jednu z nejzornějších. Je rovněž činným ve veřejnosti všude, kde se jedná o zmírnění lidské bídy. Je předsedou Národní jednoty, předsedou Sirotčí rady a dlouhá léta působil jako místopředseda Okresní péče pro Brno-venkov.

Časopis „Anděl Strážný“, do něhož tak rád přispívá, čítával již ve svém mládí. Jako učitel rozumí dětské duši, a proto i články jeho děti se zájmem čítávají. Práce jeho učitelská a výchovná uznána byla nejen nadřízenými školními úřady, nýbrž i bývalými žáky, z nichž mnozí dnes zaujímají význačné postavení společenské.

Básně Ed. Elpla dýší láskou k rodným lánům a k lidu, mezi nímž ztrávil celý svůj život. Přilnul k nim již proto, že vyšel z rolnické rodiny, jak o tom jímavě píše v básni „Dědovo pole“, otištěné v minulém čísle:

„Až nebudu tu — važte si těch polí —
přirostly k srdci — věř mi, dítě, — tak —“
A slzy vhrkly dědu v staré oči —
Voněla zem a nad ní zpíval pták.

Přejeme básníku, aby ještě dlouho opěvoval rodná líšeňská pole, kreslil své pěkné obrázky z přírody a vypravoval našim dětem své milé pohádky!

E. Elpl

VZPOMÍNKY.

Vzpomínky sladké, vzpomínky hořké
prolétnou myslí i duší mojí,
co se k nim štěstí, bolesti, trudu
v života boji druží a pojí.

Vzpomínky jako ocúnu květy,
tiše když hoří v uvadlé trávě,
vypráví kolem o zašlém štěstí,
duhové louce a její slávě.

Prchlo již jaro, zašlo i léto,
v podzimu nejvíc vzpomínky táhnou,
když slední květy v sadě i poli
k zemi se kloní, slábnou a vadnou.

V dušiček pamět, když hřbitov plane
tisíci světél v chrysentém moři,
vzpomínky v duši jak svíce kolem
na hrobě času svítí a hoří.

Vzpomínky jako bludičky zlaté,
jež v duši naší plují a září,
jak mraky slunko když protne zlaté,
radost i ony vykouzlí v tváři.

J. Marcol Svoboda

Co jsem viděl u sestry.

Loni o pololetních prázdninách zajel jsem si k sestře na Valašsko. Hory, vždy krásné, byly pokryty silnou vrstvou sněhu, z něhož jen tu a tam vykukoval lesík nebo strom. I údolí bylo plné sypkého sněhu, z něhož se dělaly snadno sněhuláci a koule. Zdravý vzduch vylákal mne ven, jakmile jsem odložil u sestry zavazadlo. Švitořivá neteř Květoslava mne provázela. Napřed jsme zhlédli zamrzlou Bečvu, po níž se proháněla spousta studentstva, potom jsme zašli na kopec a nestačili ani vyhýbat sáňkám jedoucím po silnici s kopečka a ustícím se všech stran po cestách k řece.

Veselá mládež nakazila smíchem i nás a na kopci nad městem dali jsme se sami do kulování, že jsme byli sám sních. A nebyli bychom toho ani nechali, kdyby nebyl kolem nás jako blesk projel student na lyžích. Ten upoutal na chvíli naši pozornost a teprve polední zvon nás popohnal k obědu.

Na čerstvém vzduchu vyhladli jsme znamenitě a bylo dobře, že polévka již stála na stole, jinak bychom byli po jídle volali, tak nás

hlad mučil. Pomodlili jsme se a dali do jídla. V družném hovoru vzpomínali jsme se sestrou a švagrem všech známých, dalekého domova, všech pozoruhodných událostí v době, kdy jsme se neviděli, a nevšiml jsem si, že Květoslava po jídle zmizela do kuchyně a tam cosi kutí, ba že sebrala se stolu všechny kosti.

Když odešel švagr do kanceláře za denním zaměstnáním, usedl jsem v kuchyni, abych si pohovořil se sestrou i dále, když bude mýti nádobí. A tehdy jsem uviděl, co mne velice potěšilo.

Květoslava vybrala z hrnce uvařenou mrkev, petržel i cibuli, vše rozkrájela na drobounké kousky, k tomu přidala dva brambory zbylé od oběda, udělala z toho kaši a nakladla vše na kamennou misku.

„Kam to poneseš? Slepícím?“ ptal jsem se.

„Ó ne, strýčku! Ptáčkům! Je tam umrzlé, nemohou si nic najít na poli, tož pokud je zima a pole zaváta, s mamčiným dovolením živím je denně zbylou zeleninou a trochou bramborů, kterých si při jídle odřeknu, aby měli větší radost, když jim jídlo stačí na celý den. Podívejte se, již se koukají do oken, dnes musejí trochu čekat, když je tu návštěva! — Už jdu!“

Vyběhla z domu, postavila misku na řmsu u okna a skokem se vrátila.

„Ještě morek z kostí, to mají rády sýkorky,“ oznamovala a rychle vyškrabala nožem z kostí dřev a dala ji na plechovou misku, kterou zase vynesla a dala na druhou stranu římsy.

Užasl jsem. Podíval jsem se zvesela na sestru a ta četla v mých očích, jakou radost mám z této starostlivosti Květoslaviny.

„To už dělá třetí rok. Měly tehdy takovou učitelku v první třídě a ta je tomu naučila. To bys viděl skoro v každém druhém domě v městě. A to není vše. Potom ti ukáží na půdě její zásoby! Na podzim nanosila bodláků snad celý mandel, to prý pro stehlíky, ti se jí tuze líbí pro pestré peří. A kdybys viděl, kolik jitrocelu nanosila. To je denně ptačí snídaní. Než posnídá sama, dá napřed ptáčkům. Je té havěti tady pořád víc a víc; někdy i vrána přilétne. Jsme rádi, že se tak stará o zvířátka, naučí se tím více se starati o lidi!“

Pochválil jsem Květoslavu za její šlechtnost a v duchu si umínil, že jí za to pošlu nějakou pěknou knihu ze života zvířat.

A když jsem odjížděl domů a viděl v poli okolo dráhy tolik mrznoucích a zkřehlých ptáčat, kdesi i zajíčka a stádo koroptví, tím vděčněji jsem vzpomínal na Květoslavu a prosil v duchu Boha, aby se takových dětí našlo v každé obci aspoň tolik, že by po dobu největších zim zachránily před zmrznutím hladem ty naše ptáčky, kteří nás obveselují i v zimě a neopouštějí nás na podzim proto, že počítají s lidskou vděčností a soucitem.

Nezapomněl jsem dětem ve škole povědět, co jsem u sestry viděl; a letos našlo se Květoslaviny napodobitelů u nás více jak sto, vždyť v městech potřebují ptáčci více soucitu než na venkově. Proto ať není, dítky, vaše srdce tvrdé jako kámen městského dláždění, ale ať změkne při pohledu na trpící ptáčky!

Neklepu na vaše srdce nadarmo?

Jiří S a h u l a :

Dravá litice.

Obrovský opeřenec děsil hornatý kraj, jehož lesy se pyšnily mohutnými stromy. Jaká to dračice se uhnízdila v této divočině na nepřístupném skalním útesu? Měla barvu a podobu černé vrány — ale jak ohromné bylo její tělo! Křídla její jako široké temné plachty. Zobák mohutnější než velké kleště. Nikdo z dospělých neměl tak silné prsty, jako onen pták spáry. Orlové se té vráně všude bázlivě vyhýbali.

Mnoho hořkých chvil od ní zakoušely osady roztroušené v širokých úvalech. Bylať obryně velice dravá, takže obecně nazývána dračicí. Nejvíce trpěla jejími divokými vpády veliká ves Osikov. Hned mečelo v jejích drápech kůzle, hned se vznesla zlopověstná vrána nad chalupy s ovčí, jednou uchvátila srnu, po druhé hafana. Do čeho jednou zařala své nelítostné drápy, to se jí nikdy nevymklo. Největší nárek v Osikové propukl, když se ztratilo i několik dětí. Dračice neznala nikdy smilování. Rozchvacovala s jízlivým skřehotem všechno. Když letěla na lov, zvířila její křídla vzduch tolik, že se větve kolem silně třásly a listí šumělo jako při vichřici. Když zakrákorala, uši zaléhaly, psi zlověstně vyli a skrývali se, ptáci se krčili pod husté větve stromů a hrající si děti rychle se rozprchávaly do chalup. Ten mohutný šustot křídel a pronikavý hlas hltavé dračice vždycky naháněl hrůzu i lidem jinak srdnatým.

Nejhůře bylo, když vrána-obryně vyseděla mládě; časté skřehotání mláděte ohlašovalo vlčí hlad. Dračice tedy s dvojnásobným spěchem sháněla kořist pro sebe i pro hltavý jícen svého potomka. Matky střehly dítěte svých s bázni ještě větší.

Silný dřevorubec Morek štípal na jedné vyvýšenině dříví velikou sekerou. Nenadále se k němu přivinul synáček Jaroslav. Otec zbledl. „Vždyť jsem ti přikazoval,“ řekl rozčileně, „abys na mne čekal v chalupě! Neslyšel's mnohokrát, jak nyní dračice řádí? Honem sběhni zase dolů, nejraději prostředkem těchto menších stromků. Jinak snadno přijdeš o život.“ Chlapeček, který na otci velice lpěl, začal slzeti.

„Zanechej teď pláče,“ domlouval otec hlasem mírnějším, „raději rychle běž! Jinak snadno zaviniš dlouhý smutek vlastních rodičů. Jen honem!“

Jaroslávek setřel slzičky a dal se do běhu. Sotva však se jeho nožky vystřídaly devětkrát, již zahučely koruny stromů pod temnými křídly dračice. Než mohl hošík vběhnouti pod stromky jako pod střežku ochrannou, již na něho zamířil zobák dravé vrány. Otec dvěma skoky se přiblížil a mrštil vši silou sekerou po hlavě dravé lovkyně. Netrefil. Ale snad proto, že dračice byla poněkud tím útokem polekána, nechtyla chlapečka drápy kolem těla, nýbrž uchvátila jej pouze zobákem za kabátek a poněkud se vznesla.

Nebylo na podiv, že chatrný kabátek na tělíčku křičícího a zmítajícího se Jaroslávka náhle se přetrhl; hošík padl do úzké a hluboké rokle. Žalostně otec zaúpěl, zalomil rukama. Vztekla vrána zakrákala, vrhla

se k zemi, protahovala krk do rokle a bila zuřivě křídly do země, až hlína s mechem odletovala. Než se polozoufalý Morek se sekerou přiblížil, již dračice se vznesla znovu a odletěla přes potok mezi skály; lov se jí nezdařil.

Co bylo však s Jaroslávkem? Otec slyšel z podzemí křečovitý pláč. Hle, přece jenom naděje na záchranu! Pohlédl do rokle. Chlapec visel za kus kabátku na skalním útesu a ručkou se přidržoval vyčnívajícího kořene. „Neplač, raději se drž pevněji!“ vyzýval Morek. Rozhlédl se rychle kolem. Šťastnou náhodou jeho zrak padl na dlouhou větev smrkovou, zbavenou jehličí, ležící jen patnáct kroků od prohlubiny. Uchopil ji a pohroužil do úzké propasti, rozkazuje Jaroslávkovi, aby se jí pevně chytil. Pak hošíka opatrně vyvlekl ven. K své radosti seznal, že synek neutrpěl vážného úrazu. Zachráněný ještě chvíli z velikého polekání vzlykal; pak ruku otcovu dlouze políbil; vyjádřil tak svůj dík i odprošení.

Morek po prvních záchvatech radosti se zadumal. Svíral pěsti. Dnes ještě jeho synek zachráněn. Ale zdaž v nejbližších dnech nebude rozdrásán hroznou dračicí? A co bude nářku v jiných obydlích! Až mládě té litice vyspěje, pak se utrpení zdvojnásobí. V mysli Morkově uzrával osvobozující plán.

Večer dřevorubec rokoval se statečným mladíkem Javorem, jemuž vrána odnesla před týdnem drahého bratříčka. Řekl mu: „Právě krajní nebezpečnost mého chlapce mne upozornilo, jakým způsobem je možno dračici zdotati. Při pohledu na rokli bleskla mi hlavou myšlenka znamenitá.“ Pak se dlouho mezi sebou radili.

Následujícího rána vyšli Morek, Javor a jeho bratranec Vávra s dlouhými oštěpy a stočeným provazem k vysoké skále, na jejímž útesu se nacházelo veliké hnízdo z proutí spletené. Ukryli se v mlází a pilně pozorovali, co se děje nahoře. Mládě skřehotalo netrpělivě, stále zvučněji, čekajíc, kdy mu matka přinese pokrm. Náhle zamávala obrovská křídla, dračice nesla v zobáku zajíce a ve spárech dvě kachny. Položila vše před mládě, chvíli s ním laškovala a pak se vznesla vysoko. Morek řekl: „Teď je čas, rychle nahoru! Pozoroval jsem častěji, že dračice vždycky pluje do značné dálky, jetliže vzlétne do závratné výše. Kéž dostaneme do rukou mládě živé!“

Všichni rychle stoupali. Na cestě prohlásil ohnivý Morek: „S radostí беру na sebe úkol nejobtížnější; klidně hledím i smrti vstříc. Je potřebí velké obětavosti z lásky k bližnímu.“

Jakmile se ocitli tři zmužilí lidé na vrcholu, pod nímž se nacházel útes s širokým hnízdem, zatloukli do skalní štěrbiny železný klín a uvázali na něj provaz, po němž se pak Javor spouštěl k mláděti. Vráně bylo větší než labuť, zaskřehotalo hrozivě proti vetřelci, který stanul na pokraji útesu. Klofalo vetřelce do nohy, až krvácela. Zmužilý Javor však rychle uchopil dravce levicí za krk a sehnul jej; pravicí vyňal z kapsy malou ohlávku zrobenou z řeménků, nastrčil ji na hlavičku a pevně utáhl, zvláště na zobáčku, takže pronikavé skřehotání přestalo. Tím ovšem zápas ještě nebyl skončen. Mládě se zuřivě zmítalo a tlouklo do Javora křídly; již již se zdálo, že svrhne statečného junáka se skály.

Kdyby byl chtěl Javor dravče usmrtiti, byl by ostrý nůž snadno zápas ukončil. Ale — jak uvidíme — plný zdar plánu smluveného závisel na zajetí dravčete živého.

Javor celý udýchaný námahou konečně pevně sevřel trup vráněte, vstrčil jej do veliké kličky utvořené na konci provazu a silně utáhl. Pak zvolal: „Nyní opatrně vzhůru!“ Dva muži na vrcholu soukali k sobě provaz s mládětem, zatím co Javor stál uprostřed hnízda zkrváceného zbytky masa kachního a zaječího.

Nahoře muži rychle utáhli křídla zajatcova připravenými řemeny; uvolnili klíčku provazu, jež spustili znovu ke hnízdu. Nyní se pomocí provazu dostal na vrchol hravě i Javor. Nastal sestup mezi mladé stromy, jichž koruny se hustě proplétaly. Morek a Vávra nesli těžké mládě.

„Půl díla zdárně skončeno tvým hrdinstvím, šlechetný Javore, poznámenal s velikým uspokojením Vávra.

„Druhá část našeho úkolu bude již snadnější,“ soudil Morek. „Jen opatrnost, aby šlo všechno přesně podle plánu!“

Hrdinové vstoupili mezi stromy a skryli se s mládětem v úzké rokli. „Již slyším tepot křídel dravčice,“ upozornil Vávra. „Je čas, abychom sňali ohlávku. Ale pozor, aby mládě předčasně nevyběhlo!“

Morek uvolnil načernalou hlavičku dravčete, Javor a Vávra chopili se pravicemi oštěpů a levicemi drželi pevně spiatá křídla opeřeného zajatce.

Hrozné krákorání ozývalo se vysoko nad skalním útesem. Litice hledala mládě, jehož pronikavý skřehot jí odpovídal zdola.

Obrovitý pták slétl ke stromům a rozlítil se ještě více, když seznal, že přístup k mláděti je znesnadněn hustým stromovím. Dračice silně tepala mohutnými křídly větvoří, které praskalo a dolů padalo. I zobák pracoval k uvolnění přístupu, zatím co nepokojné mládě v rokli stále divěji skřehotalo. Zatím Morek vystřeloval úzkými průlinami šípy, takže zuřivý pták již krvácel. Když se zeslabená útočnice probíla větvořím k rokli, chopil se oštěpu i Morek.

První útok rozlíčené matky zobákem do rokle se nezdařil. Dva oštěpy zranily její krk. Vrána couvla — ale hned znovu zamávala bojovně křídly, zatím co Morek velel: „Pozor, teď!“ Když strašný zobák znovu mířil do podzemí, aby ztrestal Javora postoupivšího k okraji rokle, vyběhlo uvolněné mládě vstříc divé matce s radostným kvičením. Javor rychle couvl za mládě — a teď nastal okamžik hrozný, rozhodný. Zobák vzteklé litice, která pro svou zlobu zapoměla opatrnosti, zaryl se do těla mláděte hluboko, takže bylo usmrceno.

Děsný, zoufalý skřek vyrazil z hrdla nelítostné dračice. Než se z palčivého bolu vzpamatovala, než znovu mstivě zaútočila na tři statečné hrdiny, již jí do těla vnikly tři oštěpy. Zlopověstný pták ještě třikrát divoce zamával křídly, až mech vysoko poletoval — ale pak hlava klesla; litice zhynula.

Celé okolí velebilo nadšeně srdnaté osvoboditele, kteří jak velikým důmyslem, tak hrdinským zápasem zbavili tisíce duší velikého strachu.

L. Grossmannová Brodská

Slepice a krokodil.

Africká bajka.

Byla jedna slepice, která denně přicházela na břeh u řeky hledat si tam potravu. Jednoho dne přiblížil se k ní krokodil, hodlaje slepici polapit a sníst. Slepice ale zvolala: „Bratře, nečiň toho!“

Krokodil ušetřil slepici a všecek zmaten plížil se odtud a divil se, že jej slepice bratrem nazvala a proč to učinila? Druhého dne však opět přišel na ono místo, chystaje se tentokrát slepici pozřít. Ale slepice znovu volala: „Ó bratře, nečiň toho!“

„Jakpak já mohu býti jejím bratrem,“ mrzutě bručel krokodil, když i po té slepici nechal vyváznouti. „Ona žije na zemi, v osadě, a já přece žiji zde ve vodě!“

Umínil si proto krokodil otázati se o radu mocného a velkého vodního ducha, ale na cestě k vodnímu duchu potkal ještěrku, již oslovil: „Slyš, přítelkyně, jsem u velikých rozpacích! Znam pěknou, vykrmenou slepici, která denně přichází na břeh řeky, ve které žijí, ale kdykoli po ní hodlám chňapnout, abych ji pozřel, vždycky mne pojmenuje „bratrem“ Tohle to nemůže dlouho trvat. Nevydržím toho. Proto jsem na cestě k vodnímu duchu, abych se s ním o té věci poradil.“

„To jest přece velmi jednoduché, zvolala ochotně ještěrka. „Netřeba ti ztráceti času a prozrazovat svoji nevědomost! Což pak nevidíš, drahý krokodile, že také kachny žijí na vodě, kachny, které vejce kladou? Hleď, tak počínají si také želvy! A hleď, také ony kladou vejce! Totéž činí i slepice! Tož proto jsme všichni v jakémisi smyslu skutečně bratry.“

Když obdržel krokodil toto vážné ponaučení, umínil si, že již nikdy žádnou slepici nepozře, tož z náklonnosti bratrské i sesterské.

Tuto zajímavou bajku vypravují maminky v Africe svým malým černým dětičkám a tyto poslouchají zrovna tak jako u nás dětičky bílé.

Afričtí divoši jsou dle našeho pojmu nevzdělaní národové, ale i u nich možno nalézt leccos, co vydává svědectví o jejich bystré mysli a důkladném pozorování přírody, jak o tom svědčí tato bajka.

Vzpomínky čtenářů na »Andílka«.

Historka skoro jubilejní.

Stává se často, že si význačné události zvláště pamatujeme, byť i ještě z dob dětství. Při každém čísle „Andílka“ si na tuto historku vzpomenu.

Tatínek nám náhle zemřel. A tak se stávalo, že maminka, chudáček, pracovala seč mohla, ale přece nám třem dětem mnohou nutnou věc koupiti nemohla. Bydlely jsme na venkově. Což v létě, to jsme mohly všechny pravidelně do školy i do kostela choditi, ale v zimě šly vždy jen dvě, třetí zůstala doma. Proč, uvedu níže. Byl tehdy u nás na škole moc hodný katecheta, který dbal zvláště, by dívky pilně chodily do školy a v neděli na služby Boží. My měly jsme půl hodiny do školy a cesta byla obzvlášť v zimě velmi obtížná. A my sestry, jak řečeno, jedna vždy vynechala.

Zavolal si mne jednou důstojný pán a pravil mi: „Vy všechny tři se dobře učíte, mám z těch jedniček radost, ale velmi mne mrzí, že tak špatně školu navštěvujete a obzvlášť služby Boží. Proč to? Můžeš mi to říci?“

„Prosím, my nemůžem jít všechny tři zároveň.“

„A proč?“

„Důstojný pane, my máme jen dvoje boty a tak, když se dvě obují, musí třetí zůstat doma.“

„Ták? A copak dělá ta, která zůstane doma?“

„Prosím, ta ve všední den nadplétá punčochy pro paní a slečny z pivovaru a v neděli si něco čte.“

„A rády čtete?“

„Moc rády, jenže toho máme málo, maminka nám nemůže nic koupit.“

„Tak až půjdeš ze školy, zastav se u fary, já vám půjčím knížky na čtení. V jedné je článek: Jak maminka koupila Marii boty.“

A víte, co to bylo za knížku? Byl to náš jubilant „Anděl Strážný“, ročník 1894-95. Onen článek tam sice nebyl, ale byla tam 5 zl. bankovka, kterou tam onen hodný kněz uložil s poznámkou: „Maminko, kupte Mařce boty a posílejte všechny dívky pilně do školy i do kostela a nezapomeňte, že milý Bůh vždy pomůže, kdo se Ho nespustí.“

Takovým radostným způsobem uvedl se náš milý „Andílek“ do naší rodiny a dle možnosti jsme jej jak maminka tak i my dcerky po všechna léta četly. A ku podivu, i můj syn si jej velmi oblíbil a nyní sám již 10 let jej odebírá a s touhou oba vždy nové číslo očekáváme.

Bůh žehnej Ti, Andílku Strážný,
byť i přijde čas ve světě vážný,
buď vždy milým přítelem pravým,
křesťanským dětem i jich rodičům drahým.

Při této vzpomínce na „Andílka“ věnuji i malý lístek vzpomínky své milé mamince

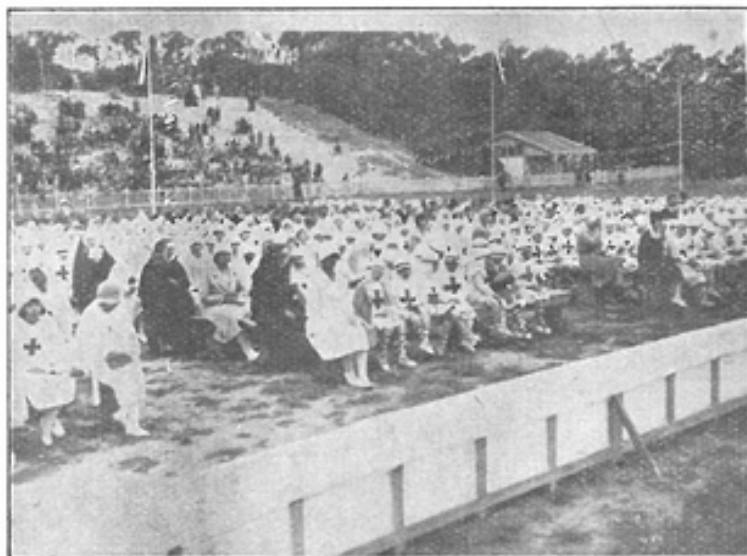
Tři a ještě malé jste nás měla,
maminko, když náhle jste ovdověla.
Pražádný majetek, ni kousek pole
neměla jste, jen dvě pracovitě ruce holé.
Abyste uživit všecky nás stačila,
od časného rána právat jste chodila.
Ruce v krev zedrané, čtyřicet krejcarů
vám na den dali a čtyři buchtičky přidali.
Z těch dala jste nám každé necelé půl druhé.
Co pro vás, maminko, jen práce zbude?

Marie Kosíková, Brno.

II.

Na „Andílka“ vždy se těším a na rtech se mi úsměv jeví, když si pro něj do tiskárny běžím. Již šestý rok jej odebírám a vždy jej ráda čtu, neb je tam pokaždé něco nového, co mě zajímá. Jsou tam články veselé i smutné a často i poučné. Vycházej, „Andílku“, zdařile dál, ať tě můžem dlouho odbírat!

Aurelie Němcová,
žákyně I. tř. měšť. školy v Brně.

**Africké děti před společným sv. přijmáním
při eucharistickém kongresu v Kartagu.**

Liška a kůzle.

Slovinská národní.

Jednou vlezlo kůzle do liščího doupěte, a liška nevěděla, jak by je dostala ven. Šla kolem křoví a potkala tam vlka, který se jí zeptal: „Ale, tetičko, pročpak se tak smutně tváříte?“

Liška řekla: „Jak bych se smutně netvářila, když je v mém doupěti zlé zvíře.“

A vlk se jí otázal: „Jaké pak?“

Ona řekla: „Kůzle.“

„Pojďte, já vám je dostanu ven,“ pravil vlk.

Šli tedy k doupěti a vlk se zeptal: „Kdo jsi, ty vevnitř?“

„Já jsem kůzle s krátkým ocáskem, s ostrými růžky — vyjdu-li ven, všechna žebra ti polámu!“

A vlk už si netroufal vlézt dovnitř. Šla tedy liška zase kolem křoví a potkala zajíce, který se jí zeptal: „Ale, tetičko, pročpak se tak smutně tváříte?“

Liška řekla: „Jak bych se smutně netvářila, když je v mém doupěti zlé zvíře.“

A zajíc se jí otázal: „Jaké pak?“

Ona řekla: „Kůzle.“

„Pojďte, já vám je dostanu ven,“ pravil zajíc.

Šli tedy k doupěti a zajíc se zeptal: „Kdo jsi, ty vevnitř?“

„Já jsem kůzle s krátkým ocáskem, s ostrými růžky — vyjdu-li ven, všechna žebra ti polámu!“

A zajíc už si netroufal vlézt dovnitř. Šla tedy liška zase kolem křoví a potkala mravence, který se jí zeptal: „Ale, tetičko, pročpak se tak smutně tváříte?“

Liška řekla: „Jak bych se smutně netvářila, když je v mém doupěti zlé zvíře.“

A mravenec se jí otázal: „Jaké pak?“

Ona řekla: „Kůzle.“

„Pojďte, já vám je dostanu ven,“ pravil mravenec.

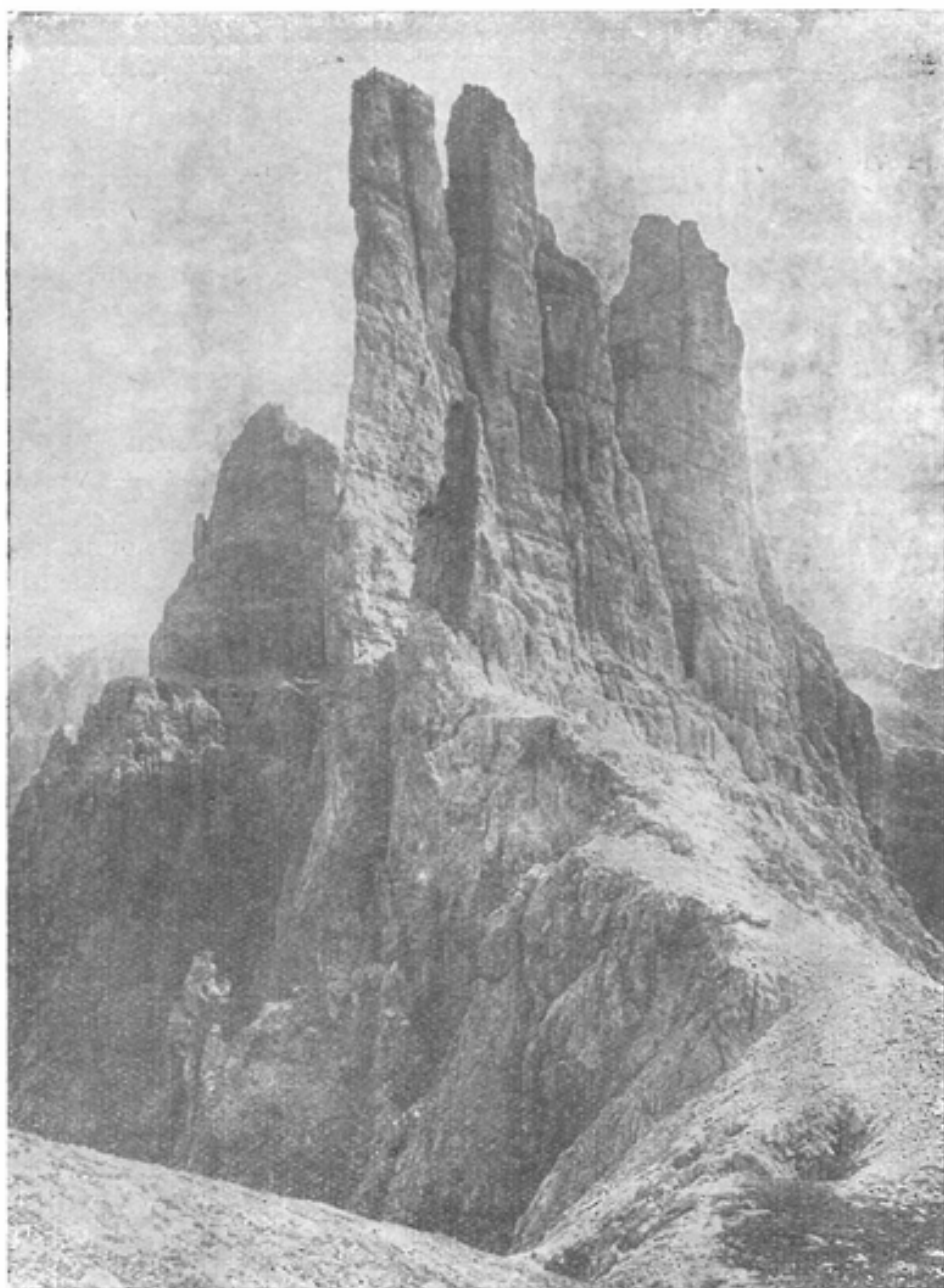
Šli tedy k doupěti a mravenec se zeptal: „Kdo jsi, ty vevnitř?“

„Já jsem kůzle s krátkým ocáskem, s ostrými růžky — vyjdu-li ven, všechna žebra ti polámu!“

Tu mravenec vlezl dovnitř a za chvíli kůzle vyhnal ven!

Přel. Otto F. Babler.

Dolomity: Pohled z Laurinovy soutěsky.

Dolomity.

Dva obrázky ukazují nám horstvo, na něž mnohý váš tatínek nebo bratr vzpomíná jen s bolestí: v této části vápencových Alp, jež se táhnou mezi řekou Rienzou, Adiží, Piavou a Brentou, se za světové války krutě bojovalo a tak mnohý český voják našel smrt na srázných, neschůdných úbočích tohoto těžce přístupného pohoří. Takový smělý lezec, jak jej vidíte na druhém obrázku, jistě již od mládí

Dolomity: Nebezpečné slézání příkré stěny.

žil v horách, dlouho se cvičil a přece je ve stálém nebezpečí, že jej některou chvílí navždy pohltí hluboká horská propast.

Vrcholy Dolomit pňou se skoro všude do výše přes 3000 m. Nejvyšším temenem jest Vedretta Marmolada, vysoká 3360 m. Celé pohoří jest prorváno četnými údolími, takže pohled na ně je často velmi malebný.

Svatava Housková

MALIČKÉ K SV. MIKULÁŠI.

Děti: Dnes dušičky malých dětí,
Mikuláši, k Tobě letí.

Mik.: Že jste hodné, vím už taky,
vidím to až nad oblaky.

Děti: Modlit chcem se k Ježíškovi,
třeba jenom dvěma slovy.

Mik.: Ježíšek, ten rád vás má,
jen se na vás usmívá.

Děti: Dáreček mu nesem malý,
rády jsme jej všechny daly.

I. Z lásky k němu vlídná bývám,
i když na druhé zlost mívám.

II. Když mi kluci počnou láti,
musím se vždy tomu smáti.

I. Koláče když dobré mám,
ráda druhým dětem dám.

II. Každý večer modlitbičku
posílám vždy ku nebíčku.

Děti: Žebráčky my rády máme,
krejčárky jim schováváme.

Mik.: Rád to slyším, děti moje,
hle, zde máte dárky svoje!
Jak vám očka blahem září,
radost hledí z bílých tváří!
Jezulátku díky vzdejte,
vždycky je v své lásce mějte!

Děti: Mikuláši, slibuju Ti!
Za dárečky děkuju Ti!

Fr. V š e t e č k a

Hadové v trópech.

Dle misijních časopisů.

Had budí svým zjevem u většiny lidí ošklivost. U nás se ovšem nedá o hadech mnoho mluvit. Je jich málo. Uzříme-li nějakého, bývá to obyčejně pouze slepýš, jenž vlastně skutečným hadem ani není, aneb užovka, která sice dosahuje značné délky, jest však docela neškodnou. Vzpomínám si na kamaráda z dětských let, který se hadů ani dosti málo neštít. Chytil-li užovku, vložil si ji za ěadra a nechal ji rukávem košile vylézt; a když viděl nás ostatní děti utíkati a strachem křičeti, důkladně se nám vysmál. Jsou i u nás ovšem jedovatí hadové, zmije, které mohou uštknouti nebezpečně, ano smrtelně, ale není jich příliš mnoho, vyjímaje některé kraje horské, kde je jich dosti, ale lidé v takových krajích je znají a jsou opatrní. Také je hubí kde mohou a tak se zmije u nás příliš mnoho nerozmáhají. Zato kraje horké či jak se říká tropické mají hadů mnoho, a to hadů všech druhů: malých, velkých, ba obrovských, jedovatých i neškodných. V takových krajích umírá ročně tisíce lidí hadím uštknutím. Není tudíž divu, že si tohoto zjevu všímá lékařská věda a že hledí opatřiti vhodnou látku, již by lze proti hadímu uštknutí očkovati a tím nebezpečí od hadů hrozící zmenšiti, možno-li, úplně odstraniti.

Za tím účelem musejí hady a jejich jed z blízka pozorovati. Proto chovají jedovaté hady na vhodně zařízených místech. Takových hadích „farem“ aneb „parků“ je na světě více. Vylíčení jednoho jsem nalezl v jednom misijním časopise. Podávám je v následujícím článku.

I.

Hadí park v Port Elisabet.¹⁾

Od přístavu se jde několika svéráznými ulicemi, upomínajícími poněkud na Chicago²⁾, poněkud na těsně seřaděná obydlí farmařů³⁾. Jsou tu dřevěná stavení, obklopená loubím, kde si na houpací židli hová lady⁴⁾, vedle stojí vilka se zahrádkou vpředu a s garáží⁵⁾. Pak zříme zase obchodní dům, jinde zase vchod jako do nějakého „Lunaparku“⁶⁾ a konečně i kraaly⁷⁾ černochoů s černošskými ženami, slepicemi i — prasaty.

Hadí park Dr. Fitz-Maurice je světoznámý. Přicházejí sem vědcové:

¹⁾ Port Elisabet je přístavní město v nejjihnější části Afriky, v t. zv. Kapsku.

²⁾ Chicago je ohromné město ve Spojených Státech Ameriky.

³⁾ Farmař, rolník, jehož hospodářství čili farma leží o samotě. Jsou to evropští přistěhovalci.

⁴⁾ Lady, čti lédy, což je anglické pojmenování paní.

⁵⁾ Garáž je kůlna pro auto.

⁶⁾ Lunapark je pojmenování velkoměstských zahradních zábavních podniků.

⁷⁾ Kraal, chatrě černochoa.

z celého světa, aby shlédli léčebné výsledky, jichž tu dosaženo hadím sérem¹⁾. Celý podnik slouží účelu velmi důležitému. Chce osvoboditi jižní Afriku od metly, zdejší obyvatelstvo ohrožující, vyléčiti od uštknutí hadího.

Dr. Fitz-Maurice je živý, černovlasý pán prostřední postavy. Vyjímá z kapsy papír a ukazuje mi, že následkem použití jím vynalezeného séra proti hadímu uštknutí počet úmrtí dotyčných poraněných poklesl o 30%. Domnívá se, že v 10—20 letech s pokrokem vzdělanosti země a stavbou silnic se nebezpečí docela odstraní.

Táži se ho, co bude potom s jeho parkem, když se dosáhne konečného účelu, k němuž je park zařízen.

Dr. Fitz-Maurice se směje. „Teprve potom začne naše práce. Jest potřeba jedovaté hady, tyto nejpodivnější tvory přírody, všestranně prozkoumati. Jest mnoho otázek, jež se sice dají prakticky²⁾ vyřešiti, avšak potřebují vědeckého vysvětlení.“

Dr. Fitz-Maurice vydal objemné dílo o jedovatých hadech s četnými pestrými obrázky, kde pojednává vědecky o otázkách hadů se týkajících. Lidé, obeznámení s vědou biologickou³⁾ tvrdí, že je to dílo stěžejně.

Zatím co se blížíme parku, kde se hadi chovají tak, aby to odpovídalo co nejvíce jejich obvyklému způsobu života, přichází nám vstříc Jan, jehož osobnost je obklopena celou řadou bájí. Jan je černý sluha Dra Fitz-Maurice. Jest hlídačem hadů, které musí krmiti a o ně pečovati, aby měli vše, čeho potřebují. Jest jejich „chůvou“

Jan je slavný tím, že se oddává denně svému nebezpečnému povolání s dobromyslným úsměvem. Chodí mezi hady jako jiní lidé se pohybují mezi králíky a kočkami; chová se tak, jako by na př. jed prskající zmiže nebyl ničím zvláštním a při tom je na svůj úřad pyšný, jak to jenom černochovede.

Hadí park Dra Fitz-Maurice je zahrada obklopená pěknou zdí, nad jejímž vchodem je úhlednými písmeny napsáno „SNAKE PARK“⁴⁾. Je tu i pokladna, kde sedí slečna, vybírající vstupné 6 pencí⁵⁾, za něž vydává růžovou vstupenku.

Vcházím s Dr. Fitz-Mauricem vraty, jako bych byl ve svém životě trávil celé noci studiem hadů. Bavíme se živě a doktor mne upozorňuje, že vše je nově a pevně vystavěno. Hady se chovají ve čtverci, obklopeném malým vodním příkopem a zdí, přes niž se možno ohnouti bez nebezpečí uštknutí. Na trávníku, kde se hadi zdržují, se pěstují rostliny, odpovídající zvykům a zálibám nebezpečných obyvatelů. Také jsou tu roztroušené kameny, pod něž mohou plazové zalézt. Dr. Fitz-Maurice tu dal postaviti i malé dřevěné budky, kam mohou hadové zalézt i v noci aneb za špatného počasí. (Pokračování.)

¹⁾ Serum, vědecké pojmenování očkovací látky.

²⁾ Pokusem.

³⁾ Biologie je věda, obírající se pozorováním života; je biologie rostlin, biologie zvířat i člověka.

⁴⁾ „Hadí park“, anglický nápis.

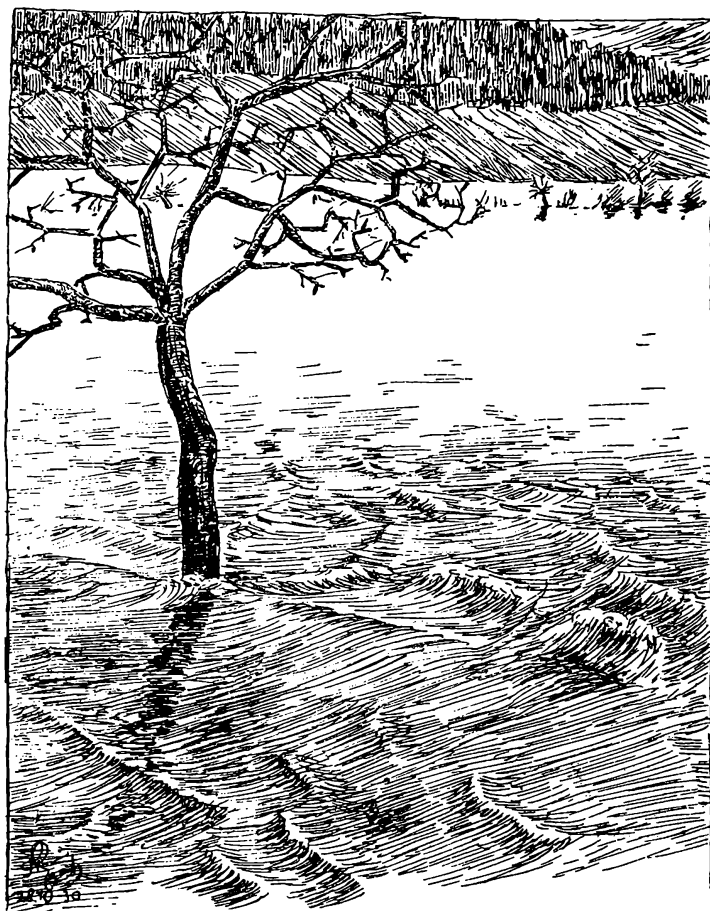
⁵⁾ „Penny“, množné číslo „pence“, je drobná mince anglická, jako naše haléře.

Malá hospodyňka, Evženka Burečková, 2 roky stará, krmí slepice.

Foto Ant. Bureček, Háj u Opavy.

Fot. soutěž č. 2.

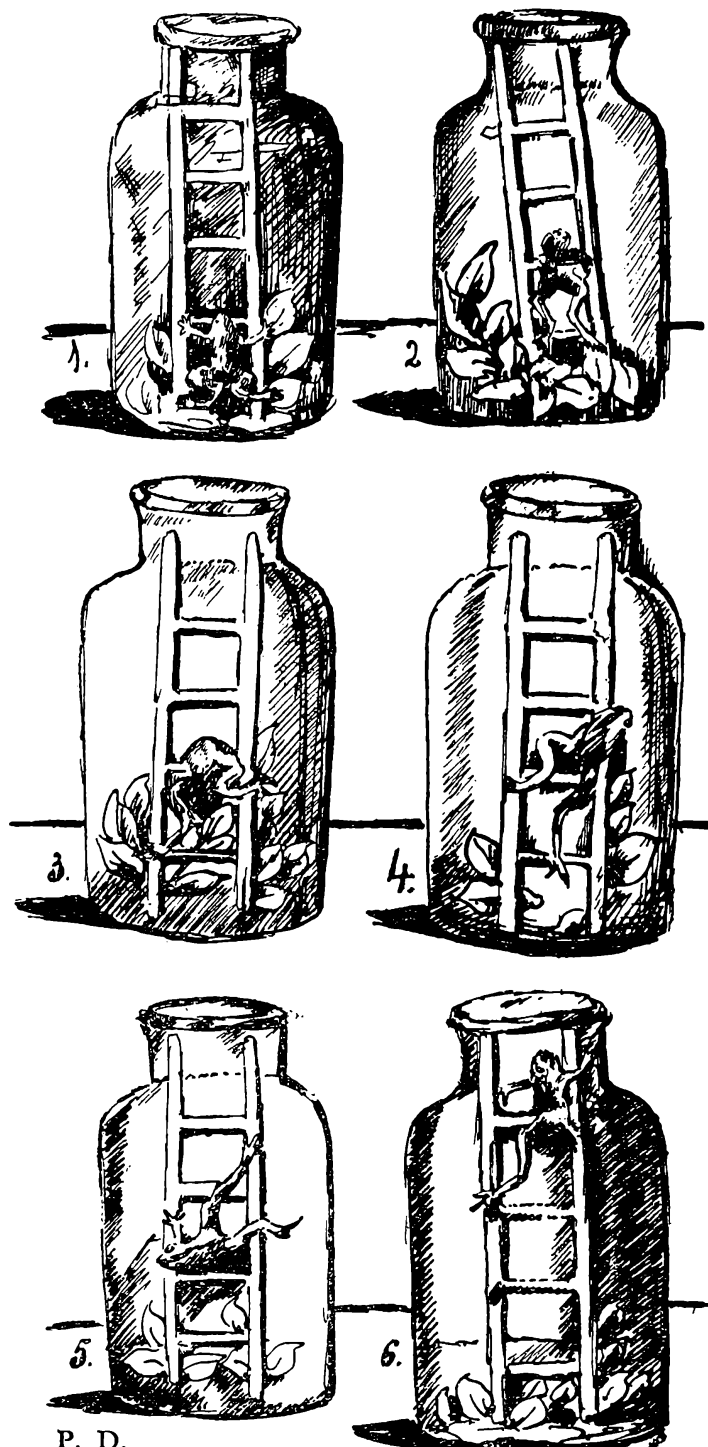

Říjnová povodeň na Slovácku.

Kreslil Jaroslav Slováček, Drslavice.

Prorok povětrnosti.

Kdo by nechtěl vědět, jaké bude počasí? Máme nyní různé barometry, noviny i radio ohlašují denně zprávy vědecky řízených pozorovacích stanic — a všichni jsme se již přesvědčili, že často bývá tomu zrovna naopak, než bylo předpovídáno.

P. D.

Oblíbeným proro-
kem povětrnosti bý-
vala a někde dosud
je — rosnička, zná-
má úhledná zelenavá
žabka. Ani ona není
ovšem zcela spolehlivá,
ale poněvadž ji mnozí
rádi chovají ve sklenici
a pozorují, přinášíme
dnes několik názorných
obrázků, podle
nichž každý snadno
pozná, jaké počasí
možno očekávat —
s podmínkou ovšem,
jak říkali naši zbožní
předkové, „dá-li Pán
Bůh“!

Těm, kteří by si snad
chtěli rosničku chova-
ti, klademe však dů-
razně na srdce, aby
ji zbytečně netrápili
a nenechali hladověti.
Již za své „proroko-
vání“ zaslouží si denně
aspoň 5—6 much a
několik čerstvých listů.
Do sklenice se jí dá
úzký žebříček.

1. Žabka nepokojně
obskakuje žebřík, ale
nepokouší se naň lézt,
nekuňká. — Možno
očekávat větrné a
chladné počasí.

2. Žabka stojí ne-
hybně na středním
stupínku. Nevydá hla-
su, prosedí hodiny na

Říjnová povodeň na Slovácku.

Kreslil Jaroslav Slováček, Drslavice.

místě. — V počasí nastanou větší proměny. Velké teplo mění se v chladno.

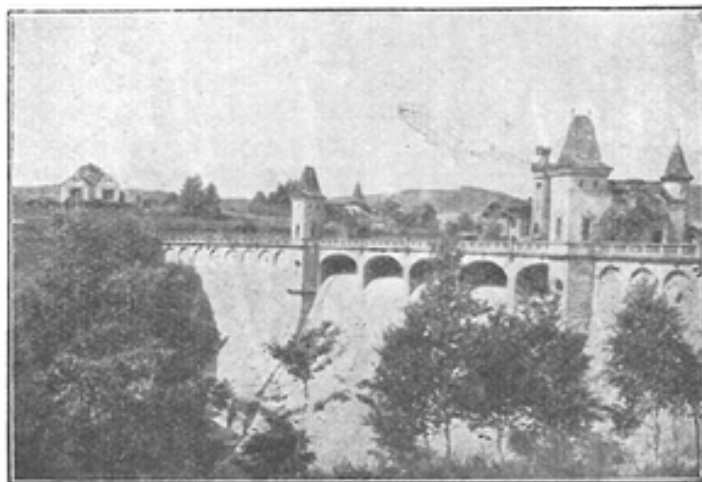
3. Žabka sedí, ba visí hlavou dolů na některém středním stupínku. Tichounce, ale bez ustání vydává hlas. — Očekává se proměnlivý čas. Někde usměje se slunce, jinde zas oblaka zatáhnou oblohu.

4. Žabka lenivě leze nahoru. — Po velkém horku možno očekávati mírnější a chladnější počasí i tichý déšť.

5. Žabka velkými skoky skáče nahoru a dolů po stupínkách. — Očekává se vichřice, ale bez většího deště.

6. Žabka sedí na vrchním stupínku, stále se vrtí a hlasitě, netrpělivě vyráží zvuky. — Za několik hodin nastane velký příval. Po dešti možno očekávati ještě větší horko.

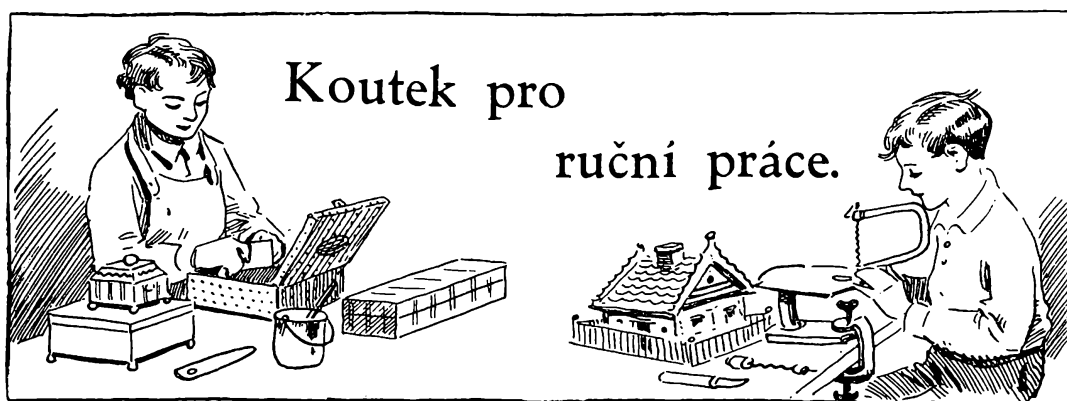

Labská přehrada.

Fotografoval Josef Kidery, Olomouc.

Fot. soutěž č. 3.

Milé děti! Toto číslo „Anděla Strážného“ dostáváte na počátku doby adventní — přípravy to na nejradostnější svátky celého roku, v nichž připomínáme si příchod Syna Božího na svět. A víte, že nejlépe připravíte se na příchod Spasitelův, když očistíte pokáním své duše a když ve sv. přijímání zrodí se Ježíšek duchovně ve vašich srdcích. To bude duchovní příprava na radostné svátky vánoční.

Ale čeká nás ještě jiná příprava! Od doby sv. Františka z Assisi znázorňovali si křesťané a živěji připomínali narození Páně tím, že stavěli „jesličky“ čili — jak se říká — „betlem“. A asi o tři století později vznikl v severních krajinách zvyk stavět vánoční stromky, jež připomínají onen strom v ráji, který byl — nepřímo — příčinou, že na svět přišel Vykupitel.

Proto dnešní hodinu ručních prací věnujeme přípravě „betlema“ a vánočního stromku! Již v 1. čísle „Anděla Strážného“ jste četli, že dostanete k Vánocům dárkem „betlem“. K dnešnímu číslu je přiložen. Není ovšem hotov tak, abychom jej mohli prostě sestavit, musíme si jej upravit. Nejprve betlemový arch rozstříháme tak, aby každý obrázek byl sám pro sebe. Nato každý obrázek přilepíme řídkým kličem na slabou lepenku; když dobře uschl, pak vystříháme krátkými nůžkami neb velmi ostrým nožem vyřežeme. K upevnění obrázků použijeme krátkého dřívka, které na jedné straně zašpicatíme a na druhé trochu rozstřípneme; do této rozštěpeniny zastrčíme vystřižený obrázek; dřívko pak špičkou zabodneme na místo, kde má obrázek stát.

Když jsme si připravili obrázky, upravíme pro ně podklad. Z několika prkének zrobíme si poličku, na níž malými hřebíčky přibijeme „skály“ tak, aby celá polička byla

zakryta. Při upravování „skal“ pamatujeme asi uprostřed na místo pro chlív s jesličkami; v tom místě „skály“ poněkud promáčkneme dozadu, aby povstala jakási jeskyně. „Skály“ upravujeme z baličního papíru (šedého nebo bílého); ten natřeme řídkým kličem a posypeme pískem nebo posejpatkem a sem tam položíme tenkou vrstvu suchého mechu. Snažíme se, aby úprava „skal“ byla pokud možno přirozená. Na takto připravený „betlem“ umístíme chlív a jednotlivé figurky (obrázky). Když „betlem“ pověsíme na zeď nebo postavíme na stůl ke zdi, tu zastrkáme za okraje po stranách a nahoře malé smrkové větvičky.

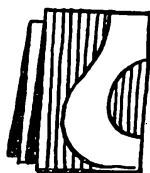
Myslím, že vás darovaný „betlem“ potěší a poskytne vám dosti práce.

A nyní vánoční stromek! Jisté se již těšíte a přejete si, aby váš stromček byl co nejpěknější a co nejlépe ozdoben. I vaši rodičové by vám toho přáli. Ale mnohdy nutno počítati s každou korunou a není vždy ani na věci potřebnější. A přece možno si opatřiti ozdoby na vánoční stromek skoro zadarmo, a pěkné ozdoby!

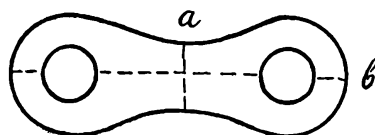
Ukáží vám zde některé takové ozdoby:

Obyčejný řetěz lepený. Z několika druhů barevného papíru nastříháme pásy asi 12 cm dlouhé a 2 cm široké. První pásek na obou koncích kličem slepíme v kroužek (článek), tím protáhneme druhý pásek a opět slepíme, tím pak třetí atd. Dbáme, aby se barvy pravidelně střídaly.

Řetěz osmičkový. Použijeme opět několik druhů barevného papíru. Papír rozstříháme na obdélníčky 8 cm dlouhé a 4 cm široké; pak každý obdélníček složíme čtvermo a nakreslíme si čtvrtinu osmičky dle obr. 1.

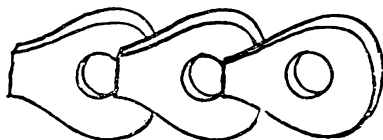
Obr. 1.

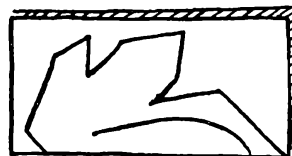
Obr. 2.

Vyčárkované části odstříháme, a co nám zbude, rozevřeme; objeví se nám osmička (obr. 2).

Tak vystříháme všechny obdélníčky, načež navlékáme jednu osmičku do druhé (barvy střídáme) takto: první osmičku přehneme dle vytečkované čáry a), druhou dle vytečkované čáry b); druhou pak vsuneme do vystříženého otvoru první osmičky, rozevřeme a přehneme dle čáry a); podobně připojíme třetí a další, takže povstane řetěz (obr. 3).

Obr. 3.

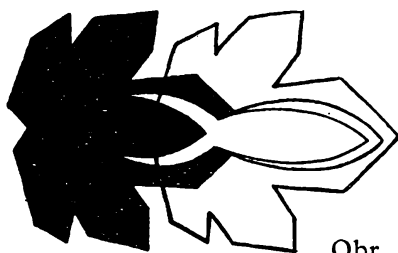

Obr. 4.

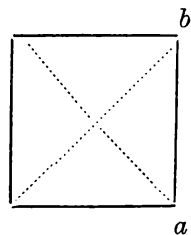
Řetěz z listů (révových). Z barevných papírů vystříháme čtverečky (4×4 cm). Čtvereček přehneme na polovinu a na tuto nakreslíme polovinu listu dle obr. 4. (okopírujte!):

List dle nákresu pak vyřízneme nebo vystříháme. Dle vystříženého listu pak obkreslujeme na ostatní čtverečky (přeložené) a vystřihujeme. Vystřížené listy (půlky) rozložíme a před námi leží celý list s vystříženým jazýčkem. Pak navlékáme jeden list do druhého (obr. 5.); konec jazýčku listu prvního přilepíme na spodek listu druhého atd.

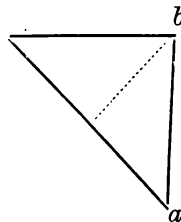
Papírová síťka. Čtverec barevného papíru (asi 10×10 cm) složí se čtvermo podle uhlopříček (obr. 6.).

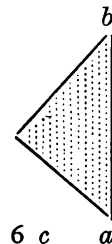
Obr. 5.

Obr. 6 a

6 b

6 c a

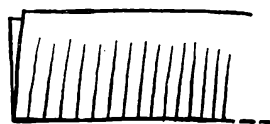
Trojúhelník takto vzniklý stříháme rovnoběžně se základnou (a b) střídavě s jedné a druhé strany, nedostřihující nikdy až ke kraji. Rozstříhaný trojúhelník rozložíme opět do původního čtverce, střed obtěžíme cukrovinkou, vždy dva protější rohy spojíme a zavěsíme na nit; síťka se tak protáhne a zavěsí na větvíčku stromku.

Jemnější síťky docílíme, když složíme čtverec na osminku, t. j. přeložíme-li trojúhelník (obr. 6c) ještě jednou dle vytečkované čáry. Nastřihnutí děje se pak podobně jako při předešlém rovnoběžně se základnou (a b). Podobně i rozložení a zavěšení.

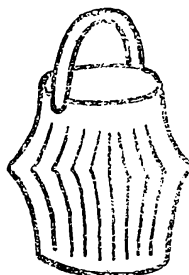
Klíčka. Vystrihneme dvě stejně veliké síťky, jak jsme právě udělali. Když rozložíme nastřihané síťky do čtverce, tu okraje jedné síťky natřeme lepidlem a druhou přiložíme, aby se okrajem na první přilepila. Na střed jedné síťky připevníme nit k zavěšení a střed druhé zatížíme cukrovím — a klíčka je hotova.

Jak u síťky tak u klíčky můžeme též použítí papíru hedvábného nebo krepového.

Košíček. Pásek barevného papíru se přiloží po délce a na přeložené straně se nastřihá (obr. 7a). Po rozevření natře se jeden kraj (levý) navrchu kličem a celek se stáčí tak, aby pásek druhou stranou se přilepil. Nahoře pak přilepí se úzký pásek z téhož papíru jako držadlo a dolů vlepí se kolečko, které zastupuje dno košíčku. Hotový košíček (7b) naplní se cukrovím a zavěsí na stromek.

Obr. 7 a

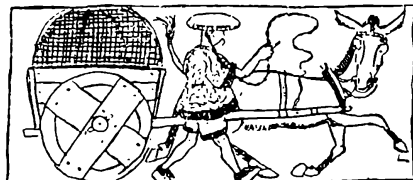
Obr. 7 b

Také pěknou ozdobou vánočního stromku jsou pozlacené nebo postříbřené **šišky smrkové** nebo **borové**.

Zasněžení vánočního stromku, když se provede s mírou, zvyšuje krásu stromku, ale když je přehnáno, ubírá místa a významu jiné výzdobě.

Větvíčky stromku poprášíme pomocí kartáčku (anebo rozprašovače) teplou kličovou vodou a hned zaprášíme sněhovým práškem, jež si opatříme u drogisty. — Napodobití sníh vatou není hezké.

Znám ještě mnoho jiných ozdob na vánoční stromek, ale nesmíme se v našem koutku tolik roztahovat! Zkuste ty, které jsem vám dnes ukázal; budou se vám jistě líbit a ozdobí vám pěkně stromek. Jen nezapomeňte ozdobit též svou duši, aby se Ježíškoví líbila. Radosné a požehnané svátky vánoční vám přeje strýc Vojtěch.

K čemu může sloužit Číňanovi cop?

Záhonek mladých.

Svatý Mikuláš.

Sedm hodin odbilo,
právě něco zvonilo.
Kdo to může býti —
zvonek s sebou míti?

Děti shlédly okem,
kterak volným krokem
postavy se blíží;
tu je cosi tíží.

První, ten je celý černý,
ten je jenom čertu věrný.
Druhý, to je anděl boží,
který jenom Bohu slouží.

Třetí, ten má vousy bílé,
což vypadá velmi mile;
kol hlavy má věnec zlatý,
ach, toť Mikuláš je svatý.

Tu již někdo kliku běře,
volně otevrou se dveře:
vstoupí svatý Mikuláš; —
děti spustí: „Otče náš!“

Anděl přistupuje blíže,
dává dítku pěkné lyže
a druhému brusle hochu,
nejmenšímu dobrot trochu.

A odchází zas kmet svatý
do vedlejší chudé chaty,
aby děti podělil,
dary svými potěšil.

Ó Ty svatý Mikuláši,
vyslyš tuto prosbu naši,
budeme se modliti,
o dary Tě prositi.

Josef Syrový, Choceň.

★

Rodné vísko.

Buď pozdravena, rodná vísko,
mým prostým slovem z bloubi nitra jen,
jsem šťasten, že mám k tobě blízko
a mohu tebe zřítí mnohý den!

Jak mám tě rád, má vísko snívá,
vždyť kouzlo nejkrásnějších vzpomínek
se z tebe vlídně pousmívá
a mocně poutá k tobě mnohý vděk!

Buď pozdravena, vísko moje,
tím citem, který nelze umlčet!
Nechť chrání, Bože, ruce Tvoje
mou rodnou vísku od všech těžkých béd!

A. V. Ka—, Mohelno.

★

Za tatíčkem . . .

Tatíčku můj drahý,
chladná zem Tě kryje,
avšak srdce moje
stále pro Tě bije!

Hrobeček Tvůj vzdálen —
já jen modlitbičku
k Bohu vysílávám
za tvoji dušičku .

Na cizím já rově
rozžehnu dnes svíčku,
bude patřit Tobě,
můj drahý tatíčku!

Pomodlím se vroucně
na jiném hrobečku,
a vím, že uroním
tak mnohou slzičku.

Vyhledám rov pustý,
ježž nikdo nekráší,
by i cizí lidé
ten Tvůj v dáli našli . . .

Potěší se jistě
duše Tvoje milá,
třeba cizí slza
hrob Tvůj zavlazila.

V modlitbičku vložím
všechny touhy svoje,
které pochopí jen
dobré srdce Tvoje.

Ach — tatíčku drahý,
co je tu bolestí!
Jak často zatoužím
k Tobě — do věčnosti.

Zjeviti, co tíží?
Co mi to pomůže?
Tebe mi nikdo již
nahradit nemůže.

Netrpím já sama —
trpí i mamička —
třebaže tají to
ta její dušička.

Víš, ty můj tatíčku,
co nás však sílí?
Že duch Tvůj s námi je
v každické chvíli!

Třebaže jiný je
na Tvojím místě,
v Tvém duchu vyrostu,
vyspěji jistě!

Budu já dívčina
dobrá a milá,
abych tak odkaz
Tvůj vyplnila.

K Tobě se tulím
v bezesné noci,
cítím, jak celuješ
má ústa — oči.

A spáti budu já
na rtech s Tvým jménem,
dobrou noc, tatíčku,
však my se sejdem!

Anna Hudcová,
žákyně IIIa měšť. školy
Kar. Světlé v Přerově.

Podoba. „Komu se podobá tvůj nový bratříček, mamince nebo tatínkovi?“ — „Ach, podobá se oběma: je bezzubý jako maminka a nemá vlasy jako tatínek.“

Pochopily to. „No, viděly jste drobnohledem, kolik je to zvířátek v kapce vody?“ — „Ano, strýčku a nyní teprve rozumíme, proč voda tak šumí, když vaří.“ — „A pročpak?“ — „To ta zvířátka tak piští, že je jim moc horko.“

Hádanka. „Kdo si spíš zlomí nohu: ten, kdo spadne se střechy, či ten, kdo s koně?“ — „Ten, kdo se střechy . . .“ — „Není pravda, neboť ten s koně spíš doletí k zemi!“

V přírodopise. Pan učitel vykládal o květině Pastuší tobolka. Potom povolal nepozorného žáka J. K. a ptal se, jak se jmenuje ta květina, o které mluvíme. J. K. odpověděl: „Mluvíli jsme o pastoušce.“ Srdečně jsme se tomu zasmáli. (Bohdálek F., II. tř. m. v Jaroměřicích n. R.).

Také radost. „Proč jsi tak veselý?“ — „Vracím se od zubního lékaře.“ — „A z toho máš takovou radost?“ — „Nezastal jsem ho doma!“

V mluvnici. „Skloňuj podstatné jméno kilogram!“ — „Já kilogram, ty kilogram, on kilogram . . .“

ANDĚL STRÁŽNÝ

ČASOPIS PRO KŘESŤANSKOU MLÁDEŽ

Ed. Elpl

VÁNOCE.

Dnes opět radost duši plní,
jak sad když bývá jeden květ,
dnes lásku Boží připomíná
si starou zvěstí celý svět.

Jak v prostých jeslích dítě leží,
jež Bůh nám seslal za oběť,
by otevřel nám brány nebes
a setřel tíhu lidských béd.

Jak ku jeskyni opuštěné
pastýřů chudých spěje sbor,
a hvězda jasná osvětluje
stráně betlemských šedých hor.

Jak z daleka sem přichvátali
tři králi v zlatě, purpuru,
jak kůr andělský sladce pěl tu,
jak skřiváneků sbor v azuru.

Ty obrazy všem myslí táhnou
a všude radost, zpěv a ples,
vždyť dnes se modlí skály — stráně,
stříbrem zapadlý — tichý les.

A nad bílými lány zvony
hlaholí jasně v šíř i dál —
o radujte se, že se zrodil
v srdcích našich zas králů Král.

S. H o u s k o v á

O lenivé Mařence.

Mařka měla velice ráda maminku, tatínka i své sestřičky, ale právě tak nerada měla práci. Nedivte se tomu, děti! Které pak z vás má práci vždycky rádo?

Bylo to zvláštní! Mařka poslouchala maminku naslovo, jen když se nejednalo o práci. Jakmile maminka řekla: „Mařko, dones mi vodu do džbánu,“ nebo: „Dones dříví! Dojdi ke kupci! Umyj náčiní . . !“ Mařka vždy špatně slyšela a chudák maminka musela jí to vždy několikrát říci a vždy to trvalo chvíli, než se do práce pustila.

„Počkej, počkej, však tě to jednou vytrestá! Až se tě lenost zmocní nadobro, pak ti už nikdo nepomůže, a abys měla kousek chleba, budeš muset hodně pracovat, nebo umřeš chudobná jako žebračka!“ říkali jí doma.

Ale Mařka namítala: „Vždyť my jsme přece bohatí a mám tatínka a maminku!“

„To tě před leností nechrání! Lenost si chodí jen pro bohaté děti, protože chudé jinemají rády, ty umějí pilně pracovat a práce je chrání!“ Tak Mařce odpovídali.

To bylo děvčátku tuze divné, ale když jí maminka k práci potřebovala, Mařce se zase nechtělo a maminka jí znovu musela domlouvati.

„Nejsme, Mařenko, tak bohatí, jak si myslíš. Máme vše, čeho potřebujeme, ale kdyby se tatínek od rána do večera nenamáhal a já nepracovala, neměli bychom ani kousku chleba. Jen nesluž lenosti, děvčecko, nechceš-li, aby se ti jednou špatně vedlo!“

Jednou maminka onemocněla. Mařka přišla v poledne ze školy a velice se polekala, když uviděla maminku v lůžku, bledou s ovázaným čelem. U plotny stála Mařčina sestra Lidka, a sotva Mařka políbila mamince ruku, už na ni Lidka volala: „Honem, Mařko, vařím pro maminku silnou polévku a nemám ani kousku dříví! Spěchej, a dones mi náruč!“

Tentokrát Mařka bez odmluvy poslechla. Za chvíli běžela do lékárny mamince pro lék, a když se vrátila, pohladila ji maminka a pochválila, takže byla v desátém nebi.

Toho dne byla Mařka i ve škole pilná a pozorná. V duši měla ohromnou radost, větší, než na svůj svátek, kdy dostávala krásný dort a mnoho pěkných hraček. A přece se Mařka ještě nikdy tolik nenapracovala jako dnes. Jen když si vzpomněla na maminku, vhrkly jí slzy do očí, ale hned se usmála a utěšila: „I vždyť ona se nám maminka brzo uzdraví, ona nesmí stonat!“ A honem spustila potichu modlitbičku, aby milý Bůh hodně brzo matičku uzdravil, že ho za to bude Mařka vždycky poslouchat a pilně se modlit. Při slovíčku „pilně“ Mařku cosi bodlo. Chvíli se rozmýšlela, ale pak vyhrkla nahlas, zapomenouc na to, že sedí ve třídě: „A už nikdy nebudu lenivá!“

Celá třída se rozesmála, ale Mařka zaplakala. Slečna se usmála také, přistoupila k žačce a řekla jí laskavě: „Mařko, všechny jsme slyšely tvůj slib! Dej se do boje s leností a budeš-li se pilně modlit a maminku poslouchat, jistě zvítězíš!“

Ze školy šla Mařka váhavě. Mrzelo ji, že se jí děti smály, a uvažovala o tom, co jí řekla slečna. Nerozuměla tomu dobře a přemýšlela, jak má vlastně s leností bojovat.

„Jakpak asi vypadá ta Lenost? Je to stará paní, nebo mladá a krásná slečna? Ne — krásná asi nebude a mladá také ne, vždyť ji nikdo nemá rád, bude tedy tak ošklivá jako ta čarodějnice, co ji nedávno viděla v pohádkové knize. Hu!“ A Mařka se zrovna otrásla. Náhle se zastavila skoro ulekaně a řekla: „Ale vždyť mi mamička často říká, že kdo se Lenosti oddává, stává se jí velice podobným! A já bych měla také tak vypadat? To by bylo krásné! To nesmí být! Nechci míti s Leností nic společného!“

Honem zrychlila kroky, jako by ji někdo honil, a utíkala domů. Mamince bylo už lépe. Usmívala se na Mařku, ale ta byla nesvá. Posvačila, sedla si do koutku k maminčině posteli a přemýšlela mnoho o Lenosti a o sobě.

Na nebi už se ukazoval měsíček, ale Mařka seděla, ani se nehýbala. Maminka tiše dřímala a už nikdo nebyl v pokoji. Venku chumelilo.

Náhle kdosi zatahal Mařku za šaty a zavolal na ni: „Mařko!“

Škubla sebou vyděšeně a trochu vykřikla, když viděla státi u svých nohou černého kocoura, který celý den se povaloval u kamen a kterému jen Mařenčiny prosby zachovaly život už nejednou. Stál na zadních nohách a přední tlapkou kýval na děvčátko, aby šlo za ním.

„To jsi ty, Macku? A já myslela, že mne někdo volá,“ usmála se Mařka a vstala, aby kocoura vyhodila do kuchyně. Otevřela dveře, ale s hrůzou se pokřižovala a chtěla se honem vrátit do světnice, leč dveře se neviditelně samy zavřely a Mařka místo v kuchyni stála ve tmavém lese, jenž sahal až k chalupě, ale nastojte! Jen se Mařka ohlédla, viděla, že za ní není jejich dům, nýbrž dlouhá, kamenná zeď bez průchodu.

Mnula si oči, otvírala je a zavírala, ale musela se přesvědčiti, že je opravdu sama, samotinká v černém, hustém lese, za vysokou zdí. Již

Na Štědrý večer.

se zdálo, že se dá do pláče, když uslyšela slabý hlásek: „Neboj se, Mařko, a pojd' za mnou!“

Polekaně se dívalo děvčátko, kdo je volá, ale nikoho nevidělo, jen černého Macka.

„Kdo to jen ke mně mluví? To přece nemůžeš býti ty, Macku! Vždyť kočky neumějí přece mluvit! Ach, jak je zde smutno! A jak se bojím! Maminko, moje milá maminko! Kde to jen jsem?“

„Neboj se, Mařko, a pojd' klidně za mnou!“

Tentokrát věděla už Mařka s určitostí, že k ní mluví Macek. Osušila oči a zaprosila: „Macíčku, milý Macíčku, zaved' mne domů!“

„Nepovedu tě domů, Mařko, nelíbí se mi u vás. Každý mi vytýká, že jsem líný, že nechytám myši a kdyby ne tebe, byli by mne už dávno utopili. Ale i tobě stále říkali, žes lenivá, a tvrdili, že bez práce nerostu koláče. Ale teď jim oba dokážeme, že nemají pravdu. Věz, milá Mařko, že tě zavedu tam, kde i bez práce dostaneme koláče. Půjdeme do říše královny Lenosti.“

„Lenosti! Nikdy, milý Macku! Ještě dnes jsem to slíbila Ježíškovi, slečně a sobě, že nechci s Leností nic míti! Bojím se jí, je stará a ošklivá jako čarodějnice, a já chci býti u maminky! Ach, milý, dobrý Macíčku, doved' mne domů!“ prosila s pláčem Mařka.

Macek se dozlobil. „Podívejme se na nevděčné stvoření! K vůli ní se vydám na tak dalekou cestu, a když jsme skoro u cíle, řekne, že dále nepůjde! Teď už to, holenku, nejde! Když jsi chtěla býti hodnou a pilnou, měla sis to rozmyslet dříve. Ostatně pohleď, vidíš ten veliký zámek mezi stromy? Tam bývá paní Lenost. A vedle, v té malé chaloupce, žije její úhlavní nepřítelkyně — Práce. Před tou se měj na pozor! Každému, kdo hledá zámek Lenosti, kříží cestu. Klade vždy nástrahy a upadneš-li do nich třikrát, nikdy do zámku Lenosti nedojdeš. Chraň se býti cestou k někomu milosrdná a někomu pomáhati! Zle by se ti to vyplatilo! Až do smrti musela bys těžce a mnoho pracovati a nikdy by ses neměla tak dobře, jako v zámku Lenosti.“

S těmito slovy vzal Macek plačící Mařku za ruku a vedl ji dále lesem, kde v dáli Mařka k svému úžasu spatřila nádherný zámek, od něhož šla záře po celém kraji. Les se jí už nezdál tak pustým a prázdným a kocour jí po cestě vyprávěl, jak se budou míti v zámku dobře a že ji tam čeká množství veselých dětí i dospělých, kterým se nechtělo pracovat a utekli z domova raději k Lenosti.

„Kdy se zase smějí vrátit k mamince?“ tázala se Mařka kocoura.

Macek se jí vysmál. „Nikdy! Od chvíle, kdy vejdou do zámku, patří jen Lenosti a už nikdy neuvidí ani svých rodičů, ani koho jiného. Nemají ostatně na to času, v zámku Lenosti se vždy pilně zahálí.“ A kocour si spokojeně předl.

Mařka se otřásla: „Cože! Už nikdy neuvidím matičku, tatíčka, Lidku, slečnu ve škole a nikoho? Ani naši chaloupku, dvorek a zahrádku? A co moje panny a hračky?“ A dala se znovu do pláče.

Vtom zabzučelo něco Mařce u uší a když se podívala, viděla, jak malá včelka padá k zemi. Tak, tak, že ji zachytila a když se na ni podívala, poznala, že jí schází křídélko.

Korunní princ jugoslávský Petar jako lyžař na Bledu.

„Chudáček!“ politovala ji Mařka. „Jak ti pomoci, malá, ubohá včeličko?“

„Hned ji zahod!“ poručil Macek. „Kdo ví, neposla-li ji Práce, aby nám zabránila přijít k Lenosti!“

Ale Mařka váhala. Bylo jí včeličky líto. Uviděla v trávě modrý lesní stromeček a posadila naň včelku. „Snad se občerství, když bude mít

Lyžaři u Štrbského plesa v Tatrách.

trochu šťávy,“ myslila si a častěji se ohlédla na kvítek, na nějž dala včeličku.

Zatím Macek zlostně huboval a hrozil Mařce, že jí uteče a nechá samu lesem bloudit, nebude-li ho poslouchat. Ušli zase kus cesty a Mařku bolely nohy, když uviděli na zemi malého ptáčka, který vypadl z hnízda. Kolem lítala jeho matička a žalostně naříkala.

„Chudinko malá!“ litovala Mařka a než jí mohl Macek zabránit, dala

ptačátko zpět do hnízda a honem nachytala pár mušek, aby se ptáčci mohli nasytiti.

Zato jí ovšem kocour hodně vyčinił. „Hleďme, hleďme,“ pravil, „doma pro nikoho ani prstem nehnula, z lenosti mnohdy ani vody mamince nepodala, nikomu, ani sobě neposloužila a tady se dělá pilným a hodným děvčátkem!“

Chudák Mařka ani nedutala. Dobře věděla, že má kocour pravdu, a ze srdce toho litovala. „Má zlatá matičko! Kdybych se mohla ještě k tobě vrátiti, nebyla bych línou a neochotnou, ale vše bych vynahradila a ze školy bych si nosila samé jedničky!“

„Láry, fáry,“ vysmíval se Macek. „To slibuje každý, jsem zvědav, jak bys to dlouho vydržela! Ale teď už pospěš! Mám velký hlad a cesta je ještě daleká!“

„Macku, vraťme se! Maminka ti dá plnou misku mléka!“ znovu prosila Mařka.

Kocour se zlostně rozježil. „Ani slova a rychle vpřed! Hleďme, budu se vracet pro trochu mléka, když mi Lenost dá hojnost sladké smetany!“ zabručel a kráčel rychle vpřed. Mařka šla za ním pomalu a smutně.

Tu uviděla na zemi mravenečka, jak s nesmírnou námahou vleče drobet chleba k mraveništi. Mařka se shýbla.

„Pomohu ti, mravenečku!“ S těmi slovy jej vzala jemně na dlaň a nesla ho i s chlebem až k samému mraveništi. Mraveneček rychle odkvapil a když Mařka vstala, aby šla za kocourem, uviděla u sebe krásnou bílou paní.

„Dobře jsi udělala, Mařko, že jsi neposlechla Macka a ráda jsi druhým pomohla. Byl by tě jinak zavedl do zámku Lenosti, kde bys musela zůstat až do své smrti. Nebylo by se ti tam vedlo dobře! Koláče Lenosti, které ti Macek sliboval, jsou tvrdé jako dřevo, jen z vody a bláta, smetana je samá špína a šaty tam dětem šíjí pavouci. Trpěla bys nejen hlad a zimu, ale neviděla bys už nikdy maminku ani tatínka. Velmi se mýlí děti, které věří Lenosti! Zklame každého. Pravou radost dá člověku jen práce! Vzpomeň sama, jak ti bylo blaze, když tě maminka za tvou píli pochválila a jak jsi byla ráda, že jsi mohla pomoci slabším, než jsi sama. Vrať se domů, Mařko, a pamatuj si, že jsi dnes Práci přemohla Lenost!“

Než se Mařka nadála, paní ji políbila a zmizela. Znovu si Mařka protírala oči a když je otevřela, viděla sestru Lidku, jak ji volá.

„Copak se ti, Mařenko, zdálo, že jsi ve snu tolik plakala?“

Mařka neodpověděla a běžela do kuchyně. Tam ležel jako obvykle Macek a zlostně se díval před sebe.

„Ne,“ umínila si Mařka. „Nikomu neřeknu nic dříve, dokud nebudu tak pilnou a pracovitou, jako Lidka a maminka. Chci také Mackovi dokázat, že dovedu svědomitě splniti, co si umíním. Jak se mi vysmíval a měl pravdu! Ale to bylo a už nikdy nesmí býti. Před Mackem bych se nejvíce styděla, kdybych se stala zase lenivou!“

Od té doby Mařka milovala jen Práci a byla veselá a šťastná.

Rudolf Col:

Karlíčkův Štědrý večer.

Dlouho se těšil Karlíček Rubešů na vánoční svátky. Věděl dobře, že mu zase přinese Ježíšek hodně dárků a zvláště cukroví, které on tak rád. Rodiče však před ním vše tajili a chtěli také letos synáčka překvapiti.

Karlíčkovi bylo velmi divné, že maminka dlouho do noci seděla před Štědrým dnem ve světnici, do které mu přísně zakázala vstoupit. Tak rád by vše vypátral a jeho zvědavost nedala mu ani spáti. A když se ráno probudil, byla proň světnice po celý den uzavřena. „Co asi je tam?“ sám sebe ptal se Karlíček. A když to nešlo jinak, alespoň klíčovou dírkou zvědavě se díval do tajemné proň světnice. Jeho bystré oko však ničeho nepostřehlo.

Celý den byl jako v ohni. Ó nešťastná zvědavost! Palčivá touha zvědět, co je ve světnici a proč právě dnes je tak dobře uzamčena, nedala mu jísti. Věděl od maminky, že se musí na Štědrý den postit, aby uviděl „zlaté prasátko“, ale letos se postil dvojnásobně. Ani koláč s tvarohem a kakao při obědě mu nechutnalo; a jindy vypil vždy dva hrnky kakaa.

Přes den vešla několikrát maminka do světnice, ale vždy za sebou zamkla. Karlíček přitiskl své pravé ucho, o kterém pravil, že naň všechno slyší, až k samé klíčové dírci. Vše marno! Dnes mu jeho dobré ucho vypovědělo službu. Karlíček slyšel občas tiché kroky matčiny, ale přes všechnu napjatou pozornost nevypátral onoho tajemství. Nadarmo prosil maminku, nadarmo sliboval, že bude hodný, že nebude tahat starého kocoura za ocas, že již nerozbije tabulky. Maminka ani slůvkem nevyzradila zvědavému synáčkovi, co se skrývá ve světnici. „Počkej, až večer! Všechno uvidíš,“ potěšila ho matka.

Ano, večer! Ale teprve bylo několik minut po obědě a do večera ještě se mu zdálo tak daleko.

Karlíčková zvědavost vyvrcholila příchodem tatínkovým. Přinesl velkou krabici, v ruce dráty a rychle s tím zmizel ve světnici. Maminka vešla za ním. A Karlíček za dveřmi by si přes klíčovou dírkou

oči vyhleděl; bystřil sluch, vše marno! Slyšel tlumený hlas otcův i matčin, ale nerozuměl.

Konečně vycházel tatínek ze světnice a Karlíček rychle chtěje odstoupiti, udeřil hlavou do kliky. Udeřil se dosti, zabořilo ho to, jindy by plakal, ale dnes mlčel. Báł se, že by mu tatínek ještě něco přidal za jeho zvědavost, a toho se zalekl a proto raději mlčel.

Tatínek měl vše již přichystáno. A o šesté hodině počala štědrovečerní večeře. To bylo jídla, sladkostí! Ale Karlíček myslil jen na světnici a těšil se, až po večeři se světnice otevře. Vždyť světnice byla pro Karlíčka po celý den jako kouzelný zámek, o němž slyšel vyprávět v pohádkách babiččiných. Jeho mladá hlavička spřádala si všelijaké možné a nemožné představy o tom, co se skrývá ve světnici.

Konečně nadešla dlouho očekávaná chvíle! Šťastný okamžik pro Karlíčka! Maminka vešla napřed do světnice a Karlíček už by tam také rád skočil. „Počkej na chvíli! Už to bude,“ volala matka. A ta chvíle zdála se mu býti dnes nekonečnou.

Za několik minut otevřela matka světnici a Karlíček až oslepl září vánočního stromku. Jako jelen skočil ke stromku a rychle počal přehlížeti dárky. To bylo něco pro něho! A zvláště ten houpací kůň! Toho on si nejvíce přál. Než začal chodit do školy, vždy si sliboval, že na něm bude jezdit do školy. To budou kamarádi koukat! A dnes už ho měl.

„Ale, Karlíčku, ještě jeden dárek ti přinesl Ježíšek! Podívej se na stůl,“ pravil tatínek. Karlíček seskočil s koně a letěl ke stolu. Spatřil tam nějaký přístroj, který si zvědavě prohlížel. „Co to, tatínku?“ táže se synáček. Tatínek však beze slova nasazuje Karlíčkovi sluchátka od radia na uši. Karlíček slyší tajemnou hudbu. Zůstal celý udiven nad tímto dárkem.

„Jej, to je krásné! A kde to, tatínku, hrají?“ vyrazil ze sebe Karlíček, neb radiu nerozuměl.

Jeho radost netrvala dlouho. Chtěl rychle i se sluchátky k vánočnímu stromku, chtěl i svému novému „šimlovi“ dáti poslechnouti z té nebeské hudby. Avšak běda! Karlíček v rychlosti zavadil o stůl, na němž bylo radio a shodil přístroj na zem a ta nebeská hudba rázem přestala a se sluchátky, ležel jak široký, tak dlouhý na zemi. Veliký výkřik a pláč ozýval se u stromku.

Tatínek vyplínil jak se patří synáčka a snažil se dáti vše do pořádku, avšak téhož večera už ani rodiče radia neposlouchali. Musili dáti po svátcích přístroj spraviti.

Tak pokazil Karlíček sobě i svým rodičům Štědrý večer.

Edv. Elpl:

O dívce, která se růžemi smála a perlami plakávala.

Pohádka.

Byla jedna vdova a ta měla malé děvčátko. Říkali jí Barunka. Pokud byla maličká, najímala si vdova starou sousedku, výměnkářku, aby jí dítě opatrovala. Sama od rána do večera podělkovala u sedláků ve vsi, aby vydělala si na živobytí. I v zimě, když bylo trochu mírné počasí, zabrousila do lesa, aby si nalámala klestí. Často brouzdala se závějemi, prošlapávala si cestu zapadlým lesem, lámajíc suché větve na nůši. Až jí děvče trochu povyroستlo, bývalo jí už líp. Brávala je s sebou na pole, posadila je kousek dále na mez a tak mívala milou Barunku na očích. A děvčátko trhlo si květiny, dýchalo vůni rozkvetlé mateřídoušky a pozorovalo bílé a barevné motýle, kteří vesele ve vzduchu se proháněli. Nejráději však naslouchala jásavému zpěvu malých skřivánků. Upírala očka k modré obloze, odkud zaznívaly krásné tóny, že při té hudbě srdce radostí v těle se zastavovalo. Často při ukolébavkách těch usínala, až se jí kučeravá hlavinka sklonila do trsu mateřídoušky. A tu zdávalo se jí, jako by ti drobní zpěváčkové obletovali kolem ní a jako by z hrdélka jejich padaly drobné perly a svítily v zeleném trávníku. Jednou, když se zase spánek na očka její snesl, zdálo se jí, že skřivánci znova za ní přiletěli a jeden z nich pohladil ji křídélkem po bílém čele a zašeptal jí líbezným hláskem: „Že nás máš tolik ráda, nechť květy štěstí zazáří ti životem. Kdykoliv zapláčeš, každá slza nechť promění se v jasnou perlu. Modrá očka tvoje rozsévati je budou jako hrdélka naše po lučinách a polích.“ Když se Barunka z libého spánku probudila, líbalo ji slunce zlatými paprsky na hladká líčka, písničky nad polem zvonily a mez vydychovala příjemnou vůni jarních květin.

Barunka vyrůstala v pěknou dívku. Když se usmála, jako by růže v zahrádce nás vítala, a když se jí slza zaleskla v oku, spadla perlička na zemi a zasnívila jako hvězda na temné obloze.

Jednoho dne, když matka vzpomínala uplynulých těžkých dob, zamyslíla se a povídala dceři: „Čas ubíhá a bylo by ti jen k dobrému, kdybys šla zkusit světa. Jdi do služby, abys poznala lidi a naučila se mnohému, co bych já ti pověděti neuměla.“

Baruška dala matce za pravdu, uchystala si uzlíček, do něhož naskládala si, čeho nejnutněji potřebovala. Potom rozloučila se s dobrou matičkou a šla, kam jí oči vedly. Šla mnoho dní, až přišla k jedné myslivně. Dala se tu do služby a nelitovala. Vedlo se jí u hodných lidí dobře, neboť si Barunku oblíbili jako vlastní a v práci ubíhaly dny jako voda.

V neděli odpoledne sedávala nejráději na blízké stráni a naslouchala zpěvu skřivánků z blízkých polí, která hned za lesem se rozkládala.

Bývalo to její nejmilejší odpoledne za celý boží týden. A Barunka vzpomínala si matky, jak lehávala na trávě jako děvčátko a při tom maně vzpomněla i krásného snu. Rozplakala se vzpomínkami a dive divoucí! Tráva zaleskla se krásnými perlami, ve které proměnily se její slzy. Pojednou slyší kroky a leknutím pozvedla oči. Před ní stál krásný mládenec. Byl urostlý jako břízka, šaty měl krásné, zlatem vyšíváné, až oči jase přecházely. Zadíval se na Barunku a ptal se jí, odkud je. Byl to mladý kníže z blízkého zámku. Častěji přicházel sem krásný princ, až odvedl si Barunku na hrad, aby ji učinil kněžnou. Mladé kněžně líbil se nový příbytek a třeba byla nyní v hojnosti a bohatství, zůstala tou dobrou dívkou, jakou bývala, když byla chudičkou. Pro každého měla vlídné slovo a pomáhala všude, kde a jak jen mohla. Brzy všichni zamilovali si ji jako anděla a přáli jí štěstí, jakého plně si zasloužila. A tak zdálo se, že Barušce pěkný sen zcela se vyplnil. Ale přece mladá paní na zámku spokojena nebyla. Matka knížete nerada viděla, že syn její si vzal chudé děvče a povýšil ji na kněžnu. Znepříjemňovala jí život, jak jen mohla. Tupila mladou paní a snižovala ji, kde se jen dalo. O původu jejím mluvila posměšně, naváděla syna, který konečně řečem staré kněžny dal za víru a nebyl již Barunce tím, jako dříve býval. Mladá kněžna nechtěla kaliti života na zámku a jednoho dne odešla jako stín. Nikdo nevěděl, kam zašla. Zapadla jako do vody — — —

Barunka prodírala se hustým lesem, až přišla ke skále, v níž černala se malá jeskyně. Houští zakrývalo vchod, takže tu byla uchráněna všeho styku s lidmi. A zde se usídlila. Za léta živila se lesními plody, a když trápila ji žízeň, uhasila ji křišťálovou vodou z blízké studánky. Když opadalo listí a sníh zabělil umrzlé stráně, jako zázrakem přicházel jelen se zlatými parohy a přinášel denně mladé poustevnici jídlo. Tak žila tu delší dobu, až se opět štěstí na ni pousmálo.

Poslechněte, jak se to stalo!

Co Barunka žila v zapadlém lese, plynuly i na zámku dny velmi smutně. Teprve nyní poznával mladý kníže, jak Barunce ublížil a byl by dal vše, aby se jen opět vrátila. Zajížděl na stráň, kde se s ní ponejprv setkal, rozeslal posly po celém kraji, ale nikde nebylo po ní nejmenší stopy. Až jednoho pěkného dne vydal se na hon. Zabloudil do hustého mlází, až plný údivu se zastavil. Před ním stál statný jelen, jehož parohy v slunci zlatem se leskly. Namířil pušku, ale rychle ji zase sklonil.

„Nestřílej,“ promluvil k němu jelen lidským hlasem, „a následuj mne!“ Kníže prodíral se houštinami, až stanul před skalou, u níž uviděl Barunku. Kníže vykřikl radostí a běžel vstříc mladé kněžně a prosil ji za odpuštění. Kněžna se rozplakala a perly z očí padaly na zem jako dešťové krůpěje a zaleskly se jako dýmanty. Teprve nyní všimla si Barunka jelena, sestoupila se skály k němu a hladila ho vděčně po krku.

„Jsem tvůj zemřelý otec. Podobu tuto vzal jsem na sebe, že nemohl jsem viděti tvoje utrpení. Bud' šťastna!“ Po té jelen zmizel a manželé stáli tu usmířeni a šťastni.

A když tak stezkou kráčeli k zámku, uslyšeli za sebou líbezný zpěv

skřivánků. Zpěv jejich dojímal oba a Barunka pevně věřila, že štěstí její zůstane již trvalým. Za krátký čas zajeli si manželé pro dobrou matku Baruščinu a tak žili potom všichni šťastně a spokojeně. A třeba zrodila se mladá paní na zámku z rodičů nejchudších, bohatší a hezčí kněžny nebylo daleko široko, vždyť růžemi se usmívala a perlami plakávala, ale potom už ne žalostí, nýbrž radostí nad svými zdravými, pěknými dětmi, které okolo mladých manželů vesele pobíhaly.

Fr. V š e t e č k a :

Hadové v trópech.

Dle misijních časopisů.

Nejnebezpečnějšími hady jihoafrickými jsou „zmije útočné“¹⁾. Jest to zvláštní pocit, viděti tyto plazy, jejichž uštknutí působí jistou smrt, téměř na dosah ruky.

Neméně nebezpečny jsou kobry. Dr. Fitz-Maurice je vysoce cení, ježto se zvláště hodí pro jeho pokusy. Také jsou tu kromě toho hadové na stromech žijící, jed stříkající (vyprskující) a hadi hroznýšovíti.

Obcházím nebezpečný onen čtverec se svým průvodčím.

Cesta je opatřena loubím, spočívajícím na sloupcích, v jehož rozích jsou vystaveny zoologické preparáty²⁾. Také jsou tam fotografie hadích chrupů, mrtvol lidí uštknutím zohavených a konečně snímky, znázorňující postup prací při zacházení se sérem.

Návštěvníci přicházejí nepřetržitě branou kolem pokladny. Jan přihlíží s úsměvem a těší se patrně, jak zase zazáří slunce jeho slávy a připravuje se ku představení, které na pokyn pánův dává třikrát denně. Hosté musejí přece za své peníze něco vidět, byť zaplatili jenom 6 pencí.

Obléká svůj oděv ze silné napouštěné látky, jehož had tak snadno neprokousne, připíná si kožené kamaše a na ruce navléká silné rukavice. Potom, tváře se polo lhostejně, polo se usmívaje, při čemž byl již tisíc-kráté fotografován, přelézá ohradu a ubírá se mezi své nebezpečné druhy.

Mladé slečinky, které přišly z nové velké motorové lodi „Carnaron Castle“, se hrozí, dvě staré dámy se otřásají, volajíce: „Hú,“ a starý jeden pán ostrých rysů ve tváři, který již několikrát obeplul svět, praví: „Damned“³⁾.

Dr. Fitz-Maurice se usmívá; praví mi šeptem, aby toho ostatní neslyšeli: „Uštknou-li ho opravdu, pak mám stříkačku se sérem. Je-li pomoc ihned, nemůže se mu nic státi.“

Za dobu, co slouží Jan u hadů, byl uštknut třikrát. Jednou do ruky

¹⁾ Zmije útočná, vědecký název latinský je: *Bitis arietans*.

²⁾ Mrtvá, uměle uchovaná zvířata, n. př. v líhu. vycpaná.

³⁾ Anglické zaklení.

dvakrát do stehna. Byl sice déle nemocen, ale vždy jej umění doktorovo zachránilo.

Sotva Jan vešel do čtverce, vztyčilo se všech 50 zmijí a syčely jednohlasně, až to všem nahánělo úzkosti.

Jan se však ubíral klidně mezi plazy, uchopil jednoho z nich a ukazoval jej hostům. Plaz se choval celkem klidně. Byl tomu patrně zvyklý. Pak přišla na řadu kobra, potom jeden had se stromu. Konečně si nechal jednoho hroznýše léztí přes krk a ramena. Obecenstvo projevovalo hlasitě pochvalu. Dr. Fitz-Maurice při tom vraštil čelo. Jeho vědecká vážnost nemilovala výjevů cirkusových. „Pojďme raději ke koním,“ pravil.

Jsou to totiž koně, které se jedem hadím očkují. A jsou to koně všech stupňů očkování. Zcela zdraví a pak takoví, kteří dostali již značné dávky a proto jsou proti uštknutí naprosto odolnými. I tu jsou jako sluhové zaměstnání černoši. Zdraví po vojensku, příkládajíce ruku k čepici. Doktor je u nich velmi oblíben. Cítí s lidmi a dává jim větší mzdu, nežli by dostali ve městě.

Jeden z nich hlásí, že jeden z koní, jenž byl již déle nemocen, pošel. Dr. Fitz-Maurice na to neodpovídá ani slovem. Později, když jsme vyšli, řekl: „To jsou případy zcela obyčejné, přirozené, s nimiž nutno počítat. Celý podnik je velmi nákladný. Obírám se však novým plánem, který, zdaří-li se, peněžitě mi velmi pomůže. Pokouším se sestavit kapesní soupravu k léčení sérem. Té pak bude moci užívat každý o samotě žijící farmař, každý lovec a vůdce výpravy. Ti všichni ji musejí míti po ruce. Teprve pak, až každý člověk bude míti v kapse tuto soupravu, bude odstraněna úmrtnost následkem hadího uštknutí.“

Dal jsem mu za pravdu a pak jsme hovořili ještě o rozmanitých věcech. Vše, co jsem viděl, jsem pochválil a stiskl ruku svému příjemnému průvodci.

(Dokončení.)

S v a t a v a H o u s k o v á :

HAVRANOVO PEŘÍ.

Jezulátko v jeslích spalo,
s andílky si ve snu hrálo.
Matička ho kolébala,
písničkama uspávala.

Zima krutá v líce pálí,
Matka Syna v plenku halí.
Mráz však vzbudil Jezulátko,
hořce pláče nemluvňátko.

Matička, ta radu znala:
všechny ptáčky zavolala,
aby zpěvem potěšili
Krista Pána v tuto chvíli.

Hned se slétli kolem dítko,
nebeského luhu kvítka.
Krásné písně každý pěje,
Jezulátko, hle, se směje.

Tleská ručkou, přizvukuje,
aniž zimu pocituje.
V koutě havran něco brepce,
Jezulátku zpívat nechce.

Hlas má pěkný, peří krásné,
pyšnou hlavu, oko jasné.
V koutě stojí, hlavou kývá,
na všechny se s hůry dívá.

Boží matička ho vidí,
myslí, že se chudák stydí.
Proto vlídně volá ptáka,
k sobě vábí jej a láká.

Pyšně zobák otevírá,
havran hrdě na ni zírá.
„Jinde jsem si zvykl zpívat,
v krásných zámčích s pány bývat,

o koncertech libě pěti,
vzácným hostům vyprávěti.
Zde má slyšet pouhé děcko
vzácné umění mé všecko?“

Ticho bylo, ale Dítko,
nejkrásnější ráje kvítko,
pohlédne naň s bolem v oku,
které skví se v slzí toku.

Ručkou kývne — hle, div náhlý!
Havran vydal skřehot táhlý.
Zpívat chce — však mlčet musí,
v krku cos jej velmi dusí —

místo zpěvu krákorání
slyšeti jen, sluch jež raní.
S hlasem mizí barva peří,
jako když se večer šepí.

Za svou pýchu ztratil krásu,
vzácné peří, libost hlasu.

Indiánská vesnice, zdobená totemy.

Francia Kolbelova

Jak zbůjník poznal strach.

Otec měl syna zbůjníka.

„Marek se nikoho nebojí,“ říkali o něm lidé.

Otec pak by opravdu měl raději dobrého a zbožného syna, který by mu pomáhal tak, jak pomáhají synové otci. Proto řekl jednoho dne synovi! „Můj synu! Proč nejsi jako jiné děti, proč jsi zbůjník?“

A tu pověděl Marek otci, že jej stále mrzí, že neví, co je strach; proto nemůže se mírniti, dokud nepozná strachu.

„Tedy jdi v noci na hřbitov!“ praví otec. „Tam již zviš, co je strach, když už to musíš vědět.“

Syn šel vskutku ještě týž večer na hřbitov. A když se ráno vrátil, povídal otci, že čekal celou noc na hřbitově na strach, ale nebylo ho tam.

„Pak ti nemohu pomoci,“ dí otec. „Jdi do světa a až poznáš strach, potom se vrať.“

Marek se rozloučí, hodí si tlumok na záda, do ruky vezme hůl a jde do světa hledat strach.

K večeru přijde do třetí vesnice a v ní k poslední chatě. V té chatě pak přebýval starý muž, vesnický zvoník.

„Kampak, synku, tak pozdě večer?“ ptá se zvoník.

„Do světa, dědo, do světa. Rád bych poznal, co je trach,“ odpoví, Marek vlídnému muži.

„No, to ti netřeba jítí dále, když se o to jedná,“ pokračuje v řeči s úsměvem starý zvoník. „Jen zůstaň u mne! Strach je totiž v naší vesnici domovem. Však se sejdete.“

Indiánské totemy na kraji vesnice.

Již třetí den byl Marek u zvoníka a strachu ještě neviděl. Zrána dříve ještě než svítalo, volá zvoník Marka. „Synku, jest dnes špatné počasí a já jsem již starý a těžko chodím. Vstaň a jdi dnes zvonit za mne!“

Marek skočí s lůžka, rychle se oblékne a jde přímo ke kostelu, kolem něhož byl hřbitov. Ovšem netušil, že starý zvoník předešlého večera postavil k provazu, kterým se tahá za zvon, umrlce tak, jako by zvonil.

„Ó, dobré jitro, kmotře!“ pozdraví Marek umrlce. „Byla vám dlouhá chvíle, proto jste přišel zvonit!“

Vtom okamžiku zasvítíl mezi oblaky otvorem zvonice měsíc přímo

na umrlce u provazu, Huj! jak byl strašlivý. Ukazoval dlouhé, nažloutlé zuby a kůže byla již nazelenale šedá.

„Jen začněte, kmotře, jen začněte, když už tam stojíte!“ promlouvá Marek, kterému se to vše nezdálo býti nic zvláštním.

A umrlec se nehýbá a také neodpovídá.

„Zvoňte přece, anebo jděte pryč!“ rozčertí se Marek. Když vidí, že se nehýbá, odstrčí ho stranou, takže se umrlec převrátil na zem, sám pak se chopí provazu, pěkně klidně odzvoní a jako by se nic nestalo, vrátí se k starému zvoníkovi.

Když již ležel zase v posteli, pověděl mu, co bylo.

„A nepolekal jsi se?“ ptá se zvoník.

„Člověka bych se polekal?“ praví Marek udiveně. „Vždyť člověk přece není strašidlo.“

„No, když se nebojíš ani takových lidí, pak bude nejlépe, když půjdeš dále do světa. V naší vesnici to je největší strašidlo.“

„Také dobře,“ myslí si Marek a hodí si tlumok na záda, vezme hůl do ruky a hajdy do světa. Cesta je dlouhá a svět je široký. Tři dny již chodil a tři noci, když přišel do tmavého lesa. Uprostřed pak toho lesa stál zakletý zámek.

Marek zaklepe na vrata a přijde mu otevřít starý, hrbatý mužiček, kterému poví, že hledá takovou službu, v níž by ho naučili, co je strach.

„No, lepšího místa by sis nemohl vybrati, synku,“ odpoví mu stařík, který byl vrátným v zakletém zámku. „Abys věděl: tento zámek je zakletý a já jsem v něm vrátným. Ve dne přebývá tu velký pán, hrabě. V noci chodí totiž po zámku strašidla, která roztrhají každého člověka na malé kousky.“

„Dědoušku, přijměte mne za pomocníka!“ prosí Marek všecek rozradostněný, že konečně přece jednou uvidí — strašidlo.

„Pytel zlatých peněz dostane ten, kdo zůstane přes noc na živu v prvním poschodí zámku. Pak ještě ti musím říci, že ty nejsi první, kterého strašidla roztrhají na kousky, když již chceš zůstat.“

„Bez odměny také zůstanu,“ praví vesele Marek. „Aspoň jednou uvidím, co je strach!“

Stařec kývne hlavou a vede neobyčejného chlapce do prvního poschodí. K večeři mu dá mléka, krupici a plný paklík tabáku, aby mu nebyla dlouhá chvíle. Sám pak odejde do své jizby, zamkne dveře a pomodlí se večerní modlitbu. Mimo to přidá několik Otčenášů za duši toho, kterého čeká nad ním v prvním poschodí jistá smrt.

Marek v prvním poschodí uklidil se do velké zámecké kuchyně, aby si uvařil k večeři kaši. Kaše již vřela a Marek jí pilně míchal, když odbila na věži dvanáctá hodina.

„Ty!“ ozve se nad ním neznámý hlas. „Já skočím dolů.“

Marek se ohlíží na všechny strany, ale nevidí nikoho. Při tom míchá dále kaši a klidně odpoví neznámému: „Dobře, dobře. Jen skoč! Proč bych měl být sám. Budu mít aspoň pomocníka a uteče mi lépe čas.“

Sotva domluví ta slova, již se otevře strop a dolů spadly dva holé hnáty.

Tři indiánské dívky z Aljašky.

„Jen hnáty?“ diví se Marek. „Jak pak budete jísti?“ ještě dodá, poněvadž se mu to vše zdálo velmi směšným, a míchá kaši mně nic, tobě nic.

„Ty, opět skočím!“ ozve se hlas po druhé.

„Skoč, skoč!“ odpoví Marek. „Vždyť zrovna čekám, že dostanu souduha. Kaše lépe chutná, když ji jedí dva.“

Opět se otevře strop a k hnátům padne trup.

„Bez ruk, bez hlavy!“ ještě více se diví Marek. „No, kmotře, ty také nebudeš jísti kaši tak, jaký jsi.“

Tak se Marek domlouvá s neznámým hlasem. Mezitím pak padají dolů ještě ruce, hlava a dlouhý ohon. Vše leželo rozházeno na zemi. Ten nad ním pak křičel: „Dej pozor, hned skočím!“

„Kaše je hotova, kmotře,“ praví Marek. „Tvoje údy jsou sice všechny tu, ale tak nemohou jísti. Počkej, snad jim pomohu k životu.“ A vskutku začal sestavovati rozházené údy. Nohy přistavil k trupu, potom ruce, ze spodu ohon a na konec ještě přiložil hlavu.

„Ham!“ vzkřikla hlava, když se dotkla trupu, tělo rovně vyskočilo a před Markem stál — čert.

„Ham, pravíš?“ dí Marek. „Eh, to jsi tedy hladov, chudáku. Pojď blíž a sedni si! Polovice je tvoje, polovice pak moje. My dva se již shodneme.“

„Nepravím, ham' proto, že jsem lačný kaše,“ odpoví čert na přívětivé pozvání. „Ale tebe chci snísti, tebe!“

„No, víš co? Když jsi takový blázen, že je ti lidské maso milejší než dobrá mléčná kaše, tedy mne jen bez okolů jez, já pak budu kaši.“

„Člověče!“ udiví se čert. „Já jsem přece sám čert, což nevidíš? Pročpak se mne nebojíš?“

„Proč bych se bál čerta? Lidé přece říkají, že se bojí jen strachu, pokud vím. Toho pána mi sem doprav a já ti rád dám všechnu kaši.“

„Takového člověka jsem ještě nepotkal,“ myslí si čert. „Počkej, já ti již pomohu!“

A vskutku. Čert pohnul ohonem, strop se otevřel a do kuchyně padali čerti jako padají kroupy na pole.

„Hej!“ zavříská Marek při té mele. „Sami vidíte, že tu není pro tolik místa; ještě některého v té tlačenici pošlapete!“ Potom klidně jí kaši a nestará se o čerty, kteří kolem něho se tísnili, kňučeli, povykovali a skákali. Polovici kaše již šťastně snědl. Potom mu to bylo už příliš hloupé. Proto vzal mísu a praví: „Nu, který je nejvíce hladov, ať jí! Ostatní přijďte zítra! Zítra uvařím pro všechny.“

Čertům se líbil neobyčejný chlapec. Se smíchem zamítli jeho kaši a pozvali ho k sobě za stůl, na němž bylo jídla a pití. Marek se ovšem nerozpakuje, ale přisedne k nim, jí, pije, kouří a tančí s nimi. Tak mu ušel čas, že mu bylo skoro líto, když kohout po prvé zazpíval.

„Teď jdeme,“ ozve se první čert. „Ty pak oznam pánu, že jsi mu vysvobodil zámek, neboť vícekrát nesmíme sem přijít.“

Druhého dne časně zrána jde hrabě se svým vrátným se podívat, co se stalo s cizincem. „Bude roztrhán, jako byli všichni před ním,“ myslí hrabě. Jak byl pak udiven, když uviděl Marka za stolem a na stole plno masa, vína a bílého chleba! Marek pak spokojeně jí a pije, jako by se nic nebylo stalo.

„Drahý příteli!“ praví hrabě. „Vysvobodil jsi mi zámek ze zakletí; proto zůstaneš u mne. Za bratra mi budeš a dokud budeš živ, hostiti tě budu v odměnu, že jsi zbavil zámek strašidel.“

„Díky, pane hrabě,“ odpovídá Marek. „Nezůstanu zde ani hodinu. Buď se dozvím, co je strach, anebo půjdu do světa.“

Tak se Marek dal na cestu dále do světa.

Tu pak došla jej na cestě žena, která nesla do města mléko.

„Chlapče, jsi mladý a ne právě škaředý, pojďme spolu!“ oslovila jej selka. Byla vdovou, měla jedinou dceru a žádného mužského při domě. Když se dověděla od Marka, proč chodí po světě, slíbila mu, že mu ukáže strach, když si vezme její dceru za ženu.

Marek byl tím rozradostněn a jde s ní.

Z města přišli celí utrmácení a hladoví do vdovina domu. Dcera právě chystala k obědu ryby. Matka jí něco pošeptala a dcera odešla ven. Marek pak sedne na lávku, zapálí si dýmku a hledí na vdovu, která se chystá zadělati na chléb.

„Marku, u studně na zemi je velké řešeto,“ praví mu vdova. „Chci zadělati na chléb i musím přesít mouku. Jdi a přines mi řešeto!“

Marek se nijak nezdráhá a jde. Ale sotva uchopí a pozdvihne řešeto, tu vyletí něco černého pod řešetem a přímo Markovi v obličej.

„Joj, joj!“ zakřikne Marek celý bledý strachem, takže řešeto mu vypadne z rukou.

„Copak je, Marku, směje se vdova ve dveřích, „že tak křičíš?“

„Nevím, co to bylo; tak jsem se polekal, že mi i řešeto vypadlo na zem. Co to bylo, ta černá příšera?“

„Strach, můj synku, strach to byl, který jsi chtěl poznat.“

Marek se sice ještě třásl od přestálého strachu, nicméně na konec propukl v smích.

„Dceru si přece vezmu za ženu, jak jsem slíbil,“ posléze řekl. „A vidím, že jsi mne poctivě ošidila. U nás takovým strašidlům říkají — vrány.“

Ze slovinského přeložil Izram Chětjov.

Jan Valoušek

Nejlépe, kdo se směje naposled.

Na stráni hory Javořiny bydlel Matoušek se svou matkou. Chata je přihrbena k zemi a říkají, že sedí na boběčku.

Dolina i úpatí hory jsou posety podobnými domky kopaničářů. Chaty se tulí k svému okolí a slité jsou v zeleni. Jen kostel a škola nad vše vynikají, převyšují je výstavností.

Matoušek dovršil věk povinnosti návštěvy školy a matka k němu pravila: „Po prázdninách budeš chodit do školy. Můj Bože!“ zavzdychla. S tajeným bolem pohlédla na hochu. Útlá postava, slabé tělo Matouškovo vnutilo Jurčové slzy do oka. „Vezmou jej?“ táže se sama sebe.

Matoušek snivě zíral do údolí ke škole, jako by bolest matčina k němu nepatřila. Přišel den školy, matka vzala nůši a přinesla do školy Matouška. Nebyl nikde dále, jako na pasece u plané hrušky, a ostatní chlapci ho neznali. Žáci shlukli se kolem Matouška a nehorázný smích zaburácel, když vylézal z nůše.

Pan učitel vyběhl před školu a bručel si: „Podobného žáka jsem ještě neměl . . .“

Hoši tlačili se k němu, dívky Matouška hladily po tváři a chichotaly se k tomu. Drobounká postavička Matouškova neobyčejně zajímala děti.

Matoušek není překvapen zvědavostí spolužáků, směle se jim dívá do očí, jako by chtěl říci: „Co chcete ode mne?“

Pan učitel vzal malého žáčka v ochranu a vykázal mu místo v první lavici. Učitel měl pro dnešek krátkou promluvu a poslal děti domů. Matoušek hledal před školou matku, ale ta již odběhla za prací. Matoušek zamířil sám k pasece. Děti zpozorovaly, že Matoušek je opuštěn, přidaly se k němu, že ho doprovodí.

Matoušek jim nebránil. Jeho vzezření působilo na žáky přitažlivě. Z hlubokých modrých očí vyšlehl tajemný žár, žáky si podmanil a zapomněli na jeho tělesnou vadu.

„Umíš pohádky?“ otázal se nesměle Matouška Jeník Lebedův.

Matoušek pohlédl na vetřelce, ale viděl, že Jeník nemá zlé myšlenky. „Umím.“

„Vypravuj nám!“ žebrali ostatní žáci a přidali se k Jeníkovi.

Matoušek se rozkročil a řekl: „Když se mně nebudete smáti, že mne maminka přinesla v nůši do školy, povím vám pohádku o rytíři.“

„Nebudem,“ křičeli jednohlasně hoši.

„Za tím lesem jsou rozvaliny hradu. Maminka vyprávěla, že tam dosud říkají na hradisku. Na hradě sídlil rytíř Tukša, o kterém šla pověst, že je moc a moc silný. Strom vytrhl i s kořeny jako husí brk. Kdyby měl takový meč, zeměkouli by rozsekl ve dva díly. Jeho poddaní pod hradem žádali rytíře Tukšu, aby je osvobodil od zvířete, jež činí škody na poli i v lese. Rytíř Tukša se dlouho nerozmýšlel. Dal si osedlati koně, nejlepšího běhouna, a rozejel se v tu stranu, odkud škodné zvíře činilo výpady. Náhle spatřil, jak v houštinách brodí se statný zubr, jehož rytíř ještě z blízka neviděl. Rytíř seskočil s koně, uvázal jej u stromu a připravil se k útoku. Zvíře zuřivě prodíralo se pralesem, kmeny poráží, a hnalo se na rytíře Tukšu, aby jej nabodlo na rohy. Rytíř stál za mohutným dubem a než se zubr proti němu rozehnal, uchopil jej mocnou silou za rohy a mrštíl jeho hlavu o strom. Zubr zakolísal a upadl na kolena. Tukša rychle připraveným tesákem zasadil zvířeti smrtelnou ránu. Raněné zvíře zachrochtalo, až se les zatrásl. Rytíř Tukša byl vítězem a poddaní od škůdce osvobozeni“

„Já bych se bál,“ tulil se strachy k Matouškovi Jeník.

„Já ne,“ Matoušek se usmál nad bojácností Jeníka.

Chlapci s nedůvěrou pohlíželi na hrdinného Matouška. Takový slaboučký a že by se nebál? Necháпали jeho ducha ve slabém těle.

Matoušek ve škole kopaničářů vždy byl prvním. Jeho rozum rostl, ale tělo zůstávalo stále zakrnělé.

Na konci jejich paseky pod planou hruškou zrobil si lavičku. Tam sníval o tom, co slyšel ve škole a o čem se učil. Chtěl by spolužákům dokázati, že se opravdu nebojí. Ale zubři již jsou vyhubení a v lese, kam tak rád chodívá sbírat houby a maliny, nespátří leda plachou srnku.

Doba návštěvy obecné školy utekla jako pěkný sen. Chlapci se rozešli za učením a na studie. Jediný Matoušek pro chudobu nemohl na studie a do učení ho nikdo nechtěl. Mistr chce vytěžit z učně, a Matoušek toho svým zevnějškem mnoho nesliboval.

„A jakého řemesla mohl by býti schopen?“ uvažovala ustaraná matička.

Jednou na podzim, když už paseky žloutly, přišel k nim na návštěvu strýc Jakub z města. Matka vešla v poradu se strýcem Jakubem o Matouškově budoucnosti.

„Mám známého v městě,“ prohlásil strýc, „snad jej vezme do dílny.“ Dílna uměleckého klempířství stála v Boční ulici, majitel její byl váženým občanem. Strýc Jakub zavedl tam Matouška.

Majitel závodu pohledem na Matouška byl v rozpacích. „K čemu ho postavím?“

Avšak na prosby strýce Jakuba obměkčil se a Matouška svěřil dělníkovi, jenž vyrábí ozdoby z mědi. Tato práce více důmyslná než tělesně napínavá zalíbila se Matouškovi a brzy v ní zdomácněl.

Zakrátko naučil se Matoušek ozdobné práce a ještě je zdokonaloval.

Ostatní dělníci však pro jeho tělesnou vadu jej utiskovali a se mu vysmívali. Ale Matoušek byl hrdina. Nechal každého mluvit a utrhačům neodpovídal. To je ještě více zlobilo. Už proto, že stával se den ode dne schopnějším a majitel závodu již na něho nepohlížel jako na přítěž. Proto ústrky často byly nesnesitelné. V neděli obyčejně Matoušek zašel k matce, aby pookřál po celotýdenní námaze. Jeho nejmilejším místem byla na pasece planá hruška, odkud byl daleký výhled, jako okénko do světa. Matka měla radost z úspěchu a v duchu děkovala Pánu Bohu a strýci Jakobovi za přispění. Věděla ovšem dobře, co je Matouškovi často zakoušeti pro tělo, i kdyby duchem vynikal nad všechny.

Matoušek zahloubal se do své práce a zapomínal tak na utrhačné lidi. Z jeho dovedných rukou vycházely podivné chrliče a sběrače vod v podobě draků a podivných zvířat, která snad ani nebyla, ale Matouškova fantazie si je vytvořila.

S opravdovou zbožností do rukou bral ozdoby se starých kostelních říms, které mu byly svěřovány k opravě. Po jistém čase dostala se závodu oprava děkanského chrámu Páně. Práce ta vyžadovala pečlivé ruky, zvláště neobyčejně vysoká báně s pozlaceným křížkem. Stará báně i s křížem měla býti snesena. Předpokládalo se, že v ní budou staré listiny a památky. Do nově pozlacené báně mělo býti vše opatrně přeneseno a ještě přidány památky z nynější doby.

Rozvrh a rozpočet byl již udělán, ale vdílně nenašel se ani jeden dělník, aby se odvážil k této odvážné a nebezpečné práci. Měli plno výmluv a nechtěli přinést obět svému povolání. Majitel závodu byl v nemalých rozpacích. Byla by to ostuda, která mohla míti špatné následky pro závod. Celé noci uvažoval, co by měl dělati, ale rozluštění nenalezl.

Tu k všeobecnému překvapení přihlásil se nejmladší ze všech — Matoušek. V dílně dusili se smíchem. No, tentokrát pohoří se svým uměním. Matoušek nikomu z dělníků ani slovem neublížil a přece mu přáli všeho nejhoršího. Nedal se však odstrašiti. Ohledal věž a sám navrhl, jak nejsnadněji se k báni dostat.

Zpráva bleskurychle se roznesla po chatách kopaničářů.

Matoušek, syn matky Jurčové, bude posazovati na věž novou zlatenou báně s křížem. Nechtěli tomu věřiti a mnoho kopaničářů, jakož i jiných zvědavců vydalo se do města. Matka Matouškova zůstala doma, šla na paseku k hrušce, na níž byl obrázek Panny Marie, a tam se modlila za zdar Matouškovy práce.

Dílo se zdařilo. Matoušek byl obdivován a dostalo se mu hojného uznání. Ti, kteří se mu pro jeho malou a slabou postavu vysmívali, šli zklamáni a zahanbeni.

Jeník Lebedův přitočil se k Matouškovi a pravil: „Naše maminka vždy říkávala: Nejlépe, kdo se směje naposled.“

Boží podoba.

Maďarská národní legenda.

Lidé se zprvu živili ovocem. Později však už jim nechutnalo a tak tedy hledali pokrm, který by se jim nikdy neznechutil. Zkusili to nejdříve s potravou divokých lesních zvířat, ale syrové maso a krev se jim brzo zprotivily. Potom jedli trávu a rostliny, jaké jídají přeživočaji na poli, ale také tím se nemohli řádně živit. Pak zobali zase zrní, jako ptáci nebeští, ale když jim ani to už nechutnalo, nevěděli si rady, co a jak. Tu poradil jim zbožný stařec, aby se obrátili přímo na Pána Boha, od něhož přece pochází každý dobrý dar. Byli s tím srozuměni a vydali se na cestu do ráje. Hospodin přijal je s otcovskou přízní a když mu přednesli svou prosbu, pravil:

„Pomohu vám pro onu důvěru, kterou mi prokazujete. Vždyť jsem všechno stvořil jenom pro vás a pro vaši potřebu a vy máte sami poznati, čeho a jak můžete použít. Stvořil jsem pro vás také pokrm, jaký se vám nikdy nemůže znechutit, byť byste jej požívali každý den. Je to plodina, kulaté semeno vysoké trávy, a daří se mu ve všech zemích. Vyjděte na pole a hledejte: naleznete to snadno, neboť jsem tomu plodu vtiskl svou podobu.“

Hospodin poučil je ještě, jak by si z onoho plodu připravili pokrm a oni se s ním rozloučili. A skutečně, brzy našli polní plodinu, poznamenanou Boží podobou, která právě dozrála do zlata. Rozemleli ji, rozdělali vodou a solí a upekli a nyní v zimě v létě měli Bohem nám darovaný chléb vezdejší.

A kdo tomu nevěří, ať se podívá na pšeničné zrnko s oné strany, kde sedělo na klasu; jízva na něm podobá se docela lidskému obličejí, který přece byl stvořen podle podoby Boží.

Přel. Otto F. Babler.

Projevy k jubileu „Anděla Strážného“.

Vážená redakce!

Při jubileu 50letého trvání časopisu „Anděl Strážný“ jest tu někdo, kdo se raduje z Vašeho jubilea stejně jako Vy. Jsme to my, katoličtí studenti.

Radost naše je tím větší, poněvadž víme, kolik generací nám „Anděl Strážný“ odchoval, z nichž vyrůstali akademici a mužové s vírou v srdci a prací pro vlast ve svých myšlenkách. A studenti „Andělem Strážným“ na nižších třídách odchovaní, rádi běhají ve vyšších do rukou „Jitro“, později „Život“, „Akord“, „Na Hlubinu“ a tak opravdovým andělem strážným jsou provázeni celou cestou žití a rádi ve svých vzpomínkách na studentská léta zalétnou k těmto tak drahým časopisům.

K Vašemu jubileu přejeme Vám ze srdce hojnost mladých a nadšených čtenářů, aby plody obětavé práce byly v budoucnu zmnohonásobeny.

S úctou za

Ústředí Katol. studentstva československého v Praze:

Karel Fiala, Václav Černý, Emil Zavadil,
předseda. redaktor „Jitra“ tajemník.

II.

Vážený pane redaktore!

K letošnímu jubileu „Anděla Strážného“ velice přeji Vám, aby tento milý časopis prospíval ve všech směrech co nejlépe.

Je dokonalý tento náš „Andílek“, pravda, ale stále výš a výše ať se zdvihá.

Totéž přeje Vám můj tatínek.

V Tišnově dne 10. listopadu 1930.

S dokonalou úctou

Vanda Borkovcová,
žákyně VI. třídy ref. real. gymnasia.

Jabloň.

Za naším dvorem stála již po mnoho let vysoká a košatá jabloň. Veselé bylo okolí, jímž se rozhlížel statný ten strom. Napravo za zeleným paloukem, nad temnou šedí borového lesa každý den vycházelo slunce, v poledne stávalo nad bujným dubovým mlázím a zapadalo zase za stromy porostlé pahorky.

Nejkrásněji bylo u jabloně, když na jaře se probudila ze spánku a mladé výhonky větví se obalily statisíci bělostných květů, rdícími se uprostřed narůžovělými lístky okvětními. Tu se zdálo, jako by se strom blahem rozesmál úsměvy nejnevinnějšími.

Kvetoucí jabloň! Nikdy nezříte na ní tolik nádhery, jako v době, kdy sluníčko udeří do chladné země ohnivými šípy svých paprsků, kdy hýří to na stromech, kypí a kvasí, kdy země zachvívá se až po své srdce a vystrčí první třásničky květů.

Klubko dětí si hrávalo pod jabloní, smálo se, trhlo máslové pamplišky, které se usmívaly ve světlé jarní travičce. Nad květy bzučely včely, skřivánkové sypali na zem zpěvné perličky, vzduchem se třepetali motýlci.

Bylo horké letní odpoledne.

Dusno bylo k zalknutí, tetelící se vzduch byl jako tekuté olovo,

Ranní zábava dvou malých odběratelů „Anděla Strážného“.

Tomáš Kvasnička, stud. 5. tř. arcibisk. gym. v Kroměříži.

Foto. soutěž č. 4.

modro nebe zamžené a na straně, kde zapadalo slunce, vystávala malá, zubatá hradba na obloze.

Děti se uchýlily z parného slunce do stínu jabloně. Posadily se na aksamítovou pokrývku země mezi barevná očka květin. Zatím mračna vystupovala výš a výše na oblohu. Rozlézala se po ní a nabývala černomodré barvy. I slunko bylo pohlceno těžkými mraky, v nichž častěji a častěji se zablesklo a táhle zadunělo. Tu již také jabloň se rozkývala, rozšuměla, až se jí veliká, vlasatá hlava všecka rozkomíhala, shýbajíc k zemi své větve, aby ve mžiku opět je vymrštila do výše.

Děti se uklidily domů. Toník pohlížel oknem na zahradu. Stromy se tam divoce zmítaly ve vodní smršti, z otevřeného nebe se řítící.

Mračna se srážela, nebesa řvala, mocné hromy ráz na ráz ohlušovaly uši a liják tloukl do oken k sobě tulících se chaloupek.

Otec chodil světnicí od okna k oknu, kýval hlavou a šeptal: „To je Boží dopuštění.“

Tu náhle rozevřelo se nebe ohnivou strží a fialový had, svíjeje se jiskřivě, kmitl se jizbou, osvětlil ztemnělé kouty a mžikem uhasl. Hrom zařval mohutným třeskem a ustal, jako by uťal. Jen ozvěna pobíhala, převalovala se po svislých, vodou nasáklých korunách stromů a v dálce umírala, zanikala.

Bouře po posledním výbuchu, jako by unavena, polevila — ustávala — zdálky se ozývala — až zanikla docela.

Děti vyběhly na dvůr. Brodily se kalužemi špinavé vody, pokryté urvanými listy. Hle! Na husté trávě vodou pomlácené ležel strom, zastíraje vše kolem svým mokřým listím, umírala jabloň s roztříštěnou korunou. Děti smutně hleděly na milý strom a cítily temnou, nezřetelnou lítost nad ním.

A na modrém azuru, čistém a umytém, usmívalo se zase slunce. Líbalo plačící větve stromů, uszená očka květin, mokrou, jakoby potící se zemi. Mírný vánek setřásal veliké krůpěje s lístečků travin i stromů na slizkou půdu. Se všech stran čísel chlad pařící se vody.

Letní večer počal objímati zemi Snášel se níž a níže.

Vil. Otoupalik.

Nové dobré knihy.

Lisbetka. Napsala Mary T. Waggamánová. Přeložily a vydaly Školské sestry O. S. F. v Praze-Vinohradech. Stran 128. Cena 12 Kč. — Pěkné povídky ze života amerických dětí vypravuje zajímavé osudy zanedbaného děvčátka, které konečně nalezne dobrým vychováním své pravé štěstí. Knížka zaujme menší i velké čtenáře.

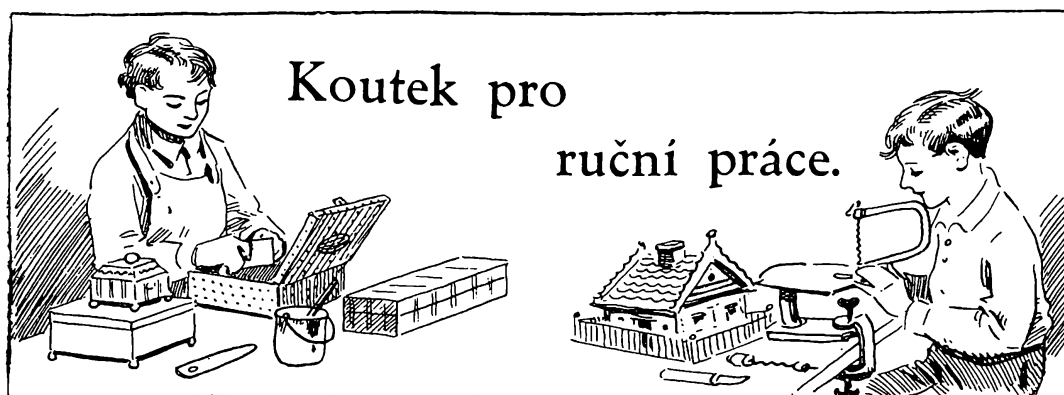
Mé dítě knězem. Ze vzpomínek matčiných. Napsal P. Petr Lhande T. J. Přeložily a vydaly sestry Neposkvřněného Početí P. M. v Přerově (Šířava 7). Str. 224. Cena 15 Kč. — V knížce vypravuje matka kněze-misionáře své vzpomínky na jeho dětství, studie a celou cestu ke kněžskému povolání. Hodí se za dárek zvláště matkám, ale poučí i jiné vážnější čtenáře.

Poslední slova sv. Terezie Ježíškovy. Vydaly Školské sestry O. S. F. v Praze-Vinohradech. — Str. 196. Cena 10 Kč. —

Také tato knížka přinese mnoho užitku dospělým vážným čtenářům, zvláště ctitelům sv. Terezičky: obsahuje její myšlenky a naučení z nejvážnější doby jejího života — z posledních měsíců před smrtí. To, co jindy vyslovovala obšírněji, je tu vyjádřeno v kratičkých, jadrných a tím působivějších větách.

Na Skipalonu. Nové příhody Nonniho na Islandě. Napsal Jón Svensson. Přel. Jan Hrubý. Vychází nákladem Českoslov. akc. tiskárny v Praze v knihovně pro mládež „Raná setba“. Sešit o 32 str. stojí 1.50 Kč. — Slavný islandský spisovatel líčí v této nové sbírce povídek velmi zajímavé i napínavé, a přece opravdu prožité své příhody na Islandě, kde spolu se svým bratříčkem zápasil s ledními medvědy i přírodními živly. Knížka upoutá jistě všechny, kteří mají rádi dobrodružnou a při tom ušlechtilou četbu.

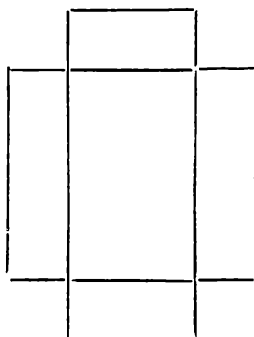

Dosud pracovali jsme o plochách, t. j. předmětech o dvou rozměrech: šířce a délce; nyní přikročíme k tělesům, t. j. předmětům o třech rozměrech: šířce, délce a výšce. Dnes zhotovíme si

otevřenou krabici.

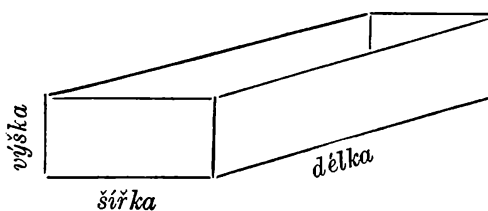
Chceme-li zhotoviti nějaké těleso, tu první věcí jest stanoviti jeho rozměry, t. j. jak má býti široké, dlouhé a vysoké. Když jsme si určili rozměry, přikročíme k nakreslení sítě tělesa s danými rozměry.

Co to jest síť? Vezměte krabičku od zápalek a vytáhněte z ní zásuvku, v níž spočívaly zápalky. Ta zásuvka je taková otevřená krabice, jakou chceme dnes dělat. Tuto zásuvku rozřízněte na hranách výšky a rozložte! Dostanete tento obrazec:

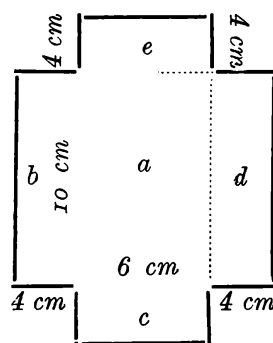

To je síť této krabičky! Síť nějakého tělesa obdržíme, když těleso rozřízneme na hranách, které byly slepeny neb jinak spojeny, a rozložíme do plošného obrazu. To ovšem neděláme skutečně, nýbrž jen pomyslně.

Máme tedy dnes zhotoviti otevřenou krabičku. Bude vypadat takto:

Stanovíme si rozměry: šířka 6 cm, délka 10 cm, výška 4 cm. Nyní si nakreslíme síť s danými rozměry (obr. 1.).

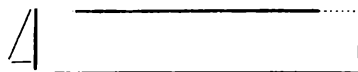

obr. 1.

Sít musí býti přesně nakreslena, t. j. pravé úhly musí býti přesně pravými úhly, jinak krabička vypadne nakřivo!

Teď sít vyřízneme dle čar plných; čáry vytečkované jen nařízneme, t. j. neodřízneme, nýbrž jen dvakrát, třikrát přejedeme nožem. Vše děláme podle pravítka! Naříznutí musí se státi u všech čar na téže straně lepenky, nesmíme tedy naříznouti jednu čáru na rubu, druhou na líci lepenky. Toto naříznutí děláme proto, aby se nám lepenka v čáře lehce a rovně ohnula. Lepenku ohneme na opačnou stranu, než na které jsme nařezovali. Když lepenku na naříznutých čarách ohneme, dostaneme již tvar krabičky.

Abyste však držela pohromadě, musíme ji slepiti; všechny hrany, kde stýkají se dvě plochy, polepíme asi $1\frac{1}{2}$ cm širokým pruhem knihařského plátna (barva dle vkusu!). Začneme s těmi hranami, které máme slepiti, tedy s hranami výšky. Jsou čtyři. Ustříháme čtyři pruhy knihařského plátna $1\frac{1}{2}$ cm široké a 5 cm dlouhé; pruhy v šířce přehneme na polovic rubem dovnitř, takže dostaneme pásky dlouhé 5 cm a široké asi 7 mm. Tyto pásky na obou koncích ve hřbetě přehnuté do vzdálenosti $\frac{1}{2}$ cm od konců rozřízneme (obr. 2.). Brzy poznáme, proč to děláme. Pásky zase rozevřem

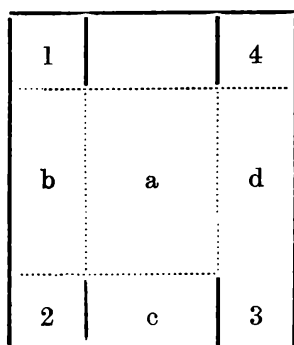
obr. 2.

a na rubu natřeme řídkým kličem. Nyní levou rukou sevřeme dvě sousední plochy (obr. 1. b, c), aby kraje vytvořily ostrou hranu, a na tu hranu pravou rukou přiložíme nakliženou pásku tak, že nahoře i dole přečnívá rozříznutými konci ($\frac{1}{2}$ cm); plátno dobře přitiskneme, oba rozříznuté konce přehneme (nahore dovnitř, dole na spodní plochu) a držíme tak dlouho, až plátno přischně a se neodlepí (retrvá to dlouho, když jsme na plátno nenanesli příliš mnoho kliču!). Podobně učiníme u ostatních hran výšky; slepíme tedy ještě plochy c d, d e, e b. I hrany šířky a délky při spodku krabičky stejně polepíme plátěnými pruhy (zde rohy plátna na koncích ustříhujeme, jak jsme dělali, když jsme obrubovali plochu (viz Anděl Strážný č. 3, str. 84!)). Nyní máme všechny hrany krabičky slepeny a polepeny plátnem.

Pak polepíme plochy krabičky zevnitř barevným papírem, ale tak, aby na hranách zůstaly pruhy plátna viditelné. Jedná se vlastně o plochy b, c, d, e zvenku. Ustříháme tedy barevného papíru dvakrát plochu $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ cm a dvakrát plochu $5\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ cm. Výška je větší proto, že papír přehneme přes okraj krabičky dovnitř; šířka a délka je menší, aby plátno přečnívalo. Když jsme si papír připravili, natřeme jej knihařským lepem, přiložíme na příslušné plochy, nahoře zahneme přes okraj krabičky dovnitř a přetíráním dlarí dobře přilepíme.

Plochu a zvenku, jakož i uvnitř, taktéž plochy b, c, d, e uvnitř polepíme bílým papírem velikosti souhlasné s plochou. Snad u ploch b, c, d, e uděláme výšku o něco menší, aby barevný papír i uvnitř asi 3 mm při okraji vynikal.

Komu by se zdál tento způsob slepování krabičky obtížným, poradím mu jiný, snad snadnější. Ale tu musí užítí již jiného způsobu při vyříznutí sítě. Nakreslíme si ji znovu, ale zde rohy doplníme (obr. 3.).

obr. 3.

Všechny plné čáry na obr. 3. prořízneme a vyřízneme, vytečkované čáry nařizneme; růžky tedy neodřezujeme. Plochy b, c, d, e zahneme a růžky (čtverečky) 1, 2, 3, 4 přehneme také dovnitř krabičky. Z těchto čtverečků asi $\frac{1}{2}$ tloušťky lepenky odloupneme (lepenka se dá loupati, ale opatrně!), znova přehneme dovnitř a řídkým kličem přilepíme na sousední plochy (tedy 1, 4 na plochu e a 2, 3 na plochu c). Nyní nepotřebujeme hrany slepovati plátnem, nýbrž polepíme plochy b, c, d, e zvenku pruhem barevného papíru; délka pruhu bude asi o 1 cm větší než je obvod krabičky (tedy v našem případě 33 cm) a výška o 2 cm větší než výška krabičky (tedy 6 cm); přecínající části výšky přehnou se nahoře dovnitř krabičky, dole na spodek plochy a, vždy 1 cm; abychom mohli papír přehnouti, musíme na rozích růžky ustříhnouti. Vylepení bílým papírem je stejné jako u prvního způsobu.

Tak jsme si zhotovili otevřenou krabičku, která nám může sloužit k mnohé potřebě. Příště si uděláme krabici uzavřenou.

Zdraví Vás všechny

strýc Vojtěch.

Na vánoční dárky těší se jistě každá z vás. Je to již jakýmsi právem všech dětí. A rodičové vám také podle svých poměrů dopřejí této radosti. Ale nezapomeňte, že také oni mají právo na nějaký dárek: nejlepším dárkem bude jim jistě vaše vděčnost, projevená vhodným slovem i chováním. Ale mnohá z vás může je mile překvapiti i skutečným dárkem: nějakou svou praktickou ruční prací, kterou „tajně“ zhotovila, pěknou knihou, kterou za ušetřené peníze koupila, a pod. A nemůžeš-li jinak, obětuj za ně modlitbu, mši sv., nějaký skutek

sebezáporu! Ať vánoční svátky utuží vzájemnou lásku v našich rodinách a přinesou všem opravdovou, čistou radost!

Čistota těla nejen přispívá podstatně ke zdraví, ale je zároveň známkou čisté mysli a doporučuje člověka, zvláště také dívku, ve styku s ostatními lidmi. Nejlepším prostředkem, kterým si zachováte čistotu těla, je čerstvá voda. Myjte řádně každý den mýdlem obličej i krk. Obličej je nejušlechtlejší částí těla a je zrcadlem duše. Čím jasnější a čistší je zrcadlo, tím krásnější a dokonalější jest

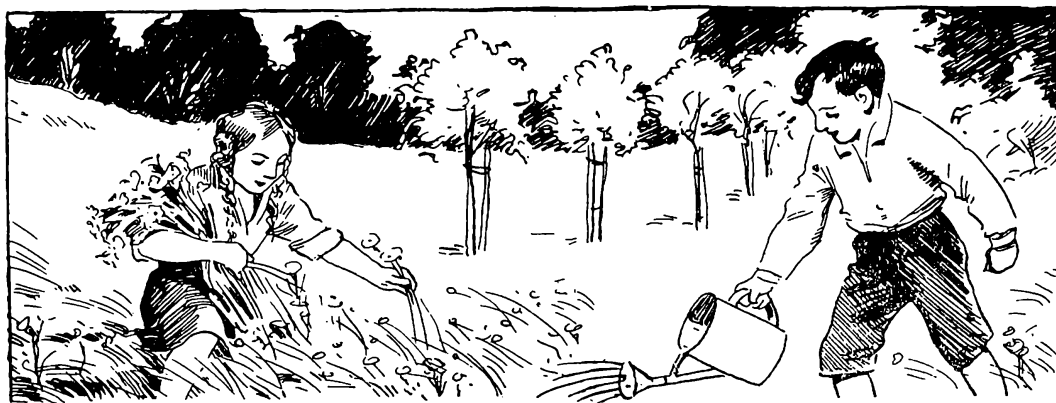
jeho obraz. Také špinavý krk působí velmi nepříznivě. Studené omývání otužuje krk, sílí nervy a předchází tak mnohým nebezpečným onemocněním krčním. Podobně prospívá vymývání uší, jmenovitě zevních zvukovodů, v nichž se ukládá maz a špína. Zvyšuje se tím i jemnost sluchu.

Kousati nehty je nepěkným způsobem některých děvčat. Je to jakýsi druh nemoci, a nepřidává ani nehtům ani ruce krásy. Okusovati si nehty ve společnosti bylo by ovšem velkým nevkusem. Opatrně si je ostrihávejte a zvláště nenechte ukládati pod jejich okraji nečistotu.

Na šicím stroji šije již mnohá z vás. Hleďte však také se naučit, jak s ním máte zacházet a jej opatrovat. Má-li šicí stroj správně sloužit, musí býti především dobře namazán a to jemným

olejem vasetinovým, nikoliv petrolejem nebo směsí oleje a petroleje, jak se někdy stává. Obyčejný olej se čistí kyselinami a ty pak rozežirají ložiska, takže za čas stává se šití namáhavější. Ložiskům musí se věnovat pozornost aspoň jednou za rok. Tato vystřikají se důkladně benzinem, aby se usazený maz rozpustil a vytekl. Pak se ložiska otou hadrem a asi za půl hodiny po úplném vypaření benzínu se namažou opět vasetinovým olejem.

Spálení nebudou teď v zimě ani u vás ničím vzácným. Dobře na ně účinkuje glycerin. Nakapete-li a rozmažete několik kapek na spáleninu, bolest ihned ustane. — Také je dobře natřítí spálené neb opažené místo mastí, která se připraví jednoduchým způsobem: lžíce oleje důkladně se promísí se lžící dešťové nebo vůbec měkké vody.

Záhonek mladých.

První lov.

Šla koťátka na procházku
se svou milou matinkou,
'měsíček jim jasně svítil,
hvězdičky jen chvilinkou.

Než však k cíli svému došly,
slunko vyšlo nad lesy.
Vtom vyběhla malá myška,
popletla jim partesy.

Za mrak zašlo zlaté slunce
nad tou honbou zběsilou;
vždyť je myška jenom sama,
kočičky jsou přesilou.

Myšce spása jenom kyne
v černé trouby podobě.

Strachem hnána vběhne do ří,
koťátka též po sobě.

Stará k tomu poskočila:
„Z toho bude karambol!“
Zježila srst jak po větru
jsou i střechy u stodol.

A že troubu někdy čistil
kominiček nedbalý,
jak koťátka do ní vběhla,
saze ven jen lítaly.

Kdo popíše její úžas?!
Místo bílých dětiček
vyběhl již honem z trouby
jeden — druhý čertíček.

Jos. Chalupa, stud., Praha.

Nezdařený lov.

Když den se klade na lože
a tma se k zemi tlačí,
tu stará Manda s koťaty
do pole na lov kráčí.

A sotva měsíc rozesmál
na celý kraj svou pusou,
již za myškou je z výpravy
dvě koťat v tichém klusu.

Však myška chytrá jako vždy
včas zvětříc nebezpečí,
ve staré troubě ztrácí se,
kde tiše lká a brečí.

Leč síla, smělost, odvaha
koťatům zbystrí oči
a než se stará nadála,
za myškou v troubu skočí.

Vtom myška — pozor — v pravý čas
ztrestala smělé mládí,
koťatům z trouby uniká
a v rodnou skryšíc pádí.

A za ní skokem koťata
hned s větrem cupy, dupy.
Proč ale Manda najednou
zrak šíří, ježí chlupy?

To šelma měsíc dobře ví
a kousá se jen v rty,
vždyť saze v troubě změnily
koťata bílá — v čerty!

A smutně domů vrací se
dnes z lovu panstvo koččí,
o němž jen Anděl Strážný ví
— a svět se dále točí.

Marie Skácelová,
žákyně II. tř. měšť., Brušperk.

Veselý příběh dvou koťátek.

Koťátka dvě bílá s matkou
chytit myš či ptáčka tlapkou,
zkusit hbitosti své vlohu
vyšla sobě večer k lovu.

Opatrně vpřed se kradou,
v zápětí pak myšku hravou
za měsíčka tváře smavé
v dráčky sevřít dychtí dravé.

Myška zvětřící nepřitele,
zachránit chce život v těle;
spásu hledá v smrtném spěchu,
běží, aniž čas má k dechu.

Hle! Tu otvor v blízkou tmavý,
myška doufá v úkryt pravý.

Koťátka však za ní běží,
myšce strachem srst se ježí.

Zraky vrahů věstí zhoubu,
oběť spěla v kamen rouru;
zrádná pevnost, šerá skryš,
zmučena — dál pádí myš.

Dopadli-li myšku vrazi,
malíř nedokreslil, draží —
snad, že krve proudy tekly,
nechtěl, by se děti lekly.

Avšak v úděs hledte staré!
Nepoznává svoje mladé.
Koťátka dřív sněžně bílá
vášeň — v černá proměnila.

Mařenka a Edíček Konrádovi,
Olomouc-Nový Svět.

*

Ze strýčkovy mošničky.

Zná dobře maminku. „Vyber si, Karličku, koláč! Který chceš? Ten menší nebo ten větší?“ — „Dejte mi, maminko, ten menší!“ — „Nu, to jsi hodný hošíček! Ale proč sis nevzal ten větší?“ — „Protože vím, když si vezmu ten menší, že mně za odměnu přidáte ten větší sama!“

V přírodopisu. „Kdopak nám tedy poví, kolik má pes zubů? Vondráčku.“ — „Prosím, pes má zubů... dvěma řadama plnou hubu.“

Skrývačka.

Dědoušek má jesle nové,
kde jsou svatí Tři králové?

ANDĚL STRÁŽNÝ

ČASOPIS PRO KŘESŤANSKOU MLÁDEŽ

Jak je krásné, milé s Ježíškem si hrát...

F. Háj:

Márinčin „prezent“.

(Pokrač.)

Slepici se v kukani rozhodně nelíbilo. Kdyby dovedla mluvit, byla by řekla: „Je to nápad od tety Stehlíčkovíc už teď mne půjčovat na vysezení kuřátek. Sotva se začínám rozkvokávat, kdepak budu sedět jako buchta. Musím se podívat, kam mne ty děti zanesly. Totě bylo schodů!“

Vyskočila z kukaně, zamávala křídly a rozhlížela se. „Tak vida! To jsem někde v zakletém zámku. Plno obrazů na stěnách, i zasklenou „jarmaru“ tu mají a, kokodáčku, v té je věcí! Samá „štaflička“, sklenička, trubička, barevná vodička, — to budou truňky k pití. Slepice by se toho nenapily, ale strejček Stehlíčkovíc — to jsem viděla — trunčil takovou barevnou vodičku z lahvičky, zamlaskal si a řekl hlasitě: „Ta je! Jen aby mi na ni nepřišla máma!“ Jenže potom začal zpívat a motat se a teta Stehlíčkovíc řekla: „Zas už pil breberku,“ a moc se zlobila. Tak to tady taky jsou trunčilové. Když povídá teta Stehlíčkovíc Josefce pohádku o zakletém zámku, také říká: „Všude bylo plno obrazů a všelijakých krásných věcí.“ Tady je to zrovna tak.“

Zdvihla hlavu a tiše, polekaně zapípla: „Kokodáčku, tamhle na skříní sedí ptáci, ale to nejsou holubi, kdepak! Křídla mají roztažená, to nejspíš hned poletí a rovnou na mne! Takoví habáni, kokodáčku v pěkném fráčku, vždyť mají oči jak zelené lucerničky. To jsou jestřábové. O těch vykládal kohout Pitrus, že takový chytne slepici jako nic.“

S rámusem vylétla na lavici, porazila tam stojící skleněné nádoby, s lavice do druhého okna a uděšeně podívala se zase vzhůru. Ptáci se ovšem ani nehnu, ale ona nemohla vědět, že jsou vycpaní.

Když se nehýbali, podívala se po okně. Cíla tam dala včera na sluníčko dosušit makovice a slepice s chutí do nich zobala.

V

Márinka s Vénou vyběhli ještě na zahradu. Márinka měla radost: „Véno, to bude tatínek rád, vid? To se budeme ulizovat po kuřatech. Dostanu jistě krček a ty hlavičku. A když budou jako zadarmo, mohla by nám maminka udělat dvě najednou. Třebas bysme potom dostali taky stehýnko. Ta asi sedí, vid?“

Když se slepice nazobala máčku, zdvihla hlavičku a její malá očka zrovna se zabodla do koutku okna. Poposkočila leknutím, ale hned se vzpamatovala. Vždyť se to nehýbá, třeba to vypadá jako divné zvířátko. Byl to vycpaný, ale značně už poškozený netopýr a slepice dostala od-

vahu. Klovla do něho. Ale hned odskočila zpátky, protože se jí zdálo, že přece není mrtvý. Klovla po druhé.

V tu chvíli zadíval se Věna do okna kabinetu, zrovna když Mária si zalibovala: „Ta asi sedí, vid’?“ Odpovídal smutně: „Ba ne, Mária, nesedí. Heleď, klofá na okně do netopejra.“

Mária začala volat: „Jedeš do kukaně!“ a hrozit pěstičkami. Věna jí přizvukoval: „Kšššš, jedeš na hnízdo!“

Cíla se smála v dolejší chodbě mezi dveřmi: „Na copak si to děti hrají? Snad plaší vrabce. Jenže teď už vrabci spějí. Tak snad netopejra, který si dnes tuze přispíšils nočním letem.“ A vracela se bezstarostně do kuchyně.

Pan řídící klepál na barometr kotníkem ukazováčku a liboval si: „Hezké časy zůstanou. Ani se nehne. To si dnes zase posedíme před školou a nadýcháme se vůně jerišské růže. Jestli pak přijde slečna Kolářová na večerní besedu, maminko? Tuze rád bych jí pověděl, že mi knihkupec z Prahy poslal poslední sbírku Vrchlického básní a že jsou zase tak skvělé jako ostatní. Největší, nejslavnější náš básník, takový genius, jemuž podobný nezrodí se ani za sto let, má tu sestřenku, právě slečnu Kolářovou, vid’, maminko! Jen toužím, aby příští generace dovedly Vrchlického zbožňovat tak jako my.“

Paní řídící odpovídala: „Viš, tatínku, když jsi mi dal ještě před naší svatbou tu knihu básní Vrchlického „Z hlubin“, ani jsem tu krásu nepochopila. Ale díky tobě, dnes už také vím, čím je Vrchlický českému národu.“

Přijde slečna učitelka, ovšem že přijde i paní berňová. Cílo, doběhni na půdu! Na pravo za posledním schodem v koutě jsou ty dva rámy na záclony. Přines je dolů a otři! Pan mistr Veselý je znova natře a dáme je do malého pokoje místo těch tyček na záclony.“

Cíla šla. Beztoho jí prve moc volno nebylo. Jak začne pan řídící o knížkách, hned je jí horko. Obyčejně dostane vyhubováno, protože pan řídící začne tenkrát, když ona zapomene někde sešit nějakého moc krásného románu. „Pan řídící nemá pro ty romány „pochop“, říká si tiše. „Protože jich nečte! Kdyby jeden přečetl, hned by soudil jinak.“

Jako teď. Stará paní Nikodýmová jí půjčila román „Pomsta nešťastné matky“ čili „Zavržený syn“ neboli „Vražda u Červeného Hrádku“

Stoupá Cíla po schodech a říká si tiše: „Taky by se to mohlo jmenovat „Strašidla na Červeném Hrádku“, protože ve 44. sešitě čtla, jak chodila o půlnoci s pátku na sobotu bílá paní.“

Cíle přešel mráz po zádech. Hned si řekla: „Pan řídící by se nasmál a pověděl by: „Tys ale, Cílo, hloupá holka! Strašidel vůbec není!“ No ja! V Červeném Hrádku o půlnoci z pátku na sobotu nebyl, co pak může povídat?“

Už přešla schody k půdovým dveřím, když slyšela křástnutí. „To nejspíš Bubáček,“ utěšovala se, „odněkud skočil.“ Udělala kříž a šla do temna půdových schodů.

To nebyl Bubáček, černý kocour, to byla Mária s Vénou, kteří nejdřív malé, pak větší kamínky házeli do okna kabinetu na slepici, klofající do netopýra, až ten poslední velký roztřískl okenní tabulku.

Cíla po paměti rozehnala se rukou vpravo, ale najednou div ji krev v žilách neztuhla. Co se to kde děje?

No, dělo se. Slepice se polekala padajícího skla a s ohromným kďákáním poskakovala po okně, pak po lavici, ale nešťastně se rozběhla. Do vyrovnané řady polovyschlých, poloplných kalamářů, které s hlukem padaly na podlahu. Vyděsila se a vlítla rovnou do otevřené skříně mezi ty spousty lahviček a skleniček. „Kokodáčku, kokodáčku,“ volala divoce a pod jejíma nohama všecko se kácelo a s hlukem padalo.

Cíla zatrnula. Co se to děje? Straší! Ano, ve škole straší! Zrovna jako v Červeném Hrádku, jenže dřívejc, s podvečerem. Co teď bude dělat? Rány do palice, má zůstat na půdě, nebo běžet dolů? Nohy jí tuhnou úlekem. Hned si vzpomíná na starou panímámu Šetlíkovic, která říkala: „Cílo, ve škole straší! V tom malém pokojíku straší! Z ničeho nic začnou tam padat od stropu k podlaze malé papírky. To říkal pan řídící Příbík!“ Jen že zapomněla dodat, že pan řídící Příbík měl rád žert a rád večer psával. Aby byl nerušen, postrašil služku Marjánku, která strašlivě v noci chrápala, jestli bude dělat v noci kraval, že ty padající a bručící papírky pošle na ni.

Cíla se zachvěla. „Tohle nejsou papírky. To je strašidlo. Vyvádí. Snad se vzteklo! To je rámusu a ran! No ja! Řídícovic s knížkou v ruce sedí snad už před školou a čekají slečnu Kolářovou. A ona, Cíla, chudinka, tady zešediví.“

Rozčilená slepice začala zuřivě kďákat. Cíla zalomila rukama: „Tak to tu straší bílá paní se slepicí! A co teď je to za rámus? Kdo to běží po schodech nahoru?“

Márinka s Vénou běželi ke kabinetu a Cíla, jak slyšela jejich hlasy, uháněla z půdy po hlasech ke kabinetu. (Pokračování.)

Fr. Všečetka

Hadové v trópech.

Dle misijních časopisů.

II.

Vzácné divadlo.

Vypravování předcházející nám ukazovalo hady africké. Bylo vyňato z časopisu, vydávaného v Mariannhillu, velikém misijním středisku jihoafrickém s rozlehlým klášterem „mariannhillského misijního řádu“ Následující neméně zajímavá zpráva je z Ameriky, ze státu Mato Grosso v Brasílii a přinesl ji časopis misionářů dominikánských.

Jistý lovec se stal v brasílském pralese svědkem vzácného výjevu, který popisuje takto:

Les a jeho okolí se oddávalo odpolednímu spánku. Dostoupí-li slunce nejvyššího vrcholu, nastane v pralese hluboké ticho. Hrozné vedro

pudí všechny živé bytosti do úkrytu. I ještěrky a leguáni,¹⁾ kteří svoje vejce svěřují slunečnímu žáru na kamenitých úbočích, leží s otevřenými tlamami nehybně před svými úkryty. Jenom velcí hadové jsou toho času ještě venku. Neslyšitelně se plazí křovím a běda zvířeti, s nímž se na své potulce setkají. Ať je to potkan či jaguár,²⁾ stane se jistě kořistí hadovou. Dosti často se stává, že se setkáváme s hadem, který se teprve nedávno dopídil kořisti, která jej svým objemem převyšovala, a ji pohltil, nyní pak, podoběn beztvárné kupě, s námahou hledí uhnouti nepříteli s cesty. Přihlížeti však boji hada s takovou kořistí jest dopřáno jen málokomu.

Tichým lesem se ozval náhlý skřek. Bolestné chroptění pronikalo potom vzduchem. Bylo slyšeti zvuky, vyražené v úzkosti smrtelné. Naříkavé ony zvuky mne vyvádily hlouběji do lesa. Suptění i chropot se ozývaly brzy silněji, brzy slaběji. Bylo snadno se domyslit, oč se tam jedná. Několika kroky jsem se octnul na druhé straně houštiny a uzřel tam divadlo, jakého jsem nikdy před tím neviděl.

Velký hroznýš zápasil s jaguárem. Anakonda³⁾ přepadla dravce v jeho vlastním doupěti. Sevřela jeho tělo dvěma drtícími kruhy. Když jsem se u zápasících octnul, visely s pestrého těla anakondy velké cáry kůže a jaguár zařal znova ostré svoje drápy do hadího těla. Pohyby jaguárové byly však unavené a chroptivé vytí znělo mdle. Nový, třetí kruh se ovinul kolem jeho těla a had se posunul výše. Za sykotu odpoutalo se tělo hadovo poněkud, načež se drtící kruhy znovu tak pevně spojily, že z otevřené tlamy dravcovy se ozval bolestný ston. Had byl vítězem kruh se uvolnil napjaté tělo hadovo povolilo jaguar padl jako pytel k zemi. Dosud však život z něho docela nevypřchal. S posledním napětím síly zarazil spáry hadovi do těla. Ale to byl již poslední projev dravcova života. Kruhy kolem jeho těla se znova sevřely do dálky se nesl slyšitelně praskot kostí. Napadlo mi, abych vyslal smrtící kouli i na hada. V tom mi však připadlo na mysl, že se had nedal v boj s jaguárem z pouhé touhy vražedné. Řídil se nezměnitelným zákonem přírodním, dle něhož jedno zvíře slouží za pokrm druhému. Umínil jsem si tudíž pozorovati další část vzácného divadla.

Anakonda se pomalu rozvinula. Dlouhé tělo se natáhlo. Při tom se ssunulo tělo stále nazpět, prodírajíc se mezi ztrouchnivělým listím, při čemž se špice ocasu stále pohybovala, jako by byla tykadlem, majícím upozorniti na hrozící nebezpečnosti. Když se hlava hadova octnula u konce těla jaguárova, počal onen jazykem jezdit po těle tohoto. To trvalo dlouho. Plaz mě při tom jistě viděl. Protože však jsem stál nehybně, nevěnoval mi pozornosti. Pak se stalo něco překvapujícího. Had strkal hlavou do jaguára tak dlouho, až přivedl celé jeho tělo do polohy podélné. Potom se tělem opíral o nohy mršiny a přisunul je těsně k tělu. Nyní byla kořist připravena k pohlcení. Několik minut ležel had nehybně. Hlava směřovala přímo k mrtvé

¹⁾ Velké ještěrky, dlouhé přes 1 m.

²⁾ Velká kočkovitá šelma amerických lesů.

³⁾ Druh hroznýšovitých hadů.

oběti. Pak se přední část těla nazvedla a vytvořila pěkný oblouk. Tlma se otevřela v úžasné přímo rozměry a snesla se bleskurychle dolů a hlava jaguárova v ní zmizela jako v nějaké „kapse“. Tělo hadovo se jalo pomalu posunovati se v před. To, co se dalo, nebylo polykáním nebo požíváním. Malé zuby sloužily hadovi k tomu, aby tělo jaguárovo jimi do svého nitra dál a dále postrkoval.

Protože tento úkon dle zkušenosti trvá značně dlouho, vrátil jsem se do ležení, kde mne moji druhové přivítali s radostí. Byli již znepokojeni, an jsem dlouho nepřicházel. Vůdce Pereiro již prohledával okolí. Když jsem jim svoje dobrodružství vypravoval, připomenul mi Javier, smíšenec¹⁾ můj slib, že jim zaopatřím hadí pečeni. Proto mi nezbylo, nežli hada přece skoliti.

¹⁾ Syn rodičů, z nichž jeden je běloch a druhý domorodec. černochoch, Indián aneb jiný podobný. Také se říká mestic.

Mladík a Nestvůra s lidskou hlavou.

Gaskoňská národní pohádka.

Byl jednou ve vsi Crastes mladík, který už neměl ani otce, ani matky a který žil sám ve své chaloupce. Tento mladík byl krásný jako den, silný a odvážný, že mu nebylo rovno. Byl také tak chytrý, tak velice chytrý, že se naučil anebo uhodl i nejtěžší věci. Lidé v Crastes mu často žertem říkali: „Mladíku, jsi chud jako kamení. Ale záleží jen na tobě, abys zkusil štěstí a stal se jako moře bohatým. V horách je jeskyně plná zlata a tu hlídá Nestvůra s lidskou hlavou. Slíbila polovinu svého zlata tomu, kdo jí odpoví na tři otázky. Už před ni předstoupilo více než sto lidí, ale všichni zůstali němi a Nestvůra s lidskou hlavou je živé sežrala. Podívej se, snad bys mohl zkusit své štěstí.“

Mladík odpovídal: „Děkuji. Nechce se mi dát za živa sežrat.“

V té době žil v zámku v Roquefortu pán, který měl dva syny a dceru, čistou jako zlato a krásnou jako den. Jak ji mladík spatřil, hned si umínil, že si ji vezme za ženu. Dívka souhlasila, ale řekla hned, že ji otec dá jen bohatému muži, protože chce celé své jmění odevzdati svým synům.

Mladík odešel na poradu k arcibiskupovi. Pověděl mu všechno, i to, že chce zkusit své štěstí. Privil: „Arcibiskupe z Auchu, jste muž moudrý a učený. Vypravuje se, že je v horách jeskyně, plná zlata, a tu že hlídá Nestvůra s lidskou hlavou. Slíbila polovinu svého zlata tomu, kdo jí odpoví na tři otázky. Už před ni předstoupilo více než sto lidí, ale všichni zůstali němi a Nestvůra s lidskou hlavou je živé sežrala.“

„Příteli, vyprávěli ti pravdu.“

„Arcibiskupe z Auchu, chci zkusiti své štěstí. Ještě dnes v noci vydám se na cestu do hor a vyhledám Nestvůru s lidskou hlavou v její jeskyni, abych jí odpověděl na tři otázky. Zůstanu-li něm, živého mne sežere. Odpovím-li, Nestvůra s lidskou hlavou mi dá polovinu svého zlata a já si za ženu vezmu slečnu, kterou miluji.“

„Příteli, nic ti nezabrání, abys činil, jak říkáš. Jednej tedy dle své hlavy, neboť žádná rada ti nemůže prospěti. O Nestvůře s lidskou hlavou ti pověděli, co věděli; to však není celá pravda. Dříve, než lidem dá tři otázky, Nestvůra s lidskou hlavou jim rozkáže tři nemožné věci. Nedbej toho. Dokaž, že toho nelze. Ale s těmi třemi otázkami je to jiné. Zůstaň-li něm, živého tě sežere. Dobře poslouchej. Dobře pochop. Odpověz bez chvatu. Odpovíš-li správně, Nestvůra s lidskou hlavou pozbuď své moci a řekne ti: „Vezmi si polovinu zlata.“ Vezmi si ji a rychle se vrať, myslíš-li, že nejsi s to učiniti více. Zůstaň, máš-li se však za dosti moudrého, a řekni: „Nestvůro s lidskou hlavou, vykonal jsem teprve polovinu svého díla. Nemohlas mne přivést do rozpaků. Nyní já zaujmu tvé místo.“ Pak jí dáš tři otázky, nejtěžší, jaké si jen dovedeš vymyslet. Zůstane-li něma, vytáhneš tuto zlatou dýku, kterou skryješ ve svém rouchu a s níž se vytrasíš až ve vhodnou chvíli. Zabodneš Nestvůru s lidskou hlavou, utneš jí hlavu a rychle se navrátíš s celým jejím zlatem.“

„Děkuji, arcibiskupe z Auchu.“

Mladík skryl zlatou dýku do svého roucha, aby se s ní vytrasil až ve vhodné chvíli, pozdravil arcibiskupa z Auchu a vydal se ještě téže noci do hor, aby vyhledal Nestvůru s lidskou hlavou. Tři dny potom přišel do pustého kraje, do kraje divokého a černého, kde vody se řítí s výše tisíce sáhů, kde hory jsou tak vysoké, že je ptáci nemohou přeletět a že tam sníh nikdy neroztaje.

Tam žila Nestvůra s lidskou hlavou.

Mladík vkročil do jeskyně bez bázně a strachu.

„Hó! Nestvůro s lidskou hlavou! Hó, hó, hó!“

„Co chceš?“

„Nestvůro s lidskou hlavou, chci odpovědět na tvé tři otázky a získati polovinu tvého zlata. Zůstanu-li něm, živého mne sežer.“

Když Nestvůra s lidskou hlavou se chystala, jak by ho přivedla do rozpaků, mladík si připomínal, co mu řekl arcibiskup z Auchu: „Dříve, než lidem dá tři otázky, Nestvůra s lidskou hlavou jim rozkáže tři nemožné věci. Nedbej toho. Dokaž, že toho nelze. Ale s těmi třemi otázkami je to jiné. Zůstaň-li něm, živého tě sežere. Dobře poslouchej. Dobře pochop. Odpověz bez chvatu.“

Konečně Nestvůra s lidskou hlavou promluvila: „Ukládám ti, abys vypil moře.“

„Vypi si je sama. Ani já, ani ty nemáme chřtán takový, abychom vypili moře.“

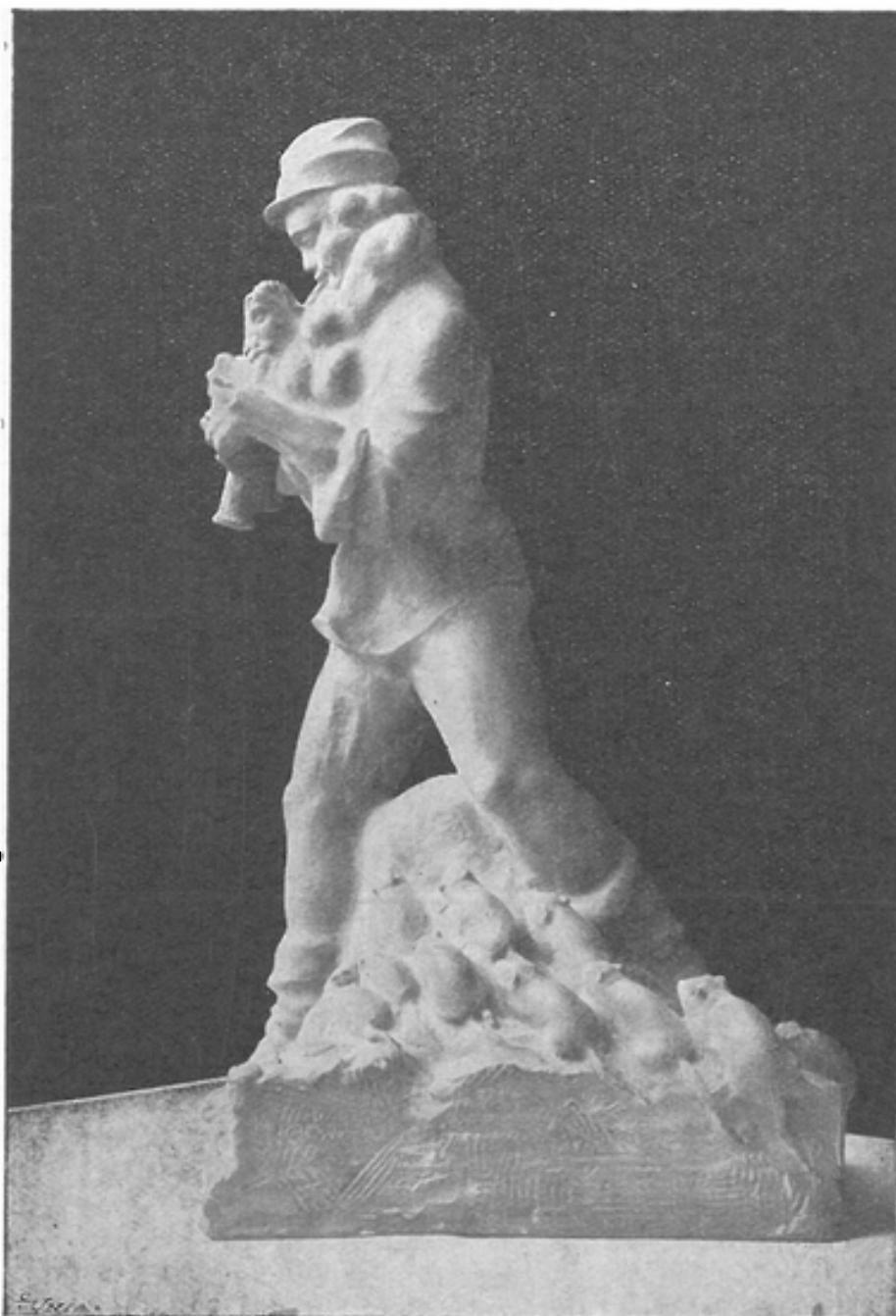
„Ukládám ti, abys snědl měsíc.“

„Sněz si ho sama. Měsíc je příliš daleko, než abychom já nebo ty ho mohli dosáhnout.“

„Ukládám ti, abys z písku mořského vyrobil sto mil provazů.“

„Vyrob si je sama. Písku mořského nelze vázati jako len a konopí. Nikdy bychom já ani ty takovou práci nemohli vykonati.“

Nestvůra s lidskou hlavou poznala, že marně ztrácela čas, rozkazujíc mu tři nemožné věci. Natahovala své drápy a skřípala zuby. Mladík

Meth. Kocourek: Krysař.

pochoopil, že mu dá tři otázky, a připomínal si, co mu řekl arcibiskup z Auchu: „Dobře poslouchej! Dobře pochop! Odpověz bez chvatu!“

Konečně Nestvůra s lidskou hlavou promluvila: „Letí rychleji než pták, rychleji než vítr, rychleji než blesk.“

„Pohled letí rychleji než pták, rychleji než vítr, rychleji než blesk.“

„Bratříček je bílý, sestřička je černá. Každého rána bratříček zabije sestřičku; každého večera sestřička zabije bratříčka. Přece však nikdy nezemrou.“

„Den je bílý. Je bratříčkem černé noci. Každého rána při východu slunce den zabije svou sestřičku noc. Každého večera při západu slunce noc zabije svého bratříčka den. Přece však den a noc nikdy nezemrou.“

„Při východu slunce se plazí jako hadi a červi. V poledne kráčí na dvou nohou jako ptáci. Při západu slunce odchází na třech nohou.“

„Když je malíčký, člověk nedovede chodit. Plazí se po zemi jako hadi a červi. Když je veliký, kráčí na dvou nohách jako ptáci. Když je starý, pomáhá si holí, která je mu třetí nohou.“

Tu pravila Nestvůra s lidskou hlavou: „Vezmi si polovinu mého zlata.“

Ale mladík si připomínal, co mu řekl arcibiskup z Auchu: „Vezmi si je a rychle se vrať, myslíš-li, že nejsi s to učiniti více. Zůstaň, máš-li se však za dosti moudrého, a řekni: „Nestvůro s lidskou hlavou, vykonal jsem teprve polovinu svého díla. Nemohlas mne přivésti do rozpaků. Nyní já zaujmu tvé místo!“ Pak jí dáš tři otázky, nejtěžší, jaké si jen dovedeš vymyslet.“

Když si na to vzpomněl, mladík pravil: „Nestvůro s lidskou hlavou, vykonal jsem teprve polovinu svého díla. Nemohlas mne přivésti do rozpaků. Nyní já zaujmu tvé místo. — Co jest na prvním konci světa?“

Nestvůra s lidskou hlavou zůstala něma.

„Na prvním konci světa je korunovaný král, král v rouchu rudém, lemovaném zlatem. Je připraven k boji a třímá veliký meč. Hledí na nebe, zemi a moře. Ale korunovaný král vidí, že nic nepřichází. — Nestvůro s lidskou hlavou, co jest na druhém konci světa?“

Nestvůra s lidskou hlavou zůstala něma.

„Na druhém konci světa je veliký havran, sedm tisíc let starý, sedící na vrcholku hory Ví a vidí všechno, co bylo a všechno, co bude. Ale veliký havran, sedm tisíc let starý, nechce mluvit. — Nestvůro s lidskou hlavou, pověz mi, co zpívá divoký slavík na Velký pátek? Pověz, co zpívá na Bílou sobotu? A co zpívá na Hod Boží při východu slunce?“

Nestvůra s lidskou hlavou zůstala něma.

„Na Velký pátek divoký slavík zpívá o utrpení našeho Pána Ježíše Krista, zrazeného Jidášem. Na Bílou sobotu zpívá o sedmi bolestech svaté Panny Marie. Na Hod Boží při východu slunce zpívá o vzkříšení našeho Pána Ježíše Krista.“

Tu Nestvůra s lidskou hlavou sklesla.

Mladík si připomínal, co mu řekl arcibiskup z Auchu: „Vytáhneš tuto zlatou dýku, kterou skryješ ve svém rouchu a s níž se vytrasíš až ve vhodnou chvíli. Zabodneš Nestvůru s lidskou hlavou, utneš jí hlavu a rychle se vrátíš s celým jejím zlatem.“

Ve vhodnou chvíli vytasil se tedy mladík se zlatou dýkou, kterou mu dal arcibiskup z Auchu, chytil Nestvůru s lidskou hlavou za vlasy a zabodl ji. Když jí vytryskla krev, Nestvůra s lidskou hlavou promluvila: „Poslyš: Umírám. Vypij mou krev. Vyssaj mé oči a můj mozek. Tak staneš se silným a odvážným jako Samson a nebudeš se báti nikoho na zemi. Vyrvi mé srdce a dej je snísti své ženě. Její tři syni budou silní a odvážní jako ty. Čtyři dcery budou krásné jako den. Budou rozuměti tomu, co ptáci zpívají. Až budou v pravém věku, vdají se za krále.“

Nestvůra s lidskou hlavou zemřela. Tu mladík jí uťal hlavu. Vypil její krev. Vyssál její oči a její mozek. Vyrval jí srdce, aby je donesl své milé. Pak pohřbil Nestvůru s lidskou hlavou, aniž by se při tom modlil, neboť zvířata nemají duše.

Když dokonal tuto práci, mladík tryskem zajel do nejbližšího města, kde najal sto koní, s nimiž se pak vrátil do jeskyně, kde na ně naložil všechno zlato, které zanechala Nestvůra s lidskou hlavou. Tři dny později zabušil na bránu zámku v Roquefortu.

„Dobrý den, pane z Roquefortu. Přicházím se stem nákladů zlata, abych si vzal za ženu tvou dceru.“

„Příteli, dávám ti ji. Mějte ihned svatbu.“

Sedm dní později konala se svatba.

Po svatbě dal mladík své ženě snísti srdce Nestvůry s lidskou hlavou a vyplnilo se, co tato řekla: Tři chlapci byli silní a odvážní jako otec. Čtyři dcery byly krásné jako den. Rozuměly tomu, co ptáci zpívají. Když byly v pravém věku, vdaly se za krále.

Přel. Otto F. Babler.

E. Elpl

Medvěd.

Na věži odbily tři hodiny a děti vyhrnuly se ze školy. Tato stála na mírném návrší a okna učírny obrácena byla k jihu. Což divu, že za teplých dnů bývalo ve třídě dusno a mládež sotva dočkala se konce vyučování. Hoši přáli si, aby byli již zase volni a na čerstvém vzduchu, který byl čistý jako skalní pramének a prosycený vůní kvetoucích zahrád. Proto bývalo po školním vyučování viděti hloučky hrajcích si dětí na ulici nebo na trávníku za osadou, často až do večera.

„Hoši!“ zvolal veselý Karel, když řad školáků zabočil za roh ulice, „podívejte se na zástup lidí na náměstí. Pospěšme si, zdá se mi, že jsou tam jakási podivná zvířata. Neslyšíte jejich bručení?“

A chlapci jako na povel dali se do běhu, aby co nejdříve spatřili nezvyklé divadlo. Na prostranství před obecní radnicí stáli dva vysokí osmahlí mužové a na prvý pohled bylo viděti, že jsou z daleka. Na hlavách měli červené turecké čepice s černými třapci. Na řetězích drželi každý z nich veliké huňaté zvíře. V druhé ruce měli bubínky, při jejichž rachotících zvucích zvířata stavěla se na zadní nohy a nemotorně se otáčela. Byli to medvědi. Kočovníci z cizích krajin zabloudili až k nám, aby lid podivnými zvířaty pobavili a odměnou diváků se živili.

Když jsme si neobyčejné návštěvníky prohlédli, pozorovali jsme zvířata, při jejichž silnějším zabručení naskakovala nám na těle husí kůže. Tělo bylo zavalité a pokryto huňatou hnědou srstí. Hlava zužovala se ve špičatou tlamu. Chvílemi zdálo se, že se zvířata rozzlobila, při čemž hlasitě zabručela. V tlamě zaleskly se silné zuby. Ustrašeně ustupovali jsme do pozadí. Na rázné zavolání cizinců medvědi opět se uklidnili. I noh jsme si povšimli. Byly silné a opatřené pěti prsty. Tyto byly zakončené drápy. Ocas byl krátký, takže v husté dlouhé srsti nebylo je skoro vidět.

I pan učitel zastavil se u zástupu, který minutkou rostl. Vždyť nebylo pamětníka takové návštěvy v naší osadě. Druhého dne dověděli jsme se ve škole o zvířeti tomto více.

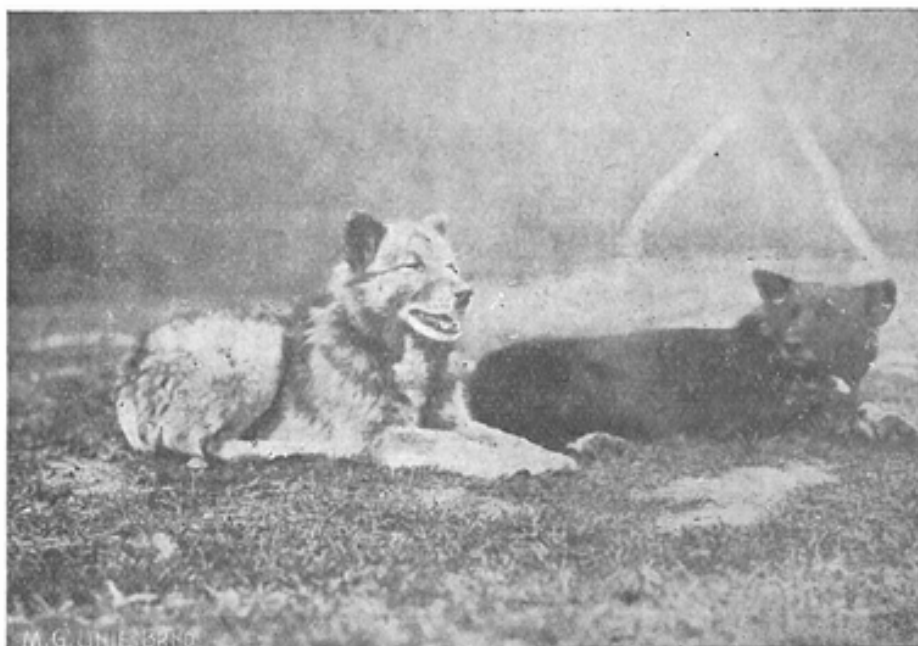
Medvěd žije v hustých lesích Karpat, Alp, potom na severu ve Skandinávii a v Rusku. Přebývá ve skalních roklích, v dutinách stromů nebo v zemních jamách, které si na zimu vystýlá mechem a listím, aby mu bylo teplo. V létě sbírá jahody, houby, bukvice a lupenaté rostliny. V zimě oddává se spánku, z něhož občas se probouzí. Vypudí-li ho hlad ze zimního brlohu, žere trávu na místech nezamrzlých kolem pramenů vodních, spásá zimní osení, vyhledává měkké kořínky rostlin nebo okusuje vršky křovisk. Mravenci a jejich kukly jsou mu oblíbeným pamlskem, a nalezne-li mraveniště, rozhrabe je důkladně. Kyselina mravenčí zvětšuje prý jeho chuť na jídlo. Také med miluje a vyhledává proto sídlo zdivočelých včel, které usadily se v dutých stromech. Je-li otvor ve stromě výše, nic mu to nevadí a dovede se k němu vyšplhati. Nic nedbá rozrušených včelek, jejichž žihadla neproniknou hustý kožich. Jenom když chumáč včel usedne mu na nos, funí, bručí a potřásá hlavou. I na zralém ovoci, hroznech také rád si pochutnává a za tím účelem i do vinic zabrousí. Není-li podrážděn nebo velice hladov, nemusí se ho člověk obávat. Dříve se mu vyhne. Medvěd živí se více potravou rostlinnou. Uloví-li někde kus zvěře, dostává potom chuť na potravu masitou a pouští se s odvahou do větších zvířat, jichž zmocňuje se útokem zezadu. V severních krajinách odvažují se medvědi i do chlévů, aby se zmocnili dobytka.

Ze smyslů zdá se býti u medvěda nejvyvinutější čich. Medvěd čichá člověka na vzdálenost dvou set kroků a kozy stopuje po skalách jako pes, k čemuž mu právě napomáhá výborný čich.

Zimním postem medvěd pořádně zhubení. Mladý medvěd dospívá úplně teprve v šestém roce a dosahuje váhy i přes 3 q.

Lovy pořádané na medvědy jsou nebezpečné. Platnými pomocníky bývají lovcům psi, kteří medvědy vyhledávají a stopují. Honba pořádá se zpravidla na podzim, kdy jsou medvědi nejtučnější a mají nejhustší srst. Mimo cennou kožišinu dává nám i maso. Zvěřina z mladých medvědů je chuti výborné. Mláďata dají se ochočiti a přivykají brzy člověku i domácím zvířatům. I unás na Šumavě bývali v dřívějších dobách medvědi. Dnes není tu po nich ani památka.

Ve studených krajinách severních žije medvěd barvy bílé, která v zasněžených krajinách chrání ho před pronásledovateli. Je to medvěd

Medvěd.

bílý, jinak také zvaný polární. Potravou jsou mu tuleni, kteří na pobřeží moří se zdržují.

Ještě jednou putoval medvěd naší osadou, ba byl tu delší dobu naším hostem.

Bylo o žních. Z Ruska vraceli se domů legionáři, jichž z naší osady byl slušný počet. Na nádraží za osadou kupily se hloučky lidí. Proslýchalo se, že stateční hoši přijedou dnes domů a jeden z nich dokonce s medvědem. Zmocnil se ho jako mláděte za pobytu v Sibíři, ochočil si jej a nyní jako Heřmana z Bubna následovalo zvíře svého pána do vlasti. Delší dobu potom chován byl medvěd v rodném statku legionářově, jehož rozkazů naslovo byl poslušen. Později prodán byl někam do zvěřince.

Často vzpomněl jsem si na příhodu z mládí, která vždy zvláště se oživila, viděl-li jsem později medvěda ve zvěřinci nebo v cirku, kam nepominul jsem se podívati, kdykoliv do blízkého od nás města zavítal. Nemotorné, bručivé zvíře připomínalo mi medvědy, kteří zavítali k nám před lety a naplnili tichou osadu naši nezvyklým rozruchem. Ještě dnes vidím osmahlé cizince s červenými fezy a malými bubínky, při jejichž zvucích stavěli se medvědi na zadní nohy, aby tancem diváky obveselili.

Fr. Úprka: Pohádka.

J. M.:

Zápas s vlkem.

Roku 1789 panovala obzvláště krutá zima.

Sníh vysoko napadlý pokrýval krajinu podkarpatskou, na horách pak bylo ho ještě mnohem více. Nikdo již od mnoha a mnoha let nepamatoval tak krutých a dlouhotrvajících mrazů.

Není tedy divno, že vlci, kteří v zasněžených horách nenalezali ani stébla potravy, trpěli hrozným hladem, táhli do otevřených rovin a údolí, ohrožující lidi i zvířata. Ba vnikali třeba i za bílého dne až do vsí i do osamocených stavení.

V osamělé myslivně pod horami zůstával hajný Jurčík se svou ženou a dvěma dětmi, asi čtrnáctiletým chlapcem Josefem a jeho malou sestřičkou.

Jednoho dne konal se ve městě trh a otec i matka odešli, zůstavivše v příbytku pouze Josefa, jemuž ovšem nařídili, aby pečlivě opatroval malou Boženku.

Dítě spalo v kolébce a chlapec byl zabrán do práce, vyřezáváje si ze dřeva jakousi figurku. Tím se stalo, že opomenul dveře pořádně na závoru zavřítí.

Bylo ticho, že bylo slyšeti i klidný dech spícího dítěte.

Tu náhle se dveře zlehka pootevřely a do světnice se vplížil mladý vlk. Jsa hladov, ucítil asi zvenčí zápach masa a byl by se jistě v nejbližším okamžiku vrhl na spící dítě.

Nežli však mohl tak učiniti, již ho spatřil Josef, silný a statečný chlapec, jenž jako spolehlivá stráž bděl nad spící sestřičkou.

Postřehnuv rázem, co se děje, okamžitě vyskočil, bez váhání vrhl se proti vlkovi a ruku v pěst zařatou vrazil mu přímo do otevřené tlamy.

Vlk se vzpíral, snaže se ruky zprostiti, ale Josef uchopil ho druhou rukou za krk a vši silou mu ruku tlačil do chřtánu. Při tom ho hleděl dostat do rohu světnice, kde ho potom pevně přitiskl ke zdi a držel tak dlouho, až šelma, udusivši se, klesla bezvládně na zem.

Prudké rozčilení a nadlidská námaha, již chlapec musil vynaložiti při tomto krutém zápase, vyčerpaly nadobro jeho síly tak, že po dobytém vítězství klesl ve mdlobách k zemi vedle mrtvého vlka . .

Jaké to bylo překvapení a zděšení pro rodiče, když po nějaké době se vrátili domů a spatřili vlka a svého chlapce ležeti na podlaze vedle sebe!

Josef se brzy vzpamatoval ze své mdloby a první jeho slova byla: „Kde je Boženka? Vlk ji nesežral, není-li pravda?“

„Díky Bohu!“ pravila matka, objímajíc v pohnutí Josefa, a otec, poklepav mu na rameno, dokázil: „Jsi statečný a hodný chlapec!“

ElplEd:

MILÁ BABIČKO!

(Přání.)

Kdyby všechny hračky kolem,
co jich doma v koutku mám,
ztratily se, zapadnuvše
do neznáma Bůh ví kam,

nic bych já se nermoutila,
jen když mám svou babičku,
když jí vidím spokojenost
vykvétati na líčku.

Když jí líbat mohu ruku,
ráno vždy ji pozdravit;
kéž bych mohla, dobrý Bože,
babičku svou věčně mít!

Kristina Ferkova

Dva pocestní.

Dva pocestní chodili světem. Když již dlouho chodili, poznali, že jim došlo skoro všechno živobyť. Ničeho již neměli v tlumoku než jediného pečeného kohoutka, který pak byl tak malý, že by se jím ani jeden nenasytil.

Když se nemohli shodnouti, jak by si rozdělili pečeného kohoutka, domluvili se konečně takto: Když půjdeme spát, jistě se nám bude něco zdát. Kdo pak bude mít krásnější sen, ten dostane kohoutka.

A oba ulehli a usnuli.

Zrána pak vzbudil se jeden pocestný a ptá se svého ještě ospalého druhu, co se mu pěkného zdálo.

„Pověz napřed!“ odpoví mu soudruh. „Ještě napolo spím.“

„Mně se zdálo, že jsem viděl krásný, zlatý koš. V tom koši vytahovali andělé poutníky do nebe. Také já jsem sedl do koše a šťastně jsem přišel zrovna před boží trůn.“

„Podivno!“ praví druhý. „I mně se právě to zdálo. A když jsem viděl, že se za tebou zavřela nebeská brána, myslel jsem si, že beztak z nebe nepřijdeš hladov. Tedy jsem vstal a ještě v noci snědl kohoutka.“

Ze slovinského přeložil Izram Chětjov.

Pověz ty mně, žáčku milý.

Naše babička naučila mě tuto říkanku ze starých dob, která snad bude zajímat i jiné dnešní žáčky: Pověz ty mně, žáčku milý, jsi ve škole vycvičený, co je jedna: Jeden Pán Bůh je, co nad námi kraluje. — Pověz ty mně, žáčku milý, jsi ve škole vycvičený, co jsou dvě: Dvě tabule Mojžíšovy, jeden Pán Bůh je, co nad námi kraluje. — Pověz ty mně, žáčku milý, jsi ve škole vycvičený, co jsou tři: Tři patriarchové, dvě tabule Mojžíšovy, jeden Pán Bůh je, co nad námi kraluje. — Pověz ty mně, žáčku milý, jsi ve škole vycvičený, co jsou čtyři: Čtyři evangelisté, tři patriarchové, dvě tabule Mojžíšovy, jeden Pán Bůh je, co nad námi kraluje. — Pověz ty mně, žáčku milý, jsi ve škole vycvičený, co je pět: Pět ran Kristových, čtyři evangelisté, tři patriarchové atd. — Pověz ty mně, žáčku milý, jsi ve škole vycvičený, co je šest: Šest štoudví kamenných, v Káni Galilejské postavených, pět ran Kristových atd. — Pověz ty mně, žáčku milý, jsi ve škole vycvičený, co je sedm: Sedm svícnu nebeských, šest štoudví kamenných v Káni Galilejské postavených atd. — Pověz ty mně, žáčku milý, jsi ve škole vycvičený, co je osm: Osm blahoslavenství, sedm svícnu nebeských atd. — Pověz ty mně, žáčku milý, jsi ve škole vycvičený, co je devět: Devět kůrů andělských, osm blahoslavenství atd. — Pověz ty mně, žáčku milý, jsi ve škole vycvičený, co je deset: Deset božích přikázání, devět kůrů andělských, atd. — Pověz ty mně, žáčku milý, jsi ve škole vycvičený, co je jedenáct: Jedenáct panen umučených, v městě Gulina pochovaných, deset božích přikázání atd. — Pověz ty mně, žáčku milý, jsi ve škole vycvičený, co je dvanáct: Dvanáct apoštolů, jedenáct panen umučených v městě Gulina pochovaných, deset božích přikázání, devět kůrů andělských, osm blahoslavenství, sedm svícnu nebeských, šest štoudví kamenných, v Káni Galilejské postavených, pět ran Kristových, čtyři evangelisté, tři patriarchové, dvě tabule Mojžíšovy, jeden Pán Bůh je, co nad námi kraluje.

Brázdil Vladimír, žák I. tř. měšť. školy
v Kroměříži.

uuuu

Rudolf Col:

Zlaté srdečko.

Obrázek dětské štědrosti.

Anička Blažejovská patřila v V třídě mezi nejlepší žákyně. Slečna učitelka jí vždy pravila, že je vzorem pro celou třídu. Anička si toho vyznamenání a té chvály také plně zasloužila. Vynikala ve všech předmětech a zvláště v náboženství. I když byla jednou nemocná, nedala dopustiti, aby náboženskou hodinu vynechala.

Než Anička nejen vynikala v učení, nýbrž vzdělávala i své srdečko. V kostele patřila vždy mezi nejzbožnější žákyně a její ušlechtilé srdce cítilo s každým, zvláště s trpícím.

Zima v horách.

Bylo to jednou po ranní, když paní Blažejovská zastavila u kostela velebného pána, aby jako starostlivá maminka se pozeptala na svou dcerušku. Velebný pán nemohl než Aničku pochváliti a přál mamince, aby děvčátko jen dále tak doma vedla a vychovávala. Než tehdy měla paní Blažejovská ještě něco jiného na srdci.

„Velebný pane, nevím, co je to letos s tím naším děvčetem. Zdá se mi, že špatně vypadá, třebaže si nosí s sebou do školy pořádné dva krajíce chleba na svačinu, a doma to si jí hledím jak jen mohu. Mám o ni strach.“

Velebný pán potěšil matku a rozloučil se s ní. Když přišel domů, stále se mu míhala v mysli její slova. Rozmluva s ní přivedla ho konečně na myšlenku, která mu sice již dříve napadala, ale přece neměl úplné jistoty.

Druhého dne měl v V. třídě náboženství. Přišel právě před desátou hodinou, aby dohlédl na živící se děti v přestávce. Prvními pohledy zamířil do předposlední lavice, kde způsobně a potichu seděla Anička. Katecheta zasedl za stůl a pozoroval šeptající děti. Po chvíli přešel třídu a zpozoroval, že Karla Spurná pojídá s velikým úsměvem krajíc namazaného chleba, zrovna takový, jako Anička Blažejovská. Přešel ještě několikrát třídou a poznal ke své radosti, že se přece nemýlil. Vysvětlil si nyní vše. Anička Blažejovská se dělila již přes půl roku se svou spolužačkou Spurnou, která patřila k nejchudobnějším dětem celé třídy. A o druhý krajíc se rozdělila vždy s Pepčou Malou, která měla nemocného tatínka a trpěla také často hlad, takže na Aničku již toho mnoho nezůstalo, někdy téměř nic.

Nyní bylo již vše vysvětleno. Nejen ve škole, nýbrž i ze svého jídla doma nosívala Anička z toho, co sama nesnědla, vždy své chudé spolužačce.

Katecheta byl tímto neobyčejným zjevem velmi potěšen. Měl radost, že jeho slova o lásce milosrdné v hodinách náboženských padla aspoň u jedné žákyně na tak dobrou půdu. Od té doby všiml si Aničky více a vždy v přestávce upozoroval totéž. A dosud nikdo za celý půl rok o tom nevěděl.

Při setkání s matkou vyložil katecheta matce vše. Matka se zvláštní pozorností ho vyslechla, až i slza jí stekla s tváře.

„Máte hodné dítě, buďte spokojena! Má zlaté, opravdu křesťanské srdce. Dále ji tak ved'te a prosím vás, nic jí o tom neříkejte a nekazte jí té čisté radosti, která plyne do srdce toho, kdo koná dobro tak, aby nevěděla levice, co činí pravice. Kéž by zůstala takovou i v dalším životě.“

Matka plakala, ale byly to slzy opravdové mateřské radosti. Sama měla nyní před svým dítětem zvláštní úctu a dávala jí sama nyní více jídla do školy, aby jí jen zvětšila příležitost konati dobro.

Katecheta měl jednu příležitost mluvit s Aničkou, ale o jejím dobrém skutku se nezmínil. Znal dobře to její čisté srdce a věděl, že by jí jistě pokazil tím radost. Jen ji napomenul, aby více jedla, aby neměla o ni její matinka zbytečného strachu.

A tak stále koná Anička milosrdné skutky křesťanské lásky a neví dosud, že již o tom ví její matička a velebný pán.

Jaké zlaté srdce!

Což vy, děti milé, nechtěly byste býti podobny naší Aničce? Přemýšlejte, jak byste pomohly své chudé spolužačce! Mějte též takové zlaté srdce, jež má soucit s trpícím a strádajícím. Nuže, která z vás bude první, která druhá, třetí .?

S. H o u s k o v á

MODLITBIČKA.

Ježíšku můj drahý,
zlaté nebes robě,
dnes se z hloubi srdce
vroucně modlím k Tobě.

Ať má láska k Tobě
jako slunce září,
ať mi úsměv kyne
ve tvé božské tváři.

Dej, bych v každém čase,
ve dne, nebo v noci,
pod Tvou, drahý Jesu,
nacházel se mocí.

Dej mi klidný spánek,
odpusť moje hříchy,
učiň se mnou, co chceš,
zbav mne vši mé pýchy.

Po životní pouti
k nebes jasné výši,
vezmi mne, Ježíšku,
ve svou věčnou říši.

Mám vrabečky.

Před několika roky dala jsem si udělat k oknu, u něhož celý den pracuji, zahrádku na květiny. V pozdním podzimu jsem dala květiny dovnitř a zahrádka osiřela. Bylo mi to líto. Pomyslíla jsem si, že bych tam mohla dát něco pro ptáčky, že by to snad našli. Myšlenka stala se

skutkem a v zahrádce octla se miska s jáhlemi. Celý den čekám, nic, ptáčci nešli. Přes noc však napadl sníh. A jak ráno hledím na zasněženou ulici, myslím si, že snad dnes. Tu, ejhle! Vrabeček jeden. Čekám, že jich bude snad více. Však ten jeden zobnul několikrát a frnk — pryč. Jaké zklamání! Než však jsem se trochu vzpamatovala, už jich přilítlo asi dvacet (ten první letěl je jistě přivolat), přesně jsem je nemohla spočítat. Pak jich přilítlo ještě víc a jáhly byly za chvíli pryč. Začalo mne to zajímat a dala jsem jáhly jiné i kousek buchtu a žemle, sezobali vše. Pak jsem sypala dál, oni zobali také dál a byli jsme všichni spokojeni.

Ale vyvedli mi také něco, co mi radost trochu zkalilo.

Neměla jsem jednou nic poruce, myslím si: „Dáš jim dnes brambory, oni budou rádi, jen když něco bude.“ Ale chyba lávky, moji vrabečkové nepapali brambory. Ležely tam brambory, až zmrzly. Rozmrazila jsem je a dala tam cpět a čekala jsem. Po chvíli přiletěl jeden, zobl, otřel zobák, otočil se zadečkem nad misku, něco tam upustil a cosi zaštěbetal. Mně to tak připadalo, jako by řekl: „Na brambůrky ti pískám!“ A brambory zase mrzly. Vrabci nikde. Zlobilo mne to na ty mršky, ale uznala jsem, že jsem je zmlsala a bylo mi po nich smutno. Od té doby jim dávám jáhly, rýži aneb buchtu, tu oni mají nejraději.

Přes celé léto onich nic nevím, ale jak napadne sníh, nevím, jak to, ale jsou tu a čimčarují a zobou přímo do skla, tak se až drze hlásí. Ale nezlobím se proto na ně. Mrzne-li moc venku a oni natahují své krčky do okna, nevidím vrabečky, ale vidím velkými písmeny mockrát psáno „HLAD“ A proto prosím milé čtenáře: Mějte také své ptáčky, mějte je rádi a sypte jim! Moje zahrádka oživila i v zimě a já mám své vrabečky — zimní květiny

Marie Kosíková, Brno.

Projevy k jubileu „Anděla Strážného“.

Ctěný pane redaktore!

*Zasílám Vám báseň k „K padesátiletému jubileu „Anděla Strážného“ .
Psal jsem ji tak, jak mi velel cit. Rád čtu „Anděla Strážného“
a těším se velmi na každé číslo. Rád jej čtu, neboť si při tom vzpomínám na svoje dětství, stísněné poutem chudoby. Cosi jako stesk zavane z jeho řádků, že se neubráním pohnutí. Jsem dojat a na chvíli zapominám útrap životních.*

A věřte, život je těžký

K padesátiletému jubileu „Anděla Strážného“.

*Padesátý rok již chodíš
s blahou zvěstí v české chaty,
přinášeje jejím dětem
požehnání zásvit zlatý.*

*K metám dobra pevně vedeš
jejich duše nezkažené
a na cestu žitím dáváš
jako otec rady cenné.*

Zvláště pak na srdce kladeš:
„V Pána Boha věřte cele,
víru v Něho v každé chvíli
vyznávejte vždycky směle!“

Vzletným slovem navždy získáš
duši, jež ku kráse tíhne,
že i v době stáří milá
vzpomínka se hlavou míhne.

Každým rokem úže vížeš
zástup bratrů něžnou páskou,
a ten, který pozapomněl,
zpět se k tobě vrací s láskou.

Dlouhou dobu v svěžím rouše
vypravený na pout kráčíš —
svoji cestu pro věk příští
skvělými si činy značíš.

Nemám lepších tužeb v srdci
než tvůj rozkvět s láskou k tobě,
přeje ti, bys dlouhá léta
sloužil naší vlasti k zdobě

A. V. K., S-y.

*

Vážený pane redaktore!

Zasílám několik hádanek pro našeho milého „Andílka“ a zároveň si dovoluji gratulovati k jeho 50. jubileu. Těší mne upřímně, že má dnes „Andílek“ tolik přátel. Já sama jej odebíráám již 10. rok a dosud nepozbyl ni v nejmenším mých sympatií a věřím pevně, že i nadále bude mi tak milým, jako mi byl v raném dětství.

Přeji proto milému jubilantu mnoho, mnoho zdaru!

M. Jančová z Crhova.

Okénka do světa.

Spisovatel Ignát Zháněl, jenž se první přihlásil jako odběratel „Anděla Strážného“ od jeho založení, nedočkal se již ukončení 50. ročníku: zemřel dne 30. listopadu v Brně ve věku 67 let. Náš časopis ztratil v zesnulém jednoho z nejvěrnějších a nejpilnějších spolupracovníků, jak jsme ukázali v jeho životopise v minulém ročníku. Ještě pro letošní ročník připravoval některé články, ale nemoc, která jej připoutala brzy po

prázdninách na lůžko, mu v tom zabránila. Poslední jeho prací pro „Andílka“ byl překlad povídky pro naši přílohu „Přísaha náčelníka Huronů“. Všichni naši čtenáři a zvláště čtenáři přílohy vzpomenou jistě vděčně v modlitbách zesnulého spisovatele.

Indiánské totemy viděli jste vyobrazeny v minulém čísle. Byli za ně po vděční zvláště bystřejší čtenáři povídek ze života Indiánů, poněvadž poznali

názorně, jak vypadá dnes to, o čem se v povídkách často píše. „Totem“ je k m e n o v ý o d z n a k indiánských i také některých afrických a australských kmenů. Jsou to obyčejně zvířata, někdy také květiny a zjevy přírodní, ve kterých oni pohanští národové vidí a uctívají jakéhosi ochranného ducha svého kmene. Obrazy těchto zvířat nebo květin příslušníci téhož kmene vtiskují si (čili vytetují) obyčejně i na kůži, ale stavějí je také na kraji vesnic, lesů a pod. Někde užívají jich také za ozdobu vlasů. Kmenové, kteří mají týž totem, jsou si vědci společného původu a cítí se jím tak spojeni, že mladíci a dívky téhož totému nesmějí jako příbuzní vstupovati ve sňatek. Název totému stává se kmenu jakýmsi rodinným jménem, jak jistě postihli i pozorní čtenáři povídky „Přísaha náčelníka Huronů“.

Morští obři. Největší obry živočišné nalzáme v moři. Tam žije největší ssavec, totiž velryba, jejíž některé druhy dosahují délky 29 m při váze 147.000 kg. Co je proti tomu slon se svou délkou 3.5 m a váhou 4000 kg! V moři žije největší známý koryš, obrovský krab japonských moří, jehož nohy objímají prostor o průměru 2 metrů. V hlubinách moře žijí lasturnatky velikosti vlašského ořechu, kdežto naše sladkovodní lasturnatky bývají 1—2 mm dlouhé. Naše

známé berušky, dlouhé něco přes 1 cm, mají v moři příbuzného dlouhého 23 cm. Žádná sladkovodní ryba zdaleka nedostihuje obrovského mořského žraloka, dlouhého 10 metrů.

Kolik mravenců je v mraveništi. Přírodopysce profesor Andrews dal si práci a počítal obyvatelstvo jednoho nepřilíš velikého mraveniště. Napočítal 8239 mravenců, mezi nimiž bylo 11 královen. Možná tedy říci, že větší mraveniště má aspoň 10.000 obyvatelů.

Kterými řečmi mluví nejvíce lidí. Podle anglických výpčtů mluví nejvíce lidí na světě anglicky, totiž 160 milionů lidí. Rusky prý mluví 100 milionů obyvatelů země, německy 90 milionů, francouzsky 80, italsky 50, španělsky rovněž 50, portugalsky 25 atd.

Děti u blahoslavené Anežky. Pod tímto názvem napsala spisovatelka Běla Dlouhá pěknou knížku, která se zalíbí zvláště děvčatům. Líčí v ní dětská léta naší blah. Anežky Přemyslovny, v jejímž malém srdceku záhy se vzňala jiskra vroucí touhy po svatosti a vyrůstala pak podivuhodně v plamen nadšení. Knížka czdoterá několika obrázky stojí 5 Kč. Vydaly ji Školské Sestry O. S. F. v Praze-Vinohradech. Prodává ji také knihkupectví Občanské tiskárny v Brně.

Záhonek mladých.

Nezapomněla.

Pravdivá událost.

Bylo to asi před pěti lety. Bratr šel obracet seno. Opodál stála vrba. S té vrby vznesly se divoké hrdličky. Jedna

byla ještě malá. Bratr ji chytil a přinesl domů. Dcma jsme měli domácí hrdličku. Zavřeli jsme je spolu. Asi za půl roku nám ji někdo pustil. Byla dva dny pryč. Třetí den skládali naši na půdu seno. Seděla na jedncm krovu.

Naši ji chytli a zavřeli zase. Po roce jsme divokou a domácí hrdličku pustili ven. Každého večera přilétaly zpět do klece. Jednou večer divoká se nevrátila. Seděla na jedné hrušni. Hoši po ní počali házet kamením a ona odletěla. Po dvou letech se však vrátila. Naši ji uviděli a pustili domácí hrdličku. Nastalo přivítání. Domácí hrdlička cukrovala a pořád se kolem ní točila. Ta si vletěla pod kůlnu na dřeva. Maminka šla do sklepa pro brambory. Najednou divoká hrdlička padala k zemi. Maminka ji zvedla a vidí, že má prostřelenou hrud'. Přece se v poslední chvíli vrátila. Když jsem přišel ze školy a naši mi to řekli, chtělo se mi plakati.

A. Cidlík,
1. tř. gymn. v Praze.

*

Modlitba.

Ó Bože, jenž na nebi dlíš
a láskou vládneš světu,
mou duši zvedni v jasnou výš,
ať šťastna je v svém vznětu!

Slovutný pane redaktore!

Ani nevíte, jakou jsem měla radost z obdržené knížky, proto promiňte, prosím, že na poděkování dovolila jsem si napsati několik veršů „Andělčkově Strážnému“ k jeho jubileu. Víím, že moje básnička není dokonalá, ale je z lásky psaná. Odebírám čtyři časopisy, ale žádný se mně tolik nelíbí jako

„Anděl Strážný“.

Slunce zapadá a den se k večeru sklání,
všude ticho velebné, když vyzvánějí klekání,
tu ruce sepnou a k postýlce kleknu
a modlitbičku vroucí Andělčkově řeknu.

Obraz Anděla strážného nad postýlkou visí,
maminka říká, že při modlitbě máme býti tiší.
Příkazu toho dbám, oči moje jen na obraz hledí,
jak hošík malý na samém kraji lávky sedí.

Děvčátko malé kvítka trhá a na okraji břehu klečí,
usmívá se a nic nedbá na velké nebezpečí.
Já se vždycky tolik bojím o děvčátko to ladné,
stačí malý pohyb jen a jistě do vody spadne.

Vtom však napadne mě myšlenka spasná:
vždyť nad nimi se vznáší postava Anděla krásná!
Anděl strážný jim tak vlídně rukou kyne —
kdo se k němu modlí — — jistě nezahyne!

Srdečně Vás zdraví, pane redaktore, i všichni, kteří do „Andílka“ tak pěkně píší,
Manuška Benešová, žák. ob. šk. v Křetíně.

Ty vidíš lítost v srdci mém
nad spáchanými hříchy —
Ó, odpust mi, že bídny jsem —
můj Spasiteli tichý!

A. V. Ka—.

*

Sněhulák.

Sníh je tady,
to je jásot,
děti mají
z něho radost.

Sníh je tady, jaká krása,
všechno kolem plesá, jásá.
Děti staví sněhuláka,
nad hlavou jim vrána kráká.

Cylindr mu hlavu kryje,
oči uhle, jako živé,
nos červený, křivý trochu.
„No, tos vybral mrkev, hochu!“

Miloš Řičánek,
žák 5. tř. ob., Olomouc.

*

V počtech. Pan učitel se tázal velmi nepozorného žáka, nač se váží chléb. Nepozorný žák odpověděl: „Na šprycny.“ — V téže třídě v hodině přírodopisu tázal se pan učitel jiného nepozory, který je největší pták. Nepozorný žák odpověděl a vykřikl: „Levhart!“ Všichni jsme se tomu zasmáli.

(Jan Krinke a Procházka Fr. v Jaroměřicích.)

Poslušné děti. „Pročpak jste poházeli sousedovic hochu blátem?“ — „Protože nám pan učitel zakázal házet kamením.“

Ze školy. „Pročpak jsi nebyl včera ve škole?“ — „Prosím, pane učiteli, mne bolel zub.“ — „Ach tak, a bolí ještě?“ — „To, prosím, já nevím, on si ho pan doktor nechal!“

Chytroušek. Děvčátko: „Babičko, já vám přeji mnoho štěstí k narozeninám.“ — Babička: „Ale, dítě, vždyť moje narozeniny budou až za dva měsíce!“ — Děvčátko: „To já vím, ale já bych ráda dostala pannu už dnes!“

Slabý příklad. Malá Pepinka si ráda myla ručky, ale hrozně nerada tvářičky. Babička jí domlouvá: „Musíš poslouchat! Když jsem já byla jako ty, myla jsem si denně tváře...“ — „Tak vidíš, bábinko! A jen se podívej do zrcadla, jak teď vypadají!“

Z pravopisu. Pan učitel (s výčitkou): „Nemůžeš se naučit dělat čárky?“ — Žák (s pláčem): „Prosím, pane učiteli, já vím dobře, jak se dělají; ale nevím vždy, kde se dělají!“

Veselá hádanka. „Jak uděláš z foukací harmoniky tahací?“ — „To přece nejde!“ — „I jde a velice snadno: přivážeš foukací harmoniku na provázek a taháš ji po zemi!“

Aby ho užil. „Františku, pročpak držíš deštník nad hlavou? Přece neprší!“ — „Ne.“ — „A slunce taky nesvítí!“ — „Ne.“ — „Nač tedy deštník?“ — „To je tak: když prší, bere si deštník tatínek; když svítí slunce, vezme si jej maminka, a já ho mohu užívat jen při takovém počasí, jako je teď: když neprší a slunce nesvítí.“

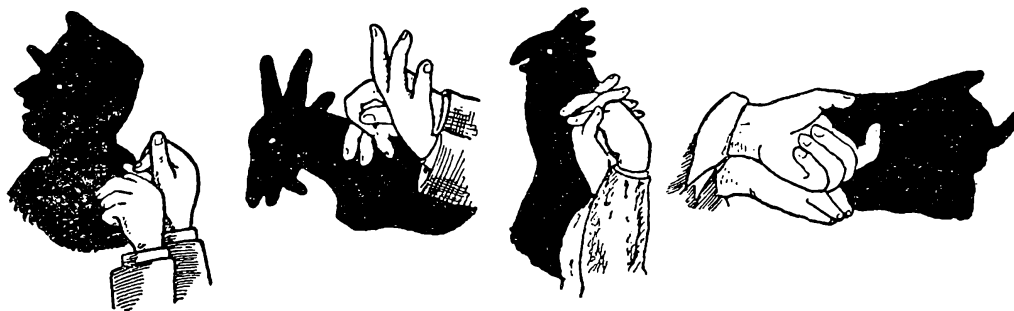
Z přírodopisu. Pan učitel vykládal o slepicích. Vyvolal jednu žákyni, aby mu řekla, proč chováme slepice. Ta odpověděla: „Protože mají zobák.“

(A. Cidlík, I. tř. gymn. v Praze.)

Ze zeměpisu. Pan profesor vykládal o moři. Vyvolal jednoho žáka, aby mu řekl, proč je voda v moři slaná: „Protože jsou tam slaneční,“ řekl nesměle. Všichni jsme se tomu srdečně zasmáli.

(A. Cidlík, I. tř. gymn. v Praze.)

STÍNOVÉ OBRÁZKY.

Za obsah odpovídá Emanuel Masák. — Vydává svým tiskem a nákladem Občanská tiskárna v Brně.

ANDĚL STRÁŽNÝ

ČASOPIS PRO KŘESŤANSKOU MLÁDEŽ

Spisovatel Alois Dostál,

spolupracovník „Anděla Strážného“.

Přinášíme v tomto čísle podobiznu a vzpomínku dalšího dlouholetého a po smrti Ign. Zháněla asi nejstaršího spolupracovníka „Anděla Strážného“ — spisovatele Al. Dostála. Jest asi málo českých čtenářů, kteří by ve svém dětství nečetli některé jeho povídky, neboť A. Dostál píše i do četných jiných časopisů pro mládež a také samostatně vydal dlouhou řadu knih, zvláště pěkných a poutavých povídek dějepisných.

Vzpomínám aspoň některých názvů: „Pod praporem blankytné barvy“, „Za vlast“, „Z dávné doby“, „Na hlásce“, „Z jasných i temných dob“, „Za slávy otcův“, „Z dob těžkých zkoušek“, „Pro rodné město“, „Mendík“, „Za pomoci dobrodinců“, „Z pouti mládí“, „Na dobrodružných cestách“, „Pro králeviče“, „Karel z Vlkanova“, „Z těžkých a blahých chvil české minulosti“, „Z hradů a tvrzí“, „Pernštejnův panoš“ a m. j.

A kdo již odrostl dětským letům a touží po větších povídkách „ze

života“, sáhne opět rád po spisech Al. Dostála, který jako kněz zná velmi dobře život našeho lidu na venkově i v městě a umí o něm také zajímavě vypravovati. Nevyhýbá se přitom veselým stránkám, napsal i dost humoresek, ale většinou svých nesčetných povídek chce nejen pobavit, nýbrž i povzbudit a poučit. Proto píše prostým, nehledaným, každému srozumitelným slohem, ale vždy upřímně a srdečně.

Ve své práci je náš zasloužilý spolupracovník dosud svěží a neúnavný, třebaš letos dosáhne již vysokého věku 73 let. Narodil se dne 2. července 1858 v Kvosínách u Rychnova nad Kněžnou v Čechách z rolnické rodiny. Gymnasium studoval v Rychnově, bohosloví v Praze. R. 1883 byl vysvěcen na kněze, působil v Horním Stupně u Plzně, ve Velízi i na jiných místech, nyní pak jest farářem v Úvalech u Prahy.

Přejeme mu za velkou naši čtenářskou obec, aby neúnavné jeho pero dlouho ještě pracovalo pro naši mládež i pro náš lid.

Mé styky s „Andělem Strážným“.

Je tomu hodná řada let, když jsem počal vyučovati náboženství ve Stupně u Plzně (r. 1883) a upozorněn jsem byl na dětský časopis, nesoucí název „Anděl Strážný“ Psal jsem už nejenom do českých, ale i do moravských listů. Řediteli benediktinské tiskárny doporučil mne nezapomenutelný povídkář Václav Beneš Třebízský.

Vstoupil jsem ve spojení s P l a c i d e m M a t h o n e m a přispíval do „Dělníka“, „Marianských Květů“ a „Zábavné bibliotéky“; tento čilý muž pozval mne též ke spolupráci v „Andělu Strážném“. Napsal jsem do něho črtu, ale redaktor P A m b r o ž mne upozornil, že vzpomínky nejsou pro mládež, ta že ještě nemá nač vzpomínati. Polepšil jsem se tedy a poslal něco jiného.

A od té doby, tedy přes čtyřicet roků psal jsem i do tohoto dětského listu, později nejvíce povídky a obrázky dějepisné.

Vím, že mládež má nejraději pohádky, črty ze života a drobné básničky, že dějepisné práce jsou těžší a ne vždy tak zajímavé. Ale myslím, že je dobře, aby mládež obírala se hodně dějepisem, seznávala naší vlasti minulost, našich předků život a způsoby, i co kdy háralo v této zemi, již obýváme a milovati jsme povinni.

Kolik spisovatelů za tu dlouhou řadu let uložilo práce v tomto listě, kolik tam otištěno děl! A mnozí přispívatelé i odběratelé zatím odebrali se na věčnost.

Ještě v polovině minulého roku mne vybízel dobrý můj přítel a příznivec českého písemnictví, abych poslal fotografii do „Anděla Strážného“. Při tom užil slov „jako jeden z nejstarších dopisovatelů“ Nevím věru, jsem-li jím. A než jsem výzvu splnil, zemřel Ignát Zháněl. Tato moje fotografie byla vyhotovena pro dětský časopis českobrodský, dostala se i na Sedlčansko a jinam, kéž dojde místa i na Moravě v listě mně tak milém, jemuž o jubileu přejí mnoho zdaru!

Alois Dostál.

Jan Valoušek

Padesátka.

Jiříček překvapil dědečka otázkou: „Dědečku, je to mnoho padesát?“

Dědeček zpytavě pohleděl na vnuka: „Proč se mne ptáš?“

„Víš, dědečku, četl jsem v ‚Andílku‘, že je již padesát roků starý.“

Dědeček se pousmál. „Hm, padesátka není mladá ani stará. Lidé však ji oslavují, ale chceš-li vědět pravdu, je lépe padesátce než na lidských zádech v peněžence. Je tomu již hodně dávno, když počal vycházeti ‚Anděl Strážný‘,“ pokračuje dědeček. „Byl jsem ve tvých letech a ministroval jsem tehdy v kostele. Ministranti se ve všední dny střídali, byli jsme čtyři. Pan farář dával nám odměny za ministrování. V neděli čtyři, v obyčejný den dva krejcary. Tyto krejcary dával jsem doma mamince a ona mně je schraňovala a kupovala ‚Anděla Strážného‘. Ale já byl velký čtenář, ještě jsem si vypůjčoval knihy. Pan ředitel měl svoji vlastní knihovničku a za půjčování knih, jež byly ve velmi ubohém stavu, jsme platili. Na opravu knih museli přispívati čtenáři. Za knihu jeden krejcar. Dávku vybírala paní učitelová. Kdo donesl vypůjčenou knihu ještě v horším stavu, bylo mu půjčování knih odepřeno, i když chtěl složit čtenářský příspěvek. Tvá otázka o padesátce mně připomněla dávná léta. Dnešní děti jsou na tom o mnoho lépe. Je velký výběr knih, pěkně upravených, až radost a milo se podívati. Ale láska ke knize není tak veliká, jako dříve bývala. Doma, kde nás bylo více dětí, nečekali jsme, až jeden přečte knihu, ale dva, tři četli jsme ji zároveň. Byly to přímo dostihy, kdo bude dříve se stránkou hotov. Blíže kamen byla stará truhlice, plná knih a starých kalendářů. Desky neměly, ale jejich obsah při draní perí vyprávěli jsme dračkám z paměti.“

„Dědečku, tak přece padesát je mnoho.“

„Je, synku, a tvému ‚Andílku‘ toto stárí jen prospívá. Počkej, povím ti ještě jednu příhodu na ‚Anděla Strážného‘, ale ta skončila neblaze. Jednu neděli odpoledne bylo později požehnání než obvykle. Proč, na to se už nepamatuji. Jen tolik vím, že na faře měli již vyhaslý oheň a potřebného žhavého uhlí do kadidelnice již nebylo. Zpozoroval jsem, že blíže fary u Bučků, jejichžto Jeníkovi půjčil jsem často ‚Anděla Strážného‘ na čtení, mají ještě oheň. Kouřilo se z komína jako nezvratný důkaz. Já již byl oblečen v komži, v bílé rochetce právě čerstvě vyprané a na varhánky vyžehlené. Právě byla stará Koláčková a nechávala si na tom mnoho záležet. Říkávala: ‚Já ty chlapce u oltáře mám ráda nastrojeny.‘ Tetička Bučková byla hned ochotna mému přání vyhovět. Vzala lopatku a uhlí mně nasypala do kadidelnice. ‚Počkej ještě, když jsi tak hodný a půjčuješ našemu malému Jeníkovi sešity na čtení, tu máš!‘ Byl jsem podarován kornoutem malin, které u Bučků rostly na zahradě a právě byly uzralé. Ve spěchu přitlačil jsem kornout na čistě vyžehlenou rochetku a než jsem přišel do sakristie, měl jsem na ní vytištěné kolo jako velký pomeranč. Malinová šťáva zabarvila lépe a

trvanlivěji než anilinová barva. Koláčková mohla přidávat mýdla a různé čisticí prostředky — skvrnu tím ještě zvětšovala. Nesměl jsem jí pak na oči. Konečně vložila se do toho maminka, vystříhla v rochetce okénko a vyspravila ji, že nebylo ničeho znáti. Tatíček, abych byl po druhé opatrnější, vysázel mně pětadvacet. Vidiš, jak ta ‚Andílkova‘ padesátka oživila moji paměť!“

Josef M. Svoboda

Za předjaří...

Když mizí sníh a s ním tolik radosti zimní, vzpomínám si vždycky na jedno předjaří z dob před třiceti lety.

Sníh tál tehdy pod slunečkem jako máslo na kamnech, vody bylo všude po kotníky, pravé škaredé předjaří, jaké bývá počátkem března. Co pomáhalo nám dětem, že skřivánek s modra nebe skřípal vesele i nad poli městskými, když se ven nemohlo? Rodiče by ani nepustili, o nepromokavých meltonkách a galoších se tehdy v chudých rodinách nic ještě nevědělo.

Jaro bylo ještě dosti daleko, ale dne přibývalo řádně. Za jasných dnů bylo poznat, oč se už sluníčko proti vánocům dříve probouzí, a to bylo při veškeré té plískanici nejmilejší. Jednou to jaro přece přijít musí, den se již dluží!

Přinášel-li jasný den řádné tání, přinášela jasná noc opět silný přímrazek, zvláště svítil-li měsíc jako rybí oko. Tím se aspoň zabraňovalo náhlé povodni, jež ani u nás nebyla nic vzácného.

Děti jsou vtipné. Stávali jsme častěji zrána a vytahovali sáňky na kdekterý sklon v městě, abychom užili aspoň hodinku ještě veselého sportu, pokud nás snídání, škola a vycházející slunce nedonutí ustát.

Avšak slunečko roztavilo slábnoucí vrstvu sněhu brzo, bylo po klouzačce a přece ještě byly mrazy! Co teď? Do hor se tehdy ještě nejezdilo, a nebylo by ani peněz na to!

Ale naše rozumky na sluníčko přece vyžrály

Když večer začínalo mrznout, sešli jsme se my chlapci z naší čtvrti u Stupavky, tekoucí zrovna prostředkem ulice, jedni nosili konvicemi a džbery z řeky vodu a jiní opatrně a znalecky polévali návrší mezi domy a nad sklepy vinnými, že voda pomalu mrzla a tvořila silný povlak. Sáňky jezdily po něm jako po skle.

Poléval jsem vršky po několik let též, ještě dnes se mi zasteskne po těch krásných chvílích dětského života. Kde jsou dnes ty krásné hodiny „na ledě“!?

Dnes se jezdí většinou jen večer, tehdy by rodiče nebyli dovolili, s klekáním se muselo domů. Zato odpoledne, když bylo prázdno, zato ráno, před školou, jezdilo se až až!

Jednou, vím to ještě, jako dnes by bylo, jednou, to jsem byl již studentem, bylo tak krásné ráno! Jinovatka se třpytila všude jako jemně

rozsypané perličky, kdekteřá kaluže byla zamrzlá, noční mráz upevnil na několik hodin opět vládu zimy. Toho se muselo využítkovat. Třebas mráz pátil jako úder kopřivy, nosem čpěl jako čerstvě krájená cibule, že až slzy se sypaly s očí, ven se muselo!

Kamarádi z celého okolí sběhli se „za naše“, na sklepy, křiku, hádek a jásání bylo hrůza, trhlo to mýma ušima i srdcem, protože jsem vše slyšel až do kuchyně, ale já nemohl zatím za nimi, maminka mi ukládala práci za prací, vědouc, že se mne stěží dovolá, když za chvíli zmizím mezi druhy.

Ještě poslední práci uložila: přinést do putýnek vody. Chodili jsme pro ni do cizího dvoru přes ulici.

Vzal jsem putýnky a pospíchal v tenkém kabátku přes ulici. V minutě jsem se vracel s plnými putýnkami, a ani ne tak z potřeby jako spíše ze zvědavosti postavil jsem se na cestě, vedoucí kolem Stupavky, a zadíval jsem se na kamarády, sjíždějící se sklepů. Za jásotu sjížděli a oklikou se vraceli na kopec a procedura se opakovala.

Vtom dva bratří Trávníčkovi z Bukovanské ulice táhli namáhavě velké selské sáně, jimiž jejich otec vozil z lesa dříví. Teď stály bez užitku pod kůlnou, chlapci je tajně vytáhli, ale sáně byly tak těžké, že bylo třeba mnoha dětských paží, aby se octly sáně až nad sklepy.

Zpozorovali mne stojícího u putýnek, křik a již jsem pospíchal táhnout sáně nahoru. Minuta mne nespasí. Budu doma hned.

Museli jsme dělati serpentiny, abychom se dostali dopředu, na kluzkém ledě ujížděly nohy až po kolena!

Za křiku, pohánění a reptání dostali jsme se konečně nad sklepy. potom jsme si všichni sedli do nich, Stáňa Trávníčkův vzal do ruky oje, aby řídil směr saní, my ostatní pomáhali jsme saním dostat se na sklon a konečně se sáně svážily.

Okované, oježděné desky smýkly sebou s vršku, těžké, osazené sáně rozjely se tryskem, že jsme jen vítězoslavně vykřikli a už jsme byli dole.

Ale ani Stáňa, ani kdo jiný nemohl jich zastavit, k tomu by nebyla stačila síla nás všech, sjely na cestu, přenesly se po ní jako pírkó, a — světe, sboř se! — sjely k mým putýnkám, jedna, dvě, tři!, déle to netrvalo, napřed letěly putýnky, potom sáně s námi: rovnou do Stupavky!

Srdcervoucí výkřik rozrazil ranní vzduch, v okamžiku dopadly sražené putýnky na slabý led nad mírně tekoucí řekou, dřevo vydalo mdlý zvuk, prorazilo led jen poněkud, a již dvě spodní obruče kutálely se na levo a na pravo po ledě. V zápětí však vletěly na led sáně i s námi, bočnice vrazily jako nůž do ledu, oje Stáňou puštěné zarylo se do břehu, my nahnuli se silně dopředu a odrazem opět dozadu, a již silný proud vody kropil nás svrchu a křísil z úleku.

Několik skoků ve vodě, a po ledě, a už jsme byli všichni na břehu.

Šlo všechno tak rychle, že bych stěží pověděl, jak se kdo dostal nahoru.

Jako zázrakem nestalo se nikomu nic, ani sáně nebyly poškozeny, ač

vykonaly smělý oblouk v největším trysku, zato mé putýnky byly dořízeny dokonale!

Do školy jsme šli všichni ještě včas, k našemu, aspoň mému štěstí, neboť otec lomil jen rukama a naříkal: „Taková nerozvážnost! To je rozum, vzít si na sáňkování selské sáně! Jak by vzalo dítě do ruky břitvu! Já ty Trávníčkovy nechápu!“ Aspoň stokrát slyšel jsem totéž v prvním týdnu po nehodě. Až se mně to protivilo!

Dnes teprve chápu, vděčně chápu, že nás přísnost tatínkova uchránila od mnohé nehody, do níž upadli spolužáci ať pouhou náhodou, ať neopatrností. Mnoho volnosti škodí ještě více než málo. To si myslím často, milé děti, často!

L. Grossmannová - Brodská

Ošizený Kolja.

Veselá vzpomínka z Ruska.

Nikdy nepanuje tak rušný a veselý život v ruských městech i vesnicích jako před a o Velikonocích, které jsou u Rusů největšími svátky celého roku (mnohem většími nežli na př. Vánoce) a které se — jak známo — dle kalendáře pravoslavných slaví o čtrnáct dní později nežli u nás v Československu.

Tehdy v každé domácnosti pekou se „paschy“ a „kuliče“ (ve tvaru našich bochánků a bábovek) a dívky se předhánějí v jejich ozdobování lesklými cetkami z barevného staniolu, umělými květinami, čokoládovými pralinkami, ba i zrcadélky dle toho kterého vkusu. Neboť toto pečivo, chutně zadělávané smetanou, plné másla, mandlí a hrozeinek vyměňuje se mezi přáteli „pomlázkou“ spolu s barevnými kraslicemi, v jejichž zdobení jsou ruské venkovanky pravé umělkyně. Však barevné kraslice a pestré ruské výšivky jsou částí svérázu a národopisu ruského.

V Petěrhofu, v bývalém letním sídle carském, kde se též svého času narodil poslední ruský carevič, bylo veselo i živo před nastávajícími svátky velikonočními. Osada, vzdálená od Petrohradu několik železničních stanic, byla bohatá, její „cerkev“ byla nádhernější nežli bývají ty skromné dřevěné kostelíky na ruských vesnicích. Proto zde bylo hlučno i šumno k večeru na Bílou sobotu. Lidé přinášeli k posvěcení kraslice, kuliče a paschy, obyčejně pěkně zavázané do strakatě vyšívaných roušek. Poněvadž se všichni dovnitř nevešli, tož od chrámových dveří po obou stranách cesty položena široká prkna, na nichž stáli věřící, pokládající dolů před sebe předměty k posvěcení určené. Až po vzkříšení Spasitelově baťuška pop (ruský kněz) vyjde z cerkve, on i zde všecko posvětit kráčeje prostředkem rozestavených zde lidí.

Mezi dospělými „babami“ i bradatými „mužíky“ tísnilo se zde též několik dětí. Došel Peťa Semenyč se sestřičkou Nastou a se starostových Vasilkem. Všichni tři hleděli se nenápadně dostat poblíže Kolji (Nikolaje)

Aksakova. Byl to synek krčmářův a největší rozpusta i neposlucha v celé osadě.

Otec Koljův, poněvadž si musel hledět živnosti, mnoho o synka ne dbal a matka ho všemožně rozmazlovala, on byl následkem toho postrachem všech lidí pro své zbůjnickví a zlomyslnost.

Však Péťa ani Vasilko tomuto svému nehodnému kamarádovi nezapomněli, jak on loni maličké Nastě dřevěnou misku s krabicemi k posvěcení určenými zlomyslně překlopil do bláta. Že mu to nedarují, řekli si oba hoši, hodlajíce mu oplatit, ale tak, aby si to řádně zapamatoval a vzal si z toho ponaučení.

Matka Nastina vyšívala pro lidi ony pestré roušky, do nichž zabalovali kuliče, a na prosbu dcerky zhotovila jí právě takovou, jakou u ní koupila krčmářka Aksakovna pro Kolju.

A tak zde stály všechny čtyři děti, uneseny velebností okamžiku a bylo jim vhod, když neposedný Kolja kdekoho škádlil, nedávaje lidem pokoje a nevšímaje si proto, co se kolem něho děje.

A tak se stalo, když po obřadech přihnal se domů do krčmy a jeho matka rozhalovala roušku, kolem stojící ustrnuli. Kolja na místo chutného kuliče donesl domů — rozbité kaloše, které mu Vasja s Péťou obratně podstrčili a vyměnili, jakmile baťuška pop dokončil svěcení.

Matka spráskla ruce, zato otec synkovi důkladně napráskal, proč nedal lepší pozor, ale milého Kolju mrzelo nejvíce to, že i v Rusku platí přísloví: „Kdo má škodu, o posměch se starati nemusí.“

E d. E l p l

PRESIDENTU K SVÁTKU.

K svátku Tvému, tatíčku náš,
nesem vroucí přání,
vděčnost plní útlé srdce,
slza stkví se v skrání.

Tatíčku náš milovaný,
hlava stříbrem zkvítá,
duše Tvoje jitřenkou však
stále jasně svítá.

Za svobodu, již jsi přines',
národ vděčí celý,
přijmi dík náš, pozdrav vroucí,
nehynoucí, vřelý.

Živ buď léta dlouhá ještě!
Každou v čele vrásku
uhladíme, nesouce Ti
oddanost a lásku.

Nejlepším jarním květem,
ježž Ti darem nesem,

je srčce naše vřelé,
přijmi je, Ježíšku, celé!

J. K.:

Malý beránek.

Byla opuštěná vdova, která měla tři syny. Byli to velicí chudšasové, proto matka jednoho dne pravila: „Milé děti moje! Sami vidíte, jací

Pán Ježíš žehná dětem.

jsme ubožáci. Jeden z vás musí do světa hledat štěstí. Snad nám dobrotivý Bůh pomůže.“

A skutečně nejstarší syn vydal se z domu. Již chodil tři dny a tři noci, když přišel k nepatrné chaloupce. Před chaloupkou seděl starý muž. Jeho bílý vous otáčel se sedmkrát okolo něho.

„Kampak tak smutně?“ ptá se stařec.

„Do světa, otče, do světa. Vězte, že jsme velicí chud'asové, a tak mě matka vdova poslala do světa, abych si hledal službu.“

„No, když je to tak, tedy nechod' dále; vezmu tě do služby. U mě trvá rok sice jen tři dny, ale přece dostaneš platu plné tři koše zlatníků, když dobře budeš sloužiti.“

Nejstarší syn ovšem ihned svolil a již druhého dne musel hnáti velké stádo ovec na pastvu. Dříve, než odešel, dal mu stařec malou skleničku a krabičku řka: „Dávej dobře pozor na ovce a jdi za nimi, kamkoli půjdou. Krabičku naplníš tím, co moje ovečky jedí a skleničku pak tím, co ony pijí. Vše to mi večer odevzdáš, když se vrátíš s pastvy.“

Dobře. Ovečky šly napřed, pastýř za nimi. Tak přišly na hedvábnou louku. Ale ovečky se nepásly, nýbrž šly přímo dále. Přišly na stříbrnou louku. Také na stříbrné louce ovečky se nepásly, ale šly opět dále. A právě tak se stalo na zlaté louce. Za zlatou loukou pak tekla široká řeka, přes kterou nebylo mostu, nýbrž jen slabá, zteřelá lávka.

Již na hedvábné louce povšiml si nový pastýř malého, vyzáblého beránka, jehož vlna byla všechna potřísněna blátem. Tento ošklivý beránek se stále točil kolem pastýře, pohlížel na něho a k němu se lísal. Pastýři se vyzáblý a zamazaný beránek protivil, proto jej holí odehnal od sebe. Když pak ovce přišly k řece, šla jedna za druhou po zpuchřelé lávce na druhou stranu. Vyzáblý a zamazaný beránek byl poslední a také šťastně přešel přes lávku. Pastýř však si netroufal na lávku, proto zůstal na břehu řeky a přemýšlel, co by dělal.

„Nejlépe bude, když si sednu, pojím a popiji,“ myslel si. „Utonouti ještě opravdu nemám chuti.“

Vskutku usedl, jedl a pil, potom pak tvrdě usnul. Probudily ho až ovečky, když se vracely z pastvy opět přes slabou lávku jedna za druhou. Pastýř šel pěkně za nimi. Na hedvábné louce si pak vzpomněl na prázdnou krabičku a skleničku a na starcův rozkaz. Proto rychle natrhal trochu hedvábné trávy a uložil ji do krabičky, skleničku pak naplnil vodou.

„Tři dny jsi chodil, synku, oslovil ho před vraty stařec. „No, jak jsi vyplnil můj rozkaz?“

„Dobře, otče. Krabička je plná i sklenička je plná. Jen se podívejte, co jedly a pily vaše ovečky.“

Stařec skutečně otevřel krabičku, podíval se a pravil: „Zasloužíš, abych tě spravedlivě potrestal za tvou lež. Ale neučiním to. Jdi však pryč, neboť nemohu potřebovati lháře!“

Doma vyprávěl nejstarší syn vše pravdivě.

„Matko, nyní půjdu já do služby k onomu starci,“ hlásil se prostřední syn.

Matka mu přála mnoho štěstí a dala mu na cestu plnou torbu. Syn šel, šel a skutečně přišel třetího dne k onomu starci s dlouhanským vousem; stařec seděl opět před chaloupkou. Snadno se dohodli a druhého dne již hnal se skleničkou a škatulkou ovce na pastvu.

Také k němu se lísal na cestě vyzábělý a zamazaný malý beránek; i on jej odehnal holí. Když přešel za ovce hedvábnou, stříbrnou a zlatou louku, ani on se neosmělil přejíti nahnilou lávku, nýbrž zůstal na zlaté louce a naplnil krabičku zlatou trávou, skleničku pak vodou z potoka.

„No, jak jsi vyplnil můj rozkaz, synku?“ ptal se ho stařec, když se třetího večera vrátil s ovečkami.

„Dobře, otče. Plná je krabička i sklenička.“

„Zasloužíš, abych tě řádně potrestal,“ pravil mu stařec. „Ale neučiním to; jdi však pryč, neboť lháře nepotřebuji!“

„Nyní půjdu ještě já zkusit štěstí,“ vykřikl nejmladší synek vdovy, malý Jeník, když prostřední bratr vypověděl, jak se mu dařilo.

Oba bratři ho zrazovali, jak prý může pořídit on, když oni sami nemohli starci vyhověti. Také matka ho nechtěla pustiti. Jeník však pravil, že půjde, kdyby mu sebe více bránili. Však on ví, jak musí pastýř uposlechnouti starce. A šel. Bratři se za ním smáli a matka ronila slzy.

Třetího večera již stál Jeník před stařečkem, dohodl se s ním a druhého rána již hnal pln veselí a spokojenosti ovečky na pastvu.

Přišli na hedvábnou louku. Měkounká byla tráva, jako by chodil po peřině. Ale ani jedna ovečka se jí nedotkla. Dále ku předu šel beran se zvoncem na krku a ovečky za ním. Jen onen vyzábělý a zablácený beránek zůstával za druhými pozadu. Kulhal, ubožák, a žalostně pohlížel k pastýři Jeníkovi.

„No, copak ti je, maličký?“ pravil mu pastýř. „Co je ti, že kulháš.“

chudáčku? Pojd' ke mně, já tě ponesu, aby jsi se příliš neunavil. Jinak by jsi se stále opožďoval.“

Malý beránek na něho vděčně pohlédl a lízal mu ruku. Jeník pak jej vyzvedl na ramena a nesl vesele si hvízdaje za stádem.

Přišli na stříbrnou louku. Všechna tráva a každé kvítko bylo z čistého stříbra. Prostředkem pak tekla stříbrný potok a ztrácel se pod stříbrnými křovinami i stromy. Ale ani zde ovečky nic nejedly a nepily.

Také na zlaté louce, kde se vše blyštělo ryzím zlatem, žádná ovečka nedotkla se ani stébla trávy ani kapky zlaté vody, ale všechny chvátají za beraním zvoncem přes lávku. Když pak přišel Jeník s beránkem na ramenu k lávce, tu vidí, že není bezpečno vydati se na zpuchřelou lávku.

„Můj malý beránku!“ praví Jeník všecken zarmoucen. „Zde tě musím pustiti a jdi sám přes lávku za druhými. Já tu počkám, neboť ta lávka není pro lidi.“

„Dosud jsi pomáhal ty mně, Jeníku, nyní pak já tobě,“ ozval se nadjednou malý beránek. „Sedni si na mne, přenesu tě přes lávku!“

Jeník se sice nedůvěřivě usmál, neboť mu nechtělo do hlavy, jak by ho mohl tento malý a slaboučký beránek přepraviti na druhý břeh, ale přece naň sedl a přišli šťastně na druhou stranu.

Na druhé straně řeky byla opět krásná hedvábná louka. Ale ovečky ani nepohlédly na měkkou, hedvábnou trávu, nýbrž spěchaly ke kapliče, která stála uprostřed prostranné, hedvábné louky.

V té kapli právě sloužil kněz mši svatou. Jeník spěchal co mohl za ovečkami. Když přišel ke kapli, viděl, že ovečky vcházejí do ní. Každá se na prahu zatřásla a proměnila se — v anděla. Také malý, vyhublý beránek tak učinil; a z něho se stal archanděl.

Všichni andělé se zbožně modlili a pak přistoupili k sv. přijímání. Také Jeník to učinil. Ale malý kousíček svaté hostie ukryl do krabičky a do skleničky pustil kapku vína.

Když se pobožnost skončila, vycházeli andělé z kostela, na prahu se opět proměnili v ovečky a ubíraly se domů.

„Zdalipak jsi napásl dobře moje ovečky?“ ptal se stařeček Jeníka.

„Vaše ovečky, pane, nejedí trávy. Jen pohleďte do krabičky a uvidíte, jaká jest jejich potrava!“

Sotva to Jeník řekl a pohlédl na stařečka, tu uviděl, že před ním stojí sám — Bůh.

„Tři koše zlata jsem ti slíbil, poctivý a dobrý můj synku! Nyní ti dám ještě jeden plný, že nejsi takový lhář jako tvoji bratři.“

Čtyři koše ryzího zlata přinesl dobrý Jeník své matce. Od té doby zapomněli, co je bída. Žili šťastně a žijí dosud, jestli dávno nezemřeli.

Ze slovinského přeložil Izram Chětjov.

Fr. V š e t e č k a

Ještě jednou něco o hadech.

Na jihu Asie se rozprostírají dva nesmírné poloostrovy: Přední a Zadní Indie. Oba jsou v pásmu horkém a jsou domovinou četných dravých a divokých zvířat, jakož i hadů jedovatých i nejedovatých a jiných plazů. Ku předcházejícímu článku o hadech v Africe a v jižní Americe přidávám toto vypravování o témže předmětu z Indie, jak jsem je našel v jednom misijním časopise:¹⁾

P Šebestián Noronka (snad Polák?), misionář z řádu Tovaryšstva Ježíšova, vypravuje takto:

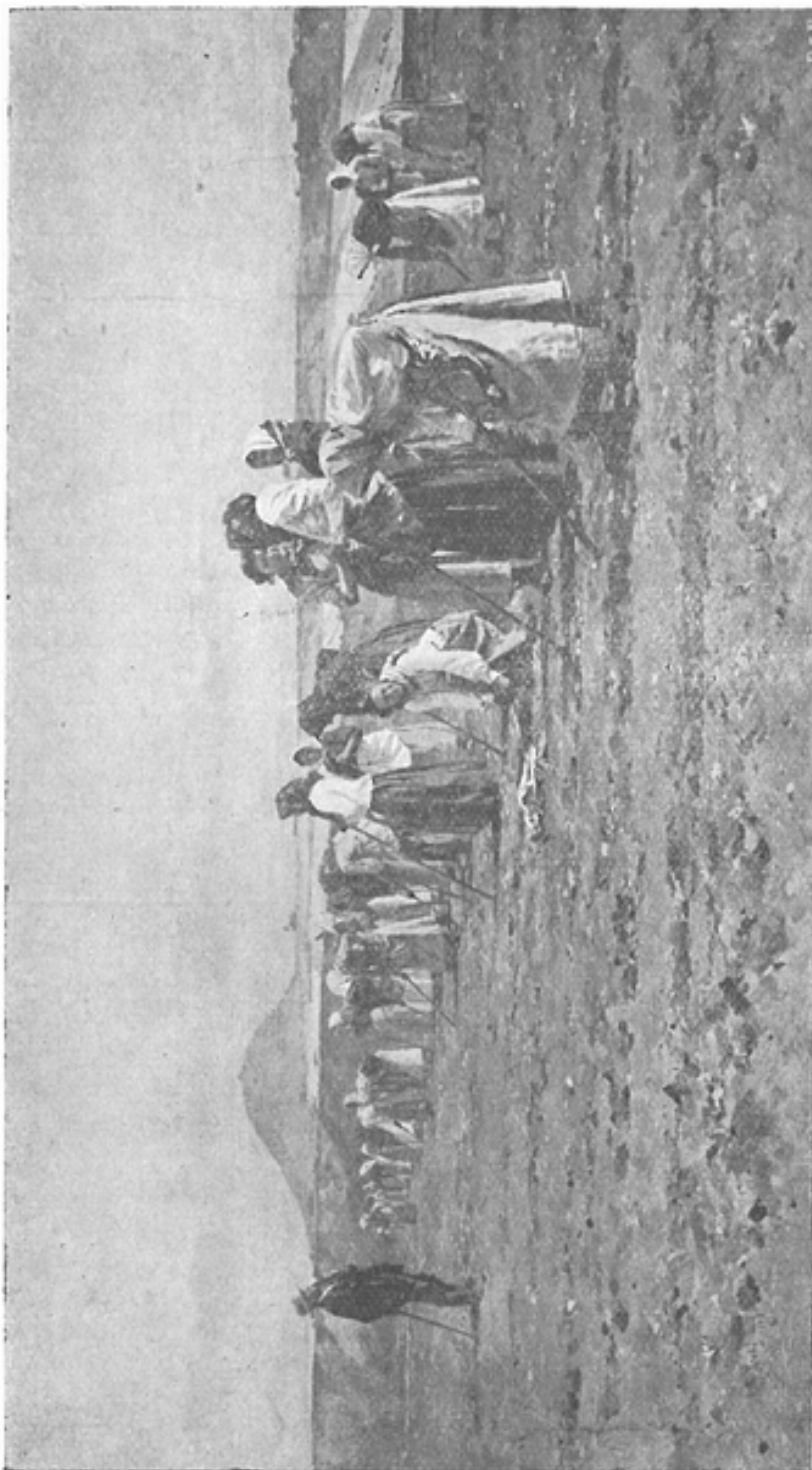
„Říká se, že je v Indii mnoho jedovatých hadů. Ačkoliv jsem se často prodíral velmi hustými houštinami a musil jsem choditi hustou travou, neměl jsem nikdy příležitosti ku dobrodružnému setkání s nějakým hadem. Teprve nedávno jsem se dověděl od některých rolníků, že zabili při mýcení části lesa osmnáct jedovatých hadů.

Jediný had, v jehož blízkosti jsem se octl, byla kobra, která se mi vplížila do kuchyně a zalezši do díry, zůstala tam po dva týdny. K mé velké radosti potom odtud zmizela. Největším nepřítelem hadů je zvíře, podobné kočce, zvané ‚mangus‘.²⁾ Jest zajímavo sledovati jeho zápas s kobrou. Had syčí zuřivě a snaží se manguse uštknouti. Po delším boji, který trvá i několik hodin, bývá tento vítězem. Je-li uštknut, odběhne velmi rychle pryč, vyhledá určitou bylinku, sežere ji, načež se dává znova v boj. Tato okolnost upozornila jednoho misionáře-jesuitu, že objevil velmi účinný lék proti uštknutí. Pozoroval manguse a poznal, že týž nikdy nepošel, když, byv uštknut, oné byliny požil. Počal tedy onu bylinu sbírat, pořídil z ní odvar a nabyl tak velmi účinného léku, o němž se přesvědčil, že ničí následky hadího jedu v těle. Pokus to dokázal. Jistý hoch z Pundšarupatti byl uštknut kobrou. Po několika minutách zmodrala mu kůže na ráně. Prudké bolesti postupovaly od rány po žilách. Dostavilo se ochrnutí těla. Po čtvrt hodině se nemohl již hoch udržeti na nohách. Zavolali narychlo misionáře. Zatím nabyl jazyk dítěte barvy tmavomodré a byl scvrklý. Dech se stával obtížným a smrt se blížila. Kněz mu rychle podal zmíněného prostředku (odvaru). Po několika minutách počal protijed účinkovati. Jazyk nabyl přirozené barvy a dech se stal pravidelným. Ochrnutí zmizelo a krev počala obíhati pravidelně. Za dva dni pracoval hoch zase na rýžovém poli.

Vůbec bylo by mylné se domnívati, že se misionář za každým krokem setkává s dravými šelmami a hady. V krajích obydlených není snadno s takovými živočichy se setkat. Jsou misionáři, kteří za léta své apoštolické činnosti na př. živého tygra neviděli jinde, nežli — ve zvěřinci.“

¹⁾ Wltmss. 1930 č. 9/10.

²⁾ Jedná se tu patrně o zvíře druhu „Mangust“. V Indii žije jeden takový druh zvaný „mungos“, vědecky, *Herpestes griseus*. Je barvy stříbrošedé a jako nepřítel hadů těší se velké vážnosti. (Herder Konv. Lex.)

Jarní práce „na panském“.

J i ř í S a h u l a

Původ pomněnky.

Před pradávnými lety v údolí u řeky Bystravy byla ves Vodnice. Chalupy byly rozloženy na mírném svahu. Nejniže — skoro na břehu řeky — stála chatrná chata vdovy Růženy Jařinové. V malém tom obydlí vychovávala chudá žena dcerušku Mnislavu.

V skrovné světničce byla častým hostem nouze. Ale chmurné stíny bídy dovedla rozptylovati vřelá láska a obětavost matčina. Jařinová věnovala svému dítěti nejbdělejší péči. Mnislávce při dosti krušném živobytí utkvívало pevně v paměti, jaké svízele matka pro její dobro ochotně snáší.

Rozoumek Mnislávčín byl dosti bystrý, rychle se vyvíjel, dovedl správně srovnávati. Dceruška v zimě často viděla, jak matka pracuje pilně venku za velikého mrazu bez teplých punčoch, v sukni velice chatrné. „Hle, já sedím v teplé světničce,“ řekla si. „Šatečky mám dosti slušné, jsem dobře obuta. Ale co zkusí matička!“

Veliké sucho na jaře a v létě zavínalo v tom kraji velikou neúrodu. V leckterých příbytcích se zahrnul hlad. Tehdy úzkostlivá matka, která v těžce postižených, nuzných Vodnicích nemohla nalézt výživu, obcházela v okolních obcích zámožnější domky a chalupy s prosbou o zaměstnání. Všude říkala: „Na mně mnoho nezáleží, snesla bych klidně i větší bídu; snažně však prosím, abyste jevíli soucit s mou dobrou malou dceruškou.“ Leckde dostala práci na několik dní. Ježto nevěděla, zdaž se jí zase brzy poštěstí, velice opatrně hospodařila s potravinami, které za svou námahu obdržela. Mnislávku sytila dostatečně, kdykoli mohla, ale sobě utrhovala od úst, aby z potravin něco zbylo na dobu horší.

Dceruška pozorovala víc, než matka tušila. Když se někdy Mnislava matky tázala, co večerěla, Jařinová to zamlouvala; hladila dívenku a obracela řeč jinam. V citlivém srdci Mnislavině rostla vděčnost a lítost nad strádáním statečné matky.

Následujícího roku bylo již s výživou mnohem lépe. Chatu však navštívilo nové utrpení. Mnislávka se těžce roznemohla, byla upoutána dlouho na lůžko; hlavička ji silně páčila, horečka ji sužovala. Jařinová opatrovala a obsluhovala drahou dušičku s největší pečlivostí. Pokud dceruška bděla, matka se na ni usmívala; těšila, že nemoc brzy zmizí. Když nemocná na chvíli zdřímla, bdělá strážkyně plakala.

Když se jednou v noci Mnislávka probudila, uzřela, jak matka klečí před křížem a vroucně se modlí. „Proč si, matičko drahá, neodpočinete?“ tázala se dcerka. „Vždyť vy potřebujete také jednou delšího spánku.“

„Drahé dítě,“ odpovídala matka, „modlila jsem se, aby již jednou polevilo tvé utrpení. Nelituj mne zbytečně; vždyť tobě je na lůžku hůře než mně při bdění.“ Oči Mnislávčiny se zarosily velikým pohnutím.

Dcerka se uzdravila, matka se velice radovala, ale jenom na několik

Zimní zátiší.

dní; bylať vysílena těžkou prací, bděním a předchozím duševním utrpením. Sama upadla do těžké nemoci. Mnislávka cítila v srdečku trýznivou žalost. Posluhovala matičce, jak uměla. Prosila po chalupách, aby byly dobrotivě darovány pro matku posilující pokrmy. Ačkoli dcerka před nemocnou tajila, jak živobyťí shání, přece to nebohá zvě-

děla. Nic o tom s dívenkou nemluvila, ale srdce její se rozhořelo ještě vroucnější láskou k drahému dítěti.

Když těžká choroba poněkud slábla, Jařinová konečně večer užila delšího posilujícího spánku. Když se probudila, spatřila Mnislávku klečeti před křížem. „Dítě drahé, proč nejsi na lůžku?“ tázala se s údivem.

„Modlím se, aby vás Bůh co nejdříve uzdravil,“ odvětilo děvče.

„Vždyť ses mohla pomodlit večer a pak si odpočinouti,“ domlouvala laskavě nemocná. „Teď už je pozdní noc. Proč bdíš právě ve chvíli, kdy tvého přispění nepotřebuji?“

„Vy jste mne tomu, matičko, naučila,“ řekla dcerka se zrakem láskou a vděčností planoucím. „Vzpomeňte si, proč jste si za mé nemoci ukrádala spánku, když jsem sama v noci byla pohřížena ve sny.“

Jařinová chvíli nemohla pro silné pohnutí promluvit. Když poněkud horké vlny citů ovládla, vyběhla: „Teď už jdi klidně na lůžko. Cítím, jak se mi vrací síly. Bůh tvou prosbu vyplnil.“

Mnislávka nebyla zvyklá na změkčilé mazlení. Ale v tomto okamžiku přiskočila k posteli, vroucně matku objala se slzami radosti a volala: „Milostivý Bůh budiž veleben! Bála jsem se, že mne stihne nejkřutější rána, která by se do smrti nezhojila ani kupami zlata. Vždyť si bez vás, drahá matičko, nedovedu ani život zde na zemi představit.“

„Jak to, bláhová, mluvíš?“ kárala jemně Jařinová. „Přece je zcela přirozeno, aby dcerka o dlouhou řadu let na zemi přečkala matku. Tobě zbývá nyní mnohem delší dráha životní než mně.“

Mnislava se zachvěla: „Ach, matičko, prosím, abyste takto nyní nemluvila. Cítím to, cítím, že bych uschla jako květina v písku, kdybyste mne nyní do hrobu předešla. Zdá se mi, že nezahořím k nikomu na světě nikdy takovou láskou jako k vám. Vaše úplné uzdravení mi bude tak velikou radostí, že se jí nevyrovnají všechny světské radovánky dohromady.“

Matka za dva dny již opustila lůžko. Začala nová lopota. Ti, kteří dobře znali obyvatelky skrčené, chatrné chaty, říkali: „Vzorná matka — ušlechtilá, dobře vychovaná dcerka.“

Mnislava rostla, sílila, tvář jí kvetla jako růže. „Jak milý, jak okouzlující je pohled jejích očí snivých!“ volaly v údivu některé ženy. „Ten zrak je blankytný, tolik luzný, že by záviděla i princezna.“

Jedna rozšafná sousedka prohlásila: „Kdyby dušička Mnislavina nebyla ušlechtilá, pak by ani pohled té dívenky nebyl tak čarokrásný. Ctnost zušlechťuje tvářnost člověka, prostopášnost hyzdí i nejlepší obličej. Jařinová má ve svém dítěti poklad, jež nelze vyvážit celou skříň drahokamů.“

Kráčel jednou vesnicí básník z nedalekého města. Spatřiv Mnislavu, zdvořile pozdravující, v údivu se zastavil. Pohovořil si s ní chvíli. Když se vzdaloval, šeptal si: „Ach, ty překrásné bleděmodré oči! Jako by byly okénky do ráje čarovného! Modrá obloha a slunce vdechly do nich svůj nevýslovný půvab.“

Mnislavu pro její jemnocitnou povahu měli ve Vodnicích rádi jak děti,

tak dospělí. Dívenka zůstávala stále skromnou. Nepřemýšlela o své podobě; zato děkovala Bohu za zdraví matčino i své vlastní. Málokdy se účastnila dětských her; lpěla s neochabující láskou na matce, které pomáhala dle sil svých i v těžké práci.

„Šťastny jsou ty dvě duše i při své chudobě, řekl jednou starosta Kosík před několika sousedy. „Ale jen aby je nestihlo brzy neštěstí! Jejich baráček povážlivě se kloní na stranu. Není daleko chvíle, kdy se zřítí. Je potřebí, abychom přispěli nějakým způsobem k opravě, třebaže sami mnoho nemáme.“

Rolníci se druhý den vážně umlouvali, čím kdo chudé vdově pomůže k zabezpečení obydlí. Ale dravý živel zhatil jejich lidumilné plány.

Když odpoledne sbírala Jařinová v lese roští, ani nepozorovala, jak se rychle stahují zlověstné mraky. Náhle blesk — silná rána. Začala prudká bouře. Rozpoutal se lijavec tak prudký, jakého vdova nikdy nepamatovala. Ukryla se pod vyčnělý skalní útes. Pozorovala, jak voda v lesním potoku rychle stoupá, jak docela příkop na lesním svahu se mění v zpěněnou bystřinu. Kalný proud se vinul jako had i kolem jejích nohou. A při tom údery blesků ráz na ráz!

Vdova se chvěla velikou bází. Marně čekala dlouhou chvíli, kdy řádění rozpoutaných živlů ustane. Potok se změnil v dravou řeku, ryšavé vlny hučely a odnášely kusy dříví i celé stromečky. Kdož by za tak divého víru rád kráčel domů? Pojednou však jako by Jařinovo bodla do srdce kalená střela. Vzpomněla si na baráček, na dcerku tam uzavřenou. Hučí-li zde vody tak hrozivě, jistě ještě hůře řádí řeka Bystrava. Běda, třikrát běda, jestliže ten veletok vystoupil z břehů! Již se nelekala obětavá žena lijavce a neustávajícího hřmění. Nechala roští pod útesem a pádila rychle do vesnice.

Tam byl veliký zmatek. Blesk sjel do jedné stodoly, takže většina dospělých se sběhla k pracím záchranným. A dole pod svahem, u řeky? Pohled děsný. Spousty kalné vody se převalily přes břehy. Mnislava v chatě hrůzou trnula. Nenadála se, že zátopa tak rychle přikvačí. Když chtěla vyjít ze dveří ven na svah, bylo již pozdě. Voda syčela skulinami dovnitř, vchod do chaty zatarasen dvěma urvanými kládami. Tam větší vodní vír než před okénkem!

Kdež by si dovedlo malé děvče ve chvíli tak hrůzyplné dobře poradit! Mnislava vystoupila na lavici pod okénkem; otevřela je a volala o pomoc. Lijavec již poněkud slábl, ale vody ve světničce přibývalo. Dívenka otevřela okénko a volala zoufale znovu a znovu. Žel, přežel, že les byl od Vodnice dosti vzdálen, takže matka ani velikým kvapem nemohla doběhnouti dříve. Dva muži se zastavili blízko na místě bezpečném a jevili veliké rozpaky. Vyměnili několik slov — a již jeden běžel k své chalupě. Každá minuta tu byla drahá.

Než se však vrátil s dlouhou tyčí, již tu byla Jařinová. Vytřeštila oči. „Mé dítě, mé drahé dítě!“ křičela napolo šílená. Hned stoupala do vody. Marně ji zdržovalo několik žen, které se zatím shromáždily. Vysoká vdova brodila se k chatě, majíc vodu skoro po pás. Chopila Mnislavu do náruče a těžce se brala zpět. Již tu byl rolník s dlouhou tyčí, kterou

namířil směrem k chatě. Ale diváci přece trnuli strachem. Vždyť zátopa se vlnila výš a výš, tak že se nevědělo, zdaž vdova — vzdálená již jen asi na dva metry od hrotu — této tyče dosáhne. Krok obětavé ženy byl volnější.

Již se zdálo, že je vyhráno. Mnislava se křečovitě chytla konce tyče a volala: „Matičko, matičko, vy taky, rychle!“ Ale marná výzva. Mnislava ani neviděla, jak za jejím tělíčkem uchvátil obětavou matku prudký vodní vír. Jen slyšela, jak se chata zřítíla do vody.

Ba snad by bývaly obě osoby zachráněny i v tom okamžiku nejvýš napiatém, kdyby byla Jařinová pamatovala současně na sebe. Ale obětavá žena měla v trapné chvíli na mysli jen a jen záchranu své dcerky. Vyčkala dvě vteřiny, pokud se Mnislava sama pevně nezachytila. Když chtěla sevřítí rukou tyč záchrannou sama, porazil ji mocný proud a rychle unášel.

Když se dcerka ocitla na bezpečné půdě; ještě spatřila naposledy hlavu matčinu. „S Bohem, dítě,“ volala tonoucí, „modli se za mne!“ Vlny se převalily přes obličej oběti velikého hrdinství, na okamžik se vztyčila nad hladinu ještě mozolná ruka — pak zčeřené proudy zcela zakryly smrtelný zápas šlechtné matky

Povodeň byla tak zběsilá, že po opadnutí kalných proudů mrtvola Jařinové zmizela beze stopy. Kdo by dovedl vylíčiti sílu drásavé bolesti v srdečku Mnislavině? Lidé sirotu těšili srdečnými slovy, která však se nestala hojivým balsámem.

Děvčete zbaveného matky a chaty ujal se starosta. Uvedl je pod svou střechu. Snažil se o závod se svou ženou zmírniti žal úplné siroty vlídnými domluvami. Připomínal: „Hlavní svůj úkol šlechtná tvá matička již vyplnila. Dala nejlepší základ k tvé výchově. Dobré vlastnosti, jež ti vštípila, porostou s tebou. Neteskní tedy tolik, že opustila dobrá duše toto slzavé údolí. Po velikých trýzních zasloužila si odpočinku. Nyní je jí mnohem lépe. Za svou námahu a horlivou péči bere stonásobnou odměnu.“

Žena starostova, hladíc Mnislavu po líčku, ujišťovala: „Nalezneš u nás nový domov, budeme s tebou zacházeti jako s vlastní dceruškou. Hle, jako bys dostala nové rodiče! Naše dítky mají tě v lásce, budou se k tobě chovati jako k sestřičce. Mnohému se pro život přiučíš. V krátkém čase oslábne tvůj bol, promění se v tklivou vzpomínku.“

Mnislava děkovala za cituplná slova upřímně. Než nevěřila, že se jí ztracené štěstí v jiné podobě vrátí. Ještě v noci na lůžku si šeptala: „Zlatá, svatá duše — dala za mne život, obětovala se až k smrti. Ruce, které mne zachránily, klesly, když měly zachovati srdce mi nejdražší.“

V domácnosti Kosíkově Mnislava plnila vzorně vůli svých milosrdných chlebovárců. Ale málo mluvila, byla stále pobledlá, leckdy se třásla jako osika. Ve chvílích odpočinku nehrála si s mládeží, nýbrž sestupovala k místu, kde stávala její rodná chatka a sedávala na břehu řeky v truchlivém zadumání. Upiatě nořila zrak do nemilosrdného veletoku, který nedávno pohřbil její sladké štěstí. Zvláště večer živě vzpomínala na všechny tklivé projevy obětavé lásky mateřské.

První jarní projížďka.

„Vzpomínalka, Vzpomínalka,“ švitořily jiné dívčiny, když na večer Mnislavu vídaly seděti na břehu.

„Nezabudka, Nezabudka,“ říkali dospělí s živou útrpností. „Tak velikou lásku dítěte k matce jsme ještě nepoznali. Mnislavě vede se teď lépe než v baráčku, nikdo jí neubližuje; přes to však truchlí neustále.“

Když za večera ševalilo v řece rákosí, zdálo se Mnislavě, že to šeptá vodní tůně laskavá matka. Když se zrcadlily ve vodních tišinách třpytné hvězdy, připadlo dívce, jako by viděla dobré oči své nezapomenutelné živitelky.

„Smrt pro mne podstoupila,“ šeptala si Mnislava často, „ale za všechny

své oběti ani nebyla odměněna důstojným pohřbem. Nevím, kde nad jejími kostmi zaplakat — nemá hrobu po příkladu jiných zesnulých. Kdybych se byla mohla aspoň s její odcházející duší rádně rozloučiti, za všechno vřele poděkovat, ruku políbit! Pak bych své odloučení statečněji nesla.“

Jednou starosta Kosík Mnislavě přísně domlouval, proč se dává stále unáseti rmutným proudem zádumčivosti. „Matka tě zachránila,“ podotkl důrazně, „nikoli proto, abys bolem zmírala, ale abys žila, jak na tvé mládí náleží, abys zdravě dospívala a svou radostí ze života šířila spokojenost i kolem sebe. Vzpamatuj se, nemysli stále jen na minulost! Uvaž, že máš před sebou ještě dlouhou budoucnost. Tvé matce zemřel milovaný muž záhy — kdyžs čítala sotva osmnáct měsíců věku svého. Matka cítila také nad tou ztrátou velikou duševní trýzeň. Ale vzchopila se přece k čilé péči v zájmu lepší budoucnosti.“

Starostova žena připojila: „Kdyby se tvá matka nyní vynořila z řeky, sama by tvé předlouhé truchlení pokárala. Jestliže vytrvale truchlíš v jaru svého života, jaké růže na své pozemské pouti nalezneš v šedém podzimu věku svého? Smiř se konečně se svým osudem!“

Mnislava děkovala za napomenutí. Sama v nitru uznávala, že ve slovech těch je mnoho pravdy. Několik dní se vzdalovala od řeky. Ale brzy ji tam touha táhla znovu. Jako by ji tajemná síla znovu a znovu pudila k troskám baráčku, k šumivým vlnám.

„Dala za mne život,“ opakovala si snivě. „Nemá hrobu na hřbitově. — Dívka zrobila neumělou rukou křížek a vetkla jej do syré půdy na tom místě břehu, kde asi dle vzpomínky naposledy ruka matčina se ukázala.“

„Nezabudka, Pomněnka!“ hlaholilo již v širém okolí Vodnic. Přicházeli i lidé z dálky, aby spatřili dívku bleděmodrých, kouzelných očí, aby s ní srdečně pohovořili. Ale Mnislava odpovídala na dotazy skoupě, stručně. Některé bohaté osoby zajímala vděčná dcerka tolik, že ji vyzývaly, aby se přestěhovala k nim — daleko od řeky. Ujišťovaly ji, že v čilém ruchu městském zmizí její trudnomyslnost, že se bude těšiti pro svou něžnou tvářnost obecné vážnosti. Mnislava však odpovídala: „Jsem velice vděčna milosrdnému starostovi, že mi umožnil setrvati v té obci, kde má matka o mne pečovala a z velké lásky ke mně utonula. Kdybych se ocitla daleko od trosek našeho baráčku, byla bych ještě smutnější.“

Jednou v jasném dni na počátku září se snesla na tichou zátočinu řeky sněhobílá labuť neobyčejné krásy. Spatřivši Mnislavu, plula k ní, prohýbala ladně krk, jako by pozdravovala. Třikrát vyrazila ze zobáku zvláštní zvuk. Dívce se zdálo, že volá: „Pojd' — pojd' — pojd'!“ Bledé líce Mnislaviny se zruměnily. Zdaž ten pták netlumočí nějaký vzkaz nezapomenutelné matičky?

Večer za slabého vánku šelestily rákosiny i vrby kolem tak významně, jako by chtěly všeptávati do sluchu dívčina sladkou útěchu. Mnislava v ševelu a šumění slyšela: „Shledáme se — shledáme se!“

Když večer u Kosíků usnula, měla zvláštní sen. Zjevila se jí matka

v rouchu bělostkvoucím. Ani jediné vrásky na obličejí neměla. Oko její zářilo něžně a laskavě. Z usmívajících se úst plynula slova: „Po těžkém rozloučení bude tím radostnější spojení! Srdce naše budou opět blízko. Utěš se, vděčná dcero!“

Když dívka vstala, byla veselejší než ve dnech minulých, až se hospodář podivil. Doufala pevně, že brzy uslyší znovu mateřský hlas, že ji sevře do náruče ta, na kterou nikdy zapomenouti nemohla. Ale jak se to stane? Jakou cestou se shledání uskuteční? Posud slyšela a cítila jenom náповědi. Je několik bran, kterými mohou vejíti k drahým zesnulým ti, kteří posud jsou pozemskými poutníky. Která brána se před zrakem Mnislaviným otevře?

Druhý den spustil se veliký liják. Nebyl tak zhoubný, jako onen, který způsobil zátopu. Přece však hladina řeky do večera silně stoupla.

Mnislava při svitu měsíčním znovu spěchala k řece. Pohlížejíc na prudké víření vln a pěn, se stupňovanou živostí si připomínala okamžik bolestného rozloučení. V zadumání nepozorovala, jak břeh, na němž sedí, je silně prudkými nárazy vody podemlet. Světlo měsíční stříbřilo a zlatilo hučavé vlny, vytvářelo na řece různé obrazce. V tom se Mnislavě zdálo, že v nejsvětlejším místě hladiny se ukazuje milá tvář matčina. Dcera vztáhla ruce s výkřikem: „Matko, matičko sladká!“ Kus břehu se utrhlo — dívka zmizela ve vlnách

Kosíkova rodina marně v noci pátrala, kam se poděla Mnislava. Teprve ráno následujícího dne nabyli vesničané určitější vědomosti, co se s nebohou stalo. Seznali, že právě ten kus břehu byl vodou urván, na kterém dívka sedala. Marně se pátralo po její mrtvole.

Za to však poznali vesničané poslední pozdrav Mnislavin ve formě podivné, velice tklivé. U křížku a kolem čerstvé strže před jejich očima vyrůstaly rychle květiny dosud nikdy nevidané. Hranaté lodyhy nesly drsné listy a nad nimi se chvěly pěticípé, světlemodré květy — podobné hvězdičkám.

„Hle, hle,“ volala hospodyně Kosíková, „oči smutné Mnislavy!“

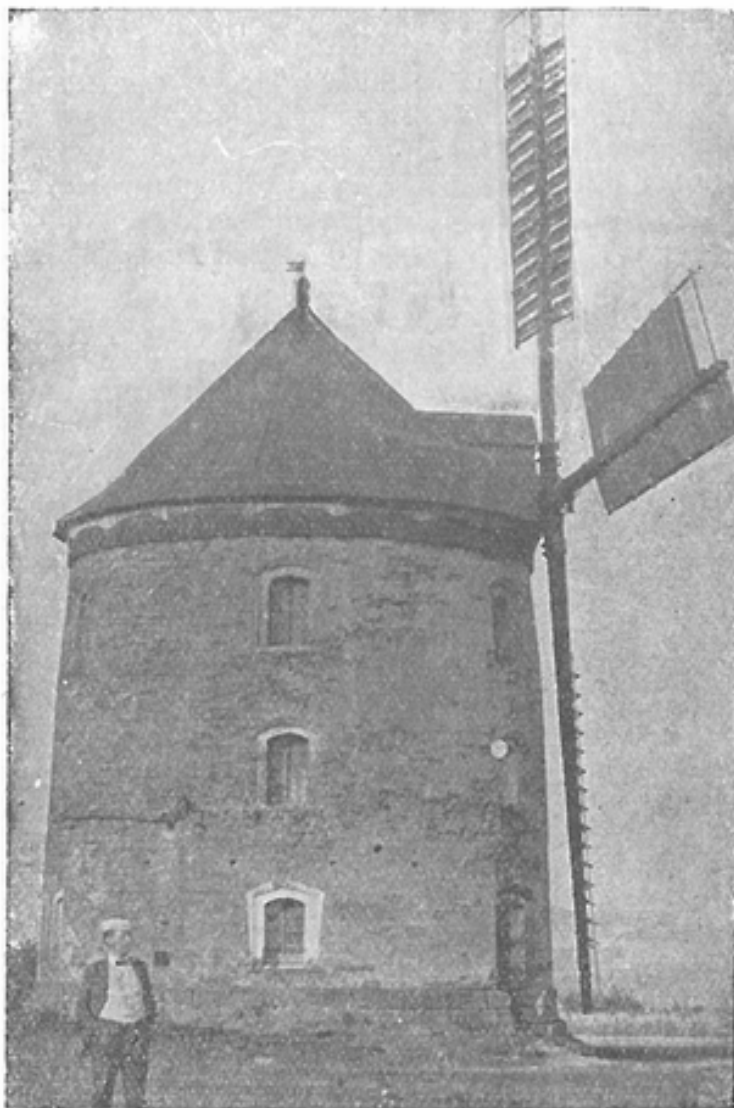
„Ano — ano,“ přisvědčovali jiní, „oči Pomněnky, Nezabudky.“

Starosta pronesl mínění: „Ty drsné listy znamenají drsné chvíle jejího života, květy jsou nám upomínkou na její blankytné, nevinné oči.“

Nové a nové květy hemžily se u vody, což sledováno se zatajeným dechem. Když v následujících dnech se vesničané přesvědčili, že čarovné květy dlouho nevadnou, říkali: „Toť na znamení vytrvalé, nevadnoucí lásky dítěte k matce. Tato kvítka něžná stále nám budou odznakem věrné lásky, věrného přátelství.“

Kvítka se rozmnožila široko daleko i na okraji vod jiných. Na památku stále vzpomínající dcery byla zvana všude pomněnkami.

Jako ona Mnislava, tak i pomněnka stále hledí do vodních vln. Je lidem tak milá, jako dívka, kterou začali známí nazývati Pomněnkou.

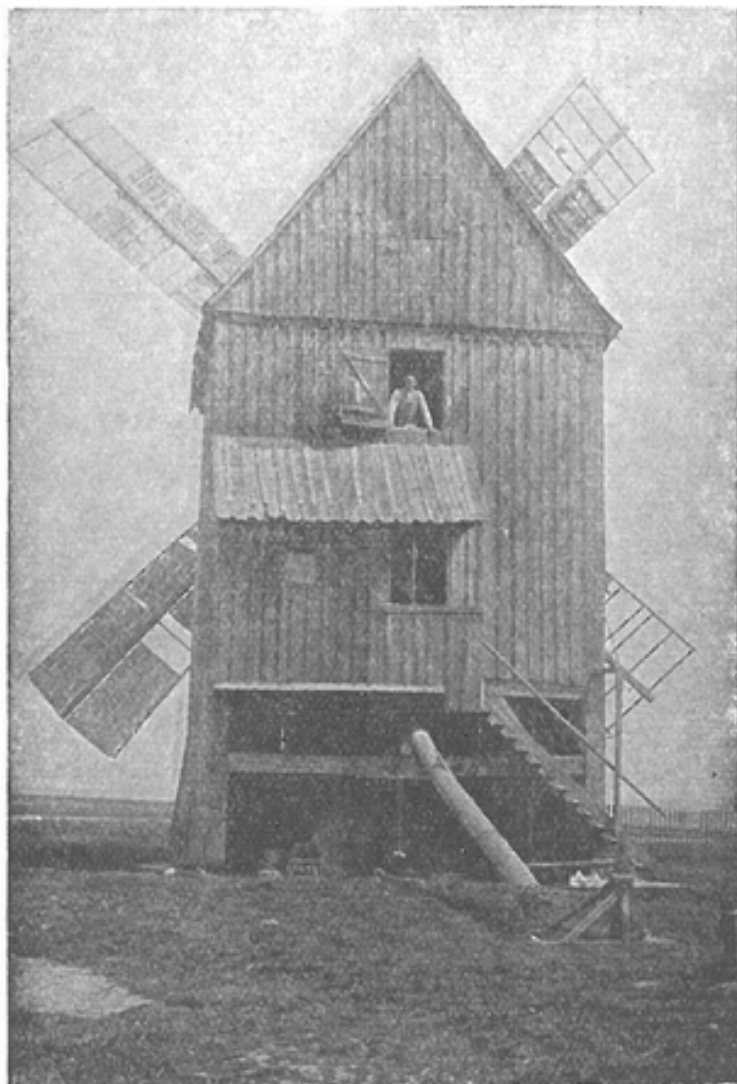

Povětrný mlýn v Praskače u Král. Hradce.

Statečný zajíček.

Vždy slýcháme, že zajíček je bázlivý. Mně dokázal zajíček aspoň ve snu, že umí býti i statečný, jen když chce. Zdálo se mi toto:

Šel jsem v podzimu přes bramborové pole a měl jsem v ruce hůl. Tu znenadání vyskočil přede mnou zajíček, abych na něj nešlápl. Mířím po něm holí, jako bych měl v ruce pušku a vzkřiknu „paf“ Zajíček se na mne ohlédl, mrskl ušima, zašilhal očima, jako by se mně posmíval a běžel půlkruhem kolem mě, aby ukázal, že se mé pušky nebojí. Pak se obrátil ke mně zadečkem, kopl mě zadní nožičkou, zamlaskal a šilhaje po mně, co tomu říkám, uháněl dále.

Povětrný mlýn ve Mšeně.

Probudil jsem se a zabručel jsem si v posteli: „Vida, vida, statečného zajíčka, dělá si ze mne šašky! Ještě abych byl rád, že mě nepokousal.“

Ad. Krebs.

Kdo udílí štěstí.

Srbská národní povídka.

Dva hudci procházeli kdysi Cařihradem; jeden volal: „Pomáhej, Bože!“

A druhý: „Pomáhej, císaři!“

Když císař každý den slyšel hudce, volajícího „pomáhej císaři,“ omrzelo ho to, a umínil si, že ho učiní bohatým. Proto ho pozval k sobě a daroval mu chléb, do jehož těsta byly vmíšeny dukáty a řekl mu: „Už nevolej, jdi domů a buď šťasten!“

Hudec nevěděl, co je v tom chlebě, a vracel se domů. Cestou potkal toho druhého hudce a vyprávěl mu všechno, co s ním bylo; pak mu nabídl, aby mu odkoupil chléb, jelikož se mu zdálo, že není dost propečen. Hudec, který stále volal „pomáhej, Bože,“ přijal nabídku a dal mu za chléb několik grošů. Když pak přišel domů, nakrojil chléb a ke svému velikému údivu našel v něm celou hromádku zlatých dukátů. Od toho dne přestal žebrati.

Hudec, který volával „pomáhej, císaři,“ byl nucen i nadále žebrati.

Když to císař zpozoroval, povolal ho k sobě a vyptal se ho na celou věc. Když zvěděl, co a jak se stalo, pravil: „Nic ti není platno volati: pomáhej, císaři! Bůh udílí štěstí.“ Přel. Otto F. Babler.

Alois Dostál:

Z bouřlivých dob.

Dějepisná povídka.

Čtyři branní opatrovali starobylé město Rakovník. Právě tčlik sem vedlo hlavních cest a stálo ve hradbách bran. Pražská byla nejvíce navštívena lidmi opěšalými i povozy, Vysoká brána vévodila a na ní orloj bylo daleko široko viděti. Menší brána byla Svatojilská, kterou vynášení byli mrtví na svaté pole, a Lubenská, vedoucí k dědinám okolním.

Služba ve Vysoké bráně byla svěřena Janu Vrbíkovi. Branní postupovali, branou Svatojilskou počali a Pražskou končili. Vrbík hlídal zde několik roků, těše se, až bude vpouštěti příchozí od Prahy. Zde posud sloužil Zachař, jež nikdo z rodiny nemohl vystřídati, poněvadž měl jenom dcery, Vrbík zaučoval mladšího syna Havla, aby jednou byl jeho nástupcem.

Ve Vysoké bráně spolu byl hlásný, jenž měl jizbu až nad orlojem a odtud viděl do širokého okolí. Pozoroval, neboří-li někde, neblíží-li se podezřelí lidé, nejede-li sem purkrabí z Křivokláta, hlavně však nechvátá-li nepřítel, aby opanoval město.

Bylo to v době, kdy Sasové, Švédí projížděli Čechy, ale ani domácí vojsko nešetřilo občanů a tito musili posádku špižovati. Mnohdy sem utekli se Novostrašečtí, ano i Lounští a Žatečtí, aby zachránili životy a cennější majetek před hrabivostí nepřítele.

Hlásný Vavřinec Beler rád viděl, když ho syn dolejšího branného navštívil. Mnohdy se mu už kalil zrak, že dobře neviděl do dálky a na Havla se obracel, co pozoruje, jedou-li to po cestě jezdci nebo pohybuje-li se to kočí vůz ve zvířeném praču, vychází-li na východě slunce nebo hoří-li v některé dědině.

Havel měl zrak jak orel, jenom se podíval, oči rukou zastínil a už

správně určil, co se v okolí děje. Už za branného Zachaře sem chodil a rád byl viděn. Předpovídáno mu, že bude jednou dobrým strážcem.

Beker snad by to ono přehlédli, ale Havel ho upozornil. Tím zabráněno bylo požáru v Zákostelí nedaleko Pražské brány. Jindy rychle se běhl Havel po šneku dolů, aby otce vyzval, že nutno uzavřít bránu, poněvadž se blíží nápadní lidé černých tváří, muži a ženy s dětmi, ti že by v městě kradli, nač by přišli.

Pravidelně hlásný zatroubil a brannému oznamoval, co se děje, ale někdy to posláni rychle vykonal pacholík.

Havel také pozoroval příbytky za hradbami, jejichž obyvatelé v čase nebezpečí utekli do města, statečky v plen zanechavše na milost a nemilost. Zde se usadil také dřívější branný Zachař se svými dcerami, když Vysokou bránu opustil. Ani tak nebyl stár, ale postonával a neschopným se stal k zodpovědné službě. Zakoupil domek u městských příkopů a zařídil si zahradu, v níž dcery pracovaly a Zachař sedal pod stromy.

Tato rodina zvala Havla, aby přišel na besedu a při té příležitosti natrhal si ovoce i jiných plodů, jež zahrada skýtala. Junák se nedal dvakrát pobízeti a časem k Zachařovům zaskočil.

„Jste tu v nebezpečí,“ upozorňoval. „Nemáte hradeb, které by vpádu zabránily.“

„Uchýlíme se do města, kdyby se něco přihodilo. Snad bys nás branou pustil,“ pravila starší dceř Apoléna.

„To ovšem,“ hned přisvědčoval Havel, „jenom bude-li možno vás co nejrychleji upozorniti.“

„Často hledíme na bránu a vzpomínáme, že jsme v ní veselé mládí zažily,“ přisvědčovala mladší Markéta.

Havel vracel se od příkopů domů s plnými kapsami ovoce. Poněvadž byly doby nejisté, Rakovníčtí napustili kolem města hluboké příkopy vodou. Jindy tu bývalo sucho, děti si tu hrály a v bujné trávě popásaly kozy. Na okrajích rostly keře. K příkopům zasahovaly zahrady zelinářské i s ovocnými stromy.

V takové sedal bývalý branný Zachař a vypravoval o minulých časech, kolikrát rychle zavíral bránu a vyzvedal most, když byl od hlásného upozorněn na nebezpečí. Ten jenom zatroubil nebo zavolal a branný už konal svoji povinnost.

Teď jeho pozorným posluchačem býval Havel Vrbík, když do zahrady zavítal. Chvilí pomohl pilným zahradnicím, potom usedl u Zachaře a na to a ono se dotazoval. Věděl, tak že uvede zkušeného muže do vzpomínek a tento že bude něco zajímavého ze své minulosti povídati. A nezklamal se.

„Že prý Sasové před časem obsadili Rakovník?“ napovídal Havel.

„Pravda, bylo to koncem října, právě se vozilo dříví z lesů na palivo. Vůz za vozem vjížděl branou do města. Já dával pozor, aby se nikdo cizí nepřipletl. Ani jsme se nenadáli, že by nepřátelé poblízku byli. Pojednou začne hlásný troubiti. Já rychle nemohl zvednouti most, poněvadž na něm stál povoz a za ním druhý. Nebylo viděti na druhou

stranu a už tu dva jezdci stáli v bráně. Bylo by marně zavíratí. Sasíci počtem o 110 koních vnikli do města. Ale neřádili jako jiní nepřátelé. Jenom vymáhali jídlo pro sebe a obrok pro koně. Tehdy jim běželo o něco jiného, aby totiž osadili sousední hrad Křivoklát. Chtěli v něm nejspíše přezimovati.“

„A povedlo se jim to?“ ptal se dychtivě Havel.

Bývalý branný Zachař smutně přisvědčil.

„Vyskytli se zrádcové, kteří se dali uplatiti a Sasům otevřeli bránu. Týden hospodařili tito na Křivoklátě, když se podařilo listovnímu písaři Cyprianu tajně z hradu se dostatí a velitele domácího vojska Holcku¹⁾ o všem zpraviti. Ten tajně přitáhl hustými lesy ke Křivoklátu a hradu se zmocnil. Teď mu běželo o to, aby zajal i nepřítel, jenž se u nás v městě usadil. U veliké síle přišel k Rakovníku, ale Sasové už dříve dostali výstrahu a rychle město opustili, nad čímž Holcka projevoval velikou nevoli.“

Takových příhod slyšel Havel od Zachaře mnoho. Poznával, co rodné město jeho zakusilo a jak bylo spjato se sousedním královským hradem. Už také viděl, jak vojsko projíždělo Rakovníkem, jak hrubě si počínalo, ač bylo vlastně císařské nebo jemu pomocné. Za dlouhého válčení zdivočilo a nedostalo-li hned, bralo a obyvatelstvo sužovalo.

Jindy Zachař před pacholíkem učinil poznámku, která tohoto velice rozladila a hořkostí naplnila. Zmínil se totiž, že mezi nepřátelským vojskem jsou i Češi.

„A je to možné?“ divil se Havel.

„Ti, kteří se pro víru vystěhovali z Čech, snaží se dostatí zpět pomocí Sasů a Švédů,“ smutně přisvědčoval bývalý branný. „Sám jsem s takovým mluvil, když vojíní přijeli k bráně a chtěli se mnou se porozuměti, ale nemohli. I zavolali toho, jenž dobře mluvil česky. Poto a není divu, že nepřátelé vědí o každé dědině, o každé cestě.“

„Tohle bych přece neudělal,“ pojednou zvolal mladý Vrbík.

„Pravda, pravda,“ přikyvoval branný.

Branným bylo nařízeno, aby dobře opatrovali městské brány, také hlásný dostal příkaz, aby dnem i nocí pozoroval, co se děje v okolí. V Rakovnici právě nebyla posádka a měšťané se musili sami na sebe spoléhati. A kolovaly pověsti o vpádech švédského vojska. Cheb i Most byly osazeny nepřítelem a téměř celé severozápadní Čechy jím zaplaveny. Rakovníčtí marně žádali, aby posádka do města byla vrácena. Prý mají hrazené město, dosti zbraní, ať se ochrání.

Ani na sousedním Křivoklátě sousedé nepochodili. Zde měli sami o sebe starost.

„Až nadejde nebezpečí, rychle sem někoho vypravte, abychom přišli na pomoc,“ odbýval purkrabí naléhavou žádost. „Vpadneme nepříteli vzad.“

„Jenom, aby to nedopadlo jako posledně, kdy město i hrad pojednou byly přepadeny,“ upozorňovali sousedé.

¹⁾ Říkali mu také „Holka“.

Mladé katoličky z Habeše.

„Nemůžeme vám nyní pomoci, nevíme ani, kde právě naše vojsko se nachází.“

„Neblahá doba, kdy bude dlouholeté válce a utiskování obyvatelů konec?“

(Pokračování.)

Wolley-ballový zápas v arcibiskup. gymnasiu v Praze v Bubenci.

Adolf Benda, Unhošť.

Fot. soutěž č. 5.

F. Háj:

Márinčin „prezent“.

(Pdkrač.)

Zrovna povídala Márinka: „Jestli se kvočna nadobala hodně netopejra, třebaš vysedí netopejry! Taky se dělají netopejři na smetaně?“

Potkali se na chodbě. Cíla vyhrkla: „Bílá paní!“

Márinka zavrtěla hlavou: „Ba ne! To je Stehlíčkovice kvočna! Vysezuje kuřata našemu tatínkovi k svátku a dělá ‚krabál‘ Nejspíš má hlad, protože klovala suchého netopejra.“

Cíla okřála v tu chvíli. „Tak to vidíte, děti, a já myslila, straší tu bílá paní z Červeného Hrádku.“

„Kdyby vás slyšel náš tatínek, Cílo: tak by řekl: ‚Á, Cíla má plnou hlavu toho sešitového škváru!‘“ řekla Márinka.

A Cíla si v duchu povídala: „Márinka bude jednou zrovínka jako pan řídící. Ale škvár to není! Stará paní Nikodýmová se při tom naplakala zrovna jako já.“

„Jestli, Cílo, jenom pípnete, co chystáme našemu tatínkovi k svátku, tak s vámi víckrát nepůjdeme za tmy do sklepa nebo do dřevníku.“

A Cíla se jim zadušovala, že opravdu ani nepípne. Naopak, že kvočně bude nosit jídlo i vodu, a hned ji šli usadit.

Dlouho seděli pak všichni před starou školou, a když se rozcházeli, zase podotkl pan řídící: „Takových večerů musíme si vážit. V přátelské shodě pěkně si popovídáme, v bázni boží rozejdeme a ve stáří budeme radostně vzpomínat. I děti jsme dnes zapomněli poslat včas k spaní. Nevadí! Je opravdu překrásně. Dobrou noc!“ Zaharašily židličky, několikrát podání ruky a všechno ztichlo.

Jen Měsíček pozastavil se na chvílečku nad starou školou a zavolal: „Kéž by všechna příští léta byla tady vždycky taková jako teď! S ra-

dostí na tebe svítím, s radostí dívám se na společnost před tvým prahem. Mír a svornost! Kéž by tak bylo vždycky!“

A stará škola tiše oddychla: „Nevím, brzo-li mě nezačnou v základech bořit. Vykonala jsem už úkol svůj. Dobrou noc, Měsíčku! Tak sladce nedovedu ti to zazpívat jako rusalka, protože sama na sobě cítím trhliny a velké nedostatky. Chtěla bych si říct: Je čas, abys ustoupila. Přežila jsi se, dosloužila jsi, vykonala jsi, co ti uloženo bylo. Ale do dnešní doby se nehodíš. Ať! Je všem tvorům, ptactvu i hmyzu i stavení vyměřen čas. Ráda ustoupím. Krátkou noc, Měsíčku!“

VI.

Druhého dne poránu poslala paní řídící děti na Chouzavu se vzkazem. Vrátily se k obědu a Mária, která měla plnou hlavičku myšlenek na kvočnu, začala, sotva dojedli: „Kdyby se, tatínku, pod kvočnu přiložilo, vyseděla by kuřata dřív?“

„To je nápad, Mária, říká pan řídící. „Možno přiložiti do kamen, ale ne pod kvočnu!“

„Tak by se třeba mohla dát s kukaní na plotnu. Povídala Jinda Minaříkovic, čím větší teplo, tím se vylíhne víc kuřat. Tak třeba z osmácti by jich mohlo být asi třicet,“ vykládá Mária.

„To jsou samé marné řeči, Mária,“ rozhodla paní řídící. „Vezmi si ‚pisánku‘ a piš!“

„Von tuhle Věna, maminko —“

„Ba ne, prosím, paní řídící, „vona se ‚pisánka‘ Mária ztratila.

Pan řídící klepal tužkou do stolu a četl noviny: „Ticho!“

„Tatínku, prosím vás, teď to nejde dělat ticho, protože von tuhle Věna povídal zejtra: ‚Máš popsanou pisánku, vid‘? A von —“

Pan řídící se zlobil: „To je hrůza, děti, jak mluvíte. Tuhle, von, vona, místo ‚včera‘ říkáš, Mária, ‚zejtra‘ Kolikrát vám budu opakovati, že se říká: on, ona, ono. Fencle, pokračuj!“

Věna se postavil, polkl slinu a rychle vyhrkal: —„sím, my, vy, oni, ony. Ale, prosím, vona se Mária ta pisánka jistojistě ztratila. Vona —“

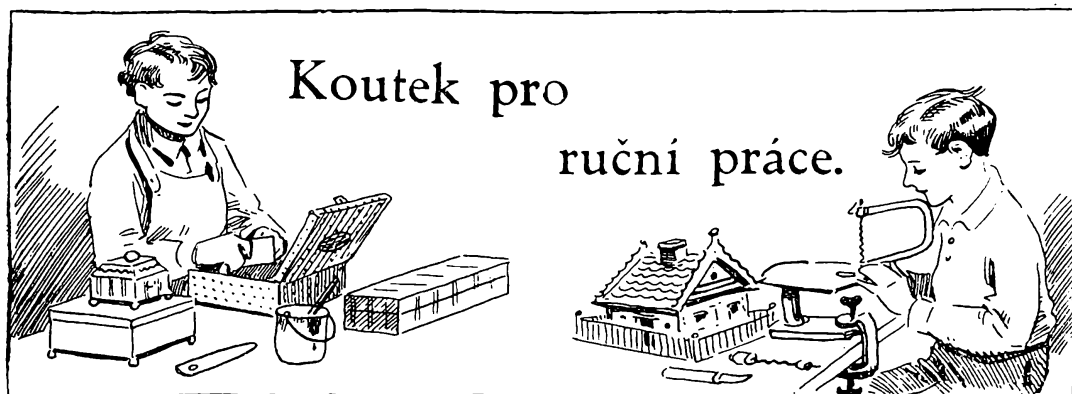
„Už dost!“ zavolal pan řídící. „Co jsem prve povídal? A říká se ‚pisánka‘ a ne ‚pisánka‘“

„Vona, tatínku, naše maminka říká —“

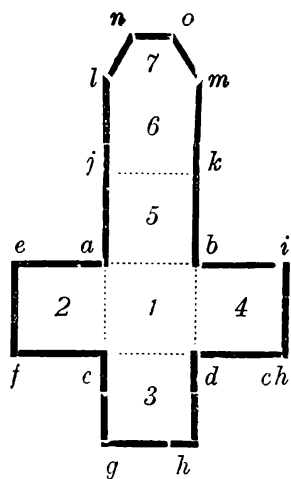
Pan řídící včas si vzpomněl, že paní řídící opravdu říká „pisánka“ Ne proto, že by neznala správného výrazu, ale jednou se přeřekla. Jemu to bylo moc k smíchu, a maminka od té doby říká „pisánka“ „Maminka teprve už není ‚vona‘,“ vysvětluje pan řídící. „Ani ‚ona,‘ maminka je vždycky jen maminka, která si zaslouží největší úcty a lásky. Běžte do první třídy a pište na tabuli, ‚on, ona, ono‘ et cetera. Už ať jste tam!“

(Pokračování.)

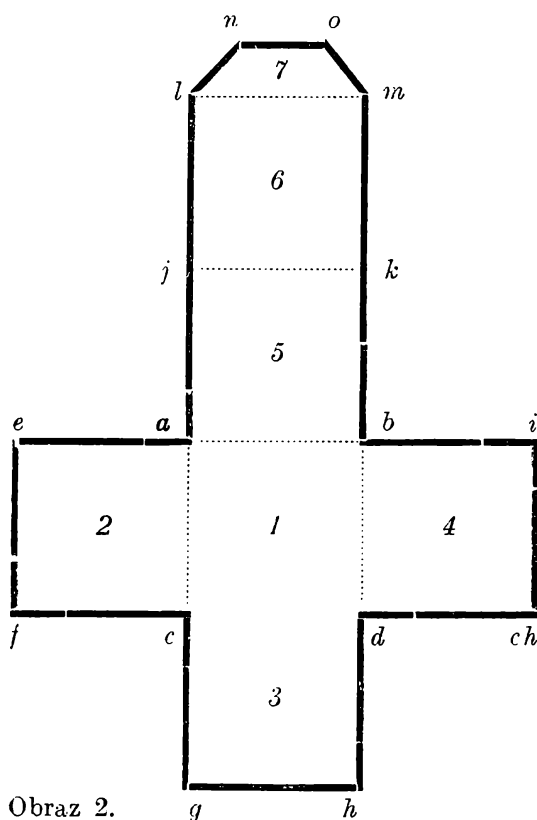

Milé děti! Jednu hodinu našich ručních prací, totiž v 6. čísle „Anděla Strážného“ jsem vynechal. Slušnost žádá, abych se vámi p. redaktorovi omluvil: Víte, že v loňském šk. roce jsem byl těžce nemocen a musel jsem se podrobit operaci, ale nevíte asi, že i na počátku tohoto šk. roku jsem byl opět nemocen a operován. Následky nemocí i operací pociťuji častěji, zvláště v nepříznivé době zimní. A není-li v dobré kondici t. j. v dobrém stavu tělo, není disponována, t. j. v dobré náladě a schopna práce ani duše. A tak se stalo, že jsem se více než po měsíc nedostal k vážnější práci; a hodina ručních prací s vámi jest pro mne vážnější prací, vyžaduje totiž značného duševního napětí, poněvadž nemohu to, co robíme, zároveň ručně spolupracovati, jak jsem dříve činíval. To přijmete jako vysvětlení, proč v 6. čísle nebyl „Koutek pro ruční práce“, a budeme pokračovati v práci. Dnes uděláme si krabice uzavřené, a to dvojí: 1. s víkem připevněným a 2. s víkem volným.

Obraz 1.

Obraz 2.

1. Krabice s víkem připevněným.

Ukáží vám dvojí druh: v podobě krychle a hranolu. Sít bude vlastně stejná, rozdíl jest pouze v rozměrech. U krychle jsou všechny rozměry (délka, šířka i výška) stejné, u hranolu jsou různé. Nakreslíme si síť krychle (obr. 1.) a síť hranolu (obr. 2.):

Nyní obrazce vyřízneme z lepenky prostřední tloušťky dle silných čar; čáry vytečkované jen nařízneme na téže straně, jak jsme dělali minule (viz č. 5.), a ohneme je na druhou stranu, než na které byly naříznuty. Plošku 7 zastrčíme dovnitř krabice za plochu 3 a tak dostaneme krabici úplně uzavřenou. Záleží nyní na polepení hran, abychom měli krabici s víkem. Plátěnou páskou asi 2 cm širokou spojíme a polepíme hrany: ab, ac, bd, cd, aej, bik, cfg, dhch, jk, m (nejdříve ty, které spojujeme!) Návod k tomu máte v 5. čísle. Plocha 6 a 7 zůstává tedy úplně volnou. Nyní polepíme barevným papírem dle vlastního vkusu krabici zvenku. U plochy 2, 3, 4 ustrihneme polepový papír o něco delší, abychom jej mohli zahrnouti nahoře dovnitř přes hrany ef, gh, chi. U plochy 6 a 7 zase širší, abychom jej přehnuli přes hrany jl, km, ln, mo, no. Uvnitř vylepíme krabici bílým papírem. Krabici zavíráme tím způsobem, že plošku 7 zastrčíme dovnitř krabice za plochu 3. Abychom mohli víko snadněji otvírat, přilepíme pod vnitřní polep plošky 7 uprostřed hrany na poutko z proužku plátna (5 × 1 cm), které pak přechází z uzavřené krabice a usnadňuje nám otvírání. Tak jsme si zhotovili krabici s víkem připevněným. Nyní pustíme se do

2. krabice s víkem volným.

Jsou to vlastně dvě krabice zapadající do sebe, tedy s různými rozměry. Postup práce je stejný jako u krabice bez víka, kterou jsme hotovili v čísle 5. Tedy nejprve nakreslíme si síť, tuto vyřízneme, tečkované čáry nařízneme, slepíme a polepíme zevnitř a uvnitř. Tím jsme dostali spodek krabice. Na to si nakreslíme síť víka; tu budou rozměry délky a šířky asi o $\frac{1}{2}$ cm větší než spodku (záleží na tloušťce lepenky a polepu!) Výška bude 2—3 cm dle toho, jaká je výška spodku. Ostatní práce jest pak stejná jako byla u spodku. Tak dostaneme krabici s víkem volným.

Často se nám přihodí, že potřebujeme na uschování nějaké věci krabičku neb krabici. Nyní již dovedeme si ji zhotoviti, ale aby nám vyhovovala, musíme pracovati opatrně a pečlivě!

Ždraví vás všechny

strýc Vojtěch.

Záhonek mladých.

Až přijde jaro.

Až přijde jaro s rozjásanou písni
a květ se zaskví běloskvoucí třísni — —
ó, tehdy otevře se luzný ráj

a snívá krása půjde lučinami
a bude ověncena květinami,
jež v moře krásy změni rodný kraj!

Ach, ptáci budou zpívat nejkrásněji
své dumné písně tiché ve aleji
a v jejich zvucích zmlkne všechen žal
i nová radost ze života vzplane
ve tklivém hledu na kvetoucí stráně!
Ó, kdo by dojat v nitru nejásal?
Ó, tehdy chtěl bych dlít ve stínu břízy
a v krvi kypění mít jarní mízy
a býti zdrav a duchem svoboden
a žhavou láskou obejmouti lidi — — —
ty, kteří trýzní mne a nenávidí!
Ach, Bože, kdy . . . kdy . . . přijde jarní den?

A. V. K.

Dobry příklad.

V noci silně mrzlo. Na nebi nebylo ani mráčku, tak že měsíc mohl bez překážky ozařovati celou zemi, na kterou až do večera padal hustě sníh. Sotva se rozednilo, již hoši vstávali a běželi za vesnici na rybník, aby zvěděli, jak silný je led. Byl již asi pět centimetrů, ale přes to se ještě všichni báli na led vstoupiti. Chodili po břehu, až se jeden osmělil a opatrně vstoupil na ztuhlou hladinu. Za ním druhý, třetí a když viděli, že se led s nimi neprolomí, bylo jich tam hned několik.

„Když jsem tu byl včera, hodil jsem támhle půlku cihly. Ještě se propadla do vody. Ale dnes se to již, myslím, nestane,“ pravil nejstarší z nich, čtrnáctiletý Josef Vymazalův a vzal kámen a hodil jej doprostřed rybníka. Led trochu zapraštel, ale neprolomil se.

Za chvíli šli dělníci do vedlejší vesnice do továrny. Poslední šel starý Zámecký, jenž pamatuje ještě továrnu za starého pána Ostrovského, ačkoliv nynější majitel má továrnu dobrých čtyřicet let. Uviděv tam svého vnuka, volá na něho: „Dávej pozor, Toníku, ať se tam neproboříš, uprostřed není led ještě tak tlustý!“ Ale Toník, dvanáctiletý hoch, vesele odvětil: „Nebojte se, led je již dosti tlustý, udrží nás.“

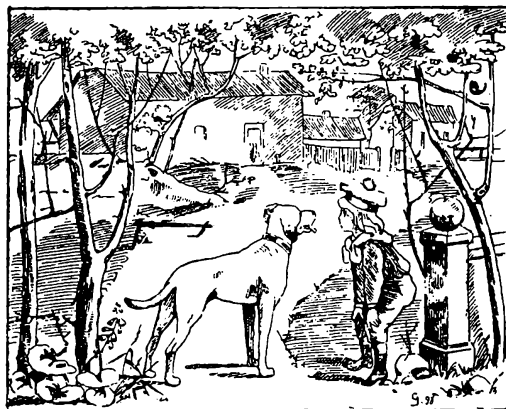
Za chvíli tam byli hoši téměř z celé vesnice. A bylo jim tam také velmi veselo.

Byli tam tak asi hodinu. Klouzali se jen po okraji, takže se zdálo, že se nemůže nikomu nic státi. Ale tu se začal Frantík Novákův pomalu plížit doprostřed rybníka. Krácel opatrně, takže se pod ním led ani trochu nehnul. Již myslil, že má vyhráno. Ale najednou pod ním prasklo a v ledu se udělala puklina, za ní druhá, pak třetí. Všichni hoši hleděli na něho s podivením, kam až se odváží jíti. A on,

zpozorovav to, stal se ctižádostivým a krácel opatrně dále. Led praskal stále víc a více. „A, snad se to neprolomí,“ myslil si, ale šel již velmi pomalu. Tu najednou pukl led před ním, pukl za ním, takže se octl na ne právě tlustém kuse ledu. Led se s ním ponořoval hlouběji a hlouběji. Hoši, kteří si jeho situace teprve všimli, neboť ho již přestali pozorovati, zděšeně vykřikli a každý radil to, co se mu právě zdálo nejvhodnějším. Jeden křičel: „Skoč honem dopředu!“ Druhý: „Stůj a nehýbej se!“, takže on teď nevěděl, co má dělati. Až konečně se odhodlal a skočil s onoho ledu asi o metr dále, ale tam to nebylo lepší. Ulomilo se s ním opět kus ledu, čímž byla jeho situace ještě více zhoršena. Hoši se rozběhli do vesnice volat o pomoc, jen jediný Toník Zámeckův tam zůstal. Chtěl kamarádovi co nejdříve pomoci, neboť věděl, že než přijde pomoc z vesnice, může se Frantík utopit. Běhal sem tam, hledaje nějakou delší hůl. Tu mu šlehl hlavou nápad. Rychle vyskočil na vrbu, ůřezal silnou a dlouhou větev a utíkal kamarádovi na pomoc. Podal mu jeden konec, druhý držel sám a zavolal na něho: „Drž se a pomalu pojď! Kdybys spadl z toho ledu, nepouštěj se a já tě vytáhnou!“ Netrvalo dlouho a Frantík byl zachráněn. Za chvíli tu byli z vesnice muži, kteří však jen odnesli mokrého a zkrhlého Frantíka domů. Co tam bylo pláče a zároveň i radosti, že se neupil! A za to všechno děkovali jen Toníkovi, neboť bez něho by byl jistě zahynul. Však byl také odměněn. Dostal na památku hodinky a od té chvíle byli spolu nejvěrnějšími kamarády.

„Andělu Strážnému“ věnuje

Pěncík Frant., III. tř. chlap. sem. Brno.

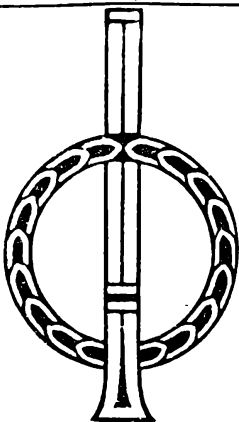
„Orišku, kde je můj tatíček?“

ANDĚL STRÁŽNÝ

ČASOPIS PRO KŘESŤANSKOU MLÁDEŽ

„Svatý kříži, tebe ctíme,
tvrdé lůžko Ježíše...“

	
	Spisovatel Josef Pavlovický
	

Po Václavu Kosmákovi není u nás na Moravě oblíbenějšího spisovatele nad Jos. Pavlovického. Kdo by neznal Čepáčka, podařeného hrdiny „Pátečního dítěte“? Kdo by se upřímně nezasmál přčetným jeho nehodám i taškařinám; jež provedl doma, na studiích, v učení a nyní i pod „otcovskou komendou“? Vyplnily již tři svazky a čtvrtý právě vychází v novinách.

Ale vedle „Pátečního dítěte“ napsal Jos. Pavlovický ještě pěknou řadu jiných delších i kratších povídek a románů, které líčí lidský život také z vážné stránky, jsou mnohdy dojmavé a při tom přece plny zdravého humoru. Tak se dočkaly velké obliby u čtenářů romány „Slepá ze Slavic“, „Otčenáš“, „Satanáš“, „Primabalerina“, „U Kunických“ a sbírky povídek „Nezvedenci“, „Mouchy a mušky“, „Z potulek vlastí a cizinou“, „Cizí koření“, „Ošklivá Pepinka“ a j. Se zdarem pokusil se spisovatel také o divadelní hry.

V dřívějších letech psával Josef Pavlovický také pro mládež a byl to náš „Anděl Strážný“, jenž přinášel jeho práce. Proto je jen slušno, abychom ho vzpomněli vděčně v jubilejním ročníku, zvláště když spisovatel sám oslavuje letos i své životní jubileum — š e d e s á t i n y.

Narodil se dne 30. ledna 1871 ve Vel. Pavlovicích u Hustopeče — odtud přijal také své spisovatelské jméno „Pavlovický“ — vlastní jeho

jméno jest Josef Blažek. Gymnasium a bohosloví studoval v Brně, kde byl roku 1895 vysvěcen na kněze. Nyní působí jako farář v Podolí u Brna.

Přejeme mu na Pánu Bohu ještě mnohých let života vyplněného prací pro náš lid. Doufáme, že vzpomene opět na „Andílka“, tak jako naši čtenáři neopomenou seznámiti se s jeho spisy, zvláště neodolatelným „Pátečním dítětem“

L. Kulička

Noční návštěva.

V chlapeckém ústavě kláštera ozvalo se zvonění. Bylo to ke spánku. Večerní modlitba právě skončila a hoši pomalu se ubírali do spáren.

Dnes měl dozor P. Antonín. Milým, ale pevným zrakem přelétl starší hochy, s mateřskou starostí zastavil se u menších. Konečně byl všude klid. P. Antonín šel dlouhou řadou lůžek na konec spárny, kde ležel malý Jiřík. Tomu musel vždy několik slov říci, s ním se pomodlit a udělat mu křížek na čele, tak jak mu to dělávala jeho dobrá matička.

Ach, ta dobrá matička! Již v mládí ji ubohý chlapec ztratil, a otec ho pak dal do klášterní školy, aby byl uchráněn od hříchů světa.

Dnes také zamířil P. Antonín k Jiříkovu lůžku. Ale ku podivu. Ten ještě neležel — byl oblečen a zdálo se, že čeká na P. Antonína. Ztratil svůj růženec, asi jej zapomněl večer v kapli. A bez růžence, který mu dala maminka — bez toho růžence by neusnul. Prosící očka zvedla se k P. Antonínovi. Ten s radostí svolil, aby šel najít růženec.

„Ale nebudeš se báti?“ pravil, hladě ho po vlasech. „V kapli je tma, jen měsíc tam svítí oknem.“

„Bát?“ Úsměv přelétl chlapcovu tvář, „je tam přece Pán Ježíš! Jak bych se mohl bát? Těším se, že ho mohu ještě jednou pozdravit.“

A již běžel. S radostí ho pozoroval P. Antonín. Je to hodný hoch, ten Jiřík, jenže je trochu divoký a někdy neposlušný, ale srdce má dobré. Právě se připravoval na první svaté přijímání. A v duchu se za něho P. Antonín modlil. Kéž ho Pán Bůh zachová tak hodným a nevinným, jako je teď!

Jiřík zatím otevřel dveře kaple. Bylo tam ticho a prázdno. Jen měsíční světlo sem padalo v širokých pásech barevnými okny a bledě ozařovalo celou kapli. A tam blízko, blizoučko u oltáře jako rubín zářilo věčné světlo.

Jiřík se zarazil, padla na něho jakási stísněnost. Šel pomalu ke svému místu, kde klekával — vzpomněl si, že zastrčil růženec za modlitební knížky. Skutečně, tady leží; Jiřík jej vzal a ještě si na chvíli klekl, aby krátkou modlitbou pozdravil milého Ježíška.

„Ty jsi zde tak sám,“ modlil se, „já jsem ti přišel dát ještě jednu dobrou noc! Odpusť mi, Ježíšku, že jsem byl dnes zas tak neposlušný. Pomoz mi, připrav mi srdečko, abych tě u sv. přijímání hodně přijal. Ty víš, já mám ještě tolik chyb na sobě — musíš mi pomoci, abych je odložil, Ježíšku, milý Ježíšku!“

Ticho, zcela ticho bylo. Jen v sakristii tikaly hodiny a plamen věčné lampy blikal. Jakási tajemná bázeň sevřela srdce Jiříkovo. Malovanými okny padaly měsíční paprsky na křtitelnici a na oltářní pokrývku a kladly se na stupně oltáře.

Jiříkovi náhle zabušilo srdce. Býti tak blízko, blizoučko u Něho, dostat od něho požehnání! A proč ne? Což nebyl dost často u oltáře, když P. Antonín sloužil mši sv.? Ano, ale to bylo něco jiného. Ještě váhal, ale cosi tajemného vábilo ho k oltáři.

Ještě jednou se ohlédl! Ne, ani človíčka není v kapli. Pomalu se zvedl a po špičkách plížil se k oltáři. Již byl na prvním stupni. Pak sebou trhl. Smí to? Ale tajemná moc ho táhla blíž. Vystoupil na první stupeň, druhý, třetí. Klekl si a hlavu opřel o oltářní desku.

„Můj Ježíšku,“ šeptal, „to jsem já! Vidiš mě? Víš, že jsem u tebe?“

Ale ne, nebyl ještě dosti blízko. On ho nemůže vidět ze svatostánku, klečí moc nízko. Široká oltářní deska ho zakrývá. Zvedl se, vystoupil na špičku a položil svoji hlavičku na oltář. Viděl teď docela dobře svatostánek. Tam se skrývá, za těmi zlatými dvířkami ten Přítel dítek, velký Bůh, který jednou přišel na svět jako dítě.

„Ježíšku, milý Ježíšku, já jsem zde, mám tě rád!“ šeptal hoch. Teď přivřel oči. Ach, milý Spasitel vidí v jeho srdci tolik chyb. Ale hned zas otevřel očka. Pán Bůh přece vidí všechno.

Toužebně pohleděl na svatostánek: „Moc jsi za mne trpěl, milý Ježíšku? Já bych byl tak rád hodným, zbožným, ale to je tak těžké. Já to vždy zapomenu.“ Pak zašeptal ustrašeně: „Milý, milý Ježíšku, odpustíš mi? Ty jsi tak dobrý. Ty chceš sám ke mně přijít. Řekni, řekni jen jedno slovo. Tys to tak často dělal, rozmlouvals tak často ze svatostánku s dětmi, které tě měly rády. Já tě mám také rád. Tak rád! Řekni jen něco!“

Ale zas ticho! Jiřík tiše naslouchá. Ani slovo.

„Milý Ježíšku!“ zaprosil Jiřík, „už budu jiný, docela jiný. Chci ti už jen radost dělat, už budu hodný. Jsi už spokojen? Řekni mi něco, třeba jen jedno jediné slovíčko!“

Ale nikdo neodpovídá. Pán mlčí! V očích hochových zaleskly se slzy. Ó, proč nepromluvil? Nemohl říci aspoň slovíčko?

Tu ozvaly se v srdci Jiříkově jemné, tiché hlasy: „Nerozumíš jeho mlčící řeči? Nevíš, že Pán mluví k tobě mlčením? Přebývá zde tak tiše. Jestli ho lidé navštíví, nebo je tu sám — vždy mlčí. Jeho oči vidí všechno, mají-li ho lidé rádi, nebo si ho nevšímají, i když ho nenávidí. On mlčí, mlčí, jako mlčívál vždycky. Víš, jak ho bičovali, trním korunovali, poličkovali, plivali mu ve tvář a četls tam slova: „Ježíš však mlčel!“ Tak mlčí vždy a čeká trpělivě, až někdo přijde a navštíví ho. Dá se zavříti ten „svátostný vězeň“ a zůstává celou noc sám, mlčí a čeká a miluje a prosí. A ty? Mlčíš také? Ó, jak často bručíš, když ti něco není hned po chuti, jak máš odpověď hned na jazyku, jak býváš nespokojen, vzdorovitý, až nohama kopeš. Nemůžeš se někdy přemoci, něco vytrpět, mlčet? O slyš ten sladký hlas, který z jeho mlčení mluví, mluví k tobě s vřelou láskou, s láskou k tobě, dítěti svému!“

Svědomy v Jiříkovi se odmlčelo. Ještě víc přitiskl svou tvář na oltář,

ale najednou sebou trhl. Zdálo se mu, že zaslechl slabý šelest. Ohlédl se bojácně, ale nikdo tu nebyl.

P. Antonín znepokojen, že hoch tak dlouho nejde, otevřel zlehka dveře kaple. A jak užasl — hoch na oltáři. Přivřel zas dveře a odešel. Ne, kde Pán mluví sám se svým dítkem, tam nesmí nikdo vyrušovat!

Jiřík však prosil dále: „Ježíšku, milý Ježíšku, již ti rozumím! Uvidíš, že své srděčko ti připravím. Ach, kéž by ten den byl už tady, kdy ti budu tak blízko, blizoučko! Přijď již, Ježíšku, přijď, ani se nemohu dočkat! Tak dlouho je ještě do Bílé neděle! Přijď již teď!“

Ani slovo se neozvalo, žádná odpověď, jen věčné světlo jasněji zablikalo. A Jiřík cítil jakoby nějakou tajemnou přítomnost, cítil, jak zvláštní klid a radost zaplavuje jeho srdce.

Sklouzl tiše s oltáře a rozloučiv se dlouhým pohledem se svatostánkem, odcházel tiše do spárny. Jako ve snu pohlédl na P. Antonína, který ho potkal.

„Dítě, co je ti?“ otázal se starostlivě.

Jiřík na něho pohlédl, jako by se vrátil z cizího světa: „Byl jsem sám s Ježíškem,“ zašeptal, „mluvil jsem s ním. Ó, P. Antoníne, já již budu docela jiný!“

„Bůh ti, hochu, žehnej!“ pravil dojat P. Antonín a dělal chlapci křížek na čele, „ale už jdi spát!“

S úsměvem na rtech usínal dnes Jiřík, a zdálo se mu, že byl s anděly na návštěvě u Ježíška v nebi

J a n V a l o u š e k

Frantíkův mrskut.

Na vzkříšení a Boží Hod velikonoční bylo nádherné počasí. Dolňany byly zality jasným sluncem, vše se radovalo, že po dnech smutku a bolesti zrodil se nový život. Frantík Večeřů s druhy, když odhrkali zvonění, o ničem jiném nemluvili, než o červeném pondělí. Bude to zas jednou radost! Noc na pondělí nemohl spát. Budila jej nedočkavá touha, aby předešel ostatní koledníčky a co nejvíce vajíček se jemu dostalo.

Ze sna mluvil nesouvislá slova, probouzel se s křikem — kdos mu uzmul vymrskaná vajíčka.

Konečně dočkal se rána. Z červeného pondělí bylo bílé. V noci napadlo mnoho sněhu. Co se včera zelenalo, dnes zbělelo pod měkkým pápeřím. Sníh nebude mít dlouhého trvání, prorokují ve vsi, ale již pokazil všem chlapcům v Dolňanech mrskutovou náladu.

„Kam bys jenom chtěl jít?“ kárala Frantíka jeho matka. „Škoda zlého psa vyhnat v takovém počasí. Lidé by řekli, že tě vyháním.“

Za chvílku slunečko se probralo z mraků a proudy žlutých vod zaplavily vesnici. Frantík smutně díval se z okna, měl sto chutí vyraziti.

Vtom však kdos klepe u nich na dveře. Je to tetička Ducháčková ze sousedství a vede za ruku svého synka, malého Matýska. Vešla do ku-

chyně a obrací se s prosbou na sousedku Večeřovou: „Prosím vás, kmotra, ať vezme Frantík s sebou našeho Matýska. Jde ponejprv a není ještě tak obeznámen.“

Prosba Ducháčkové pomohla Frantíkovi, že byl matkou milostivě propuštěn na mrskut. Jakmile se octl na návsi, uvažoval o přítěži Matýskově.

„Ve dva mrskut je horší. Jednomu tetičky spíše dají vajíčko, než dvěma, zvláště dnes, když už pokročil čas a dědinou se rozléhají zpěvy koledníků. Mám sám co dohánět.“

Matýsek viděl rozpačitost Frantíkova a skoro plačky žadonil, aby ho Frantík neopouštěl.

„Víš, Matýsku,“ potutelně chlácholil ho Frantík, „zůstaň zde na návsi u rybníčku, já sám oběhnu statky a chalupy a potom se rozdělíme.“

Matýsek utřel slzy a svolil.

Frantík si poskočil a pravil: „No, dám mu jedno nebo dvě vajíčka a řeknu, že jsem více nevymrskal.“

Frantík chtěje dohnati své opoždění brodil se blátem, Jeho dřavé boty střebaly kalné vody a z bot bylo zajímavé čerpadlo. Vždy, když zvedl nohu, voda rychle vběhla do volné prostory, došlápl-li k zemi, stlačený vzduch ji opět vytlačil. Frantík ani dost málo toho nedbal. Výsledek jeho mrskutu byl dosud uspokojivý. Pravda, slyšel také dosti výmluv. „Slepice nám ještě nenesou. Byla tuhá zima a zastudily se.“ U Vořechů tetička Frantíkovi řekla: „Naše slepice v kotlině nevydrží a sedí na hanbálkách, no a to si můžeš představit.“ Frantíka takové výklady nebavily. Jeho cílem bylo vajíčko. Pobídl vždy zpěvem: „Dávej vajec tři kadlička, abys dala tři vajíčka, jedno bílé, dvě červené, však vám slepice snese jiné“ atd.

Rozběhl se k zámku. Paní šafářka má 120 slepic, její vajíčka bývají nejpěknější. Za zámkem u kmocháčků dostal dvě karminová. U Stehlíků vařená v kávě, barvy hnědé. Ondrovi barví je šmolkou, jen u Otýpků mívají z březulky. Několik velmi pěkných kraslic dostalo se Frantíkovi u Kokšů. Jejich Verunka zdobí vajíčka rýsováním. Vezme malé nůžky, na obarveném vajíčku vyškrabuje motýlky, psaníčka, kvítka, jaká nikde nerostou. Třeštíkovy mají včely, rozehřívají vosk, Madlenka slámkou dělá okrasy, jako v kreslicím sešitě.

Toho bohatství se Frantíkovi dostalo a měl vajíček plný matčin šátek. Matka mu jej půjčila, svázal si jej se tří čtvrtin do růžku a měl jej na levé ruce. Bylo mu líto dáti z toho pokladu malému Matýskovi, který čeká u rybníčku. Což, aby zašel k Holčápkům? Chlapci říkají, že tam místo vajíček dávají křížalky. Křížalky Frantík lehce oželí, však mu napadá, že by tam mohl s ním Matýsek. Dají-li křížalky, tak dají pro dva. Aspoň bude vidět Matýsek, jak je těžko vymrskat vajíčko. U Holčápků mají tři děvčata, ale tetička Holčápková nedá vajíčko za celý svět. V této jarní době platí vajíčka velmi draho. Proto, aby se v červené pondělí neobměkčila, zanesla je na Zelený čtvrtek do města. Bylo jich tři kopy. Dcerky nechá ošlehat, aby nebyly prašivé, ale záplatou stačí křížalky. Máme jich ještě plný pytel od léta. Matýsek ra-

dostí poskočil, když pro něho k rybníčku přišel Frantík. Obával se, že mu Frantík již utekl domů.

K Holčápkům se dostanou přes můstek a potom mezírkou už jsou tam, pobízel Matýska Frantík.

Zatím slunce stálo na polední straně; ves a přilehlé záhumení proměnilo se v jedno jezero. Holčápkovi byli vystrčeni až u lesa, a bylo třeba projít mořem bláta a vody Vysoké oplocení chránilo dům před nevídaným hostem a po dvoře běhal pes jménem Turek.

K Holčápkům chodilo se dvorem, a proto Frantík s Matýskem těžko otevřeli branku a vešli do dvora.

Dvojhlasně spustili: „Dávej vajec tři kadlička, abys dala tři vajíčka, jedno bílé, dvě červené, však vám slípka snese jiné.“ Vtom však stalo se něco, nač Frantík do smrti nezapomene.

Turek spatřil dvojici cizích dětí, divoce zabaf — haf — haf — a vrhl se na Frantíkův šátek. Frantík pevně jej držel a čím více svíral svůj poklad, tím více Turek zlostí trhal šátek. Ostrými zuby jej ve dvě roztrhal a rozbitá vajíčka sypala se do louží. Rozpuklými skořápkami naběhla do nich voda a bláto a Frantíkův mrskut vzal za své.

Frantík s Matýskem už nečekali, až jim donesou na ošatce křížalek a Turka uváží. Za brankou jako ve snách Frantík zahořekoval: „Všecko ztraceno! Chtěl jsem mnoho a teď nemám nic!“

F. Há j:

Márinčin „prezent“.

(Pokrač.)

Děti sice neběžely úprkem, ale přece jen šly. Márinka nejvíc asi proto, že jak zavřela dveře kuchyně, chytla se za břicho a začala se smát. „Jak to povídal tatínek, Véno? Že citara máme taky psát? Na půdě máme citeru. Brnká se na to. Naše Vilička, než začala s piánem, na ni hrála, a naše Cíla říká ‚piámo‘ Cíla říká: ‚Piámo, to je moc velkej rámus. Ale když hrála Vilička na citeru: ‚Nikdy mi nezněly, Lešanský kosteli, ty zvony truchlivě tak jako dnes‘, tak jsem musela pořád plakat. Ale jak začala s ‚piámem‘, řekla: ‚Cílo, odnese ten ‚inštrment‘ na půdu! To je tak pro myši!‘ Taková krásná muzika! Věčná toho škoda!“

To už byly děti v první třídě. Věna vrtěl hlavičkou: „Citera, jaké pak

to bude ‚i‘ po ‚c‘? Když je to pro myši, tak by to mělo být tvrdé. A jak to budeme psát? On, ona, ono, citera —“

Márinka ho přerušila: „Citera, kytara es plim, plim,“ říká naše Vilička.

Véna otevřel hubičku: „Jeje, Márinko, ty to umíš! A jaké ‚i‘ je u ‚kytara‘ a u ‚esplimu‘? To o jarmarce prodával dědek s tím červeným nosem ‚esplimo‘, jenže to bylo na nás moc drahé.“

Márinka se zamyslela, než prudce zavrtěla hlavičkou: „To nebylo ‚esplimo‘, to bylo ‚eskymo‘ (plněná čokoláda). To bylo něco asi z Eskymácka, víš, jak nám četla jednou naše Vilička, že v Eskymácku jedí jen pořád samé ‚tureně‘, aby jim bylo teplo, protože tam je pořád zima. Myslíš, že ten dědek z jarmaku taky jed‘ ‚tureně‘? Minda Matysovic si to koupila a povídala: ‚To je dobrota, fuj!‘ A ten dědek se za ní rozběhl. Křičel: ‚Když jsi hloupá holka, aspoň mi nekaz kšeft!‘ No a ta vyplázla jazyk z dálky, a než on se vrátil ke krámku, tak Venca Beztahovských mu tam nakous‘ dva kousky.“

„Tak vidíš, Márinko! Už jsme mohli mít kolik napsáno, a ty pořád jen vykládáš.“

Bral do ruky křidu, ale zároveň po ní sáhla Márinka. Když se proti tomu ohradil, řekla: „Nejseš Véna, ale Matěj! Tatínek povídal ‚pište‘! Tak to musíme psát oba zároveň. Je tu jen jeden kousek křidy, dva psát nemůžeme. Heleď, Véno, Toník Lukšovic už sedí na můstku před školou. Musíme se přece trochu proběhnout. Jsem celá jako ztuhlá, protože jsme dnes moc dlouho obědvali. Poběž honem!“

Pokušení bylo příliš mocné. Volal Pepík Pravdovic: „Véno, u mejta jsou cikáni!“

Ve Vénovi hrklo: „Cikáni! K vůli těm byl jednou bit, ale jak se patří! Šel s pětníkem v dlani k tetičce k Liebichovům pro ‚buřta‘“ Cikáni zrovna chodili po náměstí. Jedna cikánka vodila opičku, maličkou a ta tancovala anebo dělala ‚sarutír‘“ Bylo to moc krásné. Cikánka tloukla do bubínku. To bylo moc divné, že bubínek vypadal jako kastrol. Měl jen na dolejší straně kůži. A takoví dva malí, černí kluci poskakovali kolem opičky. Jeden z nich se zastavil před Vénou, ukázal na jeho sevřenou dlaň a škemral: „Dej, dej!“

On nechtěl, kdepak! Ale kluk najednou ho štípl do prstu, on otevřel dlaň a pětník vypadl a už byl u cikáněte, a to už s ním v prachu.

Věděl Véna, že bude zle, a umiňoval si v duchu, až zas někdy cikáni tudy půjdou, že musí dostat pětník zpátky. Myslel, že není více cikánů na světě, jen tihle. Cural se tenkrát domů dlouho a smutně, protože bez ‚buřta‘, a teti už čekala s rákoskou. Kluci už jí to vyřídili.

Proto teď, když slyšel: „Cikáni jsou u mejta“, hned si vzpomněl, že dnes by mohl dostat zpátky jemu ukradený pětník. Napsal na tabuli: „On, ona, ono, cyterna, sím, pane řídící, voni sou u mejta“, chtěl napsat ‚cikáni‘, ale nevěděl, jaké ‚i‘ po ‚c‘“ Proto položil křidu a vyběhl k ostatním.

VII.

Pan řídící zavolal z pokoje: „Cílo, máš mladší nohy než já, doběhni mně do kabinetu a přines vycpanou slípku vodní! Je jaksi pochroumaná, opravím ji trochu!“

V Cíle hrklo: „Pro Jána, co se už s tou slípkou vodní nazlobila! Už měla jen jedno křídlo, hlava visela jak na půl odříznutá, piliny, nebo co to bylo, z ní padaly. A když tuhle v poledne Rymáňáci se prali na chodbě a ona byla v kabinetu pro zku mavku panu řídícímu, když otevřela dveře a viděla rvoucí se kluky, jen se obrátila, chytla z okna slípku vodní a co měla síly, hodila ji mezi kluky. Ti ovšem hned se rozběhli, ale ze slípku vodní zůstaly jen ubohé trosky. Zmáčkla ji k podstavečku a hodila v kabinetu pod skříň.“

A teď si řekne pan řídící: „Je jaksi pochroumaná, když je z ní cumlík peří a pár kostiček. Přiznat se hned, bylo by zle. Kdyby rozbila talíř nebo hrnek, ani by si toho pan řídící nevšiml. Ale poškodit něco z kabinetu nebo ze školního inventáře, vždycky jindy krajně dobrotivý a laskavý pan řídící by zpřísněl, zlobil se a okamžitě škodu nahradil.“

Cíla se řídila zásadou, že na špatné zprávy je dost času a zeptala se nevinně: „Kdepak asi je? Už jsem jí tam neviděla kolik dní, pane řídící.“

Pán Ježíš vjíždí slavně do Jerusalema.

„Musí být na okně. Pospěš si!“

Cíla šla jako když jí někdo nohy sváže. Před kabinetem se beznadějně zastavila. Zbytky slípky vodní hodila hodně daleko pod tu velkou skříň, a čím je vytáhne? Vzpomíná na kvočnu. Opatrně otvírá, ale zbytečně. Kvočna sedí na lavici a ve sbírce nerostů je viděti malé hromádečky. Jak Cíla otevře, slepice letí na okno. Na neštěstí zrovna na to, které nejde za strčit, ale jen provázkem je upevněno. Běda provázek je úplně povoláný, a jak slepice zhurta dolítla na okenní rám, okno se ihned dokořán otevřelo. Vždyť ani háčků nemělo. Slepice zakdákala a vylítla na zahradu.

Cíle poklesly ruce a retní koutky stáhly se k pláči: „Tááák! Slepice pryč a slípka vodní — darmo mluvit!“

Leží na břiše a pátrá bystrýma očima pod skříní. Ano, tamhle ta hromádka, to budou ty zbytky slípky vodní, Čím pak si je přitáhne? U skříně stojí dlouhá dřevěná tyčka — ukazovátko na mapu z páté třídy. Hned si vzpomíná, jak se sem dostalo!

To Pepík Křivohlavejch hledal jím řeku Vltavu v Americe a dostal pětku. Aby se ukazovátku pomstil, namazal je pryskyřicí. Byl po škole do klekání, psal trest a ukazovátko se tak dostalo na předčasnou pensí.

Ale chytá je Cíla radostně a pevně svírá. Zase už leží na břiše a chce — jak si říká — tiše — odloupnout od zdi zbytky slípky vodní. Kdyby aspoň ta lavice před oknem nebyla tak navržena všelijakými věcmi a tolik nestínila!

Hrůza! To, co se jí zdálo být zbytkem slípky vodní s podstavečkem, se zahýbalo, panečku, moc zahýbalo, a šipkou, div ne kolem čela, proběhla jí myš. Cíla vypískla, zčerstva se postavila na nohy a ven, jen ven!

Ukazovátko chtěla odhodit, ale nešlo to. To pevně tkvělo v sevřené dlani. Sběhla do kuchyně jako blesk bledá, třesoucí se. Zrovna ve chvíli, kdy pan řídící volal z pokoje: „Cílo, co je s tou vodní slípkou?“

Vyhrkla ustrašeně: „Myš!“ a těžce dopadla na židli, kterou jí paní řídící honem přistavila a natírala jí spánky „Dianou“ Pan řídící přišel do kuchyně, ale než se mohl znovu poptat po osudu slípky vodní, bylo slyšet spěšné kroky po chodbě, otevřely se dveře a pantáta Šetlíkovic zadýchaně se ozval: „Pane řídící, zčerstva zamknout školu se všech stran! To je tu cikánů! Hlavní dveře, vchod ze zahrady, dvířka u „popelové“ uličky zastrčit a vrata u dvora zaklesnout! Jsou-li slepice na zahradě, honem je sehnat do dvorka!“ A odběhl.

Pan řídící opravdu pospíchal. Cíla už se vzpamatovala a zároveň s paní řídící vyběhla do zahrady.

Opravdu tam blahostně hrabaly čtyři bílé slepice a zlobivě proháněla se ta báby Stehlíčkovíc. Cíla hnala slepice řídících do „popelové“ uličky a dvorka, a paní řídící se rozkřikla na cizí slepici: „Jedeš mi tu odtud! Všššš!“ Otevřela jí dvířka a slepice divoce mávající křídly s rámusem vyběhla na silnici.

Když bylo všecko uzamčeno a v bezpečí, pan řídící se ponořil do čtení „Národních Listů“, které mu zrovna poslal pan sládek Černý, a kde byla otištěna ohnivá řeč Riegrova. Zapomněl nejen na cikány, ale i na slípku vodní, a to konečně bylo pro tu chvíli pro Cílu to nejdůležitější.

(Pokračování.)

„Vstal z mrtvých!“

Alois Dostál:

Z bouřlivých dob.

(Pokrač.)

Dějepisná povídka.

Purkrabí jenom pokrčil rameny.

Dělali tedy v Rakovníce, co mohli. Prohlédnuty valy, prohloubeny příkopy, zkoušeny mosty, dají-li se rychle vyzvednouti, aby se snad řetěz nepřetrhl. Obyvatelům za hradbami sděleno znamení, na jaké by se hned měli utéci do města.

V nedalekých lesích udělány záseky. K práci té dohlížel Zachař, bývalý strážce brány, jenž se v tom dobře vyznal. Po boku mu stále byl Havel Vrbík, který se opevňování zúčastnil.

„Ty znáš všechny stezky v lesích, mohl bys udržovati spojení mezi městem a Křivoklátem,“ zmínil se Zachař. „Kdybych měl syna, pobídl bych ho k takové službě ve prospěch města.“

„To učiním,“ hlásil hned Havel, jemuž se tento nápad velice líbil. „Snadno se z města vytratím a na hrad doběhnu.“

„Ovšem musil bys opatrně si počínati, aby tě nechytily a dílo tvé nezmařili,“ připomínal ještě Zachař.

„Tvoje zahrada bude mně útočištěm. Nejednou jsem už val přešel a vodu přeplaval,“ pravil junák.

„To vím, že jsi odvážný. Za večera by se ti to podařilo a my bychom ti byli nápomocni,“ přislíboval Zachař.

Havel skutečně se hlásil na rathouze, že by s poselstvím na hrad doběhl.

„Nejraději bychom měli někoho připraveného s koněm,“ mínil purkmistr.

„Jako jezdec po cestách, tak já po stezkách na Křivoklát se dostanu a mohu se lépe ukrýti v houštinách než vyslanec s koněm,“ vysvětloval Havel.

„To máš pravdu,“ přisvědčoval purkmistr. „Bud' připraven, abychom tě mohli kdykoliv povolati.“

Havla těšilo, že mu tak důležitá věc bude svěřena. Ovšem nejlépe by bylo, kdyby se nepřítel nedostavil a nebylo by třeba pomoci se dovolávati. Ale v rozbouřeném čase nutno na všechno pamatovati.

Rodiče souhlasili se synem, ve službách města musí každý k jeho prospěchu dle sil svých přispívati. Všechno dalo se rychle a opatrně, mnohé cenné věci poschovány v bezpečných skrýších.

Bylo to v říjnu roku 1636, když se Rakovničtí chystali jeti do lesů pro dříví k palivu, byl právě nějak podmračný den, když Havel Vrbík vyběhl o patro výše nad branou. Dělal tak denně.

„Jenom pozoruj kraj, máš bystrý zrak, snáže všechno rozpoznáš,“ povzbuzoval hlásný Vavřinec Beker. „Celou noc jsem se rozhlížel.“

Havel otevřel z široka oči, zase je mhouřil a zvláště cestou od Lubné se zabýval.

„Zdá se mně, jako by jezdci od lesa vyjížděli,“ ukazoval junák.

„Kde, kde?“ hnal se hlásný k okraji a jednou rukou přidržuje se zábradlí, druhou už sahal po dlouhé lesklé troubě.

„Tamo,“ naznačoval Havel, „už vidím zřetelněji. Bud' jsou to jezdci nebo povozy.“

„Mohlo by tak býti, podezřelí lidé obcházelí minulého dne město. Skutečně! Už musím dáti výstražné znamení.“

Beker nasadil hlásnici k ústům, nadmul tváře a počal hlučně troubiti, až se to po celém městě a v okolí ozývalo. Hned také nastal zvláštní ruch. Vozy, které byly za branou, rychle se vracely, lid se sbíhal a na věži chrámové zvoněno k šturmu, jako když hoří. Někteří sousedé z předměstí prchali za hradby, brány posléze uzavřeny, mosty zvednuty. V příkopech už dříve proudila voda.

Havel běžel s věže a oznamoval, co právě viděl, že se nejspíše nepřítel blíží.

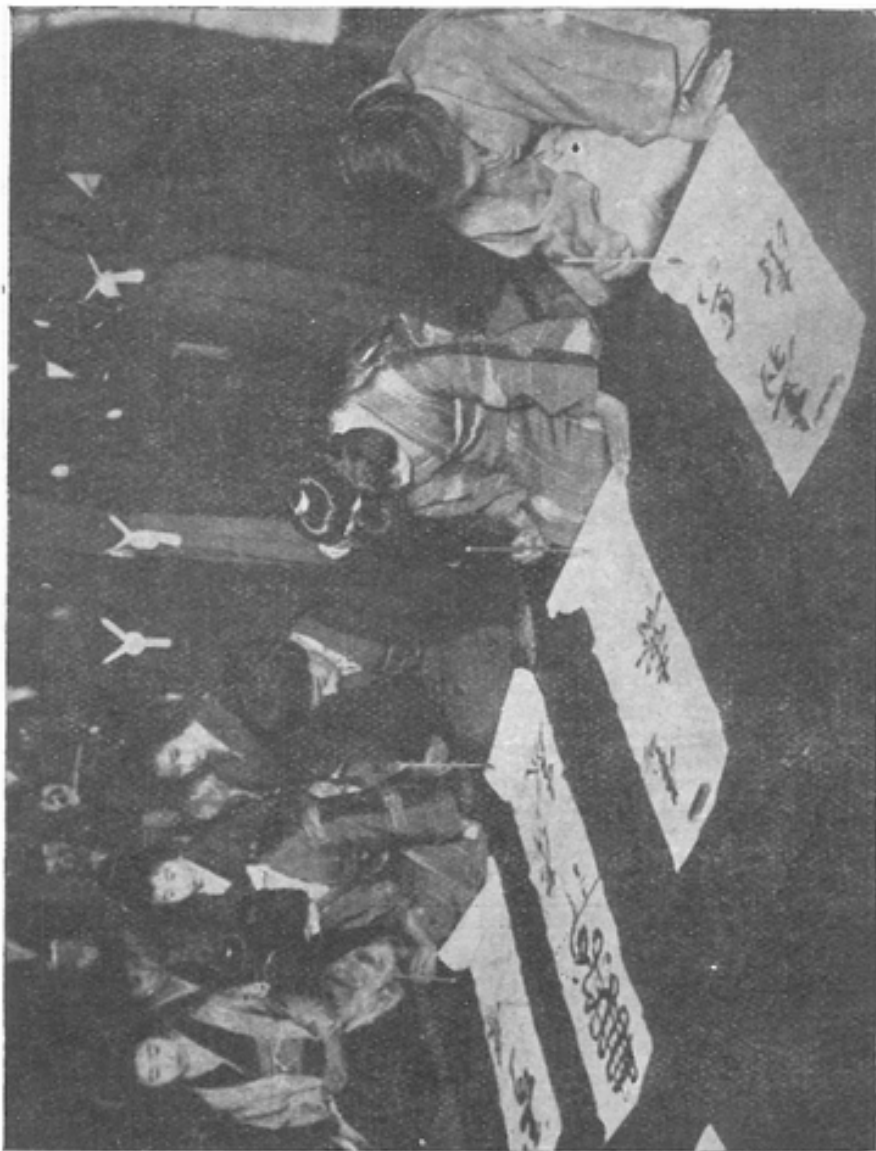
„Bůh s námi!“

Ženy lomily rukama, sháněly se po dětech, muži vzali zbraň a chvátali na hradby.

„Jsou tu Zachařovi?“ tázal se Havel vstoupiv do jizby.

„Branou prošli do města, sděloval otec. „Viděl jsem je. Dcery nesly uzlíky.“

Už bylo zřejmé, že Švédí se blíží k městu. Že byli zpozorováni a že se jim dostávalo divného uvítání trubením a šturmováním, patrně je netěšilo. Na chvíli se zastavili a hleděli na Rakovník. Že je město ohrazeno,

Zkouška z pravopisu na japonské dívčí škole.

věděli, že tu není posádka, přinesli zvědové. Neradi by plýtvali silami dobýváním venkovského města a zdržováním se u hradeb. Cílem jejich byly Louny, kde chtěli přezimovati. V Rakovníce doplní zásoby a z měštěninů vymačkají výpalné.

Za chvíli pokračovali v cestě k městu. Bylo jich hodně, 32 kornet vedle jezdců a vozů. Jako záplava rozložili se podál města, aby nebyli na dostřel. Hned postaveny stany a rozdělaný ohně.

Purkmistr předvídal, že se bude vyjednávat, proto byl připraven s několika sousedy u Vysoké brány.

Skutečně vyjel na koni vůdce Švédů a zastaviv se před branou, aby mu bylo na cimbuří rozuměti, volal: „Žádáme o vpuštění do města, v němž bychom několik dnů pobyli pod střechou.“

„Jakým právem sem přicházíte a město naše obkličujete?“ odpovídal purkmistr.

„Právem vítězů v této zemi. Zakrátko jste všichni našimi poddanými.“

„Posud nevíme a pochybujeme, že by to s naším vojskem, které má tolik spojenců, jak jsme se přesvědčili, tak smutně vypadalo.“

„Nebudeme se dlouho domlouvati. Bud' nám otevřete brány a přijmete nás do svých domů, nebo uvidíte, co se vám stane. Vypálíme toto hnízdo, sbouráme, že kámen nezůstane na kameni.“

„A jaké žádáte výpalné?“ ptal se purkmistr.

Vůdce obrátil se ke svým společníkům a promluvil s nimi několik slov. Potom oznamoval: „Mimo pohoštění a obrok pro koně šest tisíc dukátů.“

„To mohu říci hned, aniž bych se sousedů tázal, že tolik neseženeme, kdybychom se sebe více namáhali,“ odpovídal purkmistr.

„No, uvidíme, až se sami do vašich domů podíváme a poklady vyhledáme,“ hrozili Švédi.

(Pokračování.)

E d v. E l p l

SKŘIVÁNEK.

Tak rád je slyším, chudé ptáče role,
když tóny svými často v únoru
nám hlásá příchod věčně krásné vesny
ze zapadlého sněhem úhoru.

Je první pozdrav matičce to zemi,
jež probouzí se s novou nadějí,
jí srdce blahem vždycky pozachví se,
když skřivani jí do snů zapějí.

To milé ptáče první k nám se vrací,
by zulíbalo tichý ještě lán,
tak jak když synek matce čelo hladí,
na prahu domu vroucně uvítán.

Rozsévej krásné perly v zmladlou zemi,
nám neseš štěstí, jaro v písních svých.
Stříbrným hlasem nad nivou když zvoníš,
pohádka nová z rodných dýše lích.

Třináctiletá japonská malířka Mariko Ishiwara.

Edv. Elpl

O jednom ševci.

Pohádka.

Mezi lesy rozkládala se vesnička. Usedla si tam jako bílý holoubek v zelené koruně stromu. Kclem ní táhla se na všechny strany políčka, na nichž za léta bělalo se žito, něco ječmene a ovsa, ale většinou zele-

naly se tu brambory, které sedláci vozívali v zimě do kraje a na nichž měšťáci rádi si pochutnávali.

V dědině, o níž jsme se zmínili, žilo několik sedláků, většinou však přebývali tu baráčníci, mající menší domek a dva nebo tři kousky polí. Živobytí jejich záleželo vedle těchto několika kousků polí hlavně v práci v lese a vápenných lomech, kde se téměř po celý rok lámal kámen a klepal štěrk. Kámen vozil se do blízké vápenky, štěrkem vyplňovali dolíky a jámy na silnici, která jako bílá pentle proplétala se lesy vystupujíc dále do hor.

Nejbídnějším občanem v horské dědině byl švec, který bydlel na konci vesnice. Měl malý baráček, opírající se zezadu o skálu, která jej držela jako starostlivá matička dítě, jež se učí čapkat. Kdyby byl stál na volném místě, byl by jej vítr dávno odnesl, ale tak stál tu stulený a chráněný před větrnou bouří.

Třeba měl švec malou chaloupku, požehnal mu Pán Bůh jinak. Sedm dětí tísnilo se tu vedle táty a mámy, děti jako prachu, které dovedly již chaloupku pořádně oživit. A byly ty děti ševcovy jako krkavčata! Kdyby jim byla ševcová od rána do večera chystala, byly talíře a mísa pořád jako po vymetení, a bochník chleba, sotva se nakrojil, za chvíli už se dojídal. Což divu, že ubohý švec nevěděl, jak sehnat potřebné jídlo, zvláště když nebylo práce. Lidé za léta chodili tu většinou bosí, na podzim klepaly po návsi dřeváky, leda v zimě a v blátech se práce trochu pohnula. Proto podělkoval švec u sedláků po celé jaro a léto, na podzim sháněl po lese, aby se zaopatřil na zimu dřívím. Ulamoval suché větve se stromů a odnášel je v nůši do chaloupky, jejíž dvorek plnil se suchým klestem den ode dne více.

Jednou za pěkného podzimního dne toulal se po lese, hledaje nějaký suchý stromek, který by vyřal a do chaloupky odnesl. Měl hlad a proto vytáhl kus suchého chleba, aby pojedl.

Sedaje na uvadlý trávník, povzdechl si nad trapným životem, který již celá léta vedl. A když tak sám sobě na trpký život žaloval, pohlédl všecek udiven před sebe. Jako by s nebe spadl stál před ním dědoušek, takový roztomilý, s jasnýma modrýma očima, a díval se útrpně na ševce, který byl všecek jako u vyjevení. Vždyť ani neslyšel nikoho přijít, žádná větev pod nohama nezapraskla, bylo mu proto divno, odkud ten podivný dědoušek přišel. A pak, vždyť z jeho dědiny není a také v okolí nikdy podobného stařečka nepotkal.

Vtom dědoušek našeho ševce oslovil. „Slyšel jsem tvoje vzdechy, nuž, pověz mi, co tě trápí! Kdož ví, jestli bych ti nemohl třeba i pomoci,“ povídal stařeček a ještě roztomileji na ševce pohlížel. Ten dodal si kuráže a plnými ústy vykládal, jak musí se bít o skývu chleba, jak ta práce není, jak trpí s dětmi bídu a na důkaz pravdivosti slov zaleskly se mu v očích slzy jako hrachy.

Dědoušek poslouchal, přikyvoval šedivou hlavou a potom řekl: „Víš co? Já ti pomohu, alespoň abys mohl dětem udělati na zimu botky, budou mít radost!“

Odhrnul šedivou halenu a podal udivenému ševci tři kusy kůže. „Tyto dva jsou na svršky, jeden hrubší, jeden jemnější; zde tento,

však ty tomu dobře rozumíš, je na dobré podešve. Myslím, že si na mě častěji vzpomeneš, protože je to kůže dobrá, k neroztrhání. Ale pamatuj si, co ti povídám. Ne, abys, až se ti dobře povede, zapomněl na svoji bídu! Víš, jak těžko je býti chudákem! Až budeš míti dost, nezapomínej na chudé a rád je obdaruj, jako jsem já učinil tobě.“

Potom se dědoušek ztratil jako pára nad údolím, když sluníčko vystoupí nad lesy a zulíbá matičku zemi.

Lidičci dobří, to jste jakživi neviděli, jaké to byly podivné kůže! Sotva ukrojil švec z nich na botky, dorůstaly a byly zase celé. A kdyby byl z nich denně na tisíc párů nakrájel, pořád byly takové, jako když je od dědouška z lesa přinesl. A potom ta krása kůže a dobrota! Boty z ní byly pěkné a k neroztrhání.

Tak se stalo, že lidé daleko široko se o něm dověděli a putovali k zázračnému ševci, aby jim boty zhotovil. Ten přibral si tovaryše a učně, kteří pod jeho dohledem pracovali od rána až do noci. Celá rodina měla se dobře, a ještě bylo v domě peněz jako šupek.

Za krátký čas vystavěl si náš zbohatlík velký dům, v němž pracovalo lidí jako v nějaké továrně. Ani byste bývalého nuzáka, jemuž dědoušek zázračným darem v lese pomohl, nepoznali. Chodil si v krásných šatech, na ruku měl plno prstenů, a v neděli po poledni vyletěl ze vrat ševcova domu automobil jako střela, aby zavezl zpanštlou rodinu na výlet. A s kůrkou suchého chleba ke snídání se už náš hrdina také nespokojil. V domě bylo plno služebnictva, a buclatá kuchařka musila denně vymýšlet chutná jídla, aby pan švec dobře si popapal. Ale co bylo nejsmutnějšího při všem, milý švec zapomněl úplně na svoji dřívější bídu a srdce jeho se zatvrdilo. Žádný chudák se tu neobešel o nic, a zbytky jídel raději pohazovali, než aby jich popřáli žebrákům. Pýcha jeho rostla tak, že se už Pán Bůh nemohl na to dívat.

Jednou v zimě za krutého mrazu, když vítr se střech sfukoval sníh a každý tlačil se k teplým kamnům, zaklepal vetchý dědoušek na dveře zbohatlého ševce. Stál u vrat v chatrném šedivém plášti a třásl se zimou. Když služebník otevřel dveře, prosil dědoušek o kousek chleba a o dovolení, aby se mohl ve stáji chvíli zahřáti.

Sluha kroutil hlavou a odvětil, že mají zakázáno žebrákům dávat almužnu a do domu že teprve nesmějí nikoho vpustit.

„Jen jděte k pánovi a řekněte mu, jaký dědoušek vás tu o přístřeší prosí. Myslím, že vám poručí, abyste mi dovolili chvíli si tu odpočnouti,“ řekl neznámý stařeček, doufaje, že si švec na dřívější události vzpomene.

Sluha odběhl po schodech nahoru a když se vrátil, povídá: „Milostpán nechce žádnou holotu v domě trpěti a neodejdete-li, nechám vás vyštvať psy.“

Dědoušek lítostivě zadíval se na dům a belhal se, podpíraje se o hůl, zavátou cestou dále.

Švec zahlédl oknem svého dobrodince, poznal ho, ale pomyslně si, že již nikoho nepotřebuje, že má dost a co mu konečně po dědouškovi, na něhož už pomalu zapomněl. Ale co takto pronášel prázdná slova, přece ho bodlo u srdce, jako by mu svědomí vyčítalo, že nejednal správně za

dobrodiní a štěstí, jež mu ve světě rozkvetlo a jehož původcem byl dědoušek, k němuž tak nevděčně se zachoval.

Za nějaký čas po této příhodě konala se v domě zbohatlého ševce velká hostina. Všichni se veselili a jídel na stolech bylo tolik, že se až desky pod nimi prohýbaly.

Vtom zakřikl kdosi: „Hoří!“ Než se hosté vzpamatovali, rozšířil se oheň po celém domě a domácí i sezvaní hosté byli rádi, že zachránili holé životy. Všecko shořelo na popel, ale co bylo nejhorší, shořely i zázračné kůže, které byly příčinou zbohatnutí ševcova.

Marně vzpomínal nevděčník na krásné zlaté časy, které se už nikdy více nevrátily. Děti jeho rozprchly se do světa a bývalý milostpán ploužil se v nepohodě a sněhu od chalupy k chalupě, aby si vyprosil na dobrých lidech kousek suchého chleba.

Příspěvek k jubileu „Anděla Strážného“.

Podává F. B. N i v n i c k ý.

Pane redaktore! I já starý Slovák hlásím se do řady odběratelů prvotních a milovníků největších našeho časopisu „Anděla Strážného“ A přiznávám se, že mám v paměti vznik tohoto časopisu.

Od malička mám zálibu ve čtení knih katolického obsahu. A to proto, že jsme měli v domě knihy obého Dědictví, totiž svatojanského i cyrilomethodějského. V těch jsem již co dítě rád listoval. Pak když jsem povyrostl, četl jsem rád katolické noviny. Byl to „Hlas“ týdeník, který mně půjčoval kostelník B. Také jsem odebíral časopis „Václav“, list pro křesť. jinochy.

V tom „Hlasu“ četl jsem zprávu, která mne zajímala, že se jedná o vydávání časopisu pro děti pod názvem „Anděl Strážný“, prý podle vzoru německého časopisu pro děti, zvaného „Schutzengel“, což se také brzy uskutečnilo. Poněvadž jsem byl tenkrát mladík 23tiletý, tak jsem se o první ročník nehlásil. Ale asi za dva roky jsem zatoužil zvědět, jaký ten „Andílek“ je, a zažádal jsem o něj. A když jsem viděl v něm tolik pěkného, zábavného a poučného obsahu, tak jsem se stal odběratelem a jsem jím dosud; ač jsem již dosti starý, vždy se v něm rád pobavím. Přeji mu k tomu jubileu hojného rozšíření!

Jsou ještě jiné okolnosti, pro které jsem se stal milovníkem tohoto časopisu. Především je to náš chrám Páně, zasvěcený sv. Andělům Strážným. (O něm pojednám zvlášť.) A za druhé jest to ochrana Anděla strážného, kterou jsem zakusil nejednou ve svém životě. Zde podávám jeden případ:

Když jsem byl kluk čtrnáctiletý, jel jsem jednou se svým nevlastním otcem do lesa pro dříví v žebřinovém voze. Nebyl jsem dosud v tom lese znám, proto jsem si všeho všimal. Když pak jsme jeli dole podle lesa, uviděl jsem tam u cesty mohutný strom, byl to dub. Tu

Děvčátka z Nivnice.

mne napadla píseň školní z čítanky, kterou jsem tak rád' zpíval.
Obsah písně je tento:

Na pahorku za dědinou vypíná se vzhůru háj
a když zimní doby minou, jest to jako malý ráj.
Ptactvo líbezně tam pje, je tu plno lahody,
z jara z vesnice tam spje mládež sbírat jahody.
Na pokraji toho lesa pne své týmě starý dub,
v koruně mu ptactvo plesá, šírá jej však času zub.
Mysl zbožná obraz vážný přibila tam na suku:
jest to andělček strážný, veda dítko za ruku.
K tomu obrazu chodíval pomodlit se Jeníček,
za ruku ho tam vodíval starší jeho bratříček.
Za to, že se rád chodíval modlit k tomu obrazu,
anděl strážný vždy ho chránil ode všeho úrazu.

Tuto píseň jsem si zazpíval jda za vozem a myslil jsem si, že tam
by slušelo také takovému obrazu. Pak jsme jeli do kopce lesem až na

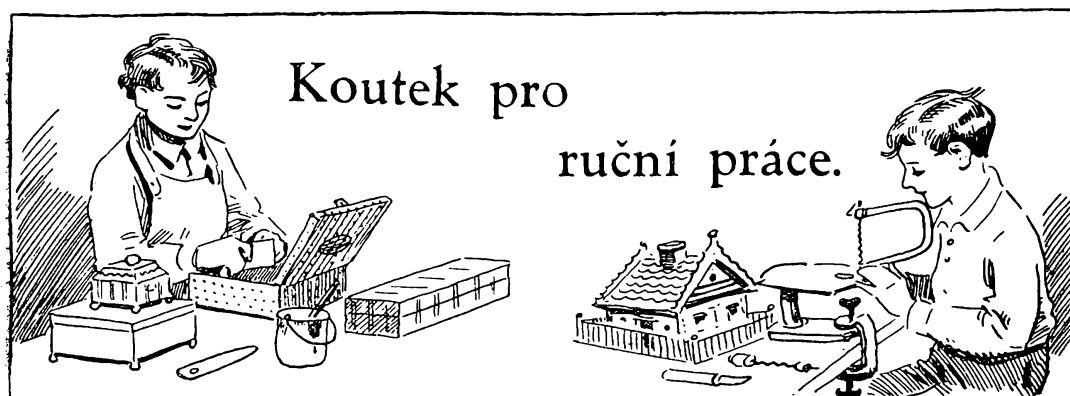

Strýčkové z Nivnice při východu z kostela v zimním kroji.

místo. Tam jsme naložili a jeli domů. A poněvadž to šlo po sněhu s kopce, zabrzdili jsme obě zadní kola. Pak jsme přijeli k místu, kde byl kopec sráznější; tam jsme brzdu na levém kole dali „na ostro“ a aby to lépe dralo, nařídil mně otec, abych na spodu kola při jízdě stál, drže se žebřiny. Já jsem na to stoupnul a jeli jsme. Kousek jsme jeli v pokoji, ale najednou to kolo se šplhlo do předu, háček se na hamovníku odepnul a ó hrůza! Kolo se začalo točit a já v něm! Vyhodilo mě to do vrchu, já se žebřiny pustil, noha se mi svezla mezi špice na hlavu kola, svalil jsem se na zem a ta noha v tom pádu se zavrtěla a zavadila za lušňu nártem a tak mne to vleklo asi patnáct kroků. Co by se bylo stalo, kdyby ta noha se byla svezla za špici? Jistě by byla buďto utržená nebo na padrt zlámaná. Také štěstí při tom bylo, že náš kamarád nejel blízko nás a mne nepřejel, neboť jsem zůstal v koleji chvíli ležet. Když jsme přijeli k onomu dubu, tu

jsem si vzpomněl na Anděla strážného a v duchu mu poděkoval za jeho ochranu.¹⁾

¹⁾ Vážený pisatel této vzpomínky poslal nám dvě fotografie z Nivnice, které otiskujeme v tomto čísle. Prostřední děvčátko na prvním obrázku jest jeho vnučka, čtenářka a luštitelka hádanek z „A. Str.“ A z těch „strýčků“ na druhém obrázku — není některý sám pisatel?

Dnešní pracovní hodina bude krátká, poněvadž úkol pro ni určený jest snadný a částečně známý. Máme si dnes zhotoviti

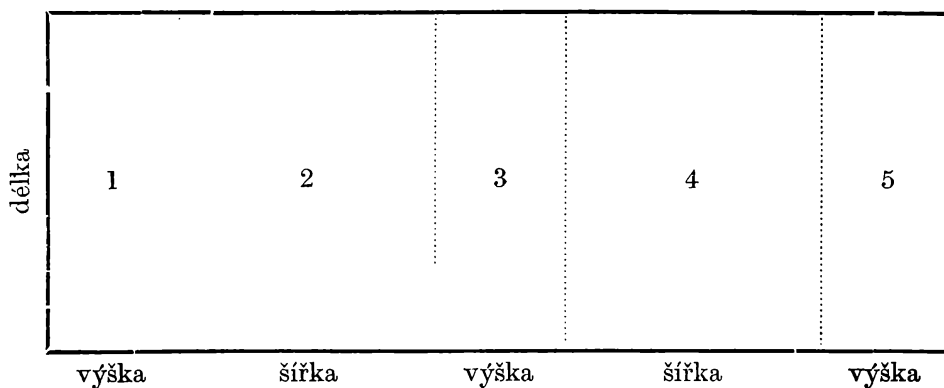
krabičku zasouvací.

Tato skládá se ze dvou částí: o t e v ř e n é k r a b i č k y, která se pohybuje v o b a l u.

Nejdříve si uděláme otevřenou krabičku. A tu již umíme; dělali jsme ji v lednu (5. číslo Anděla Strážného). Zhotovíme ji tedy právě tak s rozměry, jaké potřebujeme nebo chceme.

Když krabička je hotova, změříme p ř e s n ě její rozměry (uvidíme, že budou o m a l i č k o větší než byly na síti, neboť se zvětšily o tloušťku plátna, kterým jsme spojovali a polepovali hrany, a o tloušťku polepového papíru). Má-li krabička dobře padnouti do obalu, musí rozměry býti přesné.

Dle těchto nových rozměrů si nakreslíme síť na obal; na výšce a šířce raději ještě aspoň 1—2 mm přidáme. Síť bude vypadat takto:

Síť dle plných čar vyřízneme a dle čar vytečkovaných nařízíme známým již způsobem. Když vyříznutou a naříznutou síť složíme, plocha 1 a 5 se přeloží přes sebe (kdyby lepenka byla příliš tlustá — přes 1 mm — musili bychom plochu 4 o tloušťku lepenky udělati širší!). Přeložené plochy 1 a 5 slepíme kličem. Nato ustříháme z polepového papíru obdélník, jehož výška bude asi o 2 cm větší než je délka obalu a délka bude o málo — asi půl cm — větší než jsou plochy 1, 2, 3, 4, 5 dohromady. Ustřížený obdélník polepu na rubu řídkým kličem a položíme naň slepený již obal jednou

stranou (s kraje!) a obal na polepu převalujeme, až polepí se všechny strany obalu. Na obou stranách délky přečnává polep asi jedním centimetrem; na rozích jej nastříháme a přehneme a přilepíme dovnitř obalu.

Konečně zkusíme, padne-li krabička do obalu. Pracovali-li jsme rozvážně a přesně, nebude obal ani velký ani malý.

Jeden horlivý čtenář Anděla Strážného a pilný pracovník v našem „Koutku“ mne žádal, abych v příštím čísle dal návod ke zhotovení krabičky na barevné tužky. Koupil si je i s krabičkou; tužky ještě má, ale krabička je roztrhána. Že ještě nedošlo 7. číslo Anděla Strážného, upozornil jsem jej, že tam to najde. A bylo to tam! V 7. čísle zhotovili jsme si krabici s volným víkem a krabička na tužky není nic jiného. Jen víko bude vyšší, skoro tak vysoké jak spodní část krabičky; to aby tužky byly v krabičce bezpečnější před vysypáním. Ovšem též rozměry krabičky budou neobvyklé: výška bude o mnoho větší než délka a šířka; délka a šířka bude záležet od množství tužek a v kolika řadách je chceme mít. Tu bude třeba napřed rozměry rozvážně vyměřit a pečlivě nakreslit síť.

Zde máte hned příklad, jak se dovednosti, kterých nabýváme v našem „Koutku“ pro ruční práce, dají prakticky použít! Jen třeba přemýšlet!

Srdečně Vás všechny zdraví

strýc Vojtěch.

Okénka do světa.

Spiritismus rozšířil se značně v některých našich krajích, kde vymizela pravá víra. Jak zhoubné následky má tato pošetilá pověra, ukazují zprávy v novinách z posledních týdnů, kdy několik lidí cdaných spiritismu — zešílelo. Tak v první polovici února psaly noviny o selce M. Mladěrovičové z Mor. Nové Vsi: Již po několik let zúčastňovala se skoro denně spiritistických schůzek; v těchto dnech, když šel právě přes obec pohřební průvod, selka vyběhla bosa ven a křičela na celou dědinu, že se na nebi zjevila ohrcmná světla, aby se lidé káli ze svých hříchů atd. Přivolaný lékař shledal, že zešílela. Nešťastná žena, obět blouznění spiritistického, byla dopravena do ústavu choromyslných. — Církev katolická již dávno přísně zakázala věřícím zúčastňovati se spiritistických schůzek.

Mouchy jsou také užitečné. Zdá se to podivným a přece je tomu tak. Jistě jste si už povšimli, jak mouchy, létající chvíli po pokoji, usednou na stěně, na stole nebo na okně a trou si nohy jednu o druhou nebo o křídla. Podle přesných

mikroskopických pozorování se nyní zjistilo, proč to mouchy dělají. Na jejich těle žije totiž velké množství cizopasníků, nesmírně drobnoučků, které moucha svými nožkami shrnuje v malé kuličky a potom je požírá. Tito cizopasníci nerodí se však na těle mouchy, nýbrž vznášejí se ve vzduchu a moucha je nasbírá při svých letech. Tak i moucha plní svůj úkol, ničí množství mikrotů, až jednu chvíli sama bude zničena — pavoukem.

Zvědavá zvířata. Zvědavost jest u některých zvířat velmi vyvinuta. Nadmíru zvědavé jsou na př. veverky. Nechá-li drvoštěp stát v lese třebaš tašku, ve které mu přinesli oběd, zůstane veverka na protějším stromě sedět tak dlouho, až člověk zmizí z dohledu, načez seskočí a vykoná důkladnou prohlídku. — O liškách je známo, že když se blíží na př. divokým kachnám, provádějí kotrmelce, poskakují a chovají se vůbec podivně, aby tak vzbudily zvědavost kachen; a tyto skutečně sledují se zájmem kousky lišáka, zapcminají na opatrnost a tak zaplatí obyčejně svou zvědavost velmi drazé —

svým životem. — Ani skřivánci nejsou prosti zvědavosti: kousek zrcadla nebo skla, lesknoucí se na poli, přivábí je s výšky a je pak předmětem jejich důkladného zkoumání.

Věk některých rostlin. Mnohé rostliny dosahují značně vyššího stáří než živočichové. Tak vodní cypřiš dosáhne věku 2000 let. Platany a jedle, které dnes dokonávají, byly za časů Karla Velikého (kolem r. 800) útlými sazeničkami. Lípa, zasazená za doby první křížácké vý-

pravy (r. 1096), by dnes zmírala stářím. Dnešní javory, kleny a některé druhy hrušní mohly by pocházeti z doby třicetileté války. Buk a koňský kaštan stěží přečkají čtvrt tisíciletí. Bříza ještě překoná věkem člověka, neboť se dožije 120 let. Je zajímavé, že i některé vytrvalé byliny dožijí se slušného věku; tak na př. žlutý hořec vyhání nové letorosty i po 60 letech věku. Za to některé keře dosahují jen malého věku, tak čilimník jen 30 let, dřšťál pak jen 24.

Záhonek mladých.

Návrat.

Po letech, po letech k vesničce rodné,
k drahému domovu vracím se zpátky,
srdce mi znavené radostí mládne,
pospíchám pokleknout na rov své matky.

V klín svůj mne pojala dědinka tichá,
z daleka zhlédl jsem příbytek milý;
všechno mi pod brvu vzpomínky dýchá,
v očích mi pláče tatíček sivý.

Unaven lehl jsem v chladný stín
smrků, jedlí a vonných borovic,
zhlédl jsem po letech rodiště klín —
snad se sem nevrátím již nikdy víc!

Poslední pozdrav z dálky vám,
chaloupky černé, posílám,
když v duši na vás upru zrak,
tu v srdci teskno, teskno tak.

Vilém Otoupalík, Troubsko.

Mému synu na cestu do života.

Když ještě malým byls, můj synáčku,
vždy vodila jsem tě za ručičku,
proč, to jsi věděl dobře snad:
abys neupad.

Čas nestojí, ten kvapem letí
a velcí lidé vyrůstají z dětí,
i z tebe že stal se též mladý muž,
já nevodím tě už.

Tobě je jít samotnému v světa vír,
jest potřebí, bys velmi silným byl,
proto dobrou radu moji slyš,
ať nezbloudíš.

Jistější vždy přece krok jen je
i silného ruka, když se podepře,
proto pevně tiskni v ruce kříž,
nepochybíš.

Nechť mladé i zestárlé tvoje rty
nestydí se za slova modlitby,
vždy s pýchou prozpěvuj si znova:
Zdravas Maria!

Víru nezraď, i když lidská zloba
na tě doléhati bude mnohá,
věz, že Spasitel, všech světů Pán
byl též posmíván.

Když hoře a zármutek zkruší
někdy až k zoufalství tvoji duši,
nereptej! Leč pošli k nebi slova:
Buď vůle Tvá!

Až já jednou složím tělo v hlínu,
často čti a řiď se řádky těmi, synu.
Toť největší věno, jež ti může dátí
tvoje máti.

Kosíková Marie, Brno.

Z ústraní ži vota.

Zimní den . . .

Obloha byla zahalena olověnými mraky — z nichž sypaly se velké vločky sněhové na odpočívající zemi. Sněhu rychle přibývalo a netrvalo to dlouho, celá rozlehlá krajina pěkně se vyjímalala v novém rouše, svítícím bělostí, oči oslňující . . .

Zasněženou silnicí, která vede z okresního města do pohorské vesničky, šel pomalým krokem chudobně oděný hoch, Jeník.

Byl ubožákem! Měl ploské nohy, křivici dosti znetvořené. Děti, s nimiž chodil do školy, jemu se posmívaly a starší žáci ho utiskovali. Není divu, že v jeho stísněné duši klíčila neláska a odpor k těm, kteří mu ubližovali.

Uchyloval se do ústraní a žil sám pro sebe a svoji matičku, která byla jedinou bytostí na světě, jež mu nekřivdila, nýbrž ho milovala upřímnou láskou, tryskající z dobrého srdce.

Když povyrostl a zesílil, konal doma různé menší práce, nepřesahující jeho tělesné síly. Někdy, když matička potřebovala pro domácnost různé potřeby, zašel pro ně do nedalekého okresního města . . .

Tak i dnes ráno vyšel do města nakoupit, čeho bylo potřeba. Cesta byla pěkná a on se v duchu těšil, že se mu domů lépe poběží. Avšak zklamal se ve svých nadějích.

Sotva přišel do města, počal padati

hustě sníh a za chvíli pokrýval širokou ulici . . .

Když byl s prací hotov, vydal se na cestu k domovu.

„Ubožáku,“ litovali ho lidé, kteří ho znali, „kdy přijdeš domů? Takový nečas!“

Šel pomalu. V duši mu bylo hořko při vzpomínkách na jeho spolužáky. Snažil se z mysli vypuditi chmurné představy, ale nedařilo se mu to.

Snivýma očima pohlédl do zasněžené krajiny a mlčky pozoroval padající vločky sněhové.

Tu k jeho sluchu zalétl hřmot ujíždějícího povozu, jenž se k němu od města blížil. Jiskérka naděje vzplanula v jeho duši.

„Snad mne někdo sveze,“ myslil si. Chůze ho již unavovala. Nejraději sedl by si do kyprého sněhu a svlékl zasněžený kabát . . .

Bezděky ohlédl se za sebe a uviděl onen povoz s černými koníky již nedaleko.

„Snad mne sveze,“ šeptal.

Za chvíli ucítil teplý dech zpocených koníků. Uskočil na stranu a jeho oči prosebně upřené na majitele povozu, volaly: „Pantáto, svezte mne!“

Ale on neviděl, ani necítil němou prosbu Jeníkovu, protože měl tvrdé srdce a oči oslepené svitem nahromaděného bohatství.

Kdyby měl v srdci cit a oči otevřené pro soucit, vybídl by Jeníka: „Hochu, pojď si sednout ke mně! Pojď, jen pojď!“

Rychle jel kolem, Jeníka si vůbec nevšímá, protože duchem dlel u svého bohatství.

Za chvíli zmizel v setmělé dálce a Jeník maje oči plné horkých slz, hleděl s bolestnou výčitkou za ním . . .

A. V. K.

Ze strýčkovy mošničky.

Ve slohu. Pan učitel nám vyprávěl o sportu. Potom vyvolal žáka B., který celou hodinu nedával pozor. Zeptal se ho, co je to lehká atletika. Žák B. odpověděl: „Lehká atletika je běhavka.“ Vesele i s panem učitelem jsme se zasmáli. (Bartoněk Josef, Troubsko.)

Ze slohu. Učili jsme se o baladě. Pan učitel nám četl „Svatební košili“. Na druhou hodinu se ptal: „Jak se

jmenovala balada, již jsme četli?“ Žák ihned odpověděl: „Noční košile.“ (Fr. Vrba, Frenštát.)

Nerozuměl. „Proč pláčeš, hošíku?“ tázal se pán malého školáka na ulici. „Ale, maminka mně přikázala, abych nechodil přes ulici, dokud vůz nepřejede. Já tu čekám už tak dlouho, žádný vůz nejede a já přijdu pozdě do školy.“

ANDĚL STRÁŽNÝ

ČASOPIS PRO KŘESŤANSKOU MLÁDEŽ

Nebeská Královno,
lilie čistá,
bez hříchu počatá,
milostí bohatá,
Matičko Krista!

Pohlédni milostně
na svoje robě,
chce býti celé Tvé,
zasvětit srdce své
na vždycky Tobě!

Fr. Ž á k.

Frant. S. Kovář

Přátelé.

I. Prusáci přijeli.

R. 1866 narazil malý pruský oddíl na Rakušany, kteří ustupovali od Hradce Králové přes Moravu. U Provodova se strhla bitva, jedna z menších šarvátek, jež byly dosti časté, a Prusové ustupovali. Procházeli provodovským lesem. Země byla pokryta suchým listím, které šustělo pod nohama pochodujících. Tu a tam praskla suchá větévka. V lese panovalo přití, způsobené hustou listovou klenbou, kterou jen místy pronikal úzký chvějící se paprsek. U kořenů buků bujel zelený mech. V údolích se zelenaly kapradiny. Ve svazích se bělely sasanky, vedle nichž rostly kopytníky, spletené ostružiny a lískové keře.

Vše tonulo v jakémsi podivném zeleném přití, které působilo na vojáky tísnivým dojmem. Za mohutnými kmeny mohli býti nepřátelé. Z výmolů mohla padnouti rána. Bylo to pravděpodobné v tomto všeobecném zmatku, a proto kráčeli všichni tiše jako kočky, s puškami v ruce, v krajním napětí smyslů. Tak přešli údolí pod zříceninami Světlova, zašli za podlouhlý hřbet Komonce, vnikli do Sehradických lesů, až stanuli na vyvýšenině, která byla pokračováním Brd. Les tu končil a vojáci uviděli lesnatý, divoce zvlněný kraj s barevnými pásy polí, luk a pastvin, malebné skupiny stromů, vysekané plochy v lesích, nízké podrosty, vyrubaniska, paseky s několika chaloupkami.

Byla to luhačovská kotlina. Spala. Dýmala jemnými mlhami, které halily daleké Karpaty. Všude panoval bezstarostný klid. V moři stromů zanikaly vesnice Sehradice, Šlopné, Loučky, jen tu a tam vynikala nějaká střecha, nebo mezi stromy vystupoval bělavý kouř. Na polích oralo několik sedláků, kteří se zdáli býti jako mravenci. A nad celým tímto krajem tyčila se újezdská kostelní věž jako maják a leskla se v polední záři slunce jako ohromný drahokam. Vojáci mlčeli.

„Zde nám nehrozí nebezpečí,“ promluvil velitel.

„Sotva. Je to nějaké zapadlé hnízdo, veliteli, odpověděl vousatý voják.

„Dobrá. Upozorňuji vás znovu, že nesmíte nikomu ublížiti. Nesmíte pleniti. Běda tomu, kdo by překročil můj příkaz! Nyní dolů!“

„Pochodem dolů!“ rozneslo se po celém oddílu a hned se dali v pohyb. Scházeli padělkovou cestou a Vozičným údolím. V čele velitel na koni a s ním několik vojáků. Ostatní šli pěšky. Když se vynořili z lesa, způsobili všeobecný úžas a strach. Lidé byli zděšeni a utíkali z polí domů.

„Vojsko! Prušáci!“ rozneslo se po celé vesnici, proniklo všemi jako elektrická jiskra, šířilo se dům od domu.

„Rodičko Boží, děti, nechod'te ven! Nesmíte ani na krok!“

„Zapálí nás?“

„Nezapálí, vždyť jsme jim neublížili.“

„Ale jsou to nepřátelé, budou nám všechno brát!“

„Ježíši Kriste, chraň nás!“

„Schováme všechno, co se dá unést!“

„Nepouštějte děti!“

„Schováme je.“

„Vezmou-li mně krávu, jsem žebrákem!“

„Vyrabují-li nás, co budeme jísti?“

„Bože, čeho jsme se dočkali!“

Uzkost zírала všem z očí, vše se jim zdálo býti hroznějším, větším, strach je oslepoval a podlamoval jejich síly. Zamkli se a vyhlíželi malými okénky na silnici. Prusové zatím došli po polních cestách na rozlehlé louky Široké. Byli to statní hoši, osmahlí, začernění od prachu a kouře, ušpinění a zpocení. Na hlavě měli helmy potažené sivým sukнем a končící hrotem, po boku šavle s lesknoucí se rukojetí, přes záda pušky, známé jehlovky. Byli zřejmě unaveni dlouhým pochodem a toužili po odpočinku. Vesnice byla jako po vymření, jen psi štěkali, až ochraptěli, chvílemi se ukázal v okně nějaký obličej, ale ihned zmizel. Ve staré dřevěné zvonici zčernalé věkem někdo zoufale zvonil a tenký hlásek zvonku letěl celou vesnicí, rozplývá se mezi korunami stromů a štíty dřevěných chaloupek. Holubi polekaně vzlétli do výše a zamířili do polí.

2. Děti se přibližují.

Zatím se Prusové utábořili na Širokých. Byla to rozkošná plocha luk zelených jako brčál, ohraničená potokem Říkou. Tuto dolinu uzavíral táhlý hřbet Nivek z východu, na severu pak vyvyšovala se Brda dosti příkrým svahem, jenž se protahoval v Háj, bukový les, měřící několik hektarů. Z Háje vedlo několik polních cest do vsi, z nichž jedna byla táž Padělková, po níž sjížděli Prušáci, druhá se zatáčela do údolí Vozičného, jež se rozšiřovalo až k Širokým lukám. Nuže, tyto louky se nyní hemžily vojskem, které si popřálo všeho pohodlí. Nádherná tráva byla zdupána a pošlapána. U Říky krmili vojáci koně, nechávající na zemi zbytky sena a slámy. Místy byly do země zaraženy železné tyče, na nichž visely černé kotle na ře-

tězech. Kotle byly černé a ošlehané plamenem plápolajícím pod nimi. Vojáci sháněli dříví. Jiní nosili vodu z potoka, hádajíce se při tom svou tvrdou řečí. Většina však ležela pohodlně v zelené trávě s odloženými puškami i torbami. Rozepiali si kabáty, jiní jenom límce. Leželi buď na břichu nebo na hřbetě, smáli se, zpívali, křičeli radostí. Slunce svítilo jasně a klidně, neboť se chýlilo k večeru. Osvítlo žlutou září doškové chaloupky vesnice, prokmitlo košatými korunami hrušní, třešňů, jabloní, pozlatilo spoustu topolů, olší, vrb a vrbových keřů, oblilo zlatem celou louku, všechn ten křik, hluk, ržání koní, nadávky, klení, spěch a chvat. Slunce svítlo klidně. Na silnici přecházel strážný voják sem tam, upíraje oči na vzdálené tmějící se hory.

Ve vesnici se probouzel život. Vybíhaly děti. Pomalu a bojácně se přiblížily a prohlížely si vojáky, nejdříve zdaleka, potom se přibližovaly víc a více. Hleděly udiveně na zarostlé chlapy, na jejich pušky a šavle, vysoké boty a mosazné sponky na opasku. Odvážnější se přiblížily až k ohnům.

„Děti jsou všude stejně zvědavé, řekl pihovatý voják, usmívaje se, „u nás to dělají právě tak. Pojd' sem, hochu!“ křičel lámanou češtinou. Na tuto výzvu couvli všichni hoši o několik kroků dozadu, ale za chvíli byli opět na starých místech, zvědavější než dříve.

„Kamarád, kamarád!“ křičel voják.

„Co?“ ptal se nejsmělejší chlapec. Byl to pěkně rostlý hoch, plavovlasý, rozčuchaný, s modrýma očima. Oblečen v dlouhých plátěných kalhotách a v režné košili měl vzhled pravého valašského ogara, který se ničeho nebojí.

„Kamarád, kamarád!“ opakoval voják.

„Vy jste kamarádi? Vy jste nepřátelé. Vojáci!“

„My jsme přátelé!“

„Vy?“

„Ano!“

„Ale jste proti nám!“

„Proč? Zabili jsme z vás někoho?“

„Ne!“

„Nikomů jsme zde neublížili. Zapálili jsme vaše chaloupky? Pobrání váš dobytek?“

„Ne!“

„Jste tedy vaši nepřátelé?“

„Nejste.“

„Tak pojd'te s námi na rýžovou kaši, holoubátka.“

Chlapci byli již u kotlů a nahlíželi zvědavě dovnitř pozorující, jak kaše syká a bublá. Plavovlasý ogar se však bavil s vojáky.

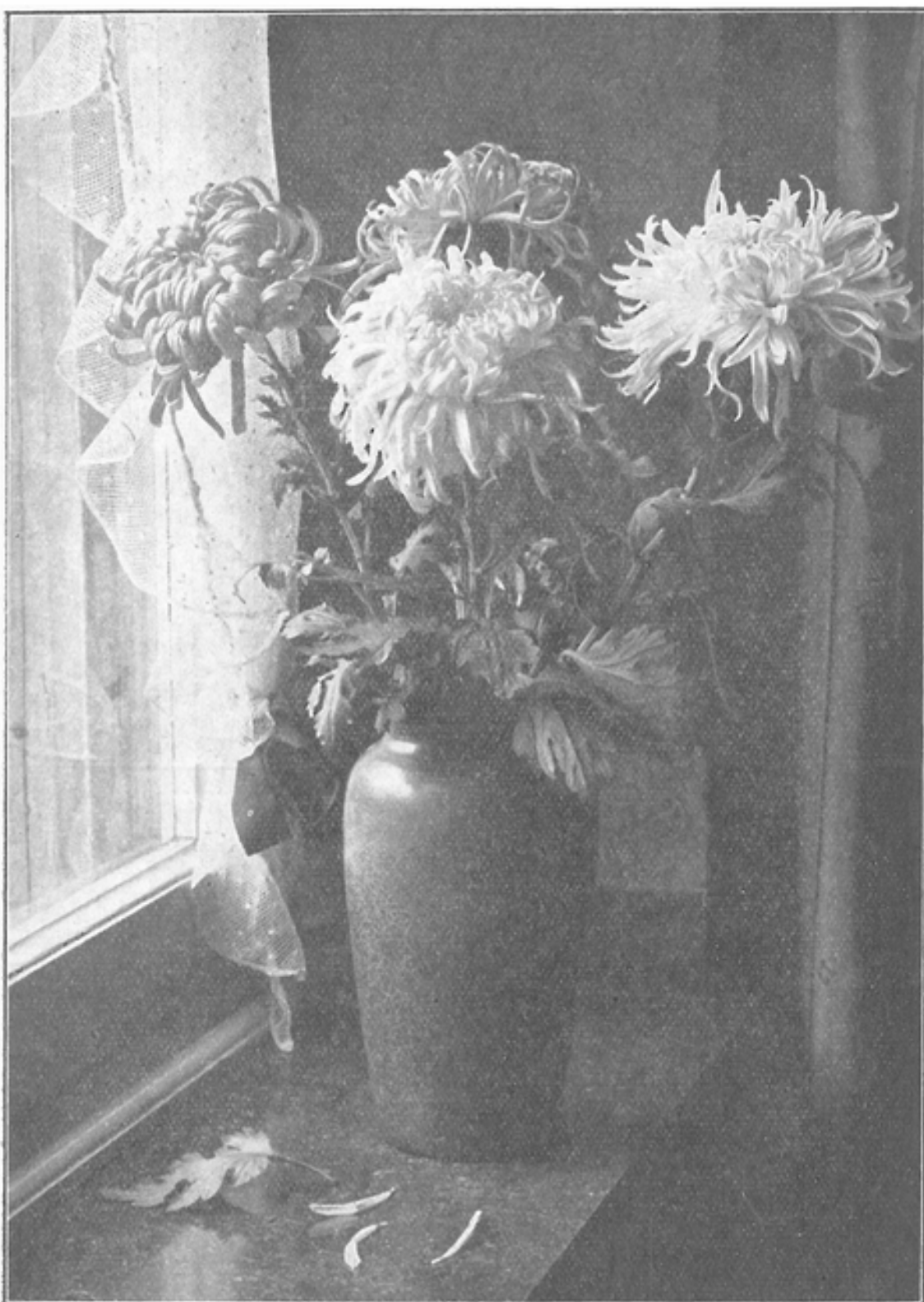
„Proti komu bojujete? S kým se bijete?“

„Jen s vojáky. Když jdou proti nám a střílejí, střílíme taky.“

„S Rakušany?“

„Ano.“

Hoch chvíli přemýšlel a potom řekl: „No, to nebude tak zlé. Lidé se asi musí bít. My jsme špunti a taky se bijeme se Slopňany a kamením, panečku! Tuhle měl Polách, víte ten, co chodí do poslední

Podzimní květy — na jaře.

třídy, rozbitou hlavu. Strašně rád se bil, ovšem jen s nepřáteli. Vy nejste nepřátelé, protože jste nám neublížili.“

„Hleďme, z tebe bude dobrý voják. Jsi mudrc. Jak se jmenuješ?“

„Pavel Fijader, panečku.“

„Hezké jméno. Můžeš s námi obědvati rýžovou kaši.“

„Dobrá.“

Kaše byla skoro uvařená, vojáci se chystali jísti. Hoši byli zvědavostí bez sebe, děvčátka se však stydlivě schovávala.

„Jé, to bych nejedla!“ řekla jedna maličká.

Tu když oběd byl již hotov a chlapci se jen třásli na pruskou kaši, stalo se něco, čeho nikdo nečekal ani ve snu. U Háje padla rána, jejíž ozvěna přeletěla údolí, vnikla do údolí pod Mokkými loukami, na Slatiny, odrazila se o Uhliska, přehoupla se přes výšinu Mokré a zahynula někde ve Studničním údolí. Tato rána měla překvapující účinek: rozdílný a přece stejný aspoň na okamžik. Všichni zkameněli na místě: vojáci i děti a všichni se dívali na totéž místo, k Háji a Vozičnému údolí, odkudž běžel strážný, zděšeně křičel a volal:

„Rakušané!“

První se vzpamatoval pihovitý Prus a zuřivě křikl na zděšené děti:

„Pryč! Domů!“

Děti se rozprchly, než by napočítal do deseti.

3. Boj.

Zmatek v pruském táboře byl nesmírný. Všichni hleděli na běžícího strážného, který se vrhl střemhlav s vysokého břehu do potoka a za chvíli se vyškrábal na druhý břeh. Na polích z Vozičného padlo několik ran, ostrých, praskavých, vystřelených také nazdařbůh, ale působících zmatek v táboře, který se teprve vzpamatoval. Vojáci zahazovali džbery, jimiž napájeli koně, spěšně vstávající hledali pušky, zpřevrhali kotle s rýží na zelenou louku, schytávali v útěku torby, upínali řemeny a běželi k Slatinám údolím podle Slatinského potoka. V tuto chvíli přijel za nimi velitel na koni, aby spatřil zmatek svého oddílu. Užasl. Byl překvapen. Jeho vojsko, s nímž byl v tolika bitvách, utíkalo tak hanebně a kdo ví před kým!

„Stát!“ rozkřikl se velitelsky. Strašně se zamračil a měl přímo divoké vzezření. Vojáci se zastavili.

„Co je to? Co to děláte? Vy se nestydíte?“

„Veliteli, byli jsme přepadeni,“ řekl pihovitý voják.

„Bránit se budeme. K palbě, k palbě!“ křičel.

„K palbě!“ rozléhalo se údolím a ukázněné vojsko se obracelo v plném pořádku. Stříleli. Ostré rány přímo krájely vzduch, který náhle jakoby zhoustl a začal tížiti prsa. Bělavý kouř se rozprostřel nad lukami a utvořil etérický strop mezi nebem a zemí. Zápach spáleného prachu se rozložil na lukách. Zuřivost zchvacovala bojující a tato zuřivost se stupňovala hvízdáním kulek, které bubnovaly o stěnu osamělé sušírny a zarývaly se do břehu.

„Hr, na ně!“

„Hr, hr!“ křičeli Rakušané přeskakující ploty v zahradách; přeskočili Říku a hnali se úprkem po zdupané trávě kupředu. Oči se jim jiskřily, tváře se matně leskly potem, dýchali těžce, ale běželi vpřed. Už ochraptěli od křiku, ale běželi přece. Byla to zuřivá lavina, nezadržitelná, poslové smrti a zkázy. To nebyli lidé, nýbrž stroje hnané vášní, rozběsněná zvířata.

„Ten nápor nezdržíme,“ pomyslel si velitel a dal povel k ústupu. A právě ve chvíli, kdy se Prusové otočili a začali utíkat podle Slatinského potoka, střelil někdo po pihovatém Prušáku. Klesl jak podřatý, nikdo si ho nevšiml, poněvadž byl vzadu. Rakušané se přehnali kolem jako vítr a Prus osaměl. Z vesnice vybíhali lidé a blížili se k bojišti. Rýže byla z kotlů vysypána, někde bylo ještě žhavé uhlí.

„Hle, tam někdo leží,“ řekla nějaká žena.

„Prušák! Nepřítel,“ vypjal prsa nějaký výrostek, „dobře mu tak!“

Náhle vyběhl vpřed Pavel Fijader, valašský ogar, utíkal, až se mu kučery potřásaly a volal:

„Kamaráde! Příteli!“

Všichni se podivili a s úžasem se dívali za Pavlem Fijaderem.

„Kam běží? Co měl s tím vojákem?“

„Je to bláznivý chlapec!“

Pavel Fijader však nedbal ničeho, nikoho neposlouchal, jenom běžel a padnuv k Prušákovi volal:

„To jsi ty, kamaráde? Co se ti stalo? Bolí tě něco?“

„Bolí, všechno, milý hochu,“ šeptal pihovatý Prus.

„Střelili tě?“

„Ano.“

„Chudák,“ řekla tatáž žena, co jej první uviděla, „tak mladý!“ Zatím všichni došli k Pavlovi a dívali se na tento smutný obraz.

„Pojď k nám, kamaráde! Příteli!“ prosil Pavel Fijader.

Prus otevřel oči a poněkud se usmál. Zašeptal něco svou rodnou řečí a umřel. Byl večer. Šero houstlo víc a více. Zvony duněly po celém okolí. Zvonili v Sehradících, ve Slopném, ve Slavičíně i v Újezdě; zvony lkaly nad zmařeným životem.

Josef Marcol Svoboda

Sebere tě velká voda...

Již velmi zřídka slychat staré říkadlo, jímž nás nutila před třiceti roky škola k čistotnosti a pořádku. Pan učitel Podloucký naučil nás mu hned v první třídě. Některé verše se u něho měnily podle potřeby a celá třída malovala pak svým zpívavým hláskem nešťastníkovi obraz, jaký vzbudil svým zanedbaným zevnějškem:

Košiláček umouněný,
nemytý a nemodlený,
nečeše se, atd.

Na konec pak zněla vždycky hrozba:

. sebere tě velká voda,
nebude tě žádná škoda!

Poslední dva verše nešly mi dlouho do hlavy. Zdávaly se mi tuze tvrdé, hrůzné, ukrutné! Dítě má smysl pro spravedlnost lepší než dospělí se svými paragrafy! Proto jsem s povděkem vzal na vědomost, když jsem později slyšel o básnickém přehánění, hyperbole. Pohruška ta má více smysl pohádkový, básnický, hodí se na konec jako pointa, vrchol básně, jímž se má nešťastník pohnout k čistotnosti!

* * *

„Sebere tě velká voda...“ Naše Zdenka se narodila, když jsem měl já již pět a půl roku. Začínal jsem zrovna třetí rok své docházky do školky v září, když se mne kdekdo z ulice ptal, jak se ta moje sestřička jmenuje. Jméno Zdenka bylo dosti neobvyklé, budilo podiv. Mne však více znepokojoval její pláč a její vrnění, i řekl jsem to každému bez obalu.

Po roce šel jsem do první třídy. Chápal jsem dobře, naučil se říkadlu velmi brzo, deklamoval je Zdence až do omrzení, ale poslední dva verše jsem vždycky spolkl. Doříkat jsem nechal vždy maminku nebo sestru, sám bych to neřekl ani za nic .

Brzo jsem pojal k těm veršům hroznou nenávisť! Staly se mi hrůzným postrachem, který se může státi Zdenka sice vrněla, plakala, i v noci, kdy jsem se leckdy probudil a zareptal, že nemohu spát, ale aby ji sebrala velká voda, za to, že jest košiláček, že se neumí modlit, ba ani mluvit .?! Ne, to není spravedlivé .!!

Naše Mařka měla Zdenku na starosti. Maminka měla práce jiné dost. Ostatně: vozit dítě v kočárku, po zdravém vzduchu, nebyla přece práce těžká. Ovšem, byla odpovědná .

Muselo to být ve středu nebo v sobotu odpolene, jindy prázdno v městech ve škole není. Bylo slunno, teplo, jak už za podletí bývá. Trochu sice popršelo, ale nestálo to za nic. Za to na Chřibech, jež jsou od nás na sever, byla bouřka, blesky osvěcovaly zemi a daleký hrom hučel až pod Kyjovem. Což z bouřky, když utekla na hory a zde po deštíčku svítí sluníčko! Hajdy ven

A aby radost byla ještě větší, přišli zrovna do naší ulice světoběžníci s velbloudy. U nás se jim říkalo „čavy“. Ošklivá zvířata se kolébala ulicí, poněvadž zdvíhají naráz obě levé a pak obě pravé nohy, děti za „krejcar“ vozily se po jejich hřbetech, tedy dosti veliký důvod, aby celý dětský svět byl na nohou.

Mařka nechala kočárek se Zdenkou na ulici a šla se jen „na skok“ podívat na „čavy“

Náhodou — a náhoda dovede více než úmyslnost — stál kočárek blíž ramene Stupavky, jejíž hlavní tok jest na druhé straně města. V těchto místech plavívali sedláci v rameni koně. Půda se dobou poněkud vyšlapala, nachýlila. Snad byla Zdenka nepokojná, snad vítr opřel se do kočárku, kdož to ví, když tam nikdo nebyl? Najednou se octl kočárek v potoku, jak se u nás rameni říkalo. Nebylo by na tom nic, kdyby to bylo jindy, neboť v létě nebylo vody nikdy mnoho a pro plavení byl zřízen poněkud dále splav .

Ale ze Chřibů přivalila se horská voda po bouři, naplnila koryto do polovice, a i nevinné rameno stalo se nebezpečným.

Od Jurovského špitálu šla podél vody paní Adamčíková a lekla se hrozně, když viděla, že čísi kočárek jest skoro celý ve vodě a dítě šplachtá ručičkami a směje se své zábavě, již může zaplatit životem.

Hodná paní Adamčíková vkročila směle do vody a za několik okamžiků byla Zdenka zase na břehu. Než i Mařka pospíchala za svou povinností a tak po chvíli byl u nás doma veliký křik.

Málo jsem z něho rozuměl, když se večer po návratu tatínkově z práce opakoval. Jen jsem s hrůzou poznal, že verše říkadla se mohou státi strašnou skutečností. Zdenku měla sebrat velká voda. Jest sice košiláček, nechce být v kočárku, jen by se stále špinila na zemi, ať svítí slunko nebo prší, ale ji proto ještě nemusí brát velká voda! Dobře Mařka dostává, měla ji před tou velkou vodou hlídat. A to ty „čavy“ zavínily!

Když potom pan učitel Podloucký začal říkadlo: Košiláček umou-něný . . . říkal jsem z poslušnosti s druhými, ale při posledních dvou verších jsem jen otvíral ústa, slova jsem spolkl. Strašila mne stále ještě, vždyť obětí jejich se měla státi naše Zdenka, a o tu by přece byla škoda, velikánská škoda .

L. Grossmannová - Brodská

Jak se stala Slávinka hospodyňkou.

Povídka.

U Kratochvílů očekávali tetinku Anežku, tu hodnou, bohatcu a štědrú tetinku, jež byla jejich dětem jakýmsi souborem všech dobrých a výtečných vlastností, bylať starší sestrou jejich otce a jako majitelka panství Milohrádku těšila se pro svoji stědrotu veliké lásce Kratochvílovic rodiny. Nejmilejší odměnou za jejich dobré chování bývalo dětem, že směly za to navštívit tetinku, jejíž staropanenská domácnost pro ty malé hosty chovala téměř rajske půvaby. Jim rozeným měšťákům býval pobyt v útulném zámečku jedinou řadou nepřetržitých rozkoší.

Ještě dlouho po svém návratu vyprávěly doma o těch velikých krajících černého domácího chleba, na které jim tetinka mazala zlatožlutý med, o dobré smetaně, ovoci a o veliké zahradě, kdež se mohly volně

proháněti; ba ano, pobyt u tetinky Anežky bylo vůbec to nejkrásnější, čeho si mohlo jejich dětské srdečko přát.

Zvláště patnáctiletá Slávinka byla miláčkem tetiným, majíc dokonce její slib, dokončí-li s dobrým prospěchem dívčí školu, že si ji tetinka vezme k sobě na Milohrádek, na jak dlouho si jen bude přát, nad čímž byla dívka celá blažená. Slávinka milovala přírodu, krásné svěží lesy s ptačím zpěvem, květnaté lučiny s průhlednými potůčky, zdravý venkovský vzduch, a to vše bylo na Milohrádku v hojnosti. Jak se Slávka těšila! To věděla však předem, že jen tehdy splní tetinka své slovo, ob-
stojí-li ve všem čestně, a proto milá dívka rozvinula mimořádnou pilnost, majíc na mysli jen to jediné: „Kéž by tetinka Anežka byla se mnou spokojena!“

Neměla nyní Slávinka pro nic jiného smyslu, nežli aby její kresby byly čisté; cokoli bylo ze ženské ruční práce pěkného, to vše zhotovila k vůli tetince; při pianě ztrávila každou prázdnou chvíli, cvičíc se, by dovedla bezvadně zahrát několik písní; nad francouzskou mluvnici se mořila do únavy, aby mohla tetince z originálu přečísti jednu z krásných bajek Lafontainových. Věru, dívka se namáhala, seč byla, neboť ta kýžená odměna stála za to!

Slávinčina matka, majíc s druhými dětmi mnoho práce, dcerušku sice pobízela, aby jí jako dříve byla v něčem nápomocná, ale dívka vždy matinku uprosila, až do tetinčina příchodu.

Tetinka Anežka konečně přijela; bylo to u Kratochvílů jako o velikém svátku, každému něco pěkného přinesla, s každým se potěšila, a když se poněkud utišila radost ze shledání, obrátila se tetinka k Slávince: „A nyní ty, moje zlatá dívenko, mně ukážeš, co všecko umíš!“

Slávinka se radostí zarděla, neušloť jí, jak tetinka všecky její výkony pozorovala se zalíbením, ač si nemohla vysvětliti, proč se při tom tatínek tak čtverácky usmívá a na matinku významně pohlíží; když Slávinka skončila a ukázala své vysvědčení ze školy, povstala tetinka a řekla: „Umíš všecko dobře, vysvědčení máš výtečné, ale ještě něco mně musíš, Slávinko, k vůli udělati: uvaříš mně nyní trochu pražené, bramborové polévky!“

„Bra—bramborovou polévku?“ tázala se ustrnulá dívka, pohlížejíc na rodiče. Ale tatínka nebylo viděti, jak se za velikým archem novin usmívá, a matinka rychle přitiskla na ústa bílý šátek.

„Nu, čemu se tak velice divíš?“ pokračovala tetinka, „jsem na to zvyklá z domova, abych měla denně k večeři talíř dobré, zapražené polévky. Nestojím o ty pečeně a šunku, které jste mně uchystali. Říká se, že staré panny žijí podivínsky, já však nemajíc koček ani psů mám jen tu libůstku, že při všem svém bohatství žijí velice jednoduše a skromně; bramborová polévka je moje oblíbené večerní jídlo, pojď mi ji tedy uvařiti, Slávinko, půjdu s tebou do kuchyně, abych viděla, jak se při tom dovedeš otáčeti!“

A Slávinka musila jíti, ač byla celá zaražená, neboť si nikdy přes mamčinu napomínání domácnosti mnoho nevšimala, a nyní má vařit polévku a neumí to! Leč utěšovala se tím, že není nic lehčího, nežli uvařiti

takové prosté jídlo. Uvázala si tedy bílou zástěrku a šla s tetinkou do kuchyně, kde právě stará služka cídila plechové nádoby.

„Barčo, udělejte v kamnech oheň, přistavte na plotnu hrnec s vodou a oloupejte mně talíř bramborů,“ nakazovala Slávka udivené služce.

Ale tetinka na to řekla: „Nikoli, Slávinko, to vše si můžeš udělati sama a vy, Baruško, dojdete na nádraží a přineste mně odtamtud můj vak, jež jsem nechala v šatně, zde máte na to známku.“

Když služka odešla, připadala si Slávinka teprve jako bezruká, leč vidouc, že jí nic jiného nezbyvá, jala se rozdělávati oheň v kamnech; šlo jí to tuze špatně, neumělať toho, a nežli se oheň rozhořel, měla nejen obě ručky, ale i obličej umouněný jako kominík.

„A nyní oloupej brambory,“ nakazovala teta a Slávinka musila konati práci, které se vždy ráda vyhnula. „Tak, a nyní tam nakrájej do hrnce očištěné zeleniny,“ nařizovala tetinka dále, jako by ani nepozorovala, jak dívenka mocí zdržuje pláč, neboť se při neobratném loupání bramborů řízla do prstíku.

Když to bylo vykonáno, řekla tetinka poznovu: „Nyní se tam dá trochu zápražky; přines ji ze špíže.“

„Já — já nevím, má-li maminka nějakou.“

„A což, sušené houby?“ tázala se přísně tetinka.

„Také nevím, kam to matinka dává.“

„Dobře, tedy sem přines kus sádla a mouku.“

Slávinka odešla do komory, poněvadž se však dlouho nevracela, šla tetinka za ní a spatřila, jak si v koutku utírá zástěrkou zasazené oči.

„Kde máš omastek a mouku?“

„Já, — já to nemohu nalézt, tetinko,“ zajíkala se rozpačitě Slávinka.

Teta Anežka spráskla ruce. „Jak, ty ani nevíš, kam dává tvoje matinka nutné potraviny?! Tak málo si všímáš domácnosti?! Tak málo své matince pomáháš, že ani nevíš, na kterém místě máte nejpotřebnější věci?! Slávko, Slávko! To se mně na tobě pranic nelíbí! Jsi již velká dívka, jsi ve věku, kdy bývají dcerky matčinou pravou rukou, ale ty tím své matince zajisté nejsi, to je věru od tebe nepěkné!“

Bylo znáti, že se tetinka skutečně zlobí.

Konečně řekla dívce, jež studem oči klopile: „Pojď přiložit, aby oheň v kamnech nevyhasl, pomohu ti uvařit polévku a potom ti něco povím.“

Po chvílce nesla Slávinka do pokoje na stůl mísu kouřící polévky. Rodiče si povšimli jejích uplakaných očí, ale dělali, jako by neviděli ničeho. — Po večeři si vzala tetinka dívku do své ložnice a pravila k ní: „Vidíš, Slávko, dnes ses přesvědčila, že není snadno bez předchozího naučení a cviku rozdělati oheň ani oloupati brambory. Nyní víš, proč se o některé dívce říká: „Ta neumí ani brambory uvařiti.“ Ráda uznávám tvoji pilnost, chválím tě za všechny ty pěkné předměty, jež sis osvojila, ale nezapomínej nikdy, že cvičenost u dívenky má jen tehdy pravou cenu, je-li též všestranná. Ty krásné vědomosti, kterých jsi nabyla ve škole, tě ctí a budou ti potřebné v životě, ale spolu je velmi důležité, abys také znala ty nejpotřebnější domácí práce; neříkej, že jsou lehké aneb všední, vím, že tak mnoho dívek soudí k své vlastní škodě. Neza-

pomínej, že máš matku, které musíš býti časem nápomocnou a proto že tě rodiče velikým nákladem nechali vzdělati ve mnohém pěkném umění, nevyhýbej se prosté práci domácí, kterou jim můžeš učiniti pohodlí a radost. Zkrátka, buď nejen cvičenou a vzdělanou, ale též pracovitou a domácí dívčenkou, čímž si získáš všeobecné obliby.“

Poslouchala Slávinka, tiše poslouchala a nahlížela, že má tetinka Anežka pravdu. Políbila jí ruku za to naučení a vždy později dle toho se řídila.

Není nad Slávinku lepší hospodyňky a vzdělané dívčinky; dovedeť spojit krásné s užitečným. Žijíc střídavě doma u rodičů neb na Milohrádku, vždy s velikou vděčností vzpomíná na zlatá slova tetinky Kratochvílové.

E v a Ž o k š e v a:

O třech hráscích.

Pohádka.

Žil chudšas, který neměl ani chleba pro svého syna. Proto mu řekl, aby šel do světa hledat štěstí.

„Jdi, synku,“ praví mu, „kam chceš! Jen na to pamatuj, abys první věc, kterou najdeš, vzal a uschoval.“

Tak se rozloučili. Otec zůstal doma, syn pak odešel po zaprášené silnici s torbou na zádech v daleký svět.

Když tak nějaký čas putoval, uviděl ležeti na cestě zrnko hrachu. Vzponněl si na otcovo naučení, vzal zrnko a vložil je do torby. Šel dále a našel druhé zrnko hrachu. Také to uložil v torbu. K večeru pak našel třetí zrnko hrachu, které také vzal a uschoval.

Bylo již pozdě večer, když přišel do královského zámku a poprosil o nocleh.

„Na jednu noc dostaneš lůžko,“ pravila mu královna, která měřila hezkého mladíka od hlavy k patě. Líbil se jí, ale ještě více líbil se její dcerce, která stála vedle matky.

„Ten cizinec, kterého jsme vzali pod střechem, není chudšas,“ pravila při večeri královna svému muži. „Nejspíše se převlékl, aby viděl, jak je u nás. Myslím totiž, že by si rád vzal naši dceru za ženu. Však se dozvíme, na čem jsme.“

Služebníkovi královna nařídila, aby cizinci vykázal špatné lůžko a dal pozor, co bude v noci. „Je-li chudšas, pak bude dobře spáti i na špatném lůžku; ale je-li ze znamenitého domu, pak nebude míti pokoje po celou noc,“ objasnila královna muži svou lest.

Mladíkovi pak opravdu vykázali přenocování, jak bylo nařízeno. Svlékl se a lehl do postele. Poněvadž pak se bál, aby mu někdo v noci neukradl torbu, která byla jeho jediným jměním, proto si ji dal pod hlavu. Ale torba nebyla dobře uzavřena. Proto ona tři zrnka hrachu kutálela se z torby ven pod něho. On pak je sbíral a ukládal do torby. Sotva jedno dal dovnitř, již vyběhlo při tom druhé z torby. Když pak

chopil se druhého a dával je do torby, uteklo třetí. A tak to šlo celou noc, takže ani nezavřel oči.

„No, jak bylo v noci?“ ptala se zvědavá královna ráno služebníka, který skryt pod lůžkem, dával pozor na cizince.

„Celou noc se obracel na posteli. Měl jsem strach, aby na mne nespádl.“

„Aha, vždyť se mi to zdálo, že není chudás,“ rozveselila se královna a rychle šla oznámit tu novinu králi a princezně. Všichni tři pak se domluvili, že zadrží cizince ještě jeden den na zámku. Aby se docela přesvědčili, že je opravdu převlečený princ, domluvili se, že mu vykáží na druhou noc měkké, královské lůžko.

Když pak byli po celý den k mládenci velice přívětivi, tu zůstal skutečně na zámku ještě jednu noc. Vykázali mu po dobré večeři nádhernou královskou komnatu, která byla bohatě vystrojena.

„No, pořád lepší,“ myslí si chudás. „Vidím, že jsem v dobrém a poctivém domě. Nač bych schovával pod hlavu torbu a chytal hrachy jako včera. Raději se pěkně vyspím.“

A opravdu pověsil torbu na věšák, svlékl se, uleh do měkkého lůžka a spal klidně celou noc.

„Jak bylo v noci?“ ptala se ráno královna služebníka, který opět dával pozor pod postelí.

„Spal nepřetržitě celou noc,“ zněla odpověď.

„Vždyť jsem věděla, že to není chudás,“ pravila rozradostněná královna. „Jistě je to při nejmenším královský princ.“

A ihned nese tu novinu ještě teplou svému muži a dceři.

Po snídani přišel cizinec ke králi, aby mu poděkoval.

„Kampak máš nyní namířeno, příteli?“ ptal se král.

„Dále po cestě, sám nevím, kam.“

„Když je to tak, pak tě nikam nepustíme. Mám dcerku asi v těch letech, jako jsi ty. Viděl jsi ji a doufám, že se ti líbí. Chceš-li, ještě dnes ti ji dám za ženu. Potom již bude, jak dá Bůh.“

Chudás sice zprvu ustrnul při těch upřímných slovech, nicméně brzy se vzpamatoval a rychle svolil k této neobyčejné svatbě.

Ještě ten den se vše stalo. Povolali kněze, aby mladý pár sezdal a vystrojili velikou hostinu, která trvala čtyřicet dní a čtyřicet nocí. Po celou tu dobu nebylo viděti v zámku smutného obličeje. Ani celkem šťastný ženich si nelámal hlavu, co z toho všeho bude.

Když pak minulo čtyřicet dní, zavolala matka-královna k sobě svého zetě a pravila mu: „Můj synu! Hostina je skončena a zítra se vydáte na cestu, abys ukázal ženě svůj zámek.“

„Můj zámek!“ — div že nezakřikl chudás a nepověděl pravdivě, že jeho otec má doma roztrhanou chalupu, a ne zámek. Ale ještě v posledním okamžiku se zarazil a mlčky přisvědčil, že odjede druhého dne se ženou na svůj zámek. V tom okamžiku arciť zmizelo všechno veselí a hluboká žalost a starost mu hleděla z očí.

„Na tváři ti vidím, že se těžko loučíš s námi,“ doložila blahosklonně královna. „Ale potěš se, můj milý zeti. Vždyť se brzy opět uvidíme. Zůstanete tam jen nějaký čas a pak se opět vrátíte k nám!“

Druhého dne naložili na velký vůz tři pytle ovsu pro koně, pytel peněz, usedli novomanželé i dva služebníci a tak odjeli — na zámek mladého manžela.

Smutná byla mladá paní, ale ještě smutnější byl její muž. Všichni mysleli, že jsou sklíčení proto, že se právě loučí s domovem. Mladého manžela ta bolest tak sklíčila, že nepromluvil ani slova, takže manželce ho bylo opravdově líto, poněvadž myslila, že je tak měkkého srdce. On pak myslil po celou dobu jen na to, jak bude, až přijedou do otcovy roztrhané chalupy. To byla pravá příčina jeho zármutku.

K večeru ujížděl vůz s cestujícími velkým lesem. Mladá paní ptala se sklíčeného manžela, jak jest ještě daleko do jeho zámku.

„Ej, tam je ještě daleko, moc daleko,“ odpověděl. „Ještě se můžeš bez starosti vyspat, než tam přijedeme.“

Ona opravdu zdřímla. On použil té příležitosti a vyskočil z vozu. „Raději umru, než bych jí pověděl, jaký jsem chud'as,“ myslil si a dal se s cesty stranou do lesa. Ale sotva udělal několik kroků, vstoupil mu do cesty stařec.

„Kampak, synku, v té tmavé noci?“ oslovil ho.

„Běžím umřít,“ odpověděl starci a upřímně se mu přiznal, jak se vše podivně přihodilo a jaký bude též podivný konec.

„Eh, nač by jsi se rmoutil, příteli,“ praví stařec. „Raději sedni opět na vůz a jeď se svou ženou ještě nějaký kus dále. Brzy přijedete k mému zámku. Já odcházím nyní z domu a nevrátím se po celý rok. A po celý ten čas můžeš býti pánem v mém zámku. Ale jedno nezapomeň: když se budu vraceti, tehdy se silně zatřese celý zámek. Ty pak s manželkou hleď, abyste tehdy rychle utekli ze zámku. Jestli se jen trochu opozdíte, odbije vám poslední hodina!“

Mladý muž poděkoval pěkně starci a vrátil se k vozu, který na něho čekal na cestě.

„Bezmála jsme zabloudili, i hledal jsem správnou cestu,“ utěšil znepokojenou manželku, která se mezitím probudila a pohřešila svého manžela. „Nyní jsem se přesvědčil, že jsme na správné cestě a nemáme již daleko do mého domova.“

Za krátkou dobu skutečně přijeli k velikému zámku, který byl celý osvětlen. Před branou stála celá řada pěkně oblečených sluhů, kteří se klaněli a zdravili příchozí jako své pány.

„Jejda! Tvůj zámek je krásnější než náš,“ divila se mladá královna a byla spokojena, že uposlechla svou vychytralou matku a vzala si zdánlivě chudobného cizince.

Tak minul týden, minul měsíc veselého a spokojeného života na zámku a přiblížil se konec roku. Tu pojednou se zámek pohnul a zatřásl tak silně, jako by se chtěl celý zbořiti. A tehdy vzpomněl si král-chud'as na slova bělovlasého stařečka. Chce utéci se svou ženou, ale nemůže ji nalézt. Probíhá komnatu za komnatou, ze sklepa do komor, z komor na půdu, odtud opět do sklepa, a žena nikde. Místo ženy našel naposledy ve sklepě starou, ošklivou bábu, která na něho ještě hůře hleděla.

On pak nevšimnul si jejích zlých pohledů, když byl v převelikých starostech o svou ženu. Ale obrátil se k ohyzdné stařeně a pěkně poprosil: „Nevíte, dobrá máti, kde je moje žena? Všude ji hledám a nemohu ji nalézt. Můj Bože! Ještě dnes musí umřít, neopustí-li zámek, než se vrátí jeho pán.“

Stařena mu odpověděla: „Nic se neboj, synku! Jdi ke kuchařce a řekni jí, aby dala semleti sedmkrát seté žito. A z té mouky ať sedmkrát zamísí chléb a sedmkrát jej upeče. Ten chléb ať pak položí před zámeckou bránu, a o druhé se nestarej!“

„Dvakrát mi již pomohlo štěstí; snad mne také po třetí neopustí,“ myslí si král-chudás, upokojen jde ke kuchařce a nařídí jí vše tak, jak zvěděl od stařeny.

Sotva vydá rozkazy, zatřásl se zámek po druhé a tak silně, až zdi pukaly.

„Stokrát se zboří zámek, než bude upečen onen chléb,“ myslí si král-chudás. „A nyní ať je, co je. Raději umru, než bych způsobil své ženě žalost a hanbu, že si vzala za muže — žebráka.“

Mezitím pak kuchařka upekla chléb a položila jej před bránu, jak jí bylo nařízeno. A to bylo jeho štěstí. Proti zámecké bráně valil se již strašný drak, který měl sedm hlav a v každé hlavě sedm jazyků.

„Lidmi zapáchá můj zámek!“ říčel již z daleka drak; z tlam pak mu šlehal sedmkrát sedm metrů dlouhý plamen.

„Hej, bráno! Železná bráno mého hradu! Což nepoznáváš již svého pána, že se nechceš otevřít?“ zavřískal před branou.

Tu pak se ozval sedmkrát pečený chléb a pravil: „Draku! Všechna tvá námaha je marná. Jen když se dáš sedmkrát zaseti, sedmkrát požití, sedmkrát semleti, sedmkrát upéci, potom přijdi a já ti uhnu, ale — jinak ne!“

Drak se strašně rozhněval, že ho brána neposlouchá. Vší silou se rozehnal do brány, že se třikrát zámek zachvěl. Ale brána se neotevřela. Rozehnal se po druhé a takovou silou, že se zámek zachvěl šestkrát. A brána se nepohnula. Rozehnal se ještě po třetí a to takovou silou, že sám se rozletěl na malé kousky a zhybnul před svým zámekem.

Tak se stal chudás pánem v dračím zámku se svou pěknou ženou a žijí šťastně ještě dodnes, jestli neumřeli.

Ze slovinského přel. Izram Chětjov.

Sv. Alžběta Durynská.

Dvě svaté trpitelky.

I.

Letos na podzim oslaví katolická církev 700. výročí smrti **sv. Alžběty**, světice dosud také u nás velmi oblíbené. Také pro nás bude toto jubileum významné, neboť sv. Alžběta narodila se na půdě naší republiky — v městě Bratislavě jako dcera uherského krále Ondřeje II. (1207).

Sv. Genovefa s Janí.

Dle tehdejšího zvyku byla již v dětském věku zasnoubena Durynskému knížeti Ludvíkovi. U jeho dvoru byla obklopena nádherou a radovánkami, ale stranila se jich, jak jen mohla, a místo toho hledala radosti ve skutcích pobožnosti a zvláště lásky k chudým a trpícím. Musila proto vytrpěti mnoho posměchu a útrap, zvláště od hrdé a pánovité matky svého snoubence, ale snášela všechno statečně. Navštěvovala chudé, přinášela jim sama pokrmy a jiné potřebné věci, ošetřovala nemocné, ba neštítla se ani malomocných. Pod zámkem Wartburkem dala vystavěti nemocnici a sama tam sloužila obětavě chudým nemocným. Lidé ji nazývali vůbec „pomocnicí chudých“.

Jak milá byla Bohu tato její láska k chudým, je patrné z události, kterou znázorňuje hořejší náš obrázek. Jednoho dne nesla kněžna Alžběta obtížnou cestou pod pláštěm chléb, maso, vejce a jiné potřeby chudým nemocným. Tu se náhle setkala se svým manželem knížetem Ludvíkem, jenž se vracel z honby. Kníže Ludvík chtěl viděti, co nese. Ale jak odhrnul plášť, spatřil jenom červené a bílé růže nesmírně krásné za doby, kdy růže nekvetou. Užasl velice, sklonil se před svou svatou manželkou, vzal si jednu růži na památku a později dal na tom místě postavit sloup s křížem.

Kříž utrpení dolehl pak brzy na sv. Alžbětu. Její manžel zemřel v cizině na křižácké výpravě do Sv. země (1227), vlády v zemi se ujal bratr zesnulého a vypudil hned ovdovělou kněžnu i se čtyřmi dětmi ze zámku, ačkoliv byla právě krutá zima. Jako žebračka chodila dům od domu, až se nad ní ustrnul jeden hostinský a poskytl jí útulek ve chlévě.

Později dostalo se jí zadostučinění, ale Alžběta spokojila se tím, že její děti byly zaopatřeny, pro sebe však odmítla všechnu pomoc. I svému otci králi Ondřeji, který ji chtěl přivésti domů, vzkázala, že je ve své chudobě šťastnější nežli on na trůně královském. Šperky, které jí poslal, prodala a rozdala chudým.

Svůj přísný, chudým a nemocným věnovaný život skončila dne 19. listopadu 1231. Bylo jí teprve 24 let. Bůh ji oslavil po smrti takovými zázraky, že již v květnu 1235 byla prohlášena za svatou a její úcta rozšířila se rychle po celém křesťanském světě.

Také u nás v Brně byl založen dosud trvajícím klášter a nemocnice sv. Alžběty pro ošetřování chudých nemocných. Vždyť sv. Alžběta sama na své cestě z Uher do Durynska zastavila se v Brně a účastnila se tu zvláště slavnosti posvěcení kostela v Zábřovicích.

Žila jen krátkou poměrně dobu, zemřela již před 700 lety, ale díla její veliké lásky zůstala na světě a pamět jejího svatého života nevyhyne nikdy: bude vždy příkladem hrdinné křesťanské lásky k bližnímu.

II.

Druhou trpitelkou, o jejíchž osudech naši předkové zvláště rádi čítávali, byla sv. Genovefa. Byla manželkou falckraběte brabantského Siegfrieda, který kolem r. 730 odešel do boje proti Saracénům a svěřil ji ochraně svého správce. Tento však ze msty obvinil potom svatou ženu z těžkého hříchu a křivou obžalobou obelstil falckraběte tak, že ji odsoudil na smrt. Avšak sluha, který měl rozsudek smrti vykonati, slitoval se nad ní a propustil ji na svobodu. Genovefa žila pak po šest let v jeskyni v lese, živila se lesními kořínky a jahodami a svého synáčka mlékem laně.

Zatím se falckrabě přesvědčil o nevinnosti své manželky a litoval přenáhleného odsouzení. Když pak jednou za honby pronásledoval onu laň, přišel až k jeskyni a tam našel Genovefu i svého synáčka. Díky vzdávaje Bohu uvedl je nazpět do svého hradu a snažil se pak všemožně dáti jim náhradu za učiněnou křivdu. Na místě jeskyně dal pak postavit kapli.

I zde se vyplnilo: Bůh dopouští, ale neopouští!

Alois Dostál

Z bouřlivých dob.

(Pokrač.)

Dějepisná povídka.

„Myslíte, že jste zde první? Už nás jiní vyssávali a jsme na mizině.
 „Slevujeme, dáte nám čtyři tisíce dukátů mimo pivo, oves, hřeby do podkov, železo na vozy,“ vypočítával vůdce.
 „Ani tolik nemůžeme dáti, ani tisíc dukátů není v městě.
 „To je poslední slovo?“
 „Poslední. Pardonujte nás a jděte dále.“

„Do rána se rozmyslete, do východu slunce. Déle čekati nebudeme. Jenom abyste nelitovali. Ale potom bude pozdě.“

Švédi se otočili a do stanů se uchýlili, aby jedli po delší cestě. Že byl návrh jejich odmítnut, nepřekvapilo je, i jinde se jim tak dalo.

V Rakovnici v noci se radili, co mají dělati. Purkmistr sdělil, co slyšel, co bylo na něm žádáno. Ohnivější sousedé navrhovali, aby se Švédi do města nepouštěli, aby se s nimi bojovalo, kdyby, co se dá jistě čekati, útoky byly učiněny.

„Vytrváme, brániti se budeme. K čemu máme zbraně? Snad město uhájíme.“

„Stejného bych byl náhledu, kdyby nám kynula naděje pomoci v brzké době, kdyby Švédů byla jenom tak třetina. Ale na vlastní oči jste viděli sílu a množství jejich. Pojednou na mnoha místech budou útočiti a my tolik obránců nemáme. V několika hodinách jsme v ruku jejich a zle se nám povede.“

Mezi měšťany utvořily se dvě strany, těch, kteří byli pro krajní nápor, a těch, kteří chtěli ještě jednou vyjednávat. Obě strany měly své důvody.

Rada neskončila výsledkem, posud se nevědělo, jak se zachovají. A rokovalo se po celém městě, zatím co na hradbách bedlivý dáván pozor.

Havel se držel hlásky a patřil s Vysoké věže na nezvyklé divadlo, na množství ohňů a mihotajících se osob kolem města. Kdyby to nebyli nepřátelé, zjev onen by se mu líbil, ale teď budil v něm nenávist a hrůzu. Kéž by je mohl zapuditi a zahnat! Od tatíčka slyšel, o čem se rokovalo na rathouse. Vrbík také nedůvěřoval, že by sebe pevnější brána odolala nárazům. Vojíni přivezou z lesa klády a budou jimi do bran narážeti.

„Aspoň kdyby byla větší posádka na Křivoklátě, aby se nás zastala,“ pronesl starostlivě.

„Já bych pro ni doběhl, hned se nabízel Havel.

„Bylo by to marné,“ potřásl hlavou branný, „a vojskem by jsi se nepropletl.“

„Kdo ví, neproběhl-li bych zahradami,“ mínil Havel. „Jak bych byl za městem, už by mne nedostali. V lese znám každou stezku.“

„I Švédi jsou dobře s krajinou obeznámeni, mají zvědy, kteří dříve všechno prohlédnou.“

„Ano, mezi těmi i Čechy zrádce —“

„Kdo ti to pravil?“ rychle se ptal otec.

„Dřívější branný Zachař,“ vysvětloval Havel.

„Smutný zjev,“ příkyvoval Vrbík. „Za nevím co bych se k něčemu takovému nepodvolil.“

„Já také ne,“ přisvědčoval pacholík.

Podívali se na bránu a Havel šel do prvního patra, aby se rozhlédl po okolí. Hlásný nespál, ale prohlížel kraj. Už ohně tak neplápolaly, vojsko odpočívalo po dlouhém pochodu. Jenom stráže se střídaly. Nebe bylo temné, nesvítil měsíc, neprobleskovaly hvězdy. Podobně temno

bylo v hlavách obležených měšťanů, kteří posud nevěděli, jak s nimi bude v příštích drech.

Časně ráno hnulo se vojsko blíže k městu, jako by chtělo učiniti útok. Nad Vysokou branou ukázal se bílý praporek na znamení, že jsou Rakovničtí ochotni dále vyjednávat.

Švédi schválně nespíchali, aby ukázali svoji nadvládu. Když se přece dostavili, nastalo další jednání a nepřátelé se uvolili, že výpalné nemusí se platiti najednou, ale že se může za nimi poslati. Ovšem do té doby někteří sousedé vzati budou do zástavy.

K tomu posléze Rakovničtí přistoupili. Měli na mysli, jak nedávno vypáleny byly i Rokycany a že Švédi žhárstvím cestu si po Čechách razili.

Branní dostali rozkaz, aby spustili mosty a otevřeli brány. Nerad to viděl Jan Vrbík, s odporem pomáhal Havel. Hned byli všichni branní i s hlásným sesazením a na jejich místo nastoupili vojíni.

Švédi opatrně vtáhli do města. Zcela nevěřili, že tu není posádka. Postupující ulicemi, byli připraveni k boji. Ale nikdo se jim nestavěl na odpor. Vjeli na rynek a zde se rozložili. Něco vozů zanechali za městem. Osadili rathouz a v něm se usadil vůdce vojska. Ostatní vcházeli do domů, v nichž měli býti ubytováni. Všechno se dalo s mrazivým chladem, jenž naznačoval, jak jsou vetřelci rádi viděni.

Obyvatelé, kteří se sem utekli z domů za hradbami, opouštěli město. Nebylo třeba skrývat se v městě obsazeném nepřátelským vojskem.

Také Zachař s rodinou opouštěl Rakovník, aby pokračoval v podzemních pracích na svém pozemku. V bráně musil vysvětliti, kam jde, aby byl propuštěn. Až sem ho doprovodil Havel, dále jíti nesměl. Teď byl východ z města a příchod sem značně omezen. Švédi se báli přepadení. Při své krutosti a bezohlednosti byli dosti bázlivi.

Měšťané musili se starati o vetřelce, aby je nasatili a napojili. Také hned vyprázdněna obecní pokladna až na dno a dva sousedé přecházeli po domech, aby sbírali, co kdo půjčí nebo dá na ono ujednané výpalné. Lidé neměli, už dříve byli ožebračeni. Těžce scházely se peníze posud a jeden tisíc dukátů nesehnán.

Švédi pozorovali úzkost sousedů a jenom se usmívali. Radost měli z rozpaků jejich. Tito už brali i rozličné zlaté a stříbrné klenoty, aby byly oceněny. Ale všechno dohromady dělalo pouze 1165 tolarů.

Švédi nebyli spokojeni, ale peníze vzali. Nařízeno, aby se dále vybíralo. Vojíni se první den chovali obstojně, nečiníce násilí. Kdo nemusil, nevycházal z občanů na ulici, aby se nestřetl se Švédy. Tito se nejvíce ubytovali do krčem, kde statně popíjeli a v kostky hráli.

Stráž procházela, nebylo příčin k zakročení na té neb oné straně.

Rakovničtí už se radovali, že všechno skončí bez výtržností, že Švédi nebudou škoditi. Zaplatí se jim a půjdou.

Ale záhy se karta obrátila. Vojíni nebyli by ani Švédy, aby neukázali pravou podobu, hlavně hrabivost. Brzo jim bylo málo, co dostávali, a brali si sami. Kdo se na odpor postavil, se špatnou se potázel. Nejhorší bylo, že jim nikdo nebránil. Když rychtář si šel stěžovat, nebyl předpuštěn. Vůdcové prý mají jiné starosti, než rovnat spory mezi

vojskem a občanstvem. Tito věděli o všem a nezakročili. Tušili, že by nedostali doplatek, až odtáhnou, proto dali vojínům na ruku, aby hledali poklady po městě.

Švédí kopali v domech na místech, kde tušili, že by mohlo býti něco ukryto, vnikali do komor, hledali a nač přišli, brali, nedbajíce, že je to rodinná památka.

Také ve Vysoké věži byli a pátrali po cenných věcech. Zde však mnoho nenalezli. Něco vzal s sebou Zachař a ve své zahradě zahrabal.

Havel se přímo třásl hněvem a byl by se v nerozumu na Švédy vrhl, kdyby mu otec nedával znamení, aby mlčel.

„Máš nějakého prudkého syna,“ řekl uštěpačně Švéd, jenž Havla pozoroval.

„Posud nezkušeného a poněkud zatíženého,“ vymlouval branný počínání Havlovo.

„Škoda, byl by z něho kdysi statný vojín.“

Havel musil odejít z jizby.

„To tak, snad bych se ke Švédům přidal, jak oni vypovězenci,“ bručel pro sebe jinoch.

Rakovníkem se rozkřiklo, že Švédí se vedrali do chrámu na rynku a zde zle řadí.

„Loupí v kostele! Kdo by se nadál takové sveřeposti?“

„Zneuctí svatyni, okradou ji, nic jim není svatého a nedotknutelného.“

Sousedé pospíchali do chrámu, ale nebyli tam vpuštěni. Kolkolem stálo vojsko a každého odhánělo.

Ani děkan nemohl nic na ochranu kostela učiniti. Nikoho nenapadlo, že vderou se do svatyně a zde budou loupiti. Nebyla odnesena veliká nákladná monstrance v ceně 600 říšských tolarů a stříbrný pozlacený kalich, jenž se na sto tolarů odhadoval. Oboje padlo Švédům za kořist.

Když nebylo vzácných kovů, trhali bohoslužebná roucha, prádlo na oltářích, zkazili varhany, z nichž trouby vybírali, jednak ukradli, jednak roztrhali knihy, z nichž zpěváci při mši zpívali.

Ano, tropili ještě horší věci, dobývali se do hrobek, otvírali rakve, hledajíce zlaté prsteny a ozdoby. Když ničeho nenalezli, bodali do trouchnivějších těl.

Z kostela vrhli se na faru, kde podobně si počínali, na rathouz, kde rozházeli listiny, roztrhali knihy. A potom pořadem vrhali se do soukromých domů, kde škoda byla značná, ale zisk malý.

Celý den trvalo to loupení a potom na posilnění sedali v krčmách, kde hráli o to, co ukradli, nedbajíce, zdaž to posvátná věc nebo lov z některého domu.

To všechno doma slyšel Havel a záhy v něm uzrával úmysl nějakým způsobem Švédů se zbaviti. To nemohl udělati sám, ani měšťané, k tomu by musilo býti vojsko, jež by se se Švédy měřilo. Zdálo se mu, že jediná pomoc kyne ze sousedního hradu Křivoklátu. Není-li tam silná posádka, purkrabí jistě ví, kde se nachází a mohl by ji sem poslati.

(Dokončení.)

Brána k nebi.

Rajská brána otevřená,
kvítí za ní voní!
Samé bílé, skvoucí růže
vpleteny jsou do ní.

Krásnější než všechny růže
duše — obraz Boží.
Proti ní je rajské kvítí
přec jen pouhé hloží!

J. D. Horský:

PŘIŠEL MÁJ!

Sluníčko se směje s výše.
Kvete háj,
libou vůni ve kraj dýše...
Přišel máj!

Po celý den rozléhá se
ptačí ples.
Ve smaragdu tone krása
každá ves.

V kypré brázdě rolník dbalý
třímá pluh.
Skřivánek ho písni chválí.
Žehná Bůh.

Vesna sype pestré kvítí
v celý kraj,
chce svou říši proměnit
v něžný ráj.

Hle, potůček stříbropěnný
spěje v dál,
aby říčce luhů změny
pošeptal...

Básník zas o rajské kráse
bude snít
a prostý lid volně zase
venku žít.

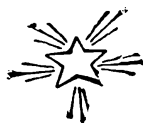
Jaroslav Vrchlický:

HVĚZDO MOŘSKÁ.

Maria Panno,
Ty jsi v mém hoři,
jako je plavci
hvězdička v moři.

Jako ta hvězdička
svítí a těší
tomu, kdo modlí se,
tomu, kdo hřeší.

Já se již čistil dost
v slzách a hoři,
nedej mi, Maria,
utonout v moři!

Dvě legendy o ptáčcích.

Přel. Otto F. Babler.

Střízlík svatého Galasia.

Svatý Galasius pracoval kdysi na své vinici. Bylo mu horko, i svlékl kabát a pověsil ho na větev blízkého stromu. Jak byl překvapen, když pak spatřil, že si střízlík udělal hnízdo v kapse jeho kabátu. Světec se z toho tak zaradoval, že tam nechal kabát viseti tak dlouho, dokud nebyla vylíhnuta mladá ptáčátka.

Jak obilí přišlo do Anglie.

Dokud Anglie byla ještě pohanská, přišlo tam několik mnichů. Vystavěli si prostou chatrč a kapličku z kamene a pak chtěli obdělávat půdu, aby se tím uživili. Ale běda, neměli žita na zásev! Vtom jeden z nich zahlédl čermáčka, sedícího na kříži, který tam postavili, a ten měl v zobáčku klásek obilí. I jali se prositi ptáčka, aby jim ten klásek dal na osev. A skutečně: ptáček upustil klásek, oni vzali těch několik zrněk a zaseli je. Za rok už měli několik klásků, příštího roku ještě více a tak postupně mohli osévat větší a větší lány a sklízeti hojnost toho Božího daru. A vidíš-li dnes v Anglii vlnící se lány zlatého obilí, sedláci ti řeknou, že to všechno pochází z čermáčkova klásku.

Ctěte stáří!

Tento článek věnuji zvláště vám, mladí čtenářové našeho milého „Andílka“. Přemýšlejte o něm trošku.

Před krátkým časem, jdouc po ulici, vidím dva hochy asi 8—9leté spolu se hrozně rvát. Děvčátko hezounké jak obrázek, také asi 9leté, stálo u nich.

Přistoupím k nim a pravím: „Ale hoši, co se tak bijete, není vás hanba?“

Ale to hezké děvčátko mi řeklo: „Babo hloupá, co se do nás pleteš? Poučuj si svoje děcka, víš!“ A obrátivši se k hochům, kteří zatím ve rvačce ustali, řekla jim: „Baba, co se vo nás stará, šak my si to vyřídíme sami. No ne?“ Dali se všichni tři do smíchu a dělali na mne dlouhé nosy.

Nebylo mi pranic líto, že se mi posmívali, ale hrozně líto mi bylo těch dětí samých. Co pomůže oné holčici moderní ostříhaná a nandulovaná hlavička, když uvnitř v ní je tolik nepořádku?

Proto vás, děti, co čtete „Andílka“ (a je vás hodně a po všech koutech světa), prosím, snažte se chovat ke starším a zvláště k rodičům vlídně, neboť to, jak vy se chováte k nim, se vám jednou všechno splatí. Věřte mým slovům! Mluvím z vlastní zkušenosti.

Na mamčin svátek jsme se posledně sešly a maminka nám řekla: „Děti, nic dobrého jsem na světě neměla, ale přece se mi ještě nechce od vás odejít. Byly jste vždycky tak hodné ke mně a já vás mám tak ráda za to.“

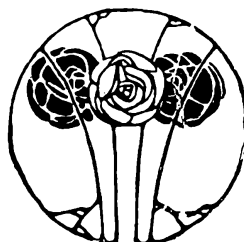
Ani vám nemohu vylíčit, jak mne hrála u srdce ona prostá slova té suché stařenky. Mně zněla jako velebné akordy skladeb Beethovenových.

Vážila jsem si vždycky starších lidí a zvláště své maminky a nechybila jsem, neboť mi to nyní moje dítě splácí. A to je v nynějším čase co říci!

Nemyslete, že se posledním snad jen tak vychloubám, chci tím jenom dokázat, že půjčené dostaneme i s úroky zpět.

Ještě jednou vás, malé členáře, prosím, přemýšlejte o tomto článku, a budete-li se jím řídit, nebudete litovat!

M. Kosíková, Brno.

Chytla se.

Z projevů k jubileu „Anděla Strážného“.

Našemu Strážci.

Andílku Strážný, drahý a milý,
staříčkový, ale svěží a čilý,
padesát roků putuješ světem
do dálných krajů ke zdárným dětem;
Tys v jejich mládí pečlivým vůdcem,
který je chrání před zhoubným škůdcem.
Jako ten slavík pěješ stále
o kráse krajů a k boží chvále.
Pohádky Tvoje tajemných říší
čarovnou krásou a kouzlem dýší.
Andílku drahý, netušíš, nevíš,
jak se vždy těším, až Ty se zjevíš,
konec je potom každému smutku —
a je mi, jako kdyby mne vskutku
anděl sám objal perutí sněžnou
a hrál mne krásou rozmluvy něžnou . . .

Kéž tedy stále mocněji zkvětá
Andílek Strážný na dlouhá léta!

J. D. Horský.

II.

Vážený pane redaktore!

Vím, že slavíte tohoto roku 50leté jubileum svého „Andílka“, a proto Vám k tomu blahopřeji a sděluji Vám, že já a všichni odběratelé je oslavujeme ještě více nežli Vy. Vy snad ani nevíte, jak mnohému tento Váš „Andílek“ se stal skutečným andělem strážným, jak mnohému malověřícímu zasel do srdce víru svými ušlechtilými články.

A proto Vám na další léta Vašeho vydávání „Andílka“ přeji mnoho zdaru a božího požehnání.

Pěničák Frant., III. tř. gymn., chlap. seminář, Brno.

III.

Vážený pane redaktore!

K 50letému jubileu našeho milého „Andílka“ přeji Vám mnoho zdaru, štěstí a božího požehnání. Necht' náš „Andílek“ zaletí do každé české katolické rodiny a necht' chrání naše milé děti přede všemi nebezpečími života.

A až budeme slavít 60letí, necht' není ani jediné dědinky, kde by nebyl náš „Andílek“. Tak jak andělé z nebeských luhů spějí k hodným dětem, tak i ty, „Andílku“ náš, spěchej i do těch nejzazších koutů naší milé vlasti svatováclavské a cyrilometodějské a přinášej všude pokoj, mír a radost, jako jsi ji nosíval nám a nosíš dosud.

Tak jako vzpomínáte Vy svých jubilantů, vzpomínám i já jubilanta, ale již mrtvého, svého otce. Tak jako já a moji bratři rádi „Andílka“ odebíráme, tak činil i on ve svém mládí. Já jsem bo sice skoro ani nepoznal, ale že měl „Andílka“ rád, o tom repository. Zachovaly se nám doma ještě asi dva ročníky „Andílka“ a jeden ročník daroval naší obecné škole, kde jest doposud i s věnováním a velmi rád čten našimi dětmi.

Škoda, přeskoda, že ho pohltila válka jako stejně mnoho nešťastných obětí!

S upřímným pozdravem končí

Frant. Chroust.

IV.

Ctěná redakce „Anděla Strážného“ v Brně.

Dovolujem si gratulovati Vám k 50letému jubileu Vašeho časopisu, který po tak dlouhou dobu těšil křesťanskou mládež. Uznáváme velikou práci Vaším časopisem učiněnou a přejeme Vám, aby ještě dlouho, dlouho bylo dopřáno jej vydávati.

Za „Družinu hochů ministrantů při kostele sv. Jiří v Opavě“: Mosler Václav.

Veselé studentky.

Mezi nimi naše odběratelka V. B., která ani v cizině — na lyceu v St. Germain — neopomene luštití hádanky v „Andílku“

Pěkně pros!

Fotografická soutěž č. 6.

V. M. K a m e n i c k á

V M É D U Š I T I S Í C S K Ř I V Á N K Ů.

V mé duši tisíc skřivánek
teď zpívá, plesá, jásá,
což nerozumíš, matičko,
co radost má ti hlásá?

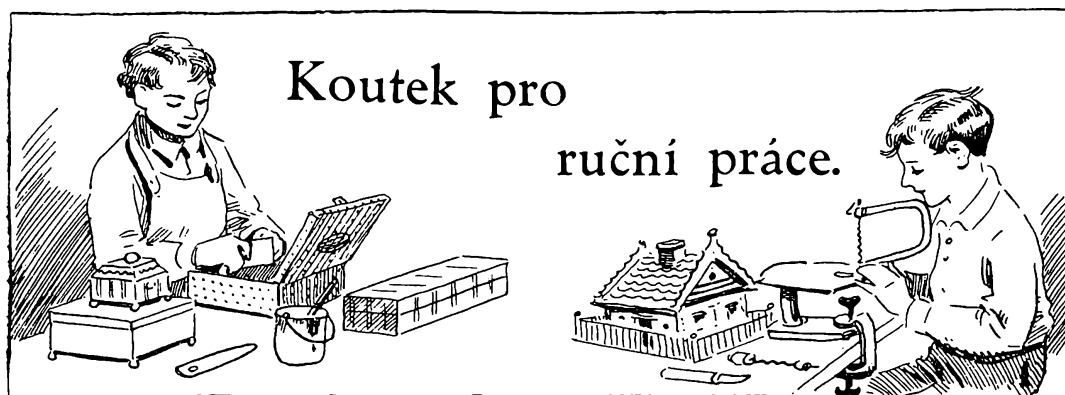
To, že mi vzešlo slunečko,
Tvůj dech mi duši zhřívá,
proto v ní tolik radosti,
proto si jásá, zpívá.

To, že mi svítí hvězdička,
Tvá láska v cestu září,
na nebi dětství slunečko,
to úsměv je Tvých tváří.

To, že mne chladí rosička,
Tvá ruka hladí čelo,
mé srděčko mi povídá,
že by si výsknout chtělo.

V mé duši tisíc skřivánek
teď zpívá, plesá, jásá,
vid', Ty víš, zlatá matičko,
co radost má Ti hlásá?

Milé děti! Jistě jste si všimly, že v č. 7. obrazec 2. nebyl správný; byla to opět krychle jako obr. 1. (všechny rozměry stejné), ač to měl být hranol (všechny rozměry různé). Ale doufám, že jste si samy opravily tuto chybu p. sazeče.

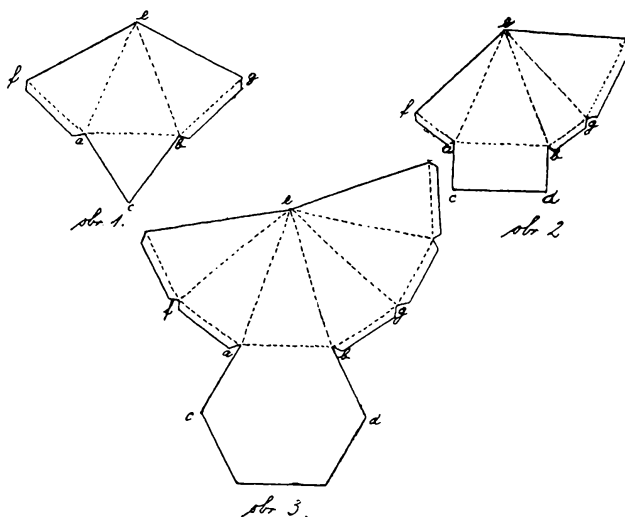
Dnes budeme vyrábět měřická tělesa:

jehlan, válec a kužel,

neboť i tato dovednost může nám býti v životě prospěšná.

Jehlan jest těleso, které je omezeno základnou (troj-čtyř-pěti-šesti atd. úhelník) a pláštěm z příslušného (dle základny) počtu trojúhelníků, jež se sbíhají ve vrcholu jehlanu.

Chceme-li si nakreslit síť jehlanu, nejdříve stanovíme, kolik má mít stěn, a dle toho nakreslíme základnu. Tedy: trojúhelník (obr. 1.), čtverec, obdélník (obr. 2.), pětiúhelník, šestiúhelník (obr. 3.) atd.

Na stranu a b) základny postavíme uprostřed kolmici, na níž naznačíme výšku jehlanu (bod e). Spojíme body a e), b e), čímž obdržíme jeden trojúhelník pláště jehlanu, příslušný straně a b) základny. Nyní z bodu a) kružidlem změříme vzdálenost k bodu c) a uděláme oblouček od bodu a) vlevo. Z bodu e) odměříme vzdálenost k bodu a) a touto vzdáleností protneme udělaný oblouček; tím jsme dostali bod f), který spojíme s bodem a) a e). To jest trojúhelník pláště, který přísluší straně a c) základny. Podobně sestrojíme z bodu b) trojúhelník příslušný straně b d) základny. Z bodu g) sestrojíme pak

trojúhelník, příslušný straně c d). Při víceúhelnících pokračujeme stejným způsobem po obou stranách středního trojúhelníka a dáváme pozor, aby základna trojúhelníka odpovídala příslušné straně základny jehlanu.

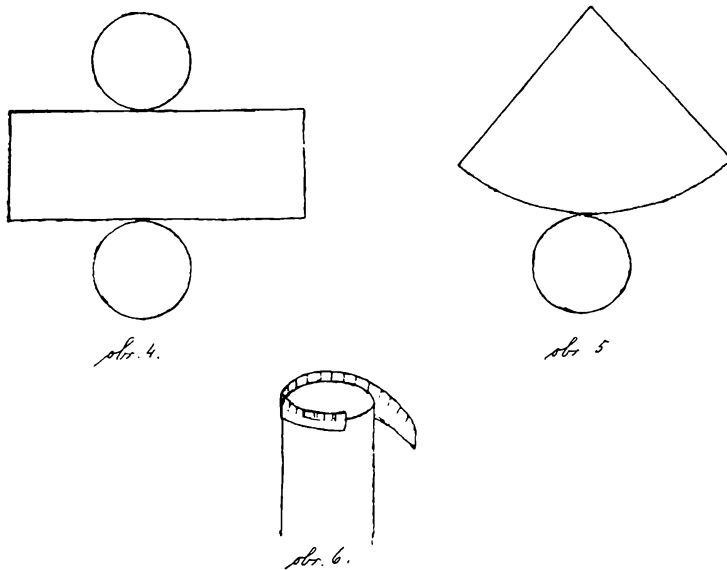
Aby se základna neprobořovala dovnitř jehlanu, až jej slepíme, přidáváme k základně každého trojúhelníka asi půl cm široký pásek s uříznutými rohy (viz obrazce!).

Pak sít dle plných čar vyřízneme a dle tečkovaných nařizneme.

Slepování a polepování hran plátěnými pásky již znáte! Taktéž polepení ploch polepovým papírem!

Válec a kužel jsou tělesa oblá, o kterých jsme ještě nepracovali. Opět jedná se o sít!

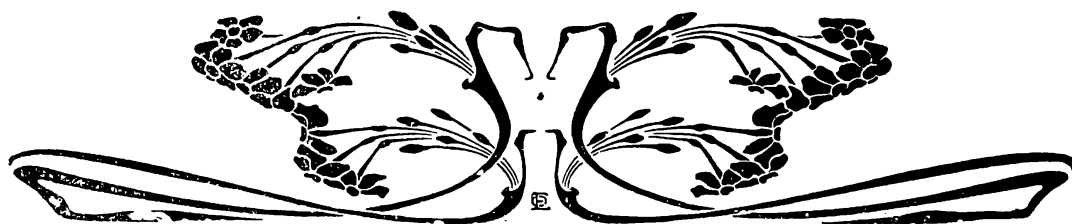
U válce sít jsou dva stejné kruhy a mezi nimi obdélník, jehož délka rovná se obvodu kruhu (obr. 4.). U kužele sít jest kruh a výsek kruhu, jehož poloměr jest výška kužele a oblouk rovná se šesti a půl poloměrům kruhu základny (obr. 5.). V obojím případě nejlépe plášť slepíme, když jej uděláme o něco větší (proto přidali jsme na oblouk výseku půl poloměru!) a okraje přeložíme a přelepíme přes sebe. Pak se pruhem plátna přilepují k plášti jen kruhy; a tu musíme pruh plátna, abychom jej mohli ohnouti a přilepiti, po obvodu kruhu nastříhati. Podobně, nepoužijeme-li k přilepení kruhu plátna, nýbrž polepového papíru, a rovněž při polepení, musíme papír na obvodu kruhu, kde jej přehýbáme, nastříhat (obr. 6.).

Z dvou válců, na jedné straně otevřených, z nichž jeden slouží jako krabička a druhý jako víko na ni, můžeme si zhotoviti pouzdro na barevné tužky. Pokuste se o to!

Zdraví vás všechny

strýc Vojtěch.

Záhonek mladých.

Hlas zvonku.

Aj, co to divně vábí k sobě —
snad pohádkové říše klam?
Toť tichý zvoněk v pozdní době
teď volá v posvátný tam chrám.

Jak slastná bývá tato chvíle
vždy každyčkový den zvečera,
když jako andělský zpěv mile
zní jeho hlahol z kostela.

Ó blažen, kdo dbá zvonku písně
a v místo svaté spěchá rád,
vždyť nestihnou jej žití tísně
a sladce bude umírat.

Cyr. Hořinka, Spytihněv.

Vítej, jaro, nám!

Ó jak to sluníčko
milounce hřeje,
s blankytné oblohy
na nás se směje.

Vy zlaté paprsky,
poslové jara,
na vás si vyšla též
babička stará.

Veselým očkem se
rozhlíží po kraji,
ptáčkové nad hlavou
jí cvrlikají.

V oblačné výši tam
skřivánek jásá,
všem příchod jara již
radostně hlásá.

Jar. Slováček, Drslavice.

Na „klepání“.

Už od jedenácté hodiny scházeli se
chlapci za dědinou na kopečku. Každý
nesl pod paždí nebo v ruce divný ná-
stroj, který malým jen pohnutím lo-
mozil až hrůza. Hoši se scházeli na
první „hrkání“ vážně, jako by si
vědomi své povýšenosti, že budou
poledne ohlašovat ne zvony, ale oni.
Kráčeli v chumáčích, v nichž co chvíli
to hrklo, škrklo, jak majitelé klepačů,
hrkačů prudčeji jimi hodili. Zvuk jejich
se nesl od jednoho konce dědiny ke
druhému. Kluci sestrkují hlavy dohro-
mady, odborně prohlížejí, ohmatávají
umazanýma rukama, zkoušejí a posuzují,
obdivující nebo haníce nástroje došlých
druhů. I váda se mezi nimi strhne a
břitká slova dobývají klapačům před-
nosti...

Hochů přibývalo stále víc a více.
Zanedlouho se jich hemžilo na kopečku
jak mravenců. A co hluku, křiku a
hrkání! Nikdo nechtěl zahálet a neustále
zkoušeli své nástroje, jako by se nemohli
nasytit jejich hlasu.

Přišel i Vašek Klobučníků, největší
nezbeda, a hned k těm maličkým, který
chce „narazit“. Šermoval při tom svou
dubovou klapačkou capartům před sa-
mými nosy. Ti ustrašení schovávali své
nástroje za záda a hledali záchranu
v útěku, aby Vašek jim klapačky mocí
nevyrvál a nenarazil. S Klobučníkem
nebyly žádné žerty.

Na kopečku kluků již k nespočítání.
Očekávali dvanáctou. Konečně! V Rosi-
cích zahoukala píšťala, oznamující hor-
níkům poledne.

Rázem vše utichlo a hoši zbožně padají do prachu na kolena. Čepice letí dolů a ústa šeptají polohlasité Anděl Páně — Amen! doznělo jako oddechnutí a rychlými čmárami palce od čela k pravému rameni, k levému a na prsa odbyli kříž. Nedbalé oprášení kolen a vyrazili.

Dlouhý, podle všech pravidel sešikováný voj. Vpředu velcí, menší — menší — až nejmenší cupitali vzadu, marně natahující krátké nohy, aby postačili svým větším druhům. Tím spěchem a úsilím i klepat zapomněli.

Jeli.

Vpředu trakaře, za těmi klapačky a dále zase řehtačky oznamovaly velikonoční poledne. A vesnicí od kostela k zámku a nazpět nesl se hlas těchto zvonů, nesouvislý chaos zvuků, z něhož jedině bylo možno rozeznati: hrk, hrk, hrk, hrk, klep, klep, hrk, klep! Klapačky a řehtačky zvučely dědinou. Hoši zastavili se u kříže. Nástroje utichly a hrdla zazněla jasnými tóny: „My poledne zvoníme . . . Marie“ — a hrk, hrk, hrkhrkhrk, klep, klep, klepiklep řvaly nástroje v rukou hochů . . .

Obešli celou ves a na mostě u zámku se zastavili. Dozněly i zvuky posledního „My poledne . . .“ a hrkači se rozběhli se šumem a jekem ke svým domovům.

Ticho svíralo ves, jen v uších kolébaly se ještě nezapomenutelné zvuky poledního vyzvánění a před očima táhl velkolepý průvod . . .

V. Otoupalík, Troubsko.

Matce.

Dnů jarních krásy nadejdou,
písně potekou roklínami,
a Pána lásku velebnou
květy ponесou dolinami.

A žití vůně tajemná
pršet na zemi bude s nebe,
však mysl moje přetemná,
matičko, zná jen tebe.

Vilém Otoupalík, Troubsko.

Stesk.

Věnováno drahé učitelce J. K.

Vlna stesku rozlila se nitrem,
každíčkým svěžím v záři jitrem.
Již neuzřím jak slunka zář
tu Vaši milou, jasnou tvář.

Ve Vašich očích zřela jsem
část blankytného nebe;
vše minulo jak sladký sen,
jak paprsek když šlehne.

Již neuslyším Vaše milá slova,
ač srdce mé tak teskně po nich volá.
Ó, kolikrát se zraky zamží slzami,
když vidím Vás jíti tichými chodbami.

Tak divný bol mi srdce svírá,
když zrak můj toužebně za vámi zírá.
Však jako přelud šla jste kol,
v mém srdci zůstal trpký bol.

—ta. České Budějovice.

Malý hříšník.

Libá vůně světnicí se šíří . . .
hošíka vábí kousek masa na talíři,
kousek masa jistě na zítra je připraven.
„Maminko, o malý kousek prosím jen!“
Maminka přísně hledí: „Byl by to hřích!“
řekla a zmizela ve dveřích . . .
Hošíkovi kousek masa pokoje nedá,
stále jen se vrtí a nepokojně sedá.

„Ach, co?“ myslí si: „Kousek masa
Ježíškovi neublíží!“

vzal a jedl, avšak svědomí ho tíží.

„Maminko, proč se nesmí jísti maso
v pátek?“

hošík k zemi hledí, ve tváři má zmatek.
„Pán Ježíš za nás v pátek umřel z lásky,
malé dítky rád měl, hladíval jim vlásky.
Není o to, co jsi snědl, o masa kousíček,
ale o to, bys Ježíškovi ukázal, že

poslušný jsi hošíček.“
Hošíkovi lítostí do očí vskočí slzičky,
za odpuštění prosí a líbá ruce své
matičky.

„Chci činit pokání . . . Ježíšku, odpusť,
odpusť!“

Slibuji Ti, že budu vždycky zachovávat
půst.“

Manuška Benešová, Křetín.

Jak nás bratr „hlídal“.

Když jsem byla malá, svěřila matka
mě a sestru staršímu bratru, který
koukal, co ty mohl „dobrého“ vyvésti.
Pozval si k nám kamarády takové, jako
byl sám, aby si mohl s nimi hrát. Radil
se s nimi, jak má sestry uspokojiti, aby
neplakaly. Od kluků bylo plno návrhů.
Jeden z nich také radil, aby nám udělal
houpačku a nás do ní posadil.

Bratr nebyl s návrhem spokojen, po-
něvadž by ještě musel býti s námi. Dal

sám jiný návrh: „Vytáhneme je v koši na půdu!“ Kamarádi byli hned při tom. Tři vylezli na půdu a uvázali na provaz bramborový koš. Do něho jednu z nás dali, ale druhá se bála, protože koš byl malý. Tedy bratr udělal krátký proces. Abychom se nebály, uvázali na provaz větší koš, abychom se tam vešly obě.

Konečně nás tam dostal. Sedly jsme si vedle sebe. Tlačilo to, ale chlapeci na to nedbali. Kamarádi bratrovi táhli, třebaže půda byla vysoko. Nemohli nás vytáhnout a volali o pomoc. Bratr bez rozmýšlení vzal vidle a tlačil do koše.

aby ulehčil kamarádům. Po velké a namáhavé práci byly jsme na půdě.

Zavedl nás dozadu, vydělal křidlice, abychom se dívaly s výše. Potom bratr s kamarády utekl a nechal nás tam, až přijeli rodiče s pole. My čekaly u otvoru a plakaly. Tatínek nás snesl dolů a ptal se, kde je bratr. Konečně po klekání přišel a dostal notný výprask. Rodiče nás již od té doby bratrovi nesvěřili.

Dvořáková Ludmila,

žákyně 6. tř. obecné školy v Ořechově u Brna.

Ze školy. Učitel: „Pod jezdcem padl kůň. Jaký je to pád?“ Žák: „To je, prosím, koňský pád.“

Roztržitý. „Tatínku, v kuchyni leze šváb po stropě.“ Otec profesor (který píše): „Tak ho zašlápní a dej pokoi!“

Z mluvnice. Měli jsme hodinu mluvnice. Pan učitel vykládal o rozkazovacím způsobu a vyvolal nepozorného žáka A., aby mu řekl nějaký rozkazovací způsob. Žák chvíli rozmýšlel, poté řekl: „Pozore, jdi do školy!“ Všichni jsme se srdečně zasmáli. (Jan Večeřa, Mor. Knínice.)

Má také pravdu. Učitel: „Jsou kalhoty, jednotného nebo množného počtu?“ — Žák: „Obojího, pane učiteli! Nahore jednotného a dole množného.“

Ujde tomu. „Chlapče, pamatuj, že člověk, který nepracuje, není hoden, aby ho země nosila!“ — „No, tak já budu námořníkem nebo letcem!“

Jisté znamení. Otec: „Vrátil se už Frantík ze školy domů?“ — Matka: „Neviděla jsem ho, ale jistě je už doma, protože kocour se schoval pod postel až do samého koutku!“

Klape to? „Jak dlouho se jede z Brna do Prahy?“ — „Sedm hodin.“ — „A z Prahy do Brna?“ — „Samozřejmě také sedm hodin, každé děcko to ví.“ — „To je mně důkaz! Kolik je dní od pátku do soboty?“ — „Jeden den.“ — „A od soboty do pátku?“

Z dějepisu. „Vrbo, pověz mi, ve které bitvě zahynul král Jan Lucemburský?“ — „Zahynul v poslední bitvě, kterou ve svém životě vedl.“

Kde jste, mamičko?

ANDĚL STRÁŽNÝ

ČASOPIS PRO KŘESŤANSKOU MLÁDEŽ

SV. ANTONÍN,
miláček chudých dětí.

Sv. Antonín Padovský.

Dne 13. června letošního roku oslaví nejen Itálie, ale i celý katolický svět 700. výročí smrti velkého světce a divotvůrce, také u nás velmi oblíbeného a uctívaného — sv. Antonína Padovského.

Nazývá se tak, poněvadž zemřel a jest pochován v italském městě P a d o v ě, ale rodem byl z Portugalska: narodil se v Lissaboně r. 1195. Rodiče jeho byli urození a bohatí, ale svého jmění užívali ke cti a slávě Boží a k blahu bližních. A tak vychovávali také svého syna Ferdinanda, jenž od útlého věku měl zálibu v modlitbě a ve skutcích milosrdenství. Dali mu také důkladné vědecké vzdělání a rádi dovolili, aby syn vstoupil do řádu sv. Augustina, kde se mu dostalo vzdělání ještě vyššího.

Ale po 10 letech přešel Ferdinand do nového, nedávno v Itálii založeného řádu sv. Františka z Assisi, kde přijal řeholní jméno A n t o n í n. Chtěl původně hlásati Evangelium mohamedánům v Africe, ale vůle Boží volala jej k činnosti učitelské a kazatelské v Itálii. Jeho kázání uchvacovala prosté i vznešené a učené posluchače a přiváděla v úžas i samotného papeže. Sv. Antonín chodil neúnavně po celé Itálii od města k městu, od dědiny k dědině a kázal obyčejně pod širým nebem. Lidé nechávali svého zaměstnání a přicházeli z daleka, aby slyšeli světce. Mnozí a mnozí odvraceli se náhle od hříchů, nepřátelé se usmířovali, vlašníci se rozněcovali k náboženské horlivosti.

Působila tu nejen slova Bohem nadšeného kazatele, ale i jeho přísný život a zvláště také dar zázraků. Sv. Antonín byl velkým divotvůrcem, ale při tom zůstával vždy prostým a pokorným mnichem. Miloval zvláště chudé a trpící a s láskou skláněl se, podobně jako sv. František, i ke zvířatům. Svědčí o tom známá událost, kterou vypravují „Kvítko sv. Františka“.

Jednou kázal sv. Antonín v městě Rimini před bludařským a zarputilým posluchačstvem. Zpozoroval, že jeho slovo nenalézá sluchu v zatvrzelých srdcích. Přerušil řeč a řekl náhle: „Vstaňte a následujte mne na břeh moře!“ Zvědavé posluchačstvo následovalo světce na břeh. Tam obrátil se Antonín k moři a jal se mluvit k rybám: „Lidé nechtějí mi naslouchati. Pojd'te, ryby, naslouchejte vy mně místo nich!“ A skutečně — najednou blíž se k břehu množství ryb, všechny v dokonalém pořádku a tichu. A sv. Antonín mluví jim o dobrotě a lásce Boží, o tom, jak Bůh vyznamenal ryby mezi svým tvorstvem, a vybízí je nakonec, aby chválily a díky činily Pánu. A ryby za jeho řeči sebou zmítaly, otvíraly ústa a skláněly hlavy. Vzdávaly Pánu čest, kterou mu bludaři odpírali. A světec končí své kázání slovy: „Pochválen buď věčný Bůh!“

Zemřel klidně dne 13. června 1231 v mladém věku 36 let. Malé dítky běhaly po ulicích padovských a roznášely smutnou zvěst voláním: „Světce zemřel!“ I jeho hrob, uctíváný nesčetnými prosebníky, oslavil Bůh velikými zázraky, takže hned po roce byl prohlášen Antonín od papeže za svatého. A brzy byl nad jeho hrobem postaven nádherný gotický chrám, jehož obrázek vidíte také v tomto čísle.

Chrám sv. Antonína v Padově.

Tisíce poutníků ze všech zemí připutují opět letos k tomuto hrobu a budou s důvěrou vzývati svého milého světce, aby jim pomáhal svou mocnou přimluvou u Boha.

Připojte se k nim aspoň v duchu i vy!

F. Háj:

Márinčin „prezent“.

(Dokončení.)

Jinak bylo slepici na silnici. Hubovala zle. Nejvíc na bábu Stehlíčkovou. Tady v těch končinách ještě nikdy nebyla a nač ji bába štvála sedět na vejcích, když ona ještě sedací náladu nemá? Když nejdřív, tak za týden. Jestli! Načechrávala si župánek, když směrem od Dymáků divoce sjeli dva na kolech. Poplašila se, kdákala, zlobila se znovu. Tak tak že vyvázla se zdravými křídly. Teď se musí držet škarpy. Půjde nejdřív nahoru. Šnad někam dojde a cestu domů najde. Sotva namířila vpravo, divoce přeběhlo kolem ní několik slepic. Zakdákaly: „Teta, honem do kurníku! To je cikánů! Ti mají na nás spadeno!“ A utíkaly dál.

„Safra, safra,“ lekla se, „cikánů? To bude pro nás zle. Do kurníka! Leda bych si honem vzpomněla, která cestička vede do našeho kurníka!“ Rozběhla se za ostatními.

Panímáma Nikodýmovic pobíhala kolem stavení a volala: „Pipipi-pipí!“ A hubovala: „Darebnice slepičí! Jako by to nemělo doma co zobat! Pipipí! Cikánů za městečkem, no, až se rozběhnou, to se poztrácí slepic!“

V tu chvíli slepice vběhly do dvora a za nimi kvočna báby Stehlíčkovíc. Panímáma žene všechny do kurníku. Říká si: „Však on se majitel o ni přihlásí, jen když jsou zamčené!“

IV

Děti zatím doběhly „na vrška“ Tam opravdu stálo několik cikánských vozů. Stranou jich honila se a křičela cikáňata. Děti s Márinkou v čele opatrně postupovaly k nim blíž. Věna šeptal: „Márinko, támhle je ten kluk, co mi tenkrát vzal pětník. Je a je!“

Márinka mu chtěla říct: „Kdepak! Ten přece vyrost' tak jako ty,“ ale Věna už byl mezi cikáňaty. Na toho jednoho spustil: „Dáš sem ten pětník?!“

Cikáňata začala pronikavě křičet. Věna namířil ruku k ráně. Ale přiběhlo sem několik starých, ošklivých cikánek. Protože i ty začaly ječet, pospíšilo od vozů několik statných mladých cikánů a ti všichni obklopili v kruhu vřeštící děti mající uprostřed Věnu. Když ostatní děti viděly pospíchat blíž škaradé cikánky, křikly: „Věno, uháněj!“ A pe-lášily kolem mýta do městečka.

Na četnické stanici už věděli o cikánech a zrovna rázným, ostrým krokem šli po náměstí dva páni strážmistři. Děti se naráz zastavily, zdvořile pozdravily a potom se jen tak trousily k lavičkám v kaštanech. Nápadně ztichly.

Márinka podotkla: „To je dnes všelijakého lekání!“

Toník Lukšovic se nafoukl: „Jeje, ty ses lekla pana vachmajstra? A to já se nebojím!“

„Já vím,“ odbývá ho Márinka. „Teď se už nebojíš, když přešel, ale prve jsi sebou cukl jak! Což kdyby pan strážmistr najednou na tebe spustil: „Antoníne, nevíš, kdo o posledním jarmarku uháněl od Pecharů, nechal dokořán dvířka u dvora a do večera se jim ztratilo pět slepic?“

Toník se začervenál, ale nedal se. „Taky by se moh' zeptat: „Heleď, Márinko, nevíš, kdo to chtěl roubovat ve školní zahradě růži a seřízl celý vršek?“

Teď se začervenála Márinka. „To mě naved' Věna, ale biti jsme byli oba. Kdepak je Věna?“ obrací řeč. Leká se: „Že toho saramandla ukradli cikáni!“

Jindřich Matysovic radí: „Poběžme za panem vachmajstrem! Řekneme; —sím, Věnu Fenclojc ukradli cikáni. Pan vachmajstr dojde k vo-

zům, namíří bodákem na cikány a zavolá: Jménem zákona vydejte Věnu Fenclovic nebo vás zatnu!“

Několikeré udivené oči se zadívali na Jindřicha.

„Pane ten to umí,“ řekla Emča Síkorovic. „Jenže chtěl asi říci: Nebo vás propíchnu a ne „zatnu.““

Márinka podotkla uznale: „Zrovinka jako by tě, Jindřichu, už taky byl pan vachmajstr ve jménu zákona zatnul!“

„Bodejť,“ nadnesl se Jindřich, „od čeho bych zvoštěval tak blízko četnické stanice? Tak jdem?“

Márinka se zamyslí: „A což, když ten saramandl Fenclojic se prohání po vrškách, co? Chm! To by potom pan vachmajstr zatnul nás — pro lež! Poběžme to říct po městečku, že se Věna asi ztratil. Třebas kdyby s námi šel Rysák, už by to bylo jinší. On by to panu vachmajstrovi pověděl. Když vodí šupy, je na stanici každou chvíli, může si víc dovolit. Tak jedem!“

Rozběhla se k paní berní. Ta zrovna podřimovala v pokojíku u okna a libovala si: „To je ticho, když ten kluk lítá venku.“

Prudce se otevřely dveře: „Jeje, já jsem zapomněla zaklepat, milostpaní! Věnu ukradli cikáni!“

Paní berní se usmála: „Co by tě, Márinko, napadlo! Co by s klukem dělali? Mají svých dětí dost! Vyříd' mu, ať se těší domů! Vytáhl si od bundičky tkaničku nejspíš na darebáctví. Byla docela nová. Bez ní ať domů nechodí!“

Márinka šla a myslila si: „To je nápad! Má se těšit domů, když dostane! O té tkaničce ví. Potřebovali včera nastavit provázek, když vázali Lordovi na hlavu starý „kapižon“ z půdy.“

V Márince hrklo. Vždyť ten kapižon si vypůjčili bez dovolení. Jak se mohli dovolit, když v kuchyni nikdo nebyl? Teď by si mohla maminka vzpomenout na kapižon a bude zle. Vzdychá: „Tak to někdy na člověka dopadá jedno za druhým. Na Věnu tkanička, na mě kapižon. Kdybych si aspoň vzpomněla, kam Lord s kapižonem ne na hlavě, toto, ale v tlamě uháněl? Nemohla jsem po něm dávat pozor, protože zrovna volal Pepík Pravdovic, že mají nové telátko, abych se šla honem podívat.“

Tak se jí najednou zdá, že musí vyhledat samotu a umiňovat si, že už víckrát nic z půdy nebude bez dovolení si půjčovat. Půjde do kabinetu podívat se, jak hezky kvočna sedí.

A šla. Jenže polekala se zase znova. Okno dokořán, vajíčka jako led. Dívá se do zahrady. Nikde nikdo. Dívá se do Šetlíkovic dvora, který leží před ní jako na dlani, a také je tam prázdné. Slepice zavřené, ovšem, jsou tu cikáni. Její myšlenky přelétnou na „Zlatý vrch“ a zamyšleně šeptá: „Kdyby tu byl aspoň ten saramandl, aby šel se mnou hledat kvočnu! Jestli ho ukradli cikáni —“ přece jen se lekla. Musí se jít zeptat tatínka, jestli by to bylo možno.

Ale nemusila. Pan řídící šel zrovna po schodech ke kabinetu. Říkal si v duchu: „To bych přece rád věděl, kam se poděla preparovaná slípka vodní. Je nutno ji dát do pořádku.“

Slovácká pout u Sv. Antoníčka nad Velkou Blatnicí.

Otevřel dveře kabinetu a podivil se: „Copak tu děláš, Márinko? Nemám rád takových návštěv v kabinetě. Tady vlastně nemáš co dělat. Neviděla's tady slíпку?“

Márinka ho přerušuje s radostným úsměvem: „Tak vidíte, tatínku, potom že tu nemám co dělat! Já ji taky hledám. Slíпку, no slepici, víte? Seděla jako buchta. To jsem ráda, že budeme hledat oba!“ Zarázila se: „Jeje, tatínku, ona vlastně měla vysedět k vašemu svátku kuřátka, abyste nevěděl.“

„Co to mluvíš, Márinko? Já hledám slíпку vodní, ne kvočnu! A dovidám se pěkných věcí! Uznávám sice, žeš mne chtěla překvapit, ač je to dárek dosti podivný. Ale kabinet je nejmíň vhodné místo pro líheň kuřat. Víckrát ať se podobné pokusy neopakují! Jdi si opakovat násobilku!“

Márinka sice šla, ale hrozně zklamaně. Myslila si: „Tatínkovi se to řekne: Jdi si opakovat násobilku, když hledá jen slíпку vodní, ale copak já — chudinka — když se ztratil Věna a kvočna báby Stehlíčkovíc! „Výheň“ jsem v kabinetě dělat nechtěla. Ta tu v létě stejně je. Cíla říká: V tom kabinetě je výheň! Tak co já si teď počnu?“

Zašla do kuchyně. Cíla čichala k lahvičce od Diany a říkala: „Diana už ve šlaftičce není, ale čmuch po ní tam ještě zbyl. To já proti ouleku z té myši, Márinko! Hledal tě tu Věna. Cikány už vyvedli za obvod a panímáma Nikodýmovic vzkázala, nezaběhla-li k nim naše slepice. To bude asi ta báby Stehlíčkovíc, jak vylítla oknem na zahradu.“

V Márince poposkočilo srdíčko radostí. Vyběhla před školu: „Zaplať Pán Bůh! Až na ten kapižón a na to, že budeme muset chystat jiný dárek našemu tatínkovi k svátku, je všechno v pořádku.“

Vzpomínám ...

Bylo to asi roku 1885, brzy po Novém roce, kdy nás ministranty pozval k sobě tehdejší kaplan P. Dominik Staneček, aby nám rozdělil toužebně očekávaný ministrantský — plat. Bývalo to obyčejně na 60 krejcarů měsíčně. Ale novoroční výplata poháněla nás vždy k faře důkladněji, protože k obvyklému měsíčnímu platu dostal každý starodávný přídavek z obecní pokladny — 1 celý rýnský. A to už za to stálo obtěžkati kapsu tak vzácným obnosem. Leč tenkrát vyplatil nám p. kaplan toliko po 80 kr. a zbývající peníze porechal si na časopis „A n d ě l S t r á ž n ý“, jehož první číslo v tmavozelené obálce jsme si s nemalým překvapením domů odnášeli.

Doma strhla se hotová hrůza. Ač nouze žádná nebylo, přece tak značný obnos na časopis, kterého prý děcko nepotřebuje, je hotovým vyhazováním peněz. Brzo se však mračna rozprchla, protože proti rozhodnutí p. kaplana nebývalo zvykem rekurovati. Netrvalo však dlouho a „Anděl Strážný“ to vyhrál, stav se záhy nerozlučným přítelem celé rodiny. Ano, náš „Andílek“, jak jej všeobecně jmenovali, byl začátkem každého měsíce s opravdovou netrpělivostí očekávan a horlivě všemi čten. Putoval jsem s tímto ročníkem téměř 40 let světem, až se mi lidskou nepoctivostí vypůjčováním dostal z rukou. Živě si pamatuji na zajímavý v něm článku „Bernadeta, pasačka lurdská“, líčící zjevení Matky Páně v Lurdech, který jsem vždy se zájmem čítával. A což ty nezapomenutelné dopisy strýčka Ambrože!

Roku 1903, prodlévaje náhodou v Brně, pozoroval jsem jednoho únorového odpoledne pohřební průvod, který dle četné účasti kněžstva utvrzoval ve mne domnění, že patří asi knězi velmi zasloužilému. Nádherný fialový věnec zdobil pohřební vůz, jedoucí zvolna od Besedního domu k Petrovu. Brzy nato poučily mne noviny k mé upřímné lítosti, že byl jsem bezděčným účastníkem pohřbu našeho dobrého s t r ý č k a A m b r o ž e, druhého redaktora „Andílka“ — P. Viléma Ambrože. Dej mu Bůh slávu věčnou za veškeru práci a svaté nadšení, kterým mnohé dětské srdce Bohu pojistil a trvale zachoval!

Léta uplynula. Po „Andílku“ zůstala jen milá vzpomínka. Až jednoho dne přinesla si ze školy naše Mařenka v Protivanově — první číslo „Andílka“ v nové, pestřejší úpravě. Dnes čteme jej se zájmem a louskáme oříšky v něm všichni. Přeji našemu „Andílku“ ku zlatému jubileu na další pouti mnoho zdaru a hlavně hodně odběratelů. Voda nám našich orných polí neodplaví tolik, kolik zabíjí lehkověrná netečnost našich mladých duší — špatným tiskem. Stavme proto pevné hráze proti záplavě — dokud čas!

Rich. Skácel,
ředitel měšť. školy v. v., Brušperk.

R í š a Z e m á n e k

Sluneční děti.

Dávno, dávno před stvořením světů byl jen věčný, nekonečný a pustý prostor. Obrovská cela beze stěn, ve které nyní zakleto tisíce hvězd — prostor bez ohraničení, odměřovaný jen kroky Času, jehož jednou šlépějí jest život nás — lidí.

Prostor děsivý jako tmavá jeskyně, jež čeká jen na světlo, aby vydala všechny své poklady; hrozná tma přerušovaná jen kapkami vody, stékající od věku se stěn. Hodiny Času. Tajemství stvoření, dech věků jest v jeskynních bludištích, jichž všechny kouty vyplňuje neviditelný vzduch — životodárce. Právě tak nekonečný Vesmír jest vyplněn přítomností Boha — životodárce, věčného a nekonečného.

Pustý a prázdny byl Vesmír, když vznikla myšlenka světů. Tehdy vzal Bůh své srdce, žhavé a hořící láskou, a postavil je do středu prázdných končin.

Rozjasnil se Vesmír a dýchal blahem nad přítomností srdce Božího, jež radostí bušilo šíleným tempem. Z vřelého srdce se rozstříkla krev po celém Vesmíru a zaplnila jej do posledního místa, živena teplem a poháněna v neustálý koloběh jeho pravidelnými tepy.

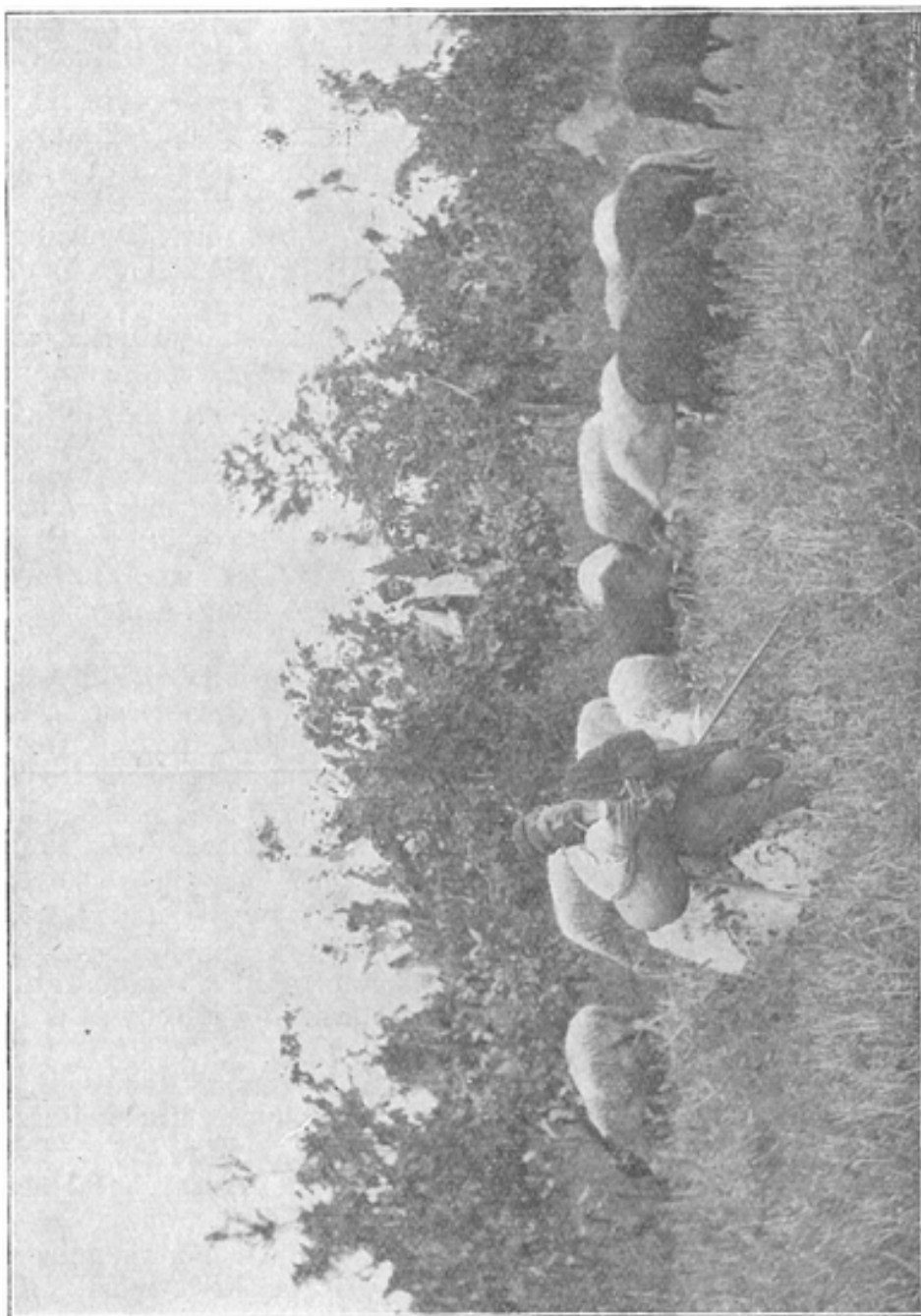
Tak vznikla kdysi i naše Země. Horká, chrlicí tisíce jisker a ohňů ze svého těla, obíhala kolem slunce. Jako hříbě skotačila. Tryskem letěla Vesmírem; radostí ze svého stvoření zpívala. Na svém těle hrála si s půdou jako dítě s pískem. Vystavěla nebetyčné hory, aby je v mžiku rozmetala a zase znova začala svoji práci. A tak si hrála, až dospěla, kdy Bůh si umínil ji učiniti užitečnou.

V létě je nejkrásnější lehnouti si do vyhřáté trávy a dívat se přímo do modré oblohy. Kolem je hlučno. Zrovna slyšíte otvírati se kalichy květin; do toho šustot hmyzu, chvění křídel včel a všelijakých brouků. Všechno, všecičko si prozpěvuje. A nahoře, na nebi, to je teprve podívaná. Vyhrnul se tam houf beránků s andílky. Beránek jeden za druhým letí po nebi. Někdy skloní hlavu a žuch do druhého, že se rozstříkne kolem vlna. Mezi nimi andělci. Běhají, až se jim hlava třese. Na vojáky si hrají; i na schovávanou. To se takový andělíček skryje za vážného svého starého druha, jenž sahá od jednoho konce nebe ke druhému. Jen chvílemi vystrčí světlou hlavu, aby zavolal na druhy „kukuč“.

Houf takových andělů i andílků provázel Pána Boha cestou na Zemi. Mezi těmi malými byl jeden, který předčil všechny ostatní. Dnes bychom řekli výlupek všech ctností i nectností.

Zvědavý byl až hrůza. Všechny kouty Vesmíru proběhl, všude se podíval. Pánu Bohu přidával jen starostí. Pořádek ve hvězdách mu mátl. Honil se s malými, neposednými hvězdičkami. Běhal s nimi přes cesty velikých Světů; mezi nohy se jim pletl, že až hrůzou trnuly, aby se s dospělou hvězdou nesrazily a něco se jim nestalo. (Lidé teď říkají, že to letí kometa.)

Ani slunci nedal andělíček pokoje. Již dlouho po něm pošilhával, aby si z něho uštípl aspoň docela malou kuličku. To by se, pane, chlubil! Tak krásně se lesklo a zářilo. A tak, když všichni již byli na

Dudák na pastvě.

cestě na zemi, přitočil se ke slunci a kousek, docela malý kousek si ho uštípl. Ale to si dal! Celý se popálil. Křídélka mu ohořela a ten kousek sluníčka ho tak páčil, že byl celý jako v ohni. Když přišli k cíli

své cesty, honem zahrabal do země sluneční kuličku. Tehdy se Pán Bůh mimoděk ohlédl na andělíčka, jenž tak, ach, tak zčervenal. Pán Bůh jen se usmál.

Druhý den ráno, to bylo překvapení! Slunečko probudilo andělíčka a jak ten otevřel oči, hned se začervenal a sklopil hlavu. Neodvážil se ani podívati na tu krásu kolem.

A byla to krása!

Tolik ruchu bylo kolem, jako když si vyjde celé město na procházku.

Docela malé holčičky s krátkými sukénkami, tak trochu již koketní; starší dívky, stydlivé, mají šaty dlouhé až po zem, krásné, samý záhyb a mašli. Mikáda, copy poletují větrem. Hoši, jak mladí páni, tak trochu pyšně si vykračují, náramně hrdi na sebe. Ale nejkrásnější maminky. V náručí děťátko a plno jiných poupátek se je drží zu sukně. Ty jsou nejkrásnější a nejšťastnější.

A co těch barev! Jako když slunce prorazí po dlouhém dešti mraky a ukáže svoji tvář i svoje nádherné dlouhé šaty, překrásné sedmibarevné, červené, žluté, přecházející v zelenou až modrou, tak celý kraj se leskl a těmi barvami zářil, jež všude rozsety čněly na zelených stonkách země. Co jich bylo a co roztodivných! Bílé, žluté, nejvíce ohnivá červeň všech možných odstínů, od růžové až do tmavé, rubínové barvy.

Všechny se smály, své hlavy vzpínaly ke slunci a volaly: „Tatíčku my tvé děti, děti sluneční, posíláme ti pozdrav. Již jsme zrozeny ku potěše všech, kdož mají krásnou duši i laskavé srdce. Líbej nás, živ nás, táto. Bez tebe bychom zahynuly!“

Tak zpívaly a vůní hovořily, že andělíčkoví, jenž rudější byl růže, hlava šla vši tou krásou kolem. Jen tak na půl ucha slyšel, že když to kvítí zasel, že musí se o ně také starati. Tak stal se strážným andělem slunečních dětí.

Bylo teplo. Všichni byli veselí. Andělíček si hrával s břechtanem na honěnou, jenž upáchtěn natahoval ruce, po stromech lezl, aby ve vzduchu chytil neposedu. Kaktusy zlobil, proč prý se neoholí. Do rákosí foukal, takže mělo co dělati, aby se udrželo na nohou. Krásně ubíhal čas.

Až tu jednou přiběhl sluneční paprsek a přinesl vzkaz od tatínka-sluníčka. Že si jako musí odpočinout a vyspati, aby si tedy také lehl a že jim posílá dobrou noc a pac a pusu.

Začalo foukati. Vítr se všude proháněl a květinami lomcoval. Jen hvízdal mezi zuby: „Spát!“ a už běžel dál. Květiny se krčily, do země schovávaly. Andělíček zimou zkřehlý tulil se k nim a vzpomínal na krásné, teplé dny. Květiny viděly, jak si tatínek lehl, zavřel oči ke spánku a že si až ke hlavě přitáhl velkou duchnu z mraků.

„Tomu jest asi teploučko,“ vzdychaly květiny a s nimi andělíček. Když již zimu nemohly snést, vstal a s pláčem skoro zvolal: „Pane Slunce, pane, vstávejte, honem!“ Když Slunečko otevřelo oči, utřel si slzy a: „Že se nestydíte, pane, zapomínati na své děti! Ty, chuděrky, mrznou. Jakpak já, anděl strážný, je mohu opatrovat a zahřívát, když sám mrznu. Sám se zakryjete až po hlavu peřinou a nám aspoň kdybyste dal malý polštářek.“

Slunečko se zasmálo. Natrhlo peřinu a shazovalo jim peří, až ho bylo na dobrou duchnu. Andělíček peří všude rozestřel, aby nikde nefoukalo; sám se do něho zahrabal, jen nosík vystrčil ven. Za chvíli všechno spalo:

A spal a spal. Najednou na nosíku ho cosi zašimralo. Kýchl, až všechno peří vzlétlo. Když otevřel oči, tu viděl, že slunečko již vstalo a že shrabuje rozprášená peříčka. Zasmál se radostí, vyskočil, zatleskal rukama a zvolal: „Děti, váš tatínek jest již vzhůru! Vstávejte! Již je jaro!“

Ed. Elpl:

Matce.

O matko moje, dobrotivá, milá,
tvá láska čistá jako slunce jas,
tvé srdce něžné bělostí tak stkví se,
jak skromné květy jarních sedmikrás.

Tvé oči hvězdy na obloze temné
večerem tichým když zazáří v svět,
je vídávám vždy nad sebou se sklánět
v nemoci těžké, když šeptá tvůj ret

modlitbu vroucí, úpěnlivou prosbu
ke Vládci světů, zlatých zářných hvězd.
Já na světici povýšil tě v srdci,
jíž modro s nebes chtěl bych na zem snést.

Dnes za vši něhu děkuji ti vřele,
v mém srdci plane vděku bílý květ,
vždyť co jsi pro mě učinila, matko,
to nelze nikdy — nikdy zapomnět.

Až stářím skloníš ustaranou hlavu,
já splatím tobě všechno láskou pak,
až anđěl smrti políbí tě v čelo
a duše krásná vzlétne do oblak,

pak na tvém hrobě zasadím ti květy,
v pohnutí němém rád tu postojím,
vždyť anđelem jsi byla mi vždy strážným,
tvůj obraz stále před sebou jen zřím.

Pak pohladím ti rov tvůj, drahá matko,
jak hladíval jsem líc tvou za žití
a perla rosy po tváři mi skane
na chladnou zemi — vonné na kvítí.

Al. Dostál:

Z bouřlivých dob.

Dějepisná povídka.

(Dokonč.)

Aniž by se komu zmínil, Havel opustil domov. Branou by se ven nedostal, švédští strážcové by ho nepustili. Zkusí štěstí po hradbách. Ví o každé trhlíně, už dříve se koupal v příkopě, jsou mu známa místa, která se dala přebrodit. Takové bylo proti Zachařově zahradě, kde se voda na zalévání vybírala.

Havel si počínal opatrně a vyhýbal se Švédům. Těch pozornost byla obrácena ke kostelu, rathouzu a faře, kde se plenilo a ničilo. Už byl proti domku, v němž bydlil Zachař s rodinou. Chytaje se křovin, vyčnívajících kamenů, spouštěl se nad vodu. Posléze seskočil a plaval. Zachytil se schůdků, po nichž sestupovalo k vodě a vstoupil do zahrady k nemalému podivu Zachařovy Markéty, která zde hrabala listí.

„Ty zde? Co se stalo?“ otázala se.

„Pojď dovnitř. Jsem promočený.“

Havel pospíchal do domku, aby se osušil nebo jiný šat si vyměnil. Zde krátce sděloval, co se děje v městě a že chce z Křivoklátu přivést pomoc.

„Aby Švédi neloupili, kýval hlavou Zachař. „I zde je můžeme čekat.“

„Nebude-li tady zatím pomocné vojsko.

Zachař pochyboval. Nebylo o žádném slyšení a zbrojnoši zůstanou na Křivoklátě k obraně hradu. Ale Havel přece chtěl onu cestu podniknouti, a když měl na sobě suchý šat, vytratil se z domku.

„Bůh ti buď nápomocen!“ volal za ním Zachař.

Junák jako lasička propletl se sady, vyhnul se vozům a úvozy kvapil k lesům. Až v těch bude, má vyhráno. Už chtěl přeskočiti na pokraji lesa příkop, když se stranou ozval hřmotný hlas: „Kam jdeš?“

„Do lesa,“ odpověděl Havel a skočil k nejbližšímu stromu.

„Počkej! Co bys tam nyní dělal?“ volal Švéd českým jazykem.

Havel se cítil v bezpečí, proto řekl: „A tys pěkný Švéd, když tak česky hovoříš! Vyjednával jsi s naším purkmistrem. Čech jsi, syn této země, do níž jsi přivedl nepřítele.“

Vojín se zlobil a chtěl se hnáti za junákem.

„Co se to opovažuješ? Tak se mluví se mnou?“

„Zrádcem jsi, špehounem a mohl by jsi se za to jednání stydět hodně. Zasluhoval bys, aby tě pověsili na tomto stromě. Že tě před časem z Čech vypudili, dobře udělali. Padouch jsi.“

Havel už chtěl skočiti do houštiny, ale ku podivu, vojín ho nepro následoval, naopak stál zaražený a hlavu klonil.

„Hleď, jak vojsko, které jsi přivedl, hubí naši zemi, jak vyloupilo náš kostel a nedává pokoje ani mrtvým. Jsi spoluvinníkem a trest Páně tě nemine.“

Vojín se otočil a mlčky kráčel k městu. Posud mu nikdo tak perně a

pravdivě do duše nepověděl. Švédi ho chválili, užívali, aby ho potom odkopli. Až tento pacholík se odvážil.

Havel bez překážky se dostal na Křivoklát. Že zde byl znám, byl vpuštěn a před purkrabího předveden. Zde vypravoval, co se děje v Rakovnicce, jak Švédi byli vpuštěni, jak se jim část výpalného vyplatila a nyní že olupují kostel, domy, měšťany bijí a zle řadí.

„My nyní městu pomoci nemůžeme,“ odpověděl purkrabí, „máme málo lidí a sotva bychom hrad uchránili, kdyby se sem Švédi vrhli. Nečekali jsme, že jich bude tak mnoho. I Rakovník musí vyčkati, až přijde pomoc. Přijdou prý sem Charváti.“

Smutně opouštěl Havel hrad a vracel se domů. Jenom slabou měl jiskru naděje. Nebylo by dobře, aby Švédi zvěděli, kdo sem jde? Nedostanou strach z příchodu jiného vojska? Tak uvažoval junák na lesní stezce. Nevyhledal zahradu Zachařovu, neplazil se přes příkop, ale rovně šel k Vysoké bráně. Ovšem tu byl zadržen a vyslýchán. Pověděl, kdo jest. Prý byl u strýce a vrací se domů.

„Ale mám důležitou zprávu pro město,“ ohlašoval dosti tajemně.

„A jakou?“ vyzvídali strážcové.

„Tu povím na patřičném místě.“

„Ne měšťanům, ale našemu vůdci.“

Na to Havel čekal. Dva vojíní ho vzali mezi sebe a odváděli. Průvod ten vzbudil pozornost a také jej potkal Vrbík. Ten zalomil rukama. Havel dával znamení, aby se nestaral, že se mu nic nestane. Otec přece byl ve velikých starostech o syna.

Vůdce Švédů spustil na Havla, jakou zprávu nese.

„Byl jsem v lesích a zašel až na Křivoklát,“ vykládal pacholík. „Tam jsem zaslechl, že sem přitrhnou co nevidět Charváti.“

Švéd tak ustrnul, že se zapomněl ptáti, co vlastně junák na hradě dělal. Obrátil se ke svým společníkům a rozmlouval s nimi v řeči, které Havel nerozuměl. Ale povšiml si vojínů a s hrůzou poznal, že jest mezi nimi i ten, s nímž se na kraji lesa potkal a kterému notně vyčinil. Ustrnutí jeho bylo značné. Měl strach, co se s ním stane. Čech ve vojsku švédském také ho asi poznal, ale tvářil se, jako by ho neviděl. Tlumočníka dělal jiný. Dle toho mezi vojskem byli i jiní, kteří česky znali.

„Mluvíš pravdu?“ zněla další otázka.

Havel přisvědčil.

Vůdce velel, aby junák byl odveden do vězení a v něm dobře opatrován.

Zklamání Havlovo bylo veliké. Domníval se, že nyní půjde domů, ale musel jíti do vězení. Co se mu stane? Snad ho vezmou jako rukojmí s sebou, až odtud odtáhnou? Mluvílo se o tom, že někteří měšťané budou ručiti, že se dluh zaplatí. Než proč by brali syna chudého branného? Jeho otec nemůže zaplatiti ani dukát.

Havel zůstal ve vězení a doma ho marně dlouho čekali. Vrbík se šel zeptat na rathouz, ale zde s ním nechtěli ani mluvíti. Pouze zvěděl, že pacholík přinesl nějakou důležitou zprávu a vsazen byl do žaláře.

Vrbík se domníval, že Švédi si nepřejí, aby Havel rozpovídal, co přinesl, že si ho zabezpečili, mluvil-li pravdu.

Rakovničtí pozorovali zvláštní ruch mezi Švédy. Tak se jim zdálo, jako by se chtěli z města stěhovat. Nechali plenění, pobíhali po ulicích, branami za město, kde byl tábor vozů, snášeli, koně krmili.

Měšťané s radostí pozorovali toto počínání nepřátelského vojska. Málo vycházeli po ony čtyři dny, v kterých tu Švédi hospodařili.

Purkmistr volán byl na rathouz. Na cestu připravený vůdce oznamoval: „Odejeme z Rakovníka, ač se nám v něm líbilo. Nevypálili jsme vás, ale vy jste posud nezaplatili zcela výpalné. Chceme vám posečkat.“

Purkmistr chtěl říci, že si už dosti naloupili, ale mlčel.

„Co bylo nalezeno, řádně jsme odpočítali, tak že zbývá ještě doplatit 500 říšských tolarů. Peníze za námi přinesete do Loun.“

Purkmistr musil podepsati listinu.

Ještě si Švédové vzpomněli na rukojmí, tři sousedé byli vyhlédnuti, ale nyní nebyli k nalezení. Poněvadž vojsko pospíchalo, ani se pilně nehledalo a sousedé zůstali v městě.

Havel pozoroval, že se něco děje a snadno se domyslí, co to jest. Švédi opouštějí město. Byl rád, ale měl strach, nevezmou-li ho s sebou. V tom se otevřely dveře a na prahu se zjevil onen muž, s nímž se setkal na kraji lesa při stezce na Křivoklát. Chlapec se velice ulekl. Je zle, pomyslí si, teď bude potrestán za svoji prostořekost.

„Jdu pro tebe, mladý horlivče, otvírám ti vězení, aby ses dříve odstranil, než tě Švédi odvedou do zajetí. Ale skryj se někde, aby tě nechytili, úkryt snadno nalezněš.“

Havel udiveně hleděl na muže.

„A zůstaň takový, jakým jsem tě poznal. Nikdy ani za nejlepší slib nedej se zlákat, abys jednal proti rodné zemi.“

„Toho se také nedopustím,“ řekl Havel.

„Máš dobře, aspoň tě nebude svědomí trápit.“

„A ty, pane?“ dovolil si otázku junák.

„Já také brzo opustím Švédy, velice mne zklamali, smutně pronesl vojín. „Nenadál jsem se, že si budou Švédi tak počínati. Nyní rychle jdi!“

„Děkuji ti, pane!“

Havel rychle opustil kobku. Přeběhl rynek a chvátal k hradbám, nyní už opuštěným. Tady zalezl do rokliny a čekal. Viděl sad Zachařův, přes ten do polí, na cestu, po níž se pohyboval dlouhý průvod od města.

Rakovník za velikou cenu nebyl vypálen. Hůře se vedlo sousedním Senomatům. Tam obyvatelé rychle opustili městečko a Švédi, když nikoho nenalezli, kdo by jim dal výpalné, zapálili na několika stranách.

Ozval se zvon, ne na poplach, ale aby ohlašoval, že minulo nebezpečí, každý že se může vrátiti k svému povolání. Volal také do chrámu, aby sousedé vzdali Bohu díky, že prosti jsou nepříteli.

Na dlouho-li v těch rozbouřených časech, kdy tak mnozí prosili za pokoj v zemi?

Vrbíkovi ovšem nejdříve se sháněli po synu, jež nikde neviděli. Také k Zachařovi zaskočili, ale nebyl zde. Lekali se, že snad ho Švédi odvedli, když v poslední chvíli měl s nimi styky a veden byl na rathouz.

Když sousedé vycházeli z chrámu, Vrbíková spatřila Havla na rynku. Syn k ní běžel a objal ji. Lidé skupili se kolem.

Pro voděnkou.

„Tedy tě přece Švédi neodvedli?“ radostně volala máti. „Kde jsi byl?“
„Nejdříve ve vězení, potom jsem se skryl. Snad by mne zajali, ale jeden Švéd, vlastně Čech ve švédském vojsku, mě vysvobodil, ten, kterému jsem u lesa vyčinił, proč se k Švédům přidal, je vodí a zemi naši zrazuje.“

Posluchači trnuli, slyšíce Havla.

„Hnulo se v něm svědomí, usuzovali lidé. „Také jsi mnoho prodělal.“

„A Švédům ohlásil, že sem jdou Charváti. Proto tak rychle opouštějí město.“

Teď svitlo Rakovnickým, proč nepřítel brzo odešel. Jinak by byl zůstal a řádl dále.

„Vyznamenal jsi se, Havle, řekl purkmistr a junákovi poklepal na rámě.

„To bude jednou znamenitý branný a hlásný, usuzovali ostatní.

Vrbíková odváděla si syna ne bez hrdosti domů, do Vysoké brány, kde manžel opět hlídal, aby nikdo nepovoláný se nedostal do města. Uvítal Havla s radostí a vyslechl, co se s ním dělo, jak rovněž z Křivoklátu odveden byl na rathouz a tam vězněn.

Záhy pospíchal také Havel za město do zahrad k Zachařovi, aby mu oznámil, že je zachráněn. Bývalý branný s dcerami srdečně ho přijal a vyslechl. Nejvíce ho zajímalo, jak se junák dvakráte s Čechem u Švédů sloužícím setkal. Dobrý muž schýlil hlavu a dlouho uvažoval. Divné myšlenky se mu honily v lebce.

„Inu, zrádce!“ posléze pronesl a dcery jeho smutně přisvědčovaly.

Nebyl ještě konec útrapám, mnoho vojska projelo českou zemí a Rakovníkem, ještě jednou sem vtrhli Švédi, ale teď se obrátili v jinou stranu. Ochuzena byla země, Rakovníčtí prosili, aby jim uleveno bylo na berních, vypůjčovali si peníze, až teprve ve Vestfalích urokován mír a utiskované obyvatelstvo si zhluboka oddychlo a práce se chopilo, aby napravilo, co bylo zkaženo a země opět aby nabyla bývalého blahobytu u svých osadníků.

Proměna.

Ruská národní.

Žil jeden bohatý člověk, druhý chudý; bohatý — samá hostina, a chudý neměl nic. Přišel k bohatému stařík, prosil o nocleh a říkal: „Hospodáři, holoubku! Nevzal bys mě na noc?“

On ho však nevzal a pyšně odpověděl: „U mne, povídá, „nikdy nenocovali chudí, ani žebráci, ani pocestní; nebudeš ani ty nocovat. Jdi do té chaty, která je nebem pokryta; tam bývají na noc chudí, žebráci a pocestní, nocuj tam také.“

Stařík se ho ptá: „Hospodáři, holoubku! Pověz, kde je ta chata, která je nebem pokryta?“

Hospodář mu odpověděl: „Venku je ta chata, která je nebem pokryta, kde bývají na noc chudí, žebráci a pocestní; tam i tebe nechají přenocovat.“

I pohládl stařík hospodáře a hospodář se proměnil v koně.

Stařík šel k chudému, prosil o nocleh a říkal: „Hospodáři, holoubku! Nevzal bys mě na noc?“

„Proč by ne, staříku! U mne bývají na noc chudí, žebráci a pocestní.“

„Ale hospodáři, já jsem s koněm.

Chudý odpověděl: „Staříku, u mne není místa, kam ho postavit a nemám ani sena, abych mu dal nažrat.“

Stařík povídá: „Postavím ho na dvůr a dám mu senné strusky, ať se nažere.“

Zavedl tedy chudý člověk koně na dvůr, nechal ho tam státi a stařík šel do domu. Když druhého dne stařík odcházel, povídá chudému: „Daruji ti toho koně na tvou chudobu.

Hospodář mu pěkně poděkoval a řekl své ženě: „Ženo, navezem si dříví na novou chatu!“

A vystavěli si novou chatu.

Stařík zase jednou přišel na noc, ale ten hospodář už ho nevzal.

„Já jsem ten stařík. Což už mě neznáš?“

Znova pohladil koně po hlavě a on se proměnil v člověka. Chudý pak bez koně znova zchudl.

Přel. Otto F. Babler.

J. D. Horský:

Tik tak, tik tak.

Liduška je zvědavá,
jako každé děcko,
maminky se vyptává,
musí vědět všecko.

Zas vytáhla hodinky
kdesi ze šuplíka
a táže se maminky,
co to v nich tak tiká.

Rich. Skácel

Poslední.

Město Brušperk v polit. okrese místeckém slynulo od dávných dob rozsáhlým soukenictvím. Na 400 mistrů zaměstnávalo se kdysi tímto výnosným řemeslem, jehož znamenité výrobky nacházely hojně

Nejstarší občan brušperský Celestýn Špaček,
poslední cechmistr soukenický, narozený 6. dubna 1842.

odbyt nejen doma, ale i na Balkáně, v Itálii a Sicílii. Mistři bývali sdružení ve spolcích, které mívaly na praporech ve znaku součástky nástrojů s patronem sv. Martinem. Spolky ty sluly c e c h y (z německého Abzeichen — znak) a představenými jejich byli c e c h m i s t ř i. Než vynálezy strojů zlomily poněáhu starodávné naše soukenictví na-

dobro a z bývalých soukeníků stali se buď dělníci ve vítkovických železárnách, horníci v ostravských dolech, nebo volívali si doma jiné zaměstnání.

Na obrázku spatřujeme posledního brušperského soukeníka a cechmistra téhož cechu Celestýna Špačka, třímajícího v pravici starobylé cechovní právo nedaleko cechovního cínového poháru z roku 1815. Úctyhodný kmet narodil se v Brušperku 6. dubna 1842 a nastoupil tudíž nedávno devadesátou životní pout. Prošel hodně tvrdou životní drahou, ale veselá mysl a bodrý humor nedal mu nikdy zmalomyslněti. Za nakažlivé cholery v r. 1847 ztratil otce, zůstal z pěti dítek s matkou v chaloupce — jediný. Školu navštěvoval toliko v zimě a řemeslu soukenickému naučil se na nářadí zbylém po otci — sám. Roku 1866 honil s ostatními spoludruhy bezvysledně uherského povstalce Klapku po okolních Beskydách.

Kdysi prý navrátil se otec Celestýn nějak pozdě z obvyklé večerní besedy domů. Nebožka žena jala se mu domlouvati: „Těž bys mohl přijít domů včas, musím na tebe čekat, však jsem s tebou ani jedné sladké hodinky neprožila.“ Celestýn uznáv chyb, neodpovídal; ulehl a brzo usnul. Ale ráno neposnídav ani dal se rovnou na náměstí k perníkáři Kanskému, odkud po chvíli přispěchav, celý nástěnný hodinový ciferník pomazal — medem. „A včil nemůžeš říct, že ani jedné sladké hodinky se mnou neprožila, máš jich alespoň sladké všechny,“ vysvětloval Celestýn s úsměvem na rtech význam svého pokání udivené ženě. Veselá příhoda způsobila mu známost po celém rodném kraji a vykládá se k obveselení až dodnes.

Tuhá zima a nepohoda nepřekáží mu v návštěvě kostelíčka, kde jeho sněhobílá hlava ve staré soukenické lavici dosud k příkladu mladším před Nejsvětějším v posvátném zanícení se sklání.

Dej mu Bůh hodně sil, aby šťastně ve spokojenosti dospěl k 90. mezníku svého požehnaného života. Ať žije Celestýn Špaček, jemuž platí dnes naše společné starosoukenické Vivat! Zdař Bůh!

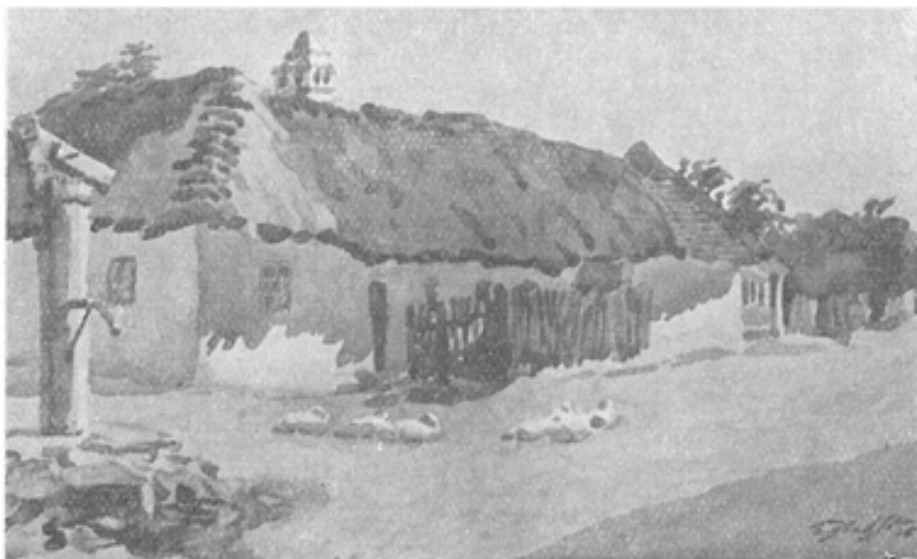
J i ř í S a h u l a

Dvě olše.

Stála u řeky mohutná olše. Hned vedle ní vyrůstala olše mladistvá, útlá.

Vybízela velikou olši topol nedaleko šumící: „Zlom ten stromek sousední. Překáží ti; jeho kořínky v zemi vyssávají v zemi pro sebe sílu, která dříve sloužila jen k zdatnému napájení a vzrůstu kořenů tvých vlastních. Až peň jeho zesílí a korunka více se rozloží, bude ti zacláněti, takže užiješ jen polovice slunečního světla. Odporný, škodlivý hmyz přeletuje již nyní z té malé olše do tvého větvoví. Při nejbližší vichřici vrhni na toho cizopasníka velikou větev, která na tvém kmeni uschla.“

Olše odpověděla: „Nemáš, topole, ani trochu útrpnosti s mladistvým životem. Když jsi byl slabý a nízký, sám ses tetelil strachy, aby tě ně-

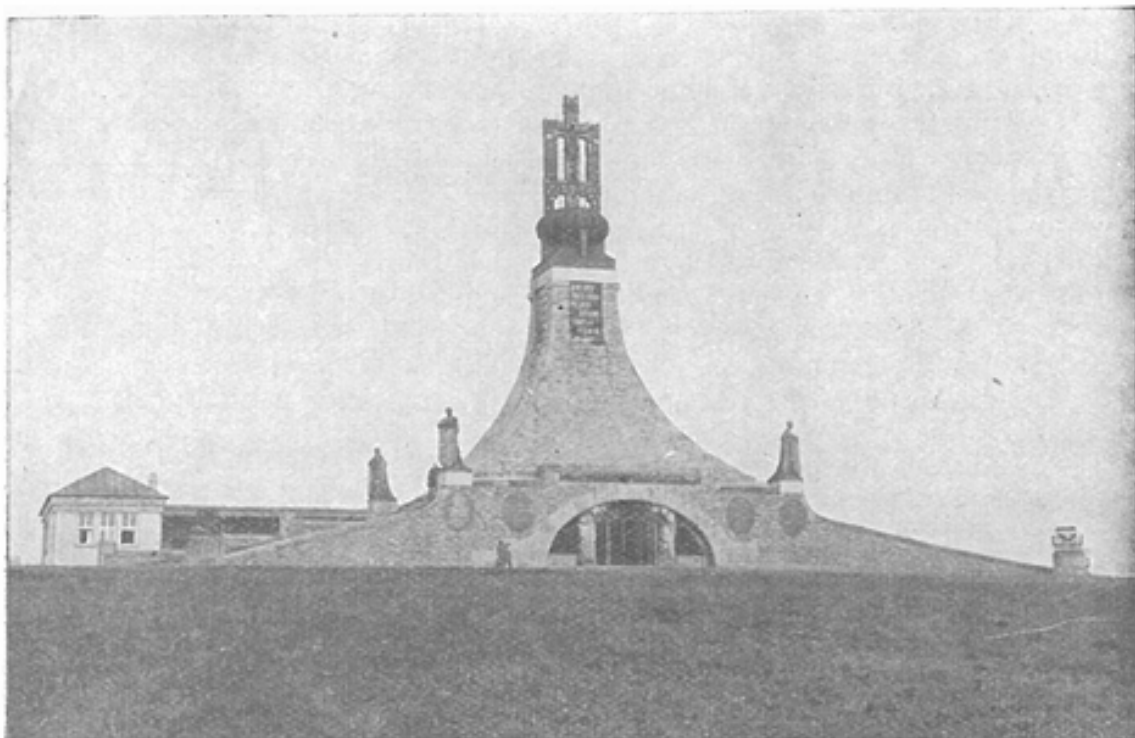
L. Ehrenhaft: „Slovácká chalupa“.

který nezbedník nezlomil. Dobře vím, že má útlá susedka mi svou blízkostí působí některé nemalé nesnáze; pochopuji však, že za ně nemůže. Při bouři a vichřici tulí se ke mně jako k matce, abych ji svým silným kmenem chránila. Projevuje mi vděčnost za mou lásku a všelikou podporu. Proto nechať jen zdárně vospěje nové, svěží pokolení!“

Uplynula dlouhá řada let. Zaburácela strašná vichřice. Sobecký topol, který nikoho vedle sebe nesnesl, praskl a padl do kalné vody. Ale stará, již na polovic ztrouchnivělá olše klidila odměnu své dobroty. Mladá, zdravá a velice statná její susedka zvolala: „Jen se o mne dobře opři, drahá matičko; můj kmen vyvzdoruje hučivému příboji a zachrání i život tvůj. Ale i kdybych tu hrůzu nezdolala, zhynu aspoň v sladkém vědomí, že jsem chtěla pomoci dle svých sil té, která mi dávno dříve prokazovala tolik lásky.“

Dozuřila větrná bouře. Chorý kmen staré olše již nestál zcela vzpřímen, byl skloněn na tělo mladé olše, ale listí v koruně šumělo vesele. — Ještě několik let mladá olše podpírala z vděčnosti chorobnou stařenku, která naposled zmírala v blahém přesvědčení, že láska k slabým vyvolává vděčnost a lásku vzájemnou a dochází v trudných dnech útěchy a zasloužené odměny.

Mohyla míru u Prace.

Z kraje „Mohyly míru“.

Ráda se dívám na ten náš rodný kraj, nad nímž majestátně vypíná se vzhůru k nebi jako prst Boží „Mohyla míru“ Na ní jest obrovský kříž z tepané mědi s obrazem Spasitele a Ten jako by žehnal celému kraji, je viditelný daleko široko. Kdo můžeš, zajdi si za jasného dne k Mohyle míru, jeť odtud rozhled nádherný. Přes 90 vesnic a měst je viděti. Severní stranu uzavírá lesnatá vysočina, pod níž se bělají vesnice: Šumice, Koválovce, Pozořice atd. až k Brnu. Na západ viděti pěkně Brno, jemuž vévodí štíhlé věže Petrova a Špilberk. Chrám Matky Boží v trní v Tuřanech leží před námi jako na dlani. Jižněji jest klášter rajhradský a dále na jih viděti téměř až k hranicím Moravy. Za letního dne můžete tu užít sluneční lázně víc než dost, poněvadž kraj je nezalesněn. Památným a historickým se kraj stal dne 2. prosince 1805, kdy svedena tu byla bitva tří císařů. Od Mohyly lze bojiště přehlédnouti dopodrobna. Zde odpočívají tisíce vojáků různých národů, sehnaných z celé Evropy. — „Moji mrtví vstanou zase,“ hlásá nápis nad vchodem do kaple Mohyly. Kostí padlých, které nahodile vyořou, jsou tu uloženy v několika rakvích. Též je zde malé museum různých předmětů z války nalezených, zbraní a nábojů. Na „Tvaroženském kopečku“, zvaném také „Napoleonův kopeček“, jsou doposud dva valy, kde umístěna byla Napoleonova děla. Taktéž na zdi sokolnické bažatnice jest vyryto pět křížů s datem 2. prosince

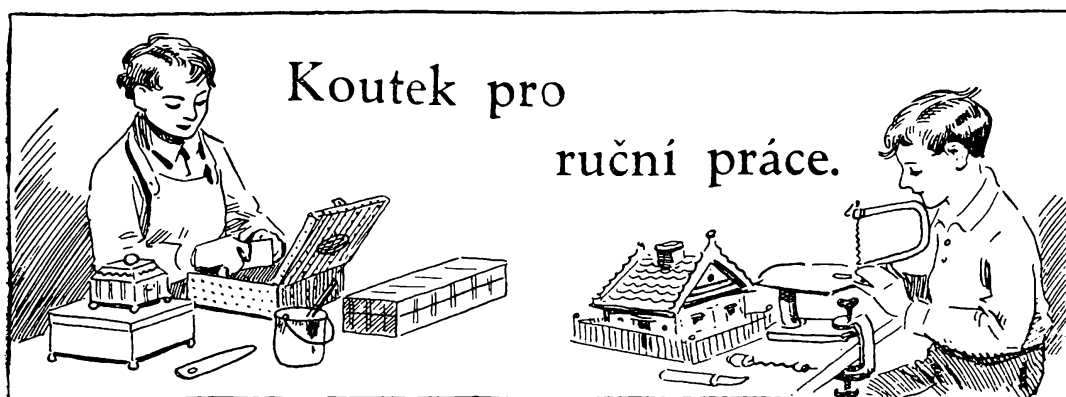
1805, kde stály spojenecké baterie. Hrdina francouzský Napoleon zůstal tu vítězem. Avšak světská sláva, polní tráva. Známe jeho konec¹⁾ a na jeho hrobě spočívá jednoduchý plochý kámen.

Jak dále to přivedla prostá pasačka z Lurd Bernardeta: jest povýšena až na oltář a dnes ji uctívá celý katolický svět.

Ráda se zahlubám do mlhavé minulosti, jakou asi tvářnost měla naše krajina před více než tisícem roků, když kráčeli tu z Rajhradu přes náš kraj na Velehrad svatí Cyril a Metoděj. Tu byly ještě samé močály, rybníky a lesy. Místo nynějších vesnic byla jen nějaká ta tvrz s několika poddanými, k nimž později se družily chaloupky s doškovými střechami, v nichž však rodila se srdce zlatá.

Kéž zavládne v tom našem kraji věčný mír, láska a poctivost!

Poláčková Marie, Kobylnice.

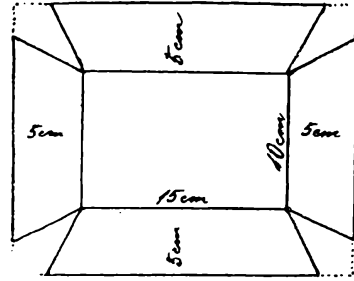
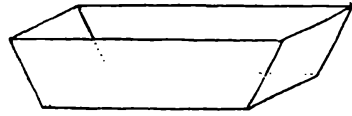

Milé děti! Dnes scházíme se v našem koutku naposledy v tomto školním roce. Nebudeme tedy dělati dnes nic nového; jen si zopakujeme, co jsme po celý rok dělali, a pak vám ukáží (na obrázcích) několik předmětů, které byste už sami, t. j. bez mé pomoci mohli vyrobit

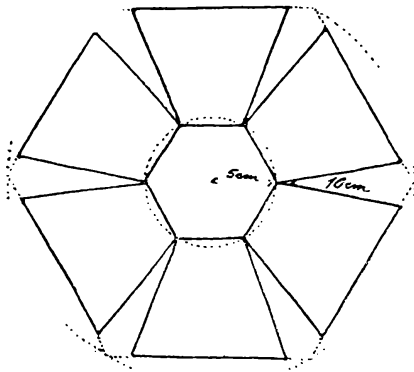
Tož, co jsme se letos naučili? Nejdříve pracovali jsme o měřických tvarech plošných, t. j. o dvou rozměrech: různé rámečky na rozvrh hodin, desky na sešity, nástěnný kalendář. Další práci o měřických tvarech nám přerušila příprava „betléma“ a ozdob na vánoční stromek. Hned pak jsme pokračovali v práci o měřických tělesech, t. j. tvarech o třech rozměrech a také jsme robili krabičky otevřené, krabičky s víkem připevněným a víkem volným, krabičky zasouvací, pouzdro na tužky; učili jsme se zhotoviti jehlan, válec a kužel. Tím jsme probrali hlavní měřické tvary, s kterými se zpravidla setkáváme. Dovedeme-li toto, pak si poradíme i s jinými předměty, které bychom si chtěli udělat. Hlavním pravidlem jest, vždy vše dobře promyslet, učinit si dobrou představu, jak věc vypadá, jak je složená, a pak se nám podaří udělat správnou síť, a tím jsme učinili to nejdůležitější. Ostatní práce už bude snadná. Jde-li o předmět hodně složitý, při němž nejsme si jisti, zda bude síť správná, zkusme napřed ji zhotoviti z kreslicího papíru, abychom při nezdaru neničili zbytečně mnoho lepenky a tak si práci nezdražovali.

Nyní ukáží vám několik předmětů, které si můžete o prázdninách urobiť.

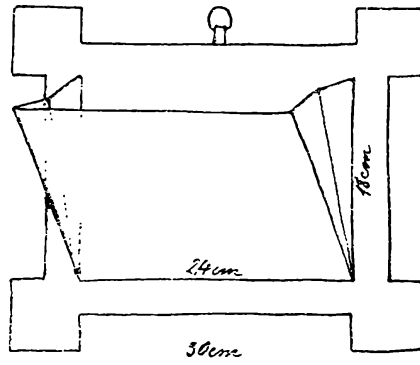
¹⁾ Letos dne 5. května uplynulo právě 110 let od jeho smrti na ostrově Sv. Heleny uprostřed Atlantického oceánu. Na památku toho, jakož i na památku 125. výročí Napoleonovy bitvy u Slavkova koná se letos od 28. června do 14. července 1931 ve Slavkově velká Napoleonská výstava

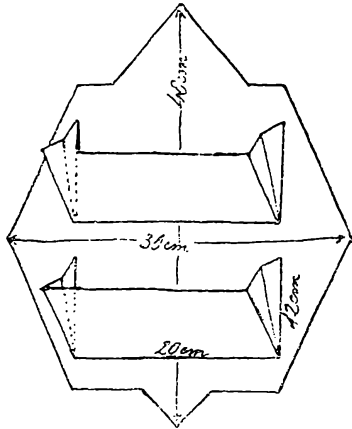
obr. 1

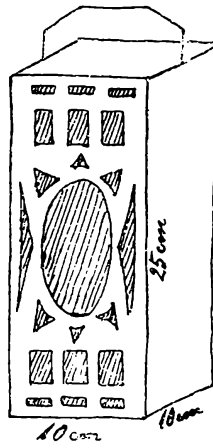
obr. 2

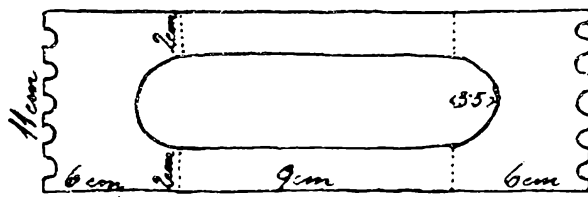
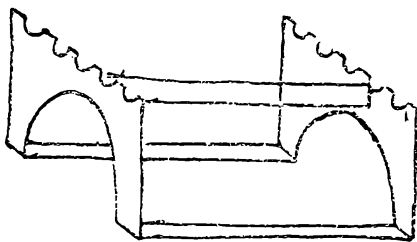
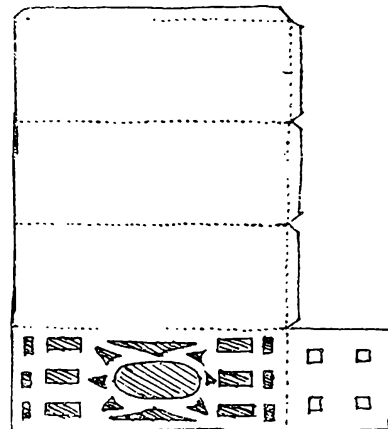
obr. 3

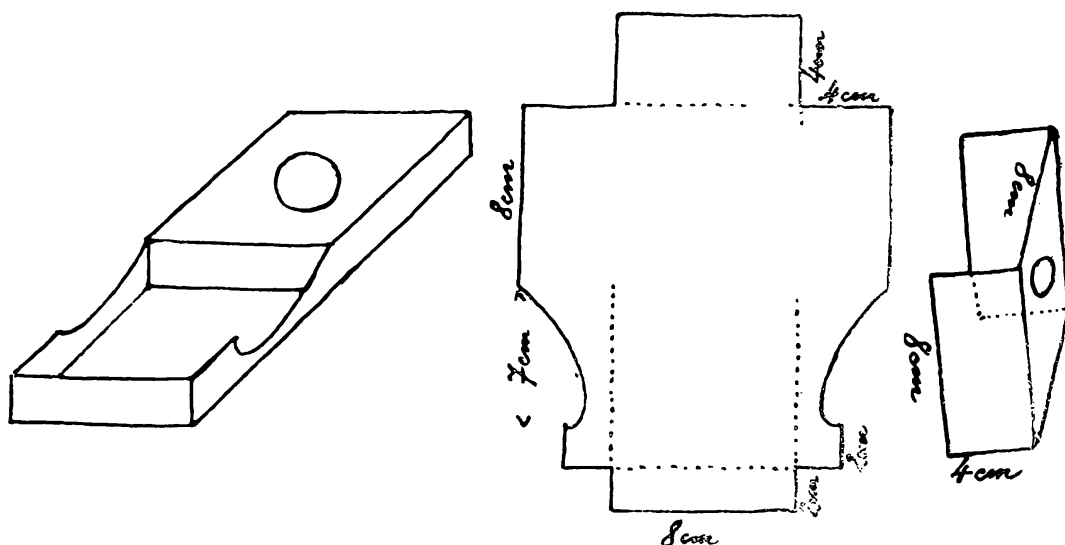

obr. 4

obr. 5

Obr. 1. Miska, která nám může posloužit, zabýváme-li se fotografováním; museli bychom ji však políti uvnitř i zevnitř tekutou smolou.

Obr. 2. Miska víceboká pro pohlednice na stůl.

Obr. 3. Nástěnná schránka na noviny.

Obr. 4. Nástěnná schránka na dopisy.

Obr. 5. Lampion.

Obr. 6. Stojánek na péra a tužky na psací stůl.

Obr. 7. Kalamář.

Mimo to zhotovte si krabice příslušných rozměrů na různé předměty: krabici s víkem připevněným na papír (velikost archu, výška 3—5 cm), krabici s víkem volným na pohlednice, krabici s víkem připevněným na dopisní papír a korespondenční lístky a pod.

Máte tedy práce pro volný čas o prázdninách (myslím totiž pro dny deštivé, kdy nelze vyjít ven) dosti!

Milé děti! Na konec projevím přání, které byste mi mohly snadno vyplnit: Po celý rok dával jsem vám návod, jak pracovat a zhotoviti si různé i potřebné věci (nebyla to jen zábava!), a nevím vlastně, kolik ze čtenářů našeho milého „Andílka“ mých návodů používalo a skutečně se mnou pracovalo. Nemohly byste mi na adresu „Anděla Strážného“ (Občanské knihkupectví, Brno, Starobrněnská ul. 19-21) se přihlásiti a případně mi sděliti své zkušenosti? Věřte, že by mi to bylo jakousi odměnou za celoroční práci s vámi a snad i povzbuzením k další...

S tímto přáním se s vámi loučím, přeje vám o prázdninách dokonalé osvěžení a všechny vás přátelsky zdraví váš

strýc Vojtěch.

Ze strýčkovy mošničky.

Špatně porozuměl. Malíř (na vsi): „Zeptej se, maličká, svého otce, mohu-li vymalovat vaši krávu?“ Děvčátko se za chvíli vrací a praví: „Tatínek povídal, že naše kráva jest už šest let černá, ať už tak zůstane!“

Dnes nutno rozlišovat. „Vyjmenuj mně několik hvězd!“ — „Jakých, pane profesore: filmových nebo sportovních?“

Myslí na to další. „Nemusíš se bát toho psa, Pepíku! Psi, když štěkají, nekoušou!“ — „No jo, ale když na tebe přestane štěkat...?“

OBSAH:

Básně:

	Strana		Strana
<i>Baer Alb. — O. F. Babler:</i>		Havranovo peří	126
David a Goliáš	20, 47, 74	Modlitbička	162
<i>Elpl Eduard:</i>		<i>Kamenická V. M.:</i>	
Malá hospodyňka	42	V mé duši tisíc skřivánek	251
Dědovo pole	63	<i>Kosíková Marie:</i>	
Přání otci	64	Mému synu na cestu do života	223
Vzpomínky	91	<i>Rv.:</i>	
Vánoce	113	Brána k nebi	246
Milá babičko . . .	159	<i>Svoboda Jos. M.:</i>	
Presidentu k svátku	175	Na sv. Martina	69
Skřivánek	214	<i>Vrchlický Jaroslav:</i>	
Matce	267	Hvězdo mořská	247
<i>Horský J. D.:</i>		<i>Žák Fr.:</i>	
Přišel máj .	246	Nebeská Královno	225
Tik tak, tik tak	273		
<i>Housková Svatava:</i>			
Maličké u sv. Mikuláše	102		

Povídky, pohádky a bajky:

<i>Babler Otto F.:</i>		<i>Háj F.:</i>	
Liška a kůzle	99	Márinčin „prezent“	23, 35, 77,
Boží podoba	136	146, 196, 207, 259	
Mladík a nestvůra s lidskou hlavou	150	<i>Housková Svatava:</i>	
Kdo udělí štěstí	191	O lenivé Mařence	114
Dvě legendy o ptáčcích	247	<i>K. J. - Izram Chětjov:</i>	
Proměna	272	Malý beránek	176
<i>Col Rudolf:</i>		<i>Kolbelova Fr. - Izram Chětjov:</i>	
Karlíčkův Štědrý večer	121	Jak zbůjník poznal strach	128
Zlaté srdečko	160	<i>Kovář Frant. Seraf.:</i>	
<i>Dostál Alois:</i>		Usmíření	17, 50, 66
Z bouřlivých dob	192, 211, 242, 268	Přátelé	226
<i>Elpl Eduard:</i>		<i>Krebs Ad.:</i>	
O dívce, která se růžemi smála a perlami plakala	123	Statečný zajíček	190
O jednom ševci	215	<i>Kulička Ludv.:</i>	
<i>Ferkova Krist. - Izram Chětjov:</i>		Kalif a derviš	81
Dva pocestní	159	Noční návštěva	203
<i>Grosmannová-Brodská Ludm.:</i>		<i>M. J.:</i>	
Černý kámen (se 4 obr.)	37	Zápas s vlkem	158
Slepice a krokodil	96	<i>Otoupalík Vilém:</i>	
Ošizený Kolja	174	Jabloň	137
Jak se stala Slávinka hospodyňkou	233		

	Strana		Strana
<i>Rapoša Cil. - Izram Chětjov:</i>		Sebere tě velká voda	231
Slepý bratříček	43	<i>Valoušek Jan:</i>	
<i>Sahula Jiří:</i>		Vlci	59
Laškovný svár zvěře	82	Nejlépe, kdo se směje naposled	133
Dravá lítice . . .	93	Frantíkův mrskut	205
Původ pomněnky	182	<i>Zemánek Richard:</i>	
Dvě olše	275	Pohádka o srncím kopýtku	14
<i>S. K. Izram Chětjov:</i>		Sluneční děti	264
Začarovaný mlýn	79	<i>Zháněl Ignát:</i>	
<i>Svoboda Jos. Marcol:</i>		Liška a čáp	72
Ztratil se . . .	3	<i>Žokševa Eva Izram Chětjov:</i>	
Co jsem viděl u sestry	91	O třech hráscích	236
Za předjaří	172		

Poučné články:

<i>Brázdil Vl.:</i>		Eduard Elpl (s obr.)	90
Pověz ty mně, záčku milý	160	Dolomity (se 2 obr.) . . .	100
<i>Dostál Alois:</i>		Prorok povětrnosti (se 6 obr.)	106
Mé styky s „Andělem Strážným“	170	Nové dobré knihy . . .	139
<i>Elpl Ed.:</i>		Alois Dostál (s obr.) . . .	169
Jak jsme pozorovali ve škole pa- voučka	8	Josef Pavlovický (s obr.)	202
Medvěd	154	Dvě svaté trpitelky (se 2 obr.) .	240
<i>Kosíková Marie:</i>		Sv. Antonín Padovský (se 3 obr.)	258
Mám vrabečky	163	<i>Skácel Richard:</i>	
Ctěte stáří	248	Poslední (s obr.)	274
<i>Marzy Vojtěch:</i>		Vzpomínám	263
Koutek pro ruční práce v kaž- dém čísle.		<i>Sláma Jaroslav:</i>	
<i>Nivnický F. B.:</i>		Filatelistický koutek na obálce každého čísla.	
Příspěvek k jubileu „Anděla Strážného“ (se 2 obr.)	218	<i>Valoušek Jan:</i>	
<i>Poláčková Marie:</i>		Padesátka	171
Z kraje „Mohyly míru“ (s obr.)	277	<i>Všetečka Fr.:</i>	
<i>R.:</i>		Návštěva z Afriky (s 8 obr.)	9
P. Placid Jan Mathon (s obr.)	2	Dobrodružství v misiích . . .	62
Brunvík (s obr.) . . .	6	Hadové v trópech . . .	103, 125, 148
Vilém Ambrož (s obr.)	34	Ještě jednou něco o hadech	180
Jan Karník (s obr.) . . .	58	<i>Vzpomínky čtenářů na „Andílka“</i>	97
Staří ruští bohatýři (s obr.) . . .	64	<i>Z galerie našich jubilatů (s obr.)</i>	26
Nový kmen lovců na Sibíři (se 4 obr.) . . .	70	<i>Projevy k jubileu „Anděla Stráž- ného“</i>	136, 164, 250
Čínská zeď (s obr.)	78	<i>Okénka do světa</i> 30, 56, 86, 165, 222	
		<i>Dívčí koutek</i> 30, 55, 86, 142	

Záhonek mladých:

<i>Příspěvatelé:</i> Benešová Manuška, Cidlík A., Dvořáčková L., Holas Václ., Ho- řinka Cyr., Hudcová Anna, Chalupa Jos., K. A. V. Konrádovi M. a Ed., Otoupalík Vil., Pěničik Fr., Řičánek Mil., Skácelová M., Slováček Jar., Surový Jos., Tůnová Marie, Vácha Mich., Za- pletalová Marie.		<i>Ze strýčkovy mošničky žertíků a vtípů</i> 32, 112, 144, 168, 224, 256	
		<i>Skrývačky:</i>	32, 144, 200, 256